

MUSEUM

ČASOPIS

SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

ROČNIK LXIII.

Redigoval

JOSEF KOUTNÝ — KLEMENT LAHODNÝ

V BRNĚ L. P. MCMXXXII

Nákladem „Růže Sušilovy“, literární jednoty bohoslovců brněnských.

Tiskl Jan Mucha ve Velkém Meziříčí.

OBSAH ROČ. LXIII.

BÁSNE

<i>B. F.:</i> Pán zavola	144
<i>Boček Alois:</i> Meditace	74
<i>Červinka Fr.:</i> Z dílny duše	99
Člověk	103
Hvězdné světy	132
<i>Dítě Xaver, O. Cr.:</i> Ad intronisationem	33
<i>Dokulil Jan:</i> Podzim	1
Probuzení	111
Hřbitov v dešti	149
<i>A. H. Řím:</i> Na cestu	50
<i>Jaroslav Maria:</i> Na rozloučenou	92
<i>Jaroměřický:</i> Meditace na „Dušičky“	9
Kouzlo samoty	77
Meditace	129
<i>Rus Peter:</i> Pri jasličkách	40
<i>Štrahůlek Fr. S. D. S.:</i> Štědrý večer	51
Večer u jezera	57
U cíle	107
<i>Vlček Václav:</i> Buď vítán	35
Matička moje	89
<i>Výtocký, Řím:</i> Vzdych večera	115
—ý: Pastýři náš!	97

ČLÁNKY

—al—: La Saletta	113
<i>Bohoslovci Brno:</i> Našemu Velepastyři	34
<i>Car. M. O. M., Řím:</i> Píjo XI. i misijska idea	82
<i>Bukovský Květoslav C. Ss. R., Obořiště:</i> Ideál kněze ve světle Nového Zákona	100, 135
<i>Dolejšek:</i> K intronisaci Jeho Exelence biskupa Dra Webera	36
<i>Hamrál Fr.:</i> Ján Levoslav Bella a olomoučtí bohoslovci v l. 1867—71	7, 43
<i>H. J., Řím:</i> Spoletské údolí	86
<i>Hynšt F.:</i> Dies, quam fecit Dominus	108
<i>Ch. F., Olomouc:</i> Původ biblické „Tabulky národů“	140
<i>If.:</i> Co s dílem Pavly Kytlicové: Rodiče a děti?	19
<i>Janský Jos:</i> Jitro křesťanského umění	112
<i>Jaroš Jan C. Ss. R., Obořiště:</i> Estetická hodnota katol. liturgie	109, 149
<i>K. J., Řím:</i> Deset let Pontifikátu Pia XI. v září unionismu	78, 104
<i>Krajča Ant. C. Ss. R.:</i> Ideální kněz	2
<i>L. P., Řím:</i> Pio Summo Pontifici vita!	65
Albert Veliký O. P. svatým a doktorem církevním	70
<i>M. J. C. Ss. R., Obořiště:</i> Něco o unionismu	142
<i>Noll L.:</i> Na Golgotu a k Božímu hrobu	75
Památce Msgra Dra Jana Sedláka	49
<i>Pietrzykowski Jan:</i> Unja brzeska	133

<i>Podveský Jan:</i> Za † Msgre dr. Al. Kolískem	5
<i>Rus P.:</i> Naša povinnosť v budúcnosti	72
<i>Svoboda Jan JUDr.:</i> Nejpřednější památka cyrilometodějská »sv. Kliment«	154
<i>Šigut Fr., Olomouc:</i> Stojan unionista	130
<i>Š. J., Brno:</i> Averroismus a Siger z Brabantu	10, 37
<i>Šraňálek Fr. S. D. S., Řím:</i> V kraji Madony	12
V Božím ovzduší	52
<i>Šujan Antonín:</i> Lékař — misionář	116
<i>Uher A., Brno:</i> Pokání vladařovo	16
Čas blahoslavené Anežky	90
SSS.	98
Rozdělení českých dějin	119
Blahoslavená	147
<i>U. J. C. Ss. R., Obořiště:</i> Ježíš Kristus a sociální otázka	67
<i>Zelený Štefan:</i> Krátky pohľad okolo	14
<i>Zima Václav:</i> Portrét sv. Jeronyma	41
Význam liturgie	85
Hrst aforismu o umění	145

ROZHLEDY

<i>Dokulil J.:</i> Poznámky o Leónu Bloyovi	26
<i>Drozd Š.:</i> K 220. výročíu narodenia Hugolina Gavloviča (1712—1787)	124
—id—: Několik dat o Propagandě	59, 124
Misiijní zprávy	93, 122, 156
<i>Postupický Klem. M.:</i> Moje první návštěva, drazí bohoslovci, patří vám	58

Z NAŠEHO RUCHU

Bohoslovci ve školním roku 1931-1932	22
Z kursu pro duchovní vedení katolických spolků v Praze (If)	24
Příklad Nového Bydžova	25
Dopisy z Lublaně	121, 158
Kolegové	160

VÝROČNÍ ZPRÁVY JEDNOT

Růže Sušilova v Brně	161
„Unio pro missionibus“ v Brně	165
Stojanova literární Jednota v Olomouci	167
Růže Sušilova v Praze	171
Theologický ústav C. Ss. R. v Obořišti	173
Škola sv. Tomáše Aq. v Rožnave	175
Literaturnaja škola bohoslovců „Sv. Joanna Zl.“ v Prjaševe	176
Český kroužek bohoslovců ve Vidnavě	176
Apologetický kroužek „Jirsík“ v Čes. Budějovicích	178
Literární kroužek „Sv. Jana Zl.“ v Košiciach	179
Církevno-literární spolok bohoslovců „Bernolák“ v Nitre	179

NOVÉ KNIHY

Posudky knih na obálce čísel 1., 2., 3., 5. a na str. 29-32, 61-64, 95-96, 125-128, 181-184.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXIII. * V BRNĚ V ŘÍJNU 1931. * ČÍS. I.

PODZIM

*Stál tichý žal nad zlatem dní
svým kouzlem zpít a mlčeliv
druh věrný můj snad poslední
mně tihu snal a proměňv
ji v stříbro vylil písní v stesk*

*Zvuk zvonů všech jež v okolí
stín plachý vsí kdes vzbudil zas
mě po týdnech tak rozbolí
jak šlehnutím těch zašlých krás
ty hoří dál a bolí vždy*

*Se štěstím svým ke komu jít
a lásku svou komu ji dát?
Má ticho les a hvězda třpyt
a dívka sen ježž oplakat
hle musí v den snad poslední*

*Kraj z rána sní o růžích dní
o vůních štav jež v zemi tlí
a s létem v dál v tu poslední
Kam ptáci též už odlétli
má duše touží klidná jít*

*Na večer ohnisk jiskry mrou
dým bramboříst jak zsedlý vlas
přes obzor dál jde krajinou
klid noc a chlad podzim a čas
se štěstím smutným jsem zde sám*

x.

Ideální kněz.¹

(Podle sv. Alfonsa.)

Sv. Alfons Maria de Liguori náleží k těm světcům a učitelům Církve, kteří vznešenému stavu kněžskému věnovali zcela zvláštní péči a pozornost. Mluvil-li o tomto stavu, který již ve starověku byl pokládán za vrchol všech lidských hodností, plála duše jeho nejžhavějším žářem a duch jeho vyzařoval nejzářnější paprsky ze svého lůna bohatých vědomostí. Alfonsovy spisy o stavu kněžském patří k nejnádhernějším, jež o této věci byly napsány. Velmi výstižně praví o nich Mgr. Gaume: „Jsou kazatelnou, z níž k nám mluví proroci, apoštolové, mučedníci, poustevníci, nejslavnější knížata Církve východní i západní, nejznamenitější učitelé Církve, nejlepší znalci Písem sv., papežové, sněmy, slovem starověk i novověk, ano celá Církve.“² Nebude proto nevhodné namočit pero do půvabného jezírka jeho spisů o kněžství a krví jeho svatého žáru aspoň hrubými tahy nakreslití obrázek ideálního kněze, jak si jej sv. Alfons představoval a jehož je tak třeba za dnešní zchátralé doby.³

První co žádá sv. Alfons na knězi, jest upřímná a opravdová snaha po osobní dokonalosti. Za nejmenší stupeň této dokonalosti pokládá „doctor salutis“ nejen snad oproštění se od hříchu, ale „bonitatem vitae positivam“, ano jak dí sv. Tomáš⁴ „bonitatem excellentem“, jež se svatostí se stotožňuje. Vychází od známého textu sv. Pavla, který se vztahuje nejen na biskupy, ale i na kněze a kleriky: „Oportet Episcopum sine crimine esse... iustum, sanctum, continentem“⁵ a uvádí na doklad mimo jiné autority zvláště sv. Tomáše, který zřejmě učí, že svěcení na prvním místě vyžadují svatosti. Břímě svěcení musí spočívat na zdech, které svatostí již byly vysušeny, t. j., které jsou prosté od vlhkosti neřestí.⁶

Tyto a podobné myšlenky rozvádí pak sv. Alfons dále s mistrovskou dovedností, ukazuje na povinnosti kněží starozákonních a srovnává je s povinnostmi novozákonních kněží. Svěží lučiny těchto svých poutavých vývodů zpestřuje i překrásnými květy z literatury patristické a theologické, až dochází k závěru se sv. Tomášem: „Et ideo sanctitas vitae requiritur ad ordinem de necessitate praecepti sed non de necessitate sacramenti“.⁷ Svěcením stává se kněz obětníkem a rozdavatelem sv. svátostí. Svým úřadem jest světlem, pastýřem, otcem, učitelem všeliké ctnosti. Ačkoliv tyto různé povinnosti a úkoly úřadu kněžského mohou býti vyplněny, aniž by byl kněz svatým, přece nemohou býti vyplněny hodně bez vnitřní dokonalosti.⁸

¹ Prameny: *Opere ascetiche, dogmatiche e morali di S. Alfonso Maria de Liguori*, Torino [1887] vol. III., zvláště: „Selva di materie predicabili ed istruttive“, „La Messa e l'ufficio strapazzati“, „Traduzione de' Salmi e Cantici“, „Praxis confessarii“, a j. — ² *Ouvres de S. Liguori*, vol. I. Préface de la Selva. — ³ Použito k tomu i výborného díla P. K. Keusche C. Ss. R.: „Die Aszetik des hl. Alfons M. von Lig.“, Paderborn [1926 2^a 3] — ⁴ Selva c. X. a Sum. theol. Suppl. q. 35, a. 1 ad 3. — ⁵ Tit. 1, 7. — ⁶ 2—2 q. 189. a. 1 ad 3. — ⁷ Suppl. q. 37. a. 1. — ⁸ 2—2, q. 184. a. 6.

Jest tedy povinností kněží snažiti se o dokonalost. Nestačí však, aby tato snaha rovnala se snaze obyčejného katolického křesťana. Neboť mezi knězem a obyčejným počestným člověkem má býti takový rozdíl, píše sv. Isidor Pelusijský, „quantum inter coelum et terram criminis est“.¹

Proto žádá sv. Alfons jako praktik především boj proti hříchu. „Hřích kněžský,“ praví světec,² „jest těžší než hřích obyčejného křesťana pro větší poznání pravdy, větší zlobu, větší nevděk, jež obsahuje v sobě. Pročež bývá přísněji trestán, působí větší zaslepení, vede k zatvrzelosti, ke zkáze ... „Si privatim peccas, nihil est“ končí se sv. Janem Zlatoústým, „si in sacerdotio peccas, periisti!“³ A jako zkušený lékař duší ze všech hříchů kněžských všímá si zvláště tří, před nimiž energicky varuje. Jsou to: nezdrženlivost, svatokrádežná mše sv. a pohoršení.⁴

Tím se však nespokojuje. Důrazně vybízí kněze k útěku před duchovní vlačností, strašným to jedem, jenž zahubil již tolik duší kněžských, a staví jim před oči pestrobarvý vínec ctností, jimiž má býti život vzorného kněze ozdoben. Jsou to hlavně láska k Bohu, úcta mariánská, pokora, mírnost, čistota, modlitba rozjímavá, sebe-mrtvení. Neboť jak praví duchaplně sv. Řehoř Naziánský, „kněz musí se nejprve sám očistiti a potom jiné, nejprve sám se s Bohem spojití a pak jiné k němu vésti; sebe posvětití a potom jiné, nejprve sám se státí světlem a pak jiné osvěcovati.“⁵

Myšlenka dokonalosti jest vůdčí hvězdou, jež vrhá své jasné světlo na stavovské povinnosti knězovy. Povinnosti tyto vztahují se jednak na osobní chování knězovo, pokud má význam při kněžských úkonech, jednak na jeho činnost jako hlasatele pravdy a rozdavatele sv. svátostí, jednak na jeho prostřednický úkol u Boha vykonáváním veřejné modlitby církevní.

Tu požaduje sv. Alfons od kněze předně nejhornivější horlivost pro nesmrtelné duše.⁶ Čest Boží má býti jediným cílem, jež má horlivý kněz míti stále na zřeteli. „Jak mnoho kněží, a přece jak málo kněží! Multi nomine, pauci opere!“ Toť bolestný výkřik, tryskající z duše Alfonsovy při myšlence, jak velmi se na to zapomíná, že kněz má jen Boha hledati, sebe samého posvěcovati a věrně plniti své kněžské povinnosti dle příkladu božského Velekněze a nejlepšího Pastýře duší Ježíše Krista.⁷

S největší horlivostí o spásu nesmrtelných duší musí býti nerozlučně spojen též dobrý příklad, jenž by byl ustavičnou vzpruhou svěřených oveček.⁸ Kněz je vůdcem stáde Kristova, otcem věřících, učitelem života v pravdě křesťanského. K tomu je nezbytně třeba, aby tak důležitá životní dráha byla osvěcována jasným světlem dobrého příkladu knězova ve všem. Kéž by kněz byl stále pamětliv slov velkého Augustina, na něž sv. Alfons s takovým důrazem

¹ Ep. I, 2 ep. 205; MG. 78, 647 B. — ² Selva c. IV. (Od. III., 26) — ³ In Act. Ap. hom. 3, n 5. M. G. 60, 40. — ⁴ Selva c. VI., VII., VIII. — ⁵ Or. 2 Apol. n. 71; MG. 35, 479 B. — ⁶ Selva c. IX (III, 75). — ⁷ L. c. § 2., 3., 4. — ⁸ Selva, P. II. Istr. 2.

poukazuje: „Conscientia tibi, fama proximo tuo; qui fidens conscientiae suae negligit famam suam crudelis est.”¹

O speciálních povinnostech úřadu kněžského pojednává sv. Alfons ve svém spise „Praxis confessarii”.² Náleží k nim hlásání slova Božího, udílení sv. svátostí, zvláště svátosti pokání. Co se týče toho posledního, je pozoruhodné, jak náš učitel církevní doporučuje kněžím nejen jakousi povšechnou vědomost, nýbrž přesnou znalost morálky až do detailů.

Konečně je kněz též prostředníkem mezi Bohem a lidmi. Ano možno říci, že je to ve světle víry první a nejhlavnější povinnost jeho úřadu. „Medius stat sacerdos inter Deum et naturam humanam,” praví sv. Jan Zlatoustý, „venientia beneficia ad nos deferens.”³ A jako takový má především dvě hlavní povinnosti: hodně přinášeti přesvatou obět a modlití se breviář.

Význam mše sv. nastínil sv. Alfons v krátkém spise „del Sacrificio di Gesu Cristo”. Pozdější spisy, „delle Cerimonie della Messa a la Messa e l'offizio strapazzati”, mají za účel nabádati k důstojnému sloužení mši sv. „Jako lvové oheň chrlící máme odcházeti od této svaté hostiny a činiti hodné díkučinění, které má končiti teprve naším denním zaměstnáním.”⁴

Kněz dle sv. Alfonsa, pokud na něm jest, má celebrovati každý den, připomínaje si slova sv. Bonaventury, že nečiní-li tak, „olupuje nejsv. Trojici o slávu, anděly o radost, hříšníky o odpuštění, opravdivé o pomoc, duše v očitci o útěchu, církev o dobrodiní, sebe samého o lék.”⁵

Rovněž i při modlitbě breviáře radí nejen vyhýbat se spěchu a bezmyšlenkovitosti a roztržitosti, nýbrž vše činiti, co je potřebné k hodnému vykonávání této svaté modlitby. Za tím účelem vydal též spis, jež věnoval papeži Klementu XIV.: „Traduzione de' Salmi e Cantici.” „Žalmy,” píše světec, „jsou souhrnem celého Starého Zákonu a pokladnicí křesťanského učení. Vyhlašují v nás city lásky, trpělivosti, pokory, mírnosti, lásky k nepřítelům, síly duševní, důvěry v Boha.” Proto jest třeba tyto affekty a akty si při modlitbě osvojiti. Takovým způsobem stává se modlitba breviáře knězi jhem sladkým a pramenem neutuchajících vnitřních radostí.⁶

To by byl asi skutečný náčrt ideálního kněze dle sv. Alfonsa. Je to zajisté ideál velmi vznešený. Je to milostiplné soužití a nejtěsnější spojení se Srdcem Ježíšovým, nejdokonalejším vzorem srdce kněžského, a zároveň je to život ustavičné oběti a sebeobětování. A tu nutno poukázati na pravdu, sv. Alfonsem tolik zdůrazňovanou, že jen zvláštním ctitelům Rodičky Boží jest vyhrazeno žítí opravdu životem Božského Srdce a bohatou náplň tohoto života přelévati i do duší jiných. Božské Srdce Ježíšovo samo proneslo ve svém „poselství srdci knězovu”⁷ důraznou výzvu ke všem kněžím: „Nechť jdou

¹ Sermo 355; M. L. 39, 1569. — ² Praxis Conf. c. IX. § 3, n. 195—216. —

³ In Math. hom. 82 al. 83 n. 5 M. G. 58, 743. — ⁴ Selva, P. II., Istr. I. — ⁵ De praep. od miss. c. 5; Cfr. Selva III, 98. — ⁶ La Messa e l' Offizio strapazzati, Op. III., 856.

— ⁷ Toto poselství bylo nalezeno P. Le Cerfem, misionářem maristou, mezi duchovními zápisky jeho spolubratra P. Nicoleta, autora životopisu bl. P. Chanela a ře-

se vši důvěrou k Matce mé, jež je i matkou jejich! Ó, jak je ona miluje, jak ochotně za ně u mne oroduje! Ona, pravím znovu, má milá Matka jest to, jež mne nutí, abych otevřel všechny poklady svého Srdce a abych učinil novou výzvu všem duším dobrým, zvláště svým dobrým kněžím. Ona, má něžná Matka, je rozkoší mého Srdce. Nechtějí také rozkoší Vaší! A vězte, že tato Matka božské lásky má ve své moci tajemství tohoto zázračného spojení, jež mé Srdce z nesmírného milosrdenství a bezmezné lásky nabízí nyní všem svým kněžím...“¹

Kněz, ať již pracuje na vlastním posvěcení neb v apoštolátě, staví jen na písku, jestliže se jeho práce nezakládá na zcela zvláštní účtě k P. Marii. Srdce opravdového kněze musí býti proniknuto pravdou, že jen takovou měrou bojuje proti chybám a nabývá ctnosti a šíří království Kristovo v duších, jakou měrou uctívá P. Marii. My, kteří pracujeme v apoštolátě, musíme vášnivě milovati tu, již Pius IX. nazývá Virgo Sacerdos a jejíž důstojnost ve všem převyšuje důstojnost kněží a biskupů. A tato láska nám dává právo, abychom nepokládali za ztracené dílo, které jsme začali s Marií a ve kterém jsme s ní pokračovali. Maria je skutečně skrze svého Syna základem a korunou všeho, co se týká království Božího.²

Jan Podveský:

Za † Msgre. dr. Al. Kolískem.

Až se poslední den schýlí,
k soudu pozve nás Syn Tvůj,
Maria, v té vážné chvíli
duši naši opatruj!

Velebně a vroucně ozývalo se ve vozech našeho poutního vlaku, když vraceli jsme se letos z Lurd. Sterá ústa pěla tuto krásnou píseň, ale nikomu nenapadlo, že již za několik dnů Všemohoucí povolá skutečně někoho z nich k sobě. A jistě by nikdo nevěřil, že to bude ten statný a neúnavně čilý kněz, jenž se po celou dobu naší pouti tak svědomitě staral o náš duchovní život. A přece! Přijel do vlasti, v ní pobyl jen několik dnů a odešel do vlasti jiné, do vlasti věčné. Odešel navždy k Tomu, jemuž daroval své neobyčejné nadání, své talenty, svůj celý život. Odešel navždy k Tě, kterou tak vřele a oddaně miloval, které radostně věnoval tolik práce a času, poněvadž chtěl sám přijíti a vésti jiné „Jejím prostřednictvím k Ježíši“.

Mnoho se mluvilo a psalo o jeho nenadálé smrti. Mnoho časopisů a deníků uctilo jeho památku. Velmi uznale bylo psáno o

ditele theologického semináře v Bretagni, zemřelého v Římě v březnu 1906. Byvší rozšířeno se schválením Pia X. v tisících výtiscích, dostalo se do všech končin světa, a přineslo nesmírný užitek mnoha kněžím.

¹ „Manete in dilect. mea“ (překlad z ital.) Praha [1927] 48. — ² J. B. Chautard Duše veškerého apoštolátu (čes. překlad) Přerov [1927] 204, 208.

o jeho činnosti kulturní, literární, o jeho zásluhách na osvobození Slovenska, o jeho učenosti a jeho vytříbeném smyslu pro umění. Plným uznáním a chválou byla učena jeho láska k vlasti, jeho láska k chudému lidu, jeho vzorný charakter. Ale jen malokterý časopis všiml si patřičně jeho kněžského života, života zbožného, ideálního kněze. Příliš se tomu nedivme, vždyť se to dalo úmyslně.

Msgr. dr. Al. Kolísek byl z rodiny ne bohaté na zlato, ale bohaté na požehnání Boží. Neboť jeho zbožným rodičům byla dána neobyčejná milost: dáti církvi sv. šest zdatných a nadaných kněží. Alois Kolísek narodil se 1. dubna 1868 v Protivanově. Gymnasium i bohosloví vystudoval v Brně, kdež byl r. 1891 vysvěcen na kněze. Zde, v bohosloveckém časopisu „Museum“ uveřejnil první svou literární práci. Byla to studie o biblickém dramatu Julia Zeyera „Sulamit“. Také v dalších dvou ročnících měl cenné příspěvky, dokonce i pěknou báseň „Před obrazem Sušilovým“. A dobrým přítelem tohoto časopisu zůstal stále, jak dosvědčuje i článek „Vzpomínám, vzpomínám...“, věnovaný jubilejnímu číslu našeho „Musea“ r. 1928.

Po vysvěcení byl kaplanem v Náměšti nad Osl. Avšak již po roce byl poslán na vyšší studia do Říma, kdež se stal doktorem filosofie. Vrátil se do vlasti, byl krátký čas kaplanem v Miroslavi u Mor. Krumlova. Odtud byl poslán na nově zřízený zemský ústav hluchoněmých v Ivančicích. Ačkoliv působil na tomto ústavě jen dvě léta, svým soucitným a laskavým jednáním získal si lásku všech chovanců. Jejich časopis o něm praví: „...Starší hluchoněmí budou se jistě pamatovati na hezkého a veselého a také oblíbeného svého katechetu Kolíska. Za krátký čas svého učitelování na ústavě získal si nejen lásku svých svěřenců, ale těšil se i oblibě u občanstva ivančického...“ (Čas. „Zájmy hluchých“, II. r. č. 5.)

R. 1897 byl Kolísek jmenován profesorem na reálce v Hodoníně. Tomuto městu daroval největší část svého kněžského života, 32 let. Po této dlouhé době, plné obětavé a neúnavné práce dostalo se jeho vynikajícím schopnostem nového uznání a povýšení. Byl jmenován universitním profesorem v Bratislavě. Theologii přednášel také v Trnavě. Zde Kolísek mohl plnými rukama rozdávat svým posluchačům ze svých bohatých pramenů posvátné vědy.

Dobře také věděl, že nestačí býti dobrým učitelem, že je třeba býti také dobrým vychovatelem. Jako dobrý paedagog věděl, že jedině exempla trahunt, proto chtěl, aby jeho život byl zářným příkladem vzorného kněze. Maje v sobě ještě hodně idealismu Sušilova, dal skvělý příklad jak skutkem milovati vlast, vědu, umění. Ale všechno toto bylo mu jen pomůckou a prostředkem k dosažení svého životního hesla: „Vše pro spásu duší“.

Nejjasnější hvězdou v jeho životě byla jeho věrná láska k Matce Boží. Jak vřele a oddaně miloval Pannu Nejsvětější, mohou dosvědčiti všichni ti, kteří s ním byli na pouti v Lurdech. Pro Ni neznal obtíží, neznal námahy, neznal odpočinku. Zdálo se mi často, když svým jasným a líbezným tenorem pěl z kazatelny chválu Imaku-

látě, že se jeho duše odpoutala od tělesné schránky, zalétla do nadhvězdě říše zahrady Mariánské a tam jí zpíval čarovné hymny... A Maria, která nikdy neopustí své ctitele, vedla ho po vysokých stezskách duchovního života. Malým ale pěkným důkazem jeho vysokého duchovního života a pokorného smýšlení jsou jeho výpisky z duchovní četby, na př.:

Uč se poslouchati, prachu!
Uč se pokořovati, ty hlíno zemská,
a skláněti se pod nohama všem.
Uč se lámati svou vůli...

Vzplaň hněvem proti sobě...
tak poddaným a malým se poukaž,
aby všichni mohli choditi po tobě
a jako po blátě uličním šlapati po tobě.

Násl. Kr., III. 13.

Celý život sloužil věrně Kristu a veliké myšlenky mariánské, proto se příliš nedivím, že zemřel při návratu z Lurd. Myslím spíše, že to byla zvláštní milost od Panny Neposkvrněné. Dvanáctkrát radostně obětoval námahy cestování, aby Ji navštívil u posvátné jeskyně lurdské a vždy tak nerad a smuten se od ní loučil. Proto ukončila Ona již jeho pout v tomto „slzavém údolí“ a vzala ho k sobě tam, odkud již nikdy nemusí ani Krista ani Ji opustiti...

Rád vzpomínám na několik jeho slov, jež pronesl k nám loni v Norimberku při návratu z Lurd: „Předejdu-li já vás na věčnost, budu tam na vás čekati a přimlouvati se u Matky Boží, aby vám vyprosila šťastné shledání se v nebesích. A předejdete-li vy mne, dejte si do hrobu připnouti lurdský odznak, na věčnosti se dle něho poznáme.“

Předešel nás on a my se za něho budeme modliti a těšiti se na shledanou. Jeho tělo i s lurdským odznakem je skryto v chladné půdě posvátného Hostýna. Avšak zanechal zde čestnou památku a zářný příklad.

A za ten jsou mu českoslovenští bohoslovci vděční.
Odpočívej v pokoji!

František Hamrala:

Ján Levoslav Bella a olomoučtí bohoslovci v l. 1867-71.

V r. 1923 se dožil senior slovenské hudby Ján Levoslav Bella osmdesátí let. K jubileu tak významného umělce vydal univ. prof. hudebních dějin v Bratislavě dr. Dobroslov Orel monografii o Bellovi.¹ — Počátky komponování Bellova spadají do doby, kdy v Čechách působili Skuherský, Procházka, Fibich, Bendl, Smetana a Křížkovský na Moravě. Bella ovšem pracoval na Slovensku, ale tehdejší Slo-

¹ Dr. Dobroslov Orel, Ján Levoslav Bella, v Bratislavě 1924. Sborník filosof. fakulty univ. Komenského, r. II., č. 25 (8). Tamtéž udána literatura.

vensko bylo v úzkém kulturním i politickém styku s českými zeměmi. V druhé polovici svého života se odebral Bella do Sedmíhrad, na škodu domácích prvků své tvorby, a tam česko-slovenským stykům odumíral...

Ján Levoslav Bella se narodil 4. září 1843 v Liptovském Sv. Mikuláši, z rodiny učitelské a muzikantské a slovensky vlastenecké. Hudební nadání zdědil po matce a otec mu dovolil, aby si již v sedmi letech přivykal hře na varhany. Gymnasium studoval péčí spišského biskupa Ladislava Zábojského v Levoči (I.—VI. tř.), kde mu byl Čech prof. Leopold Dvořák více než kmotrem při biřmování — druhým otcem a hudebním vzdělavatelem. Sedmou a osmou tř. studoval jako klerik místního semináře na katolickém gymnasiu v Báňské Bystrici. Po maturitě vstoupil do semináře, účastnil se velmi záhy bohosloveckého života a literárního ruchu v bohosloveckém spolku „Kolu“. R. 1863 poslal ho vlastenecký biskup b. bystrický Moyses do vídeňského Pazmanea. Vídeň měla pro Bellu hojně příležitosti seznámiti se se slavnými komponisty a zdokonaliti se stykem s nimi v theorii hudby. Po dvou letech se Bella vrátil ke svému biskupovi, ale pro své mládí nebyl ještě vysvěcen, proto trávil čas u biskupa Moyses. Po vysvěcení jej jmenoval učitelem církevního zpěvu v kněžském semináři a prebendátem na dómě. Tehdy udržoval Bella čilé styky se slovenským (Ostřihom) dorostem kněžským i českým (Olomouc; nedávno vysvěcený P. Ludvík Holain). Bellův komposiční duch se nadějně a všestranně rozvíjel, jeho národní cítění se projevovalo i ve skladbách. Bella vůbec zapadal do celkového rámce česko-slovenské umělecké vzájemnosti té doby, mutatis mutandis pracuje v tomže směru jako jeho čeští přátelé. Ti se o Bellu starali i hmotně, pomohli mu k lépe situovanému místu městského kapelníka, učitele zpěvu na reálce a ředitele kůru v Kremnici. Prost jsa všech pastoračních kněžských povinností stoupal Bella k vrcholu své práce v letech kremnického pobytu 1869—1881. Pražští přátelé chtěli ho blíže přiblížiti centru české hudby, a bylo škoda, že se jim snaha nezdařila. V Kremnici — třebaš zde byl Bella vážen — tísnily jej finanční poměry a touha po intensivějším hudebním vzrůstu. To ho hnalo pryč — a snad přidaly rozhodnutí na síle i osobní důvody — a Bella, v mladých letech vroucně opěvující Eucharistii, rozešel se r. 1881 formálně s katolickou církví, složil evangelické vyznání víry a uchytil se jako ředitel hudby při hlavním evangelickém kostele v Sibini, spolu jsa profesorem církevní hudby na církevních školách. Třicetiletý pobyt v Sibini byl pro Bellu dosti osudný. Nešťádal sice maloměstskými poměry, ale jako slovanský strom nenesl na německé půdě slovanských plodů. Od r. 1921 žije ve Vídni a věnuje se skladbě, nyní jakoby zadosti učinil, na texty slovanské.

Ze stručného nárysu životopisného je patrné, že v době rozpuku jeho vývoje zaujímali Čechové u Belly nenepatrné místo. O tom dobré důkazy podává kniha dra Orla.¹ Setkáme-li se u Orla častěji s větou, že Bella byl v přátelských stycích nejen s bohoslovci slovenskými, ale i

¹ Orel str. 19—34 a j., 45—57.

českými, t. j. olomouckými,¹ je to, tuším sdostatek svůdné, dovědět se o těchhle stycích více. Podařilo se mně nalézt v archivu Slovanské knihovny několik dopisů Bellových, psaných olomouckým bohoslovceům, které se zprávami o Bellovi v olomouckém bohosloveckém časopise Cyrillu a Methodu na nákrese Orlově něco doplní.

(Pokračování.)

Jaroměřický:

MEDITACE NA „DUŠIČKY“.

V šerém chrámu staletých lip svatého pole hrobové teskeno
tichounce pluje na klidné hladině věků
neklamné znamení sladce dřímajících semen věčný sen
v hlubokém spánku zmaru
očekávajících duší s radostí neb bázní svých plodů vzkříšení
posledního soudu —
božký žal provinilých bytostí plodí truchlivý smutek
jenž stupňován až v trpné šílenství hrůzy
slavnostním echem pohřebním smutečních hran zvonů
listopadovým dumavým umíráním listů chlorofylu
se stromů žití
monotonním téměř nekonečným zurčením deštových kapek
jak s tváře slzy
těžkou mlhou neprostupnou jež tká bílý rubáš
z chrysantém a z aster tmavohnědých roví
Jest smutno mrtvo v kraji až k smrti —
sychravý vítr zhalen v dlouhou řizu záhadného mága
vznešeným slovem formuli bílou u oltářů odříkává
a svou nezdolnou sugestivní mocí z letargického spánku
uvadlé listí se stromů strásá
dosáhl vytčeného cíle letem opeřence z dalekých sibiřských sněhu plání
za hlubokých varhan tónů pje vážný chorál Credo
melodie kdy za hukotu bouřlivých vln
na rozčeřené hladině pozemského žití zní stále v sluchu
v posvátný mystický Dušiček den
Po dlouhém krutém denním boji nastal večer divukrásný
luzně hrající na klávesách piana ouverturu k tajemství noci
kdy bledá luna na ledových parketách oblohy
s nescíslným počtem světů jasných v kole tančí
chladnými přece však něžnými polibky věrných přátel
do samotářských větví svíc hřbitova zesnulým v Pánu
svůj upřímný pozdrav z nesmírných dálav krášlí
rovny bohaté chudé svatého pole s tisíci zářmi světél vysílají
reflexe ultrafialové na průhlednou desku nebes v odstínech různých
ó jak šťastný blahý jest pobyt na hřbitově v chvíli
o samotě v vzpomínkách na záhrobí u roví svých drahých.

¹ Str. 19—20. 91.

Averroismus a Siger z Brabantu.

(Předneseno na akademii sv. Tomáše.)

Třinácté století značí vrchol středověké vzdělanosti, zlatý věk filosofie scholastické. Je to doba, v níž poklady vědění zděděného a vlastním neúnavným badáním rozmnoženého stmeleny synthetickým duchem velikých doktorů se hromadí v Summách theologic-kých. Podmínky, z nichž tato filosofie vyrostla, v lecčems podobají se duševnímu životu v době humanismu. Stejnou důležitost, kterou mají pro humanismus literární plody starověku, má pro 13. století peripatetická literatura.

Myšlenkové dílo Aristotelovo jest velkou encyklopedií antické vědy a trvalým odkazem intelektuelní činnosti řecké. Aristoteles byl vychovatelem tří či čtyř civilizací a ani moderní Evropa nevymkla se z jeho vlivu. Přes svou nespornou hodnotu filosofie Aristotelova obsahuje dva základní omyly. Prvý pramení z nepřekročitelného dualismu, kterým řecký duch rozdělil svět hmotný a duchovní. Plato, nemoha tyto disparátní členy sjednotiti, první z nich úplně vypustil. Skutečným předmětem poznání je svět pojmů a řád poznávací má tedy v řádu bytném úplně stejný reální korelát. Vesmír obráží v sobě ideje a Bůh je pouze jeho *causa exemplaris*.

Aristoteles v příkrém odporu k svému učiteli věří smyslovým dojmům. Rozum tvoří pojmy abstrakcí z empirických předmětů a buduje z nich vědní systémy, jež Aristoteles pečlivě třídí. Bůh, tato věčná substance, *actus purus*, není pouhou příčinou vzornou, ale *πρῶτον κινῶν ἀκίνητος*, skutečný hybatel. Avšak zde překvapil filosofa onen starý dualismus a Aristoteles připouští věčnou, od Boha neodvislou hmotu. Poněvadž Bůh poznává pouze *universalia*, není ani tento nižší svět předmětem jeho starosti a prozřetelnosti.

Druhá obtíž systému velkého Stagirity je nejasnost, s jakou mluví o nesmrtelnosti duše. Uznává sice, že myšlení je dílem substance duchové vnitřně neodvislé od smyslových orgánů, ale na otázku, zda je to substance osobní nebo pouze vnější duchová podstata, která pomocí našich představ v nás myslí, Aristoteles dluží odpověď. Uvidíme, že právě tento bod dal ve středním věku podnět k bouřlivým diskusím mezi komentátory arabskými a vykladači křesťanskými.

Platonem a Aristotelem filosofie byla trvale vytvořena, ovšem ve formě dualistické a v obou těchto směrech se rozvíjela. Platonovi náleželi mystikové, básníci, snílci, Aristotela vyznávali intelektuálové a všichni, u nichž mocná byla síla myšlenky a cit pro skutečné a pravdivé. Filosofii Aristotelově jako opravdu vědecké byla pojištěna budoucnost. Vlastní filosofii řeckou však uzavírá mo-

P. Mandonnet: *Polémique averroïste de Siger de Brabant et de S. Thomas. Revue Thomiste* 1896, 1897.

Týž: *Siger de Brabant et l' averoïsme latin au XIII s.*

Endres: *Geschichte der mittelalterlichen Philosophie* 1908.

J. Kratochvíl: *Meditace věků II.*

hutný výsledek obnoveného platonismu. Tvoří jej soujem různých soustav předchozí řecké filosofie, v němž převládá nauka Platonova, s rozmanitými prvky orientálních náboženství.

Aristoteles nastoupil svou pout na západ prostřednictvím literatury arabské. Arabská moudrost tehdy rozkvetla na obou okrajích islamského světa: Na rovině Mesopotámské v Bagdadu, Bassoře a Damašku, na poloostrově Pyrenejském v Seville, Granadě a Kordobě. Za vlády Abassidů v 8. století seznámili Arabové s filosofií Aristotelovou syřští nestoriánští křesťané, kteří žili mezi nimi jako lékaři a překládali spisy Aristotelovy, jež pro svůj přírodovědecký ráz s radostí od Arabů byly uvítány. Vlivem komentářů nebyl to však již čirý aristotelismus, nýbrž Aristoteles v rouše novoplatonismu. Nad to bujná fantazie arabská sama si svým způsobem Aristotela vykládala a za pravé přijímala pseudoaristotelské spisy na př. „Aristotelova teologie“. Nejlepšího zpracování dosáhla arabská filosofie v Avicennovi a Averrovi.

Averroes k většině Aristotelových spisů napsal trojí komentář: krátké parafráze, menší poznámky a obšírný komentář. Neznal řeckého originálu, ba ani řecky neuměl; kde arabské překlady byly nejasné nebo nesprávné usuzoval správný smysl pouze z povšechného názoru Aristotela, k němuž choval svrchovanou úctu a obdiv. Jeho nauka byla mu nejvyšší moudrostí a v jeho rozumu viděl krajní možnost lidského vzepjetí. „Tvrdím,“ praví ve své Fysice, „že Aristoteles dovršil vědy, protože nikdo po celých téměř 1500 let nemohl nic přidat k jeho spisům ani v nich nalézt poněkud důležitější omyl.“

Než nebyl to Aristoteles Averroův, který rozčeřil po první hladinu západní filosofie. Porfyriova Isagoge čili Úvod k Aristotelovým kategoriím dala podnět k palčivé a nesnadné otázce všeobecných pojmů, v níž opět promlouvá k XII. stol. vzdálený hlas dvou řeckých filosofů.

Dialektikové vychovaní velikými školami biskupskými dovoľávali se mistra logiky a dialektiky Aristotela, jenž z oposice k svému učiteli rozhodně nechtěl se pouštět do metafysické otázky obecných pojmů, a nominalismem tvrdili, že reálně bytují jen jednotliviny, kdežto všeobecniny jsou pouze výtvoři našeho myšlení. Naproti tomu směr Platonův podržel z Aristotela logiku a kde Aristoteles před metafysikou couvl, dovršují pásmo pojmů Platonem a jako extrémní realisté hlásají, že universalia mají samostatnou existenci oddělenou od jednotlivých předmětů, že existují před jednotlivinami, ať již časově nebo příčinně. Nevěděli ovšem, že Plato a Aristoteles stojí k sobě v příkrém odporu, že doktrína Aristotela obsahuje formální popření metafysických teorií Platonových.

Třinácté století má už z Aristotela přeloženo nejen Organon známé z dřívějších, ale celý soubor jeho děl. Překlady pořizeny z arabštiny a jsou plny dodatků arabských filosofů. Poněvadž kromě toho zavedení jich na fakultách uváděno ve spojitost s pantheistickým systémem Amalrika z Bene a Davida z Dinantu, zakázala synoda pařížská r. 1210 studium Aristotelovy Fysiky a Metafysiky.

Na žádost artistické fakulty Sorbonny zřídil Řehoř IX. tříčlennou komisi pařížských mistrů, aby provedla revisi a odstranila bludná místa. Než přísně učeněné a stručné věty zkrácení nepřipustily a proto zákaz ponechán dále. Zvídavost filosofická byla však už jednou mocně probuzena, Aristoteles Averroových komentářů byl dále studován, až stal se posléze v druhé polovici 13. století jedinou autoritou skupině filosofů vedených pařížským profesorem Sigerem z Brabantu, jenž kolem r. 1266 byl vyhlášeným a hledaným učitelem.

(Příště pokračování.)

V kraji Madony.

(Několik dojmů z Itálie.)

Krásně je u moře, krásně je v horách! Zeleně moře a modrá obloha působí mocným dojmem na duši každého člověka. Hravé vlny na obzoru oceánu vtírají nám na mysl myšlenku nekonečna, myšlenku nezměrna. A svěží vzduch výšin povznáší nás podivným kouzlem nad tuto zemi do vyšších sfér... Moře kolem nás a modré nebes klenutí nad hřebeny hor, tyto dvě krásy přírody jsou jakoby spiaty se slunnou Itálií. Od vrcholků Alp až k poslednímu cípu Sicílie, všude tě provázejí. A proto není divu, že duše Italova je duše cítící s přírodou, duše vnímavá, duše milující... V tomto ovzduší povstala ona nesmrtelná Dantova „Božská Komedie“; tady uzrál Michelangelův plán svatopetrské kopule, dílo, v němž se pojí zemské s nadzemským; v tomto ovzduší vykouzil Raffaelův štetec ony divukrásné Madony. Ba, možno říci, toto ovzduší je krajem Madony.

Pohlédni jen do věčného města Říma, podívej se po okolí a srdce tvé zajásá, zaplápolá v nádrech tvých žár lásky k Tě, jež se „Hvězdou mořskou“ zove, jejímž symbolem je cedr na Libanonu, která tě denně vítá jitřenkou na blankytné klenbě... A sama Máti Páně zálibu má na kraji tomto. Či nezříš v tom výraz lásky něžné, že Ta, jež trůní v světle nepřístupném, svůj stánek, v němž se Slovo tělem stalo, kraji italskému věnovala? Je ti snad neznámo jméno „Loreto?“

A vstoupíš-li na posvátná místa staroslavného Říma, mezi 300 chrámy nalezněš 80 zasvěcených Boží Materi. Zde, ve středisku křesťanstva, jsi i ve středisku ctitelů mariánských! V prvních již stoletích církve římské, kdy věrní Kristovi vyznavači slavili v šerých chodbách tichých katakomb památku poslední večeře, hody lásky, již tehdy zobrazila zde ruka pronásledovaných křesťanů prosté obrazy Matky Spasitele... Náboženství Syna Božího jest pronásledováno, a hle, v těch prostých malbách spatříš výraz důvěry a víry v konečné Jeho vítězství. Lidem svým Spasitel byl nepoznán, a hle, přece se Mu klanějí králové! Tento motiv nalezněš často v katakombách. ...Kristus žije, Kristus kraluje, Kristus vládne; Kristus dnes i zítra, Kristus na věky! — Tuto pevnou důvěru v božskou moc nauky Kristovy měla i P. Maria, když porodila své Dítě v chudé

jeskyni betlémské, tuto důvěru vyznávají následovníci Kristovi v chladných katakombách! Maria Panna v katakombách je symbolem důvěry!

Nejkrásnější zde nalezneš basiliku mariánskou na světě, basiliku Panny Marie Větší (Santa Maria Maggiore), jejíž dějiny sahají až do 4. století, k papeži Liberiovi (352—366) a jež jest vpravdě důstojným pomníkem „Bohorodičky“. Vnitřek její tě překvapí svou velikostí a souladem, přívětivostí a jednoduchostí i při všem svém lesku. Dvě řady bělostných mramorových sloupů a strop zářící prvním zlatem, přivezeným z objevené Ameriky do starého světa, tě oslní. Na vítězném oblouku, k letošimu efeskému jubileu nádherně opraveném, vidíme v mosaikových obrazech nejkrásnější důkazy horlivé úcty mariánské našich starokřesťanských předků. Sixtus III. totiž roku 432, rok po slavném odsouzení bludu Nestoriova a prohlášení božského mateřství Panny Marie, přestavil a zvětšil dřívější basiliku Liberiovu a na vítězném oblouku zvětšil v mosaice oslavu „Bohorodičky“ od jejího zvěstování až po obětování v chrámě. Tato apoteosy Boží Rodičky dosáhla vrcholu v 13. století (1287—1295), kdy Jakub Torriti znázornil mosaikovým obrazem v apsidě vítězné korunování Panny Marie. — V této basilice před velepamátným obrazem přecisté Bohorodičky požehnal papež Hadrián II. slovan-ské knihy našich sv. věrozvěstů Cyrila a Metoděje!

I v basilice vatikánské v první kapli vpravo tě vítá bělostná socha Matky Bolestné se Synáčkem na klíně, — slavné dílo Michelangelovo: „Pietà.“ Dech čistého mládí vane z obličeje Panny Marie; pravá ruka objímá něžně mrtvé tělo Spasitele světa a levá klesá dolů s výrazem odevzdanosti a duševní síly. Jen čistota této Trpitelky dodala jí tolik statečnosti, že vytrvala pod křížem. Čistota sílí, čistota povznáší, čistota trpí, čistota zírá s důvěrou k Bohu nad hvězdami i v dobách nejtěžších. Kdo čistým zůstal, i když květy mládí na čele povadly — růže mládí i v šedinách blaží jeho duši vůní líbeznou. Touto myšlenkou byl prodchnut pětadvacetiletý Michelangelo, když dílem tímto Marii oslavil.

A jdeš-li po římských ulicích i dnes, nenalezneš ani jedné bez několika obrazů Madony. Vstoupíš-li do obchodu, vkročíš-li do dílen, ba i do hostinců, všude tě vítá obrázek Panny Marie, před nímž v sobotu blikotá světélko k počtě Té, která nám zrodila Světlo světa. Italové milují a uctívají vroucně Pannu Marii. Kde jinde na světě je tolik milostných obrazů a soch Matky Páně, jako právě v Itálii? Nejsou ovšem všichni Italové andělé, nejsou ani všichni svatí; mnozí z nich toho o Pánu Bohu mnoho nevědí, ale není snad jednoho, aby neuměl „Zdravas Maria“. A možno říci skoro s jistotou, že právě úcta mariánská zachránila Itálii od mnoha trestů Božích. Nikde na světě nebylo snad Církvi svaté tolik ukradeno a poškozeno jako právě v Itálii v letech revolučních. Ale úcta Matičky Boží usmířila věčnou spravedlnost Otcovu. Při této úvaze napadla mne krásná slova z našeho Svatopluka Čecha: „Jen na tom drahém srdci mateřském i neštěstí i vina sladce dřímá.“

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím.

Krátky pohľad okolo...

Chmurlivé chmáry zatiahly modré nebo života ľudského. Kamkoľvek sa človek obráti, kamkoľvek okom zabehne, lebo nohou vkročí všade bieda, nešťastie, slovom kríza škerí naň zuby. „Bojovanie je život človeka na zemi, ako dni robotníka sú dni jeho...“ (Job. 7. 1.) Boj života zaiste je krutý, ťažký a krvavý — útoky jeho vždy surové a silné. Darmo špekuluješ, zvrťáš sa sem — tam, bočíš a kryješ a hľadáš „ľahšie cestičky“ — „v potu tvári svojej budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si vzatý —“ (Gen. 3. 19.) Znie neochvejný hlas v ráji a nijako neodvolateľný. Boji sa teda nemožno vyhnúť a nevojdeš-li sám a betonovou vôľou nepočneš sa boriť, on sam ťa vtiahne — a beda. Každý si môže razit cestu životom — čím prvšie kto začne, tým lepšie — vraví Marden.

Tu odišiel ten, ktorý dostal päť hriven, kupčil s nimi a získal päť iných...“ (Mat. 25. 16.) — hľ'a, úspech v boji životnom. A tajomstvo? „Tajomstvo úspechu v živote pre muža je: buď pripravený na príležitosť, akonáhle príde“. — (Disraeli).

„Ale ten, ktorý dostal jednu, odišiel, zakopal ju do zeme a skryl penieze svojho pána“ — (Mat. 25. 18.) — a hľ'a, tisíc a tisíc mladých ľudí je zdržované od toho, po čom túžia a čo urobiť sú schopní a predsa ani sa len nepokusia uskutočniť veľké životné sny — len preto — že sa boja zápasu so svetom. — Ich veľká chúlolistivosť robí ich zbabelcami — „ten, kto chce vykonať veľkú vec v tomto krátkom živote, musí sa oddať práci s takou koncentráciou síl, že sa to zdá byť šialenstvom lenivým pozorovateľom, ktorí žijú len preto, aby sa bavili...“ (Marden).

Teda vôľ'a je iniciatúrnou a hlavnou fungujúcou složkou — lebo železná vôľ'a statočného srdca naženie strachu tisícom.

Nemožnosť v živote je vylúčená — „nemožnosť je slovo, ktoré sa nachádza len v slovníku bláznov“ — vraví Emerson a zase — „kto sa odhodlal zvíťaziť lebo zomrieť býva zriedka premožený.“ A predsa tragika a defekt sú veľmi časté a to len preto, že veľká čiastka inteligencie vidí len nejaké diletanstvo v nadšenom oduševnení — idealizme — hnus rozumu preplneného smelými paradoxami.

Idealizmus? — jajáj — dnes, zdá sa, je to veľmi stredoveké, pretože katolícke. Dneskajší — moderný svet je sám sebe sankciou — „my si stačíme“, počuť z nejedných mladých úst.

A ták? Nuže objektívne, čo je ten moderný svet (neide tu o slovo „moderný“, ale vlastne o zneužívanie toho slova v rôznych formách...) čo má v sebe tak drahocenného a sebestačného — čujme: „Moderný svet podržal všetok policajný aparát, ktorý je potupný a krutý, prenasledovanie ubožiakov a špehovanie nešťastníkov...“ (Chesterton.) „Kde hľ'adáme v modernom živote skutočnosť, podáva nám nepravdu a fráze len, kde chlieb žiadame, skytá nám tvrdé kamene“ — (Eucken.) Hľ'a charakteristikou dnešnej pravdy. Ba viac ešte!

Dnes regulátorom celých nás je materia, pôžitok a smysly omamujúce opojenie šialených rozkoší — svedčí p. pres. T. G. Masaryk: „Naše doba se nesporně stala materiální a požitkářskou; ideálnost, nezištnost a umírněná zdrželivost se stala řídkou; taková doba, kdy hmota hraje tak velikou úlohu, nemůže se cítit šťastna a musí dříve nebo později zpustnout a zbahnět — v celku nečiní přítomnost nešťastnou nouze nebo bohatství, nýbrž nemravná oceňování předmětů ukojení...”

„My si stačíme —?“ — a čo to, že nešťastie kopí sa na nešťastie? či tol'ké rozvraty nie sú dôkazom nedostatkov?

Obrat musí nastať! — sme na naklonenej rovine... zdá sa, všetko sa už rúti — kam?... „jedno, dve pokolenia môžu zabudnúť na zákon a prehrešiť sa všemožnou nedbalosťou a nevďačnosťou. Ale v príhodnú chvíľu musíme znovu pripevniť retiazky a kolembajúca sa lampička zase zažiarí v dome“ — vraví A. Psichari. A príhodná chvíľka je tu!

Kríza a kríza... a ruky máme stále složené — nič sa nepodniká. L'ahostajnosť, rezignácia — čakaním sa ničoho nedopracujeme! A práve preto musí muž vojsť do nepriateľského života musí pracovať a snažiť sa, zasievať a tvoriť, zavodiť a dobývať, musí zápasit a odvážnym byť, aby ulovil šťastie — úspech — cieľ.

Ano cieľ —

Cieľ je hybnou pákou nášho konania. Bez cieľa neni počiatku, ani uskutočnenia. A dl'a toho, aký si kto cieľ postaví, taký je živý obsah jeho činov — a „čin náš nech je produktom zdravej inteligencie a slobodnej vôle“ — O' Anzeglio.

Čo môže byť vznešenejšieho a ideálnejšieho nad cieľ, ktorý máme, ba musíme hľadať všade a vždycky — v Bohu?

A preto, je nesmyslom a zlomyselnosťou odtrhnutie sa od katolicizmu, pretože chcť — nechťac sme kresťanmi, keďže všetko, čo máme krásneho a veľkého vo svojom srdci, pochádza od katolicizmu. Nevykynožíme z historie dvadsať storočí, pred ktorými predchádzala večnosť. A ako vedu založili veriaci, aj naša morálka má všetko, čo je v nej vznešeného a šľachetného, z toho veľkého a jedinečného zdroja kresťanstva. Práve vzdialenie sa od toho prameňa, rodí zlú morálku a fálošnú vedu —“ vraví A. Psichari. A či neni už akosi kresťanom ten, ktorý túži po tom, aby jeho duša chrlila prúdy zo seba, ktorý smädí po nadprirodzenej čtnosti, ktorý túži žiť s anjelmi a nie s nemou tvárou, ktorý sa chce povzniesť a ustavične sa zduchovňovať, ktorého srdce je tak široké, že pre-rásta hranice zeme?

Zdá sa, že do tvrdosti dnešnej doby, do všetkých zabudnutí, zaprení, rúhaní, keď už natol'ko zhasol plameň, znovu zavznel hlas Pána: „Pokolenie zlé a neveriace...” zavznely slová spravodlivého rozhorčenia, z ktorého zranený syn nemôže pochopiť nič iného, ako nepozorovateľnú nehu „—zázrak lásky, ktorý ho vl'udne privádza späť do domu jeho duše...” — (A. Psichari.) Brieždi sa... slnko vychádza a jasný deň sa rodí...

Pokání vladařovo.

Similiter vos cedetis transeuntes
ut umbra et velut flos agri...
(Vita Caroli.)

Ztěží najdeme mezi památkami naší staré literatury tak pozoruhodné dílo jako je vlastní životopis Karla IV.¹ Avšak je to památka doby předhusitské a její autor „nejkřesťanštější císař“ svého věku, i dovídají se o ní sotva žáci na gymnasiu několik bezbarvých slov a čeští vzdělanci nemají o ní ponětí jasnějšího. A přece je to knížka tak vzácná, dodnes svěží, její mravní fond dodnes nezměněně živý a působivý, ačkoli mezi autora a nás se navylily vlny šesti hlučných století.

Již okolnost, že sám panovník chápe se pera, aby vypsál běh svého života, dodává spisu interesantnosti.

Autobiografií nemáme ani z klasického starověku.² Až v posledních dnech římské republiky se objevuje dost četná memoárová literatura význačných osobností, z níž nejproslulejší asi je životopis císaře-stoika Marca Aurelia. Počínající věk křesťanský přinesl v tom ohledu dílo nad jiné vynikající, *Konfese sv. Augustina*, otevřené a pokorné vyznání, velké ve své svaté prostotě.

Středověk neznal individuality, jakkoli spása jedince je výsostným cílem křesťanství. V literární tvorbě vystupuje *osobnost* jen v legendě, avšak ne pozemsky lidská, nýbrž milostí zázračně povznesená v prostředníka u božího trůnu, v ochránce *kolektiva* národního či stavovského. Doba Karlova je dobou pozdního dozrávání. Kultura gotickoscholastická, přešla již přes své vrcholy v oboru filosofie, historie, umění (máme na mysli oblast jižní a západní) i politiky, dostává prvý drolivý kaz tam, kde byla vždy nejméně zakořeněna: v Itálii, zemi zvolna již upadávajících městských států, kde v sociálně dusné atmosféře vybavení jedinců a tříd z řádu pevně hierarchicky organisovaného kolektiva středověkého bylo nejspíš na snadě.

Renesance uvolnila lidský zrak, dotud pozvednutý k Bohu, a ten se roztěkal po době extatické soustředěnosti k výšinám po lidském zástupu, v něm začíná rozeznávat individua a objevuje v samolibé spokojenosti — bohužel stále tupější — vlastní tvář. Vlastní životopis Petrarkův bude asi nejznámějším dokladem nového antropocentrického životního názoru.

Naskýtá se otázka, máme-li pokládat i Karla IV. za ducha, změněného již novým proudem humanismu, čile k nám přes Alpy prostředkovaným,³ máme-li v něm vidět typického vladaře plnokrevné renesance, jak pro to přinesl přeskvělé, bohužel však liché důvody S. Steinherz⁴

¹ *Fontes rerum boh.* III. — ² Sr. F. Bezold: *Aus Mittelalter und Renaissance. Über die Anfänge der Selbstbiografie und ihre Entwicklung im Mittelalter.* — Berlin—Mnichov 1918. ³ V. F. Tadra: *Kulturní styky Čech s cizinou.* Praha 1897. —

⁴ S. Steinherz. *Ein Fürstenspiegel Karls IV.* — Odmítavá kritika J. B. Nováka ČCH 31, 1925. Domnělé „Zrcadlo knížecí“ důstojný protějšek Macchiavellova „Il principe“ se nám jeví jako pouhá parafráze Petrarkova spisu „De avaritia vitanda“ Karel IV. rozhodně není autorem.

Všimněme si díla samého! Vlastní vyličení fakt je pojato v široký rámec mravně naukový. Je přísně objektivní, stroze věcné, nevýmluvné, žádná literární „zpověď“ našich dnů; jen zřídka působí citový ozvuk prostou větou, za níž se tají prudce zabušivší lidské srdce. Jedině milost, udělovaná na přímlovu jeho oblíbených světců a světic (sv. Kateřina!), přinucují královici, diplomata a vojína, aby vystoupil v lidské měkkosti a v intimitě vřelé, důvěřivé zbožnosti. Ani otce Jana, tohoto tragického Dona Quijota, který se staral usilovně, aby nesestarál ve svém království a nezbytněl v moudrosti pod tíhou koruny, ani toho nevykreslil rysy osobitějšími a jen mezi řádky jaksi pozorujeme, jak padá chladný stín naprostého citového odcizení mezi syna a otce. Zvláště stručně je vzpomenu příběhů dětství,¹ prožitého v trudném osamocení pro konflikt Janův s manželkou, poslední Přemyslovnou, v níž jako by naposled před zhasnutím zaplála všechna bolestná hrdość a vášnivost rodu, sublimovaná ženstvím pokořené, opuštěné...

Zhodnotit vliv francouzského prostředí, kam byl Karel — tehdy vlastně ještě Václav — v sedmi letech přesazen, je vděčná práce, která čeká dosud na oddaného pracovníka. Autobiografie nám pro to podává náznaky čistě vnějškové.² Jisto však je, že dědictví Ludvíka IX., světce a praktika, ducha reálného, jasného a pracovitého, bylo šťastnou hřívnou a dobře uloženou, zvláště když je prostředkoval duch nad jiné povolaný — Petr Roger, pozdější papež Kliment VI. Také myšlenka centrálně ovládaného státu se systémem *úřednickým*, jak se již tehdy rýsuje ve Francii, stává se i Karlovým ideálem a podrobné studium prokáže, do jaké míry jsou spřízněny reformy a plány krále českého a snahy panovníků francouzských.

Řekli jsme již, že Karův sloh je vzdálen impresivnosti renesanční beletrie. Avšak jedno místo v kapitole VII. činí výjimku. Ozvěna duševního vzrušení po ztrátě panictví byla ještě v mužném věku³ tak silná, že popis snu po hříchu je opravdu barvitým a plastickým. A tato kapitola je tuším klíčem k hlubšímu pochopení celé knihy. Mravně přísný Karel, zdrcený v nejbližších okamžicích po svém poklesku — ostatně na něm asi hlavní vinu měli druhové z družiny Janovy⁴ — a pronásledovaný výčitkami tak dlouhá léta, staví na nutnosti *pokání a očisty* celý svůj spis. Tato myšlenka vyrůstá v úvodní kapitole ze slov Janových o dvojím životě tohoto světa, smrtelném, tělesném, hříšném a věčném, duchovém a čistém, tato myšlenka je osnovou i pro část vypravovací, kterou prostupuje a které dává smysl a účel. Nikoli historie života sama pro sebe,

¹ Sr. E. Werunsky: Geschichte Kaiser Karls IV. und seiner Zeit. I. Band. Innsbruck 1880. — ² Nejistým zůstává i tvrzení, že Karel navštěvoval pařížskou universitu. Přímých důkazů pro to není a v seznamech žáků, které se uchovaly z té doby dost celistvé a obsahují i česká jména, Karla ovšem také nenajdeme. Přesto někteří (S. Souček) mají jeho pobyt na universitě za jistý a nevadí jim ani okolnost, že Karel odešel z Paříže ve svém třináctém roce (r. 1329). — ³ Karel psal autobiografii někdy před r. 1354. — ⁴ Bylo to v Luce v létě r. 1333. K. praví: „... ďábel vzbudil lidi křivé a převrácené ... když skrze se nemohl, ti ježto otce našeho na každý den se přidrževachu, aby nás s stezky pravé v uosidlo hubenství a smilství svedli; a tak svedení od převrácených, bčhne převrácení s převrácenými.“

nýbrž mravní smysl její, obecně vyložený a akcentovaný úvodními a závěrečnými v podstatě kapitolami XI-XIV., toť vlastně smysl života císařského jedince, zadívaného zrakem, inspirovaným visí Janovy Apokalypsy, do vlastního nitra a s pokorou i jásosem nad poznanou pravdou volajícího k očistě a pokání a Životu nejen svůj rod, nýbrž všechno lidstvo.

Tato idea potřeby pokání prostupuje celé dílo tak, že jistě budeme právi autorovi, budeme-li ji pokládat za bazi celého spisu, k níž události vlastního života jsou jakoby konkrétním případem. V. Tille¹ upozorňuje na shodu některých myšlenek Karlova životopisu s koncepcí obrazové výzdoby posvátných místností Karlštejnských, v níž již Neuwirth² správně tušil silný osobní vliv Karlův. Shody jsou opravdu překvapující, takže lze mluvit o jakémsi pendantu k životopisu v obrazovém cyklu v kapli svaté Kateřiny (ochránkyně to pozemského života Karlova) a v kostele mariánském. Myšlenka tohoto cyklu je vzata z Apokalypsy, je v něm pozemské zpodobení onoho budoucího přerodu hříšného světa v nový Jerusalems, symbol obrody člověka hříšného, kajícího a přecházejícího nakonec v sídlo spravedlivých. — Tedy impuls k nejušlechtlejší umělecké tvorbě naší veliké středověké kulturní epochy tkví všemi kořeny v náboženském řádu církve, který je vlahou vši ušlechtilé akce a obestírá a doprovází člověka po celý život. Počítá se všemi životními situacemi a ze všech zná šťastné východisko. — V našich dnech se často stává, že právě lidé nevelké duševní hloubky pokládají to všecko za příliš prosté formulky, které pro jejich rozrostlý citový i rozumový svět nestačí. A hle, prostá zbožnost postavy tak složité a vnitřně bohaté jako byl náš Otec vlasti, ukazuje nám ještě po dlouhých stoletích, co mohutné síly je ve víře, která obrozuje císaře veřejným vyznáním pro naučení dětí a pokáním, jež inspiruje stavbu monumentů, hlásajících až na naše dny pokoru a velikost mocných, kteří insignie největší světské moci uložili v nedobytné svatyni čistoty, modliteb a samoty s Bohem, v zásvětném hradě k obrazu Nového Jerusalema.

¹ Sborník prací historických k šedesátým narozeninám J. Golla. Praha 1906. Karlštejn str. 101 et sq. — ² J. Neuwirth: Vorschungen zur Kunstgeschichte Böhmens. — I. (Mittelalterliche Wandgemelde und Tafelbilder der Burg Karlstein im Böhmen. — V předmluvě) 1896. Praha.

Logos = křesťanství = katolicismus = kultura = arijsťví. Chtěla-li se Evropa (kultura) zachránit, nic jiného jí nezbývalo, nic jiného nemohla volit nežli křesťanství, ničím jiným nemohla rozkvést nežli křesťanstvím a na každé jiné cestě pracovala by indoevropská kultura ke svému zániku! Dnes už ke svému zničení pracuje, odvracejíc se od katolicismu.

J. Deml: Mé svědectví o Ot. Březinovi, str. 473.

Co s dílem Pavly Kytlicové: Rodiče a děti?

Kdo s očima otevřenýma jde dnes venkovem, poznává bolestně, že mnohem vážněji a nebezpečněji než krisí hospodářskou trpí úpadkem víry, lásky a mravnosti, byť snad dosud se to neprojevalo zřejmě v míře katastrofální. A vidí, že není a nebude jiné pomoci, nemá-li se nám venkov nenávratně odcizit, aby všemi prostředky přirozenými i nadpřirozenými založen a upevněn byl život víry a dle víry, protože nutně a bez výhrady jedině víra jest sloupem rodinného života. Tak stojí Církev zase před novým problémem pastorace. Nejen Církev, ale i v zájmu státu a státní sociální politiky by mělo býti, odstraniti vše co nerv rodiny a národa tak ohrožuje, neboť celá sociální a hospodářská politika měla by vrcholiti v konsolidaci svazků rodinných. Však toto žádati dnes od státu, bylo by utopii a tak veškera práce a odpovědnost odpočívá na bedrech Církve, nemá-li se i ona jediná zřici vzácného úkolu — ochránitelky mravů a života křesťanského.

Jakou měrou mizí víra a život dle víry, s takovou i mravnost, s takovou i jasné poznávání a degradací přichází se až k převrácenému usuzování a zaslepenosti, která se projevuje falešnými názory v celém duševním a kulturním životě a v naprosté lhostejnosti a v úpadku vkusu.

Bystří katoličtí sociologové němečtí pochopili toto veliké nebezpečí hrozící německému venkovu, podrobně studovali tyto zjevy a ruku v ruce s klérem pracují na obnovení náboženského, mravního a kulturního života rodiny a celého venkova. Činem chtějí pomáhati a pomáhají, ne mnohým rokovaním a zřizováním stanov, neboť zorganizovali vzornou pomoc donášením a rozprodáváním opravdu hodnotných knih a brožur v dokonalé úpravě, knih náboženských i zábavných, obrazů, křížů i soch, jsouce přesvědčeni, jak praví Rektor Seidenfaden (Volkstumspflege und ländliche Volksbildung, 1928. S. 96.): „dokud lid byl ještě nábožensky zakořeněn a úplně nezpustl, tudíž mohli nalézt u něho víru, v domech křesťanský obraz a krásnou knihu“.

Něco podobného jest i u nás, neboť jde o zjev téměř všeobecný. Naše katolická nakladatelství si stěžují jak těžko se rozprodává náklad knihy, jaká lhostejnost u lidu, která se projevuje vrácením knih zasílaných na ukázkou v míře dosud nebývalé.

Vykládati tento zjev jako hospodářskou tíseň venkovského lidu, bylo by úzasně jednostranné, protože příčiny budou asi jiné a jinde. Nakladatelé, kteří měli úplně mylný pojem o duševní úrovni, potřebě a vytrvalosti lidu, kteří počítali s jeho nesoudností, téměř nic cenného nenabízeli. A když ty románky byly pořád stejné — stále nešťastná zamilování a neposlušnost vůči rodičům, s koncem jednotvárně nemožným, nelze se pak diviti, že lid znechucen, odmítá šmahem vše, i dobré věci. Takto sami otevřeli cestu věcem víře a Církvi nepřá-

telským, protože tyto svou živostí a novostí poutaly a jsou čteny doposud.

Jen ty veřejné knihovny obcí a Národních jednot; — co se v nich vše nepůjčuje! Nemůžeme se divit, protože kulturními rádci a správci jsou pokrokoví učitelé — co od nich můžeme chtít?

Proto prorazit tuto hradbu lhostejnosti ke katolické krásné knize duchovní i zábavné jest úkol pastore — tedy kněží. Nejen knihou a časopisem, ale i krásným obrazem a vkusnou sochou přiváděti lid k novým hodnotám nevšedním a vlastně ho přivádět k vlastnímu jeho vkusu! Kdo by neznal jaké věci vzácné krásy tvořil lid náš, dokud měl víru, ještě před nedávnem.

Často slyším schlubně: postavili jsme si spolkový dům, máme knihovnu. Ale mohl by také s takovou chloubou mluvit, kdybych se ho zeptal na hodnotu knih v té nové katolické knihovně? Že se tam dostaly věci při nejmenším bezcenné (a těch bývá většina — protože ty dary knihovnám často jsou už knihy ze slušné knihovny vyřazené — pro začátek je to dobré!) jest více než jisto. Co dělat? Nezbyvá knězi než zosobniti v sobě sbor a *vigilantia* a vyřaditi smeti a svinstvo a doplňovati knihami pouze hodnotnými a krásnými, jež sám přečetl a nemá-li na čtení čas, jak jest dnes pochopitelné, aby někdo opravdu spolehlivě ho upozornil na vhodné knihy, jež by byly lidu více než krásnou zábavou. Takový soudní tribunál má také „Museum“ ve svých posudcích, ale jsou čteny tyto recenze?

Čin nechť stíhá slova, proto dnes upozorňujeme na jedno krásné dílo, o němž jsme již několikrát přinesli kratičké recenze (totiž o jednotlivých dílech), když je máme před sebou celé. Je to dílo *Pavly Kytlicové: Rodiče a děti*. (5 dílů).

Nezmiňujeme se o něm pouze proto, že jsme slíbili v posledním čísle „Musea“ (č. 5. r. 1931) o něm psáti, ale jeho krása a vhodnost nutí nás je rozšířiti jak zasluhuje.

Dílo Pavly Kytlicové jest kniha vzpomínek, kniha jejího života. Její dětství pod ochranou a starostlivou rukou vzácné matky, léta dospělosti a života se vši jeho drsností a bolestmi, jichž více rozdává než radostí. Vzácná matka rve se o budoucnost svých dětí s chudými poměry, ale vždy jest si vědoma ještě vyššího poslání člověka a všude kolem sebe šíří lásku, pomáhá kdekomu jak může i když ví o zneužití její dobroty, pracuje s rozkoší do únavy, tuto lásku chce vložit i do srdcí dětí tak povahově různých, snaží se je vychovati v řádné lidi. A když celá její snaha končí katastrofou, vše leží v ruinách — nezoufá, ale s ještě větší láskou, byť i s nesmírnou bolestí v srdci, ujímá se jich znova. —

Pavla vstupuje do života s chvějícím se srdcem, ale odhodlaně, a i na ni doléhá celá tíha života. Sotva trochu nabývá jisté půdy pod nohama, zasáhne bolestně matčina smrt a když se probere, zas nový pád do tmy nejistot.

Jsou to vzpomínky z jejího života, ale podávají více než záchvěvy srdce. Celý lidský život ve svých bolestech a s celou neodvratnou krutostí však i spravedlností nutí k přemýšlení a retrospekci vlastního života. Vždyť téměř každý lidský život jest románem a je potřebí

v něm najít příčinnou souvislost a jí porozumět. Všichni jsme sepiati bolesti, — tvoříme jeden celek, trpíme za všechny před námi, trpíme i za sebe. Když si vše protrpíme a odtrpíme a bolest ducha zjasňuje a zkrystaluje, tu život přináší klidnější pohled a pro leccos má už člověk jen tichý úsměv, co dříve srdce rvalo.

Ale bezstarostnost dětská nebere život tak vážně a jsou také lidé, kteří jdou životem s veselým srdcem, jsou i slunné dny srdce. Tak kniha jest protkána překrásnými idylkami vzácné krásy, jemnosti a humoru, tak dokonalými, že Miloš Dvořák *mohl říci*: „je v tom rytmus národních pohádek“. A lid, jenž je kdysi tvořil, jehož psyche, pokud není úplně poagrarničen, i přes překážky doby jest naladěna v jisté stupnici krásy, ozve se radostně čistým smíchem a řekne — *to je to pěkný*, jak jsem už několikrát zaslechl, když to četli prostí lidé ve večerní chvíli oddechu. Do čítanek dětem by patřily některé kapitoly — tak jsou pěkné.

Výstižně napsal Jakub Deml v předmluvě k tomuto dílu tato slova: „Kniha Pavly Kytlicové, ač jest domem minulosti, nikterak není mrtvá! Obklopuje ji ovzduší *lásky*, vznáší se nad ní duch *spravedlnosti*, tedy života! *Záhony bolesti* tu ženou do květu a nad nimi poletují zpívající včely *humoru*, znamení vítězství ztracených vítězně...

Dílo má pět svazků o 1000 stranách v dokonalé úpravě, neboť je tiskli Kryl a Scotti. Kupte* je lidu do spolkových knihoven (celé stojí ca 140.— Kč) a nebojte se lidu dáti co přesahuje obvyklou podúroveň jeho četby. Již sto let četba „lidová“, lidu „přizpůsobená“ se mu podává (vyjma Václava Kosmáka) a hleďte bratři, kam jsme dospěli. Venkov není z velké části náš, byť i zdánlivě kvetly spolky na osadách a stavěly se katolické domy a lidová strana hlásila vzrůst hlasů. Tam kde se katolictví drží, je to více setrvačností a zvykem než nutností, protože katolictví vymírá do hloubky. (Dr. Beran, prof. pastorálky na pražském pastor. kursu.) A nutno dáti za pravdu H. Neumannovi: (Primitive Gemeinschaftskultur) „Das Volk rückt nach mit seinem Geschmack. Wenn wir ihm nichts Besseres bieten, kann es nichts Besseres übernehmen“ a přece je naší povinností dáti všem co máme a můžeme jen *nejlepší*. If.

* Nejlépe u nakladatelky p. Pavly Kytlicové v Tasově.

Podle Březiny ten, kdo chce být knězem, musí překonat trojí překážku: Svět, ženu a svého ducha.

I. Svět vidí dnes v knězi buď blbce, anebo pokrytce.

II. Druhou překážkou je žena, nebo řekněme tělo.

III. Překážkou třetí je duch člověka, nebo řekněme ďábel, který zvláště ke stáří pokouší člověka skepsí: Což obětoval-li jsem život nadarmo, jen nějaké fikci filosofů nebo bláznů? l. c. p. 425.

Z N A Š E H O R U C H U

Bohoslovci ve školním roce 1931-1932.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem		Celk.		Loni
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Cizí fakul.	Všech + Řád. kler.	Všech
Brno	33	10	28	3	12	2	13	3	14	2	99	20	1	120	97
Č. Budějovice	12	8	9	5	7	2	6	2	3	2	35	19	2	56	43
Hradec Král.	16	6	14	10	11	5	1	2	3	1	41	24	4	69	63
Litoměřice	1	15	1	11	3	5	1	10	1	10	7	51	—	58	60
Olomouc	39	21	37	10	38	15	30	8	26	18	170	72	1	243	206
Praha	21	16	12	11	13	3	5	3	2	9	53	42	12	107	130
Vidnava	3	5	2	6	1	3	1	2	—	2	7	18	—	25	39
											412	242	20	678	638

Bohoslovci na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem				Všech	
	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	V cizině	Jiné nár.	Letos	Loni
Báň. Bystrica	8	—	12	1	7	—	2	—	—	—	26	1	3	2	32	28
Košice	10	2	11	4	7	1	5	3	3	1	28	11	8	—	47	42
Nitra	15	1	23	—	16	—	9	—	2	—	47	1	19	—	67	56
Rožnava	5	1	6	—	3	4	2	2	—	—	14	7	2	—	23	20
Spiš. Kapitola	12	—	11	—	9	—	3	—	3	—	33	—	5	3	41	33
Trnava	19	6	16	5	11	3	13	4	3	4	62	22	17	—	107	84
Prešov	9	—	12	—	10	—	9	—	—	—	2	—	6	32	40	40
Užhorod	7	—	17	—	20	—	19	—	—	—	8	8	15	—	78	90
											220	50	75	37	435	393

Poznámky ke statistice:

Brno: V Římě (v diagramu rubrika „cizí fakulty“) studuje 1 bohoslovec; z řádových kleriků jest 5 těšitelů, 3 augustiniáni, 2 eucharistiáni a 2 praemonstráti.

České Budějovice: V Římě studují 2 bohoslovci.

Hradec Králové: V Římě 4 bohoslovci; řádoví: 3 praemonstráti.

Olomouc: Mimo uvedené studuje v Olomouci: 10 Slováků, 2 Maďaři a 2 Rusíni. 1 boh. studuje v Římě. Řádový klerik náleží řádu něm. rytířů.

Praha: V Římě studuje 8 Čechů a 3 Němci; v Lublani 1 Čech. Řádoví klerici na čes. fak.: 7 křižovníků; 3 maltéz.; 11 praemonstrátů; 3 benediktini; 10 františkánů; 1 kapucín a 2 řádní posluchači laici. Na německé fak.: 7 křižovníků; 7 praemonstrátů; 1 maltézský; 3 augustiniáni; 1 piarista; 3 cisteriáci; 3 benediktini; 2 z kongreg. sv. Michaela; 1 z kongr. doctrin; 1 františkán a 4 řádní posluchači laici. Mimo to stud. v Praze: 17 Slováků, 1 Maďar, 1 Američan, 4 Rusíni a 1 Luž. Srb.

Vidnava: Mimo uvedené ještě 22 kleriků polských.

B. Bystrica: V Římě studuje 1 bohosl.; v Strassburku 2; jiné národnosti jsou 2 Němci.

Košice: V cizině: v Insbrucku 4, v Římě 1, v Praze 2, v Olomouci 1.

Nitra: V Římě studuje 5 bohosl., ve Strassburgu 4, v Praze 10.

Rožnava: V Římě studuje 1 bohoslovec, ve Strassburku 1.

Spíš. Kapitola: V Římě studují 2 klerici, v Insbrucku 2, v Praze 1. Jiné národnosti: 3 Němci.

Trnava: V Římě stud. 3 bohosl., ve Strassburgu 2, v Insbrucku 3, v Praze 5, v Olomouci 4. V Trnavě stud. 6 těšitelů (započ. v celkovém počtu).

Prešov: Ve Strassburgu studují 3 bohoslovci, ve Lvově 2, v Mnichově 1. Jiné národnosti: 38 Rusínů.

Užhorod: Mimo uvedené studuje v Užhorodě 12 bohoslovců z diecese americké a to: 9 rusínů, 2 Slováci a 1 Maďar. V Praze stud. 2. boh., v Olomouci 4, v Římě 2, v Strassburku 4 a ve Lvově 3.

Z kursu pro duchovní vedení katolických spolků v Praze. (14.—17. července.)

Na konci minulého školního roku péčí P. Nesrovnala mohli jsme se zúčastniti kursu v Praze pro duchovní vedení katolických spolků. Tak nazvali tento kurs a dnes, kdy dle poznámek tam zachycených srovnávám, mohu klidně říci, že splnil co sliboval. Vždyť přednášeli tam lidé praxe, prakticky a s nadšením, které přesvědčovalo, protože plynulo z duše nadšené a chtějící jen spásu duší. Ukázali nám bohoslovcům, dosti odloučeným a dosud neznajícím potu práce mezi lidem, co na nás čeká, s čím se setkáme, jak se na co máme připravit. A poznali jsme z rušných debat a zkušeností jednotlivců jak uplatňuje se sice opatrnost, ale ještě více *vše přemáhající láska a trpělivost*. Třeba takový P. Krus S. J. co všechno on nevytvořil na periferii. Když nás tam vedl a šlo nás tam procesí „černých švábů“, nikdo se nás nedotkl slovem, lidé pozdravovali, děcka se sbíhala a hned člověk cítil, i přes jejich rozpustilost, přichylnost a dobrou vůli. A v té kapličce, vlastně sále s oltářem! — Kolik to jistě probdělých nocí, různých plánů, pochůzek, sbírání peněz, až konečně mají ty duše místočko, kde Kristus k nim přichází a Jeho slovo může být hlášáno. P. Krus vystupuje na stupěň oltáře a slova, jež promlouvá o zkostnatělosti ve všem jednání, ba i v duchovním životě, o svobodě a práci dítek Božích, se tak brzo nezapomínají. A když jsme se vraceli — v dálce zářila skvěle osvětlená Praha — ucítil jsem veliký rozdíl dob a kultur. V té bohaté Praze chrámy jsou prázdné a zde na obávané periferii tlačí se 200 lidí na několika čtverečních metrech. V tolika přepychových chrámech to zeje i v neděli prázdnotou a zde jsou lidé šťastni, že mohou jíti na mši sv. do prosté místnosti. V Praze přede mnou plili a zde nám děcka běžela naproti.

Není jednoho, kdo by neodcházel s pevným úmyslem, že se pustí do práce a podniků, na první pohled světákoví šílených, a s vědomím, že ten lid, nám tak nepřátelský a odcizený, dá se získat jen láskou, dobrým slovem, příkladem a účinnou pomocí. Taková návštěva jest lepší, než celý rok studovat a rozjímat o lásce k bližnímu. Ano, nerozjímej, nemudruj, ale už dělej!

A druhý den odpoledne zase P. Urban OFM nás veze tramvají do své stanice laického apoštolátu. Jakási dost chatrná budova, před ní osobní auto, na dvoře dvě nákladní auta rozlámaná a vnitřek nade vše očekávání tak chudý. Co se dalo k něčemu použít, třeba kus prkna za stůl, užilo se; vše mluví o chudobě. A v tom všem právě asi 40 dívek v klidu exercičním připravovalo se na práci misijní. Byly tam úřednice, učitelky, studentky vysokoškolské, služky, dělnice a všechny ty duše žijí tam v přísné kázni vnitřní, ale nijak se neliší od jiných dívek. Každá má šat svých poměrů, ale veliká láska jejich duše k ubohému bližnímu, ta je liší a vyvyšuje nad ostatní.

Za chvíli se rozjedou a rozejdou do svých působišť a co je čeká? — Každý ví.

Bylo nás tam z Moravy bohoslovců a kněží dost, ale zabořila nás neúčast pražských. Českých kněží tam bylo dost a děkujeme jim zde, že přišli a těšilo nás, jak nás mladé majstry přijali mezi sebe a bratrsky s námi jednali.

A věřte, že se těšíme na příští sjezd zase u hrobu světců českých (jak si přál a prohlásil Mšgre Melka), děkujeme všem, kteří nám letos vše připravili, vzpomínáme a prosíme Boha o posilu pro všechny vzácné kněze, apoštoly pražských předměstí.

If.

Příklad Nového Bydžova.

Každá nová a krásná myšlenka dovede uchvátiti a nadchnouti mládí. Mladého jinocha — bohoslovce, budoucího kněze, jehož mysl si kreslí kouzelnými představami obraz práce, horlivosti a utrpení svého budoucího života pod rozevlátou korouhví Ježíšovy lásky, dovede chytiti za srdce krásný čin a velké dílo jeho spolubratra, když jej vidí horliti a opravdově usilovati o vítězství Ježíšovo v duších jeho oveček. Je přirozeno, že touží znáti aspoň poněkud tajemství jeho úspěchu v pastorači.

Kniha dp. Josefa Mádleho „Kněz organisátor“ je svým obsahem tak zajímavá a poutavá, že není možno, aby nepůsobila na mladé srdce bohoslovecké a kněžské, které přímo cítí potřebu přiblížiti se k srdci jejího původce. Netřeba se diviti tomu, že se na letošní II. organizační kurs bohoslovecký, pořádaný sdruženými katolickými spolky v Novém Bydžově ve dnech 18.—23. července 1931, za duchovního vedení prof. dra. Buryška vicerektora semináře z Hradce Králové a dp. Jos. Mádle, duchovního rádce novobydžovských organisací, sjelo na 120 bohoslovců a kněží, jednak aby poznali osobně z blízka složení a organizaci novobydžovských katolických spolků, jednak aby vyslechli pokračování přednášek o spolkové práci ve smyslu „Kněze organisátora“. Průběh celého kursu byl velmi středný a přátelský. Oči posluchačů přímo visely na ústech přednášejícího, který sverázným způsobem své jadrné, krásné mluvy rozvíjel ve svých přednáškách velikou myšlenku katolické akce „Organisátor kněžstva“. Organisátor kněz organizuje své ovečky. Farář organizuje mladé kněžstvo a bohoslovce a všechny dohromady organizuje pastýř diecese; věřící i kněží, vojáci i důstojníci mají býti sešikováni v silnou, mohutnou armádu Říma. Přednášky vyjdou zase tiskem a jistě po nich s radostí sáhne každý, kdo chce úspěšně pracovati pro zájmy Kristovy, pro spásu nesmrtelných duší.

Myslím, že Nový Bydžov stojí za návštěvu již z toho důvodu, aby byla poznána organizace tamních katolických spolků a aby byly shlednuty výsledky práce kněze, jehož srdce je plno lásky k duším a jehož úsilí o pokatolictění farnosti je provázáno opravdu bohatým Božím požehnáním. Obětavost a vzácná láska novobydžovských katolíků, jak ji poznali a pocítili účastníci loňského i letošního kursu, jsou nejlepším svědectvím pro dílo, které P. Mádle pro bohoslovce koná. Nový Bydžov je rozhodně krásným příkladem pro kněze i věřící všude jinde.

Kdyby se začalo jinde podobně, jak se začalo a pracovalo v Nov. Bydžově, dostalo by mnoho i našich moravských farností novou, „katoličtější“ tvářnost a duch katolických spolků by ožil novým, hlubším, duchovnějším životem. Zatím zůstáváme dlužníky Nového Bydžova a jsme mu dokonale vděční, že je nám příkladem, vzorom a novou cestou. Za to všechno: Pán Bůh zaplatí!

Účastník kursu.

* ROZHLEDY *

POZNÁMKY O LÉONU BLOYOVI.¹

— Bloy. Toť jméno, jehož ozvěna mocně zaléhá i mezi nekatolíky. Proslulý námluvčí Absolutna. Misionář, jehož slovům se těžko uhýbá. „Věrný služebník“, „spolupracovník Vykoupení“, „rytíř Matky Boží v slzách“, „pamfletista, vyrazující svůj křik v chmurném zoufalství nad zpusťošným ideálem“, „vypovězenec“ a „žebrák nevděčník“ a jak dále by se mohla vypisovat krásná a paradoxní a přece tak opravdová epitheta, jimiž se buď sám s lehkou ironií nazývá, či jest zahrnován svými přáteli. Měl dar obracet duše. Ale právě proto se ho lidé tolik bojí. Bojí se, aby nepohnul jejich ustálými vodami, neparfumovanými flašičkami srdci, aby se doopravdy nemusili zřeknouti lhostejnosti a pošetilosti. Bojí se přiznat, že jest Bůh, nebo nepřipouštějí důsledků. Obávající se ve své směšnosti, aby Bůh neviděl jejich lenošení, uspávají Ho — domnívají se aspoň — nasládlým optimismem. Toho Bloy nesnesl. Protože právě jeho poslání jest pomáhati v obhájení pravého náboženství, býti udatným ochráncem Panny Marie, strhával z lidí cáry falešného obdivu a sám je nutil k tomu, aby se stali pokornými, když sami byli ve věcech víry (tedy v záležitostech vznešeného a celého života) tak neteční. Stejně jako papež Pius XI. důtklivě připomínal, že nikdo není vyňat z povinnosti přidružení k účtě k Bohu činné pokání a nápravu nesčetných hříchů. Jde od jednoho k druhému a tluče na jeho dveře, připomíná mu blízkost smrti. A toto jeho povolání trvalo hezkou řadu let.

Narodil se v roce 1846, před revolucí, která mu do prvních dětských dojmů mísila jed nenávisť, ale neublížila mu. Prý už ve dvanácti letech se projevila jeho originelnost, jakási zatvrzelost a vzpurnictví, ale při tom se už také ukázala hloubka duše, přemýšlivý a zpytavý

¹ Některé myšlenky jsou přejaty z knihy „Léon Bloy, jeho dílo, jeho poslání“ od Jacques Loreilhe. Tato kniha vyšla u Kuncíře 1931 v překladě J. Zaorálka. Jest to jediná česká kniha o Bloyovi, která přesně říká, proč on žil, nebo jinak, co bylo jeho posláním. Nejsou to totiž domněnky, nýbrž citáty z jeho knih, které jsou tak důvodně sestaveny, že dávají bezpečně viděti duši básníkovu v celé její šířce a hloubce. V prvním díle jsou také krátké a vkusné zmínky o jeho díle v histor. popisu.

duch, odhodlání býti sám sebou ve století, jemuž říkal Léon Daudet „pitomé“. V 18 letech přišel do Paříže, nalezl v Barbey d'Arenville věrného přítele, jenž mu byl až do své smrti oporou. R. 1870 vstoupil dobrovolně do armády a v bojích byl tak statečný, že si získal pochvalné uznání. Těch několik válečných týdnů bylo pro něho dobrou ornici. Po návratu složil ze svých vzpomínek knihu „Krvavý pot“, která právem nalezla v G. Bernovilleovi oddaného obdivovatele. Po několik let byl spolupracovníkem v pověstné „Černé kočce“, ale „myslí-li člověk starostlivě na absolutno, není možné, aby se živil poctivou prací v tisku,“ jak kdesi napsala Rachilde. Ostatní jeho život jest bojem za Církev. Nezjednává jí domovské právo na zemi, to má, chce však, aby Církev byla slavná. Jest na přední výspě a boří svůj meč, který jest věru dvojsečný, do srdci zlostníků, „psů před prahem Církve“ (Deml), věru lepší kvality než je náš Machar. Na druhé straně hroť jeho meče bodá a dráždí katolíky samé, pokojné, ale ne neškodné, zvláště nepodařené kněze. Jde mu o slávu Církve a proto nedovede odpouštět. Dovede-li s lehčím srdcem přejít protištěné hnusnosti Zolovy, neumí a nechce obejít propasti bídy a vrchy pýchy a prolákliny směšna kléru. Ať jest kněz podle Srdce Páně! Neboť bude-li vražděn současnou dobou, může být mučedníkem. Nežádá toho sám, žádá to proto, že Panna Maria si takových kněží přeje. Ne nadarmo lkala plačíc na La Salettě. Její nářek se hluboko zařizl do srdce Bloyova, zjhlého tolikerou láskou a jatého útrpností; stal se Jejím rytířem, „rytířem Matky Boží v slzách“. Obhájení Panny Marie před světem, to jest motivem knih — ba života Bloyova. Neměl na růžích ustláno a trávil trpké dni, když jemu a jeho dětem vrzal v zubech suchý chléb, a když jedl chléb pohrdání a výsměchů, jež mu podávali ti, kterým chtěl pomáhat. Zemřel by býval, kdyby nebylo Chleba jiného, kterého neubývá a kterého je vždycky přebytek.

Stačí to, aby se pochopilo s obdivem, co mu dávalo pravé náboženství i jako člověkovu i jako umělci. Porozumíme jeho životu, porozumíme-li utrpení. „Ráj pozemský, toť utrpení, a není zde jiného,“ napsal v úvodě k Životu Melaniinu. A jaké byly poslední jeho dni? Jako dni pravého křesťana. Zaopatřen všemi sv. svátostmi umírajících zemřel 3. listop. 1917 v Bourg la Reine, nedočkav se konce války, kdy snad by byl uviděl částečné odškodnění za r. 1871.

Jsou to dvě data pro přátele Bloyovy zajímavá. Jest ovšem zajímavo stopovat i jeho literární práci, data, kdy co vydal,¹ ale to patří do podrobnější monografie, ostatně doví se to každý při četbě jeho deníků. Co jest nutné, aby bylo připomenuto, jest jeho

¹ V českém překladě vyšly takřka všechny jeho knihy v Dobrém díle ve Staré Říši. Není třeba, abychom je doporučovali, neboť Dobré dílo jest samo dobrou zárukou (nemyslím jen co se týče obsahu — jest ostatně známo, že v Dobrém díle nebyla vydána kniha, která by neměla skutečně vysoké ceny umělecké a nebyla „poselkyní lepších dob“ — nýbrž také co se týče úpravy). Nechci jmenovat překrásných, vydání spisů světců, jedinečných v naší náboženské literatuře, ani knih moderních autorů — bude povinností budoucích let, aby je pochopily — upozorňuji jen na některé z významných knih Bloyových, na „Zoufalce“, na „Chudou ženu“, na „Tu, která pláče“. Zasloužily by si, aby už konečně byly známy.

poslání. Bloy žil pro Ježíše Krista, pro Pannu Marii a pro Cirkev. Byl-li při tom umělcem, viděl, že je mu to jen na obtíž. „Jest-li Umění v mém zavazadle, tím hůře pro mne! Nezbývá mi, než abych uvedl v službu Pravdy, co mi bylo dáno Lží. Nástroj nejistý a nebezpečný, neboť podstatou Umění jest vytvářeti Bohy“. (Chudá žena.) V oběti jest smysl jeho života, výboj jest jeho způsobem. Byl si příliš bolestně vědom, že jest úplně zabořen do hnusu světa, jsa šťasten, že je vyňat ze zákona o prolinání, pracoval i když pot s tváří mu stíraly poličky a hanba. Chtěl být „miles Christi“ a chtěl být v té vřavě nejhorší a nejnebezpečnější. Dobrovolně se dal na tuto vojnu, třebaže při svém nadání mohl býti u žlabu překypujícího — být ovšem živ podle měšťácké morálky. Kvas revoluce byl mu k dobru, naučil se bourat skvěle. Nebál se, že by rozvrátil svět, kdydy se mu podařilo rozvrátit malodušnost a zpráchnivělost, kdyby z hnízd duší vyhnal Satana. Bouří se, ale s velikým klidem: „Vztekllost jest bez moci, psal, a svědčí zvláště odbojníkům. Nuže jsem popravcem poslušným.“ Jeho vyjízdky proti všemu, co neslo na sobě pečeť měšťáctví a co bylo zohyděno duchem světa, podobají se výpravám za křížáckých válek: jest v nich síla a důstojnost, nadšení — až náruživost. A všechno to dělá jako pokorný služebník, své trofeje přináší k nohám Té, která pláče a která jest nazývána Omnipotentie supplex. Všechnu svou sílu, všechno své nadání zužitkuje tak, aby potěšil Zarmoucenou. Láska k Naší Paní nebyla modou, byla hlubokým soucitem, kterého jest schopna jen duše vznešená, v ní byl i kořen jeho bolesti. Zjevení Panny Marie La Salettě stalo se pro něho událostí osudovou. Stále a stále se k ní vracel, až konečně v „Té, která pláče“ projevuje svůj stesk nad nepřijetím Panny, nad pohrdavým Jejím umlčováním, bolestně lituje, že nadarmo Naše Paní volá: „Jestli můj lid nebude se chtít podrobiti, budu nucena upustiti Rámě svého Syna“. (Nelze mluvit o Bloyovi, nezminíme-li se o této nejpodstatnější složce jeho díla.) Kdo by se neobdivoval jeho oddanosti, kterou mnozí pojmenují šílenou a která není ze současných dob, nýbrž vyvážena z hluboké studnice středověku?

Svým způsobem umělce, nenapodobitelným, prosekával se do chladných srdcí čtenářů, ba diváků, otrásal jimi a probouzel ze zkletí jejich uvadlé city. (Nemůže se říci, že neměl naprosto žádných přátel; byl jich malý hlouček, ale za to vřelých a spolehlivých.) Obracel jinověrce, dal vzpomínati se vlašným, sfal se „spolupracovníkem Vykoupení.“ Za svou lásku ke Spáse dosti dlouho byl mučen na kříži svého života, a věru v míru může nyní odpočívat jeho tělo po boji. Jeho dílo dosti rozsáhlé a dosti hluboké, aby se zachránilo samo, bude stále tak naléhavě mluvit jak k dětem těch, kteří mu byli potěšením, tak k potomkům ničemných, nevidaných tupců a k chásce vzdělanců, kteří neuznají za dobré a skutečné leč to, co rozdrť jejich zdravý a silný chrup.

Defunctus adhuc loquitur.

J. D.

Dr. M. S. Gillet O. P.: VÝCHOVA KARAKTERU. Filosofická knihovna, Olomouc. 10 Kč.

Nynější velmistr dominikánů Gillet jako lovaňský profesor byl oblíbeným konferencierem studentů. Výbor svých přednášek metodicky sestavený uložil v knihu, jejíž český překlad, na němž lpí mnohde pečť francouzského originálu, vyšel jako 2. číslo knihovny Filosofické Revue. Gillet probírá všechny mravní momenty, jež zušlechťují sduzují se kolem rozumu a vůle a tvoří tak charakter: Sociální prostředí, vášně, egoismus, myslitelnost, návyk atd. V krátkých odstavcích, do nichž účelně látku rozdělil, snoubí se hluboký vědecký postřeh s půvabnou francouzskou lehkostí a bystrými průhledy do života studentského. Zdůrazňuje zasloužené přirozené síly a prvky mravního života a vykazuje jim náležitou působnost v mravním rozvoji, neboť milost přirozenosti není, ale zušlechťuje. Knížka prokáže vysokoškolskému studentu, který ji opravdově promyslí, mnoho dobrého; ukáže zejména jak násilně a lehce pojí se nadstavba řádu milosti k přirozeným silám lidským. Š. J.

Th. Dr. Augustin Neumann O. S. R.: PROSTONÁRODNÍ NÁBOŽENSKÉ HNUTÍ dle dokladů konsistoře královéhradecké. Družstevní tiskárna v Hradci Králové 1931.

Co všechno se může podávat jako „objektivní“ historie, jak jednostranná a přehnaná fakta mohou se popularisovat t. zv. historickými romány, toho klasickým dokladem je doba t. zv. Temna.

Dr. Neumann sáhl k četným dokladům královéhradecké diecese, dosud téměř neznámým, aktům konsistoře a referátům misionářů, v nichž se obrazí postup pronikajících proudů nekatol. a úsilovná snaha zabránit jim. Poznáváme, že misionáři nejednali s nekatol. hrubým násilím, ale mírně a laskavě, že vrchnost nebyla misionářům nakloněna, že nutno učiniti si jiný obraz o ničení nekatol. knih, které nahrazeny byly dobrými, že jinak, než jak jsme byli zvyklí, musíme pohlížeti na nekatoliky a celé hnutí atd. — Z toho vysvítá, jakou cenu má kniha zvl. pro kněze a katol. inteligenci. Latinský materiál, jehož autor použil, je připojen.

Ka.

Isidor Vondruška: ŽIVOTOPISY SVATÝCH. Díl III. V redakci A. Stráže pod záštitou Svatovácl. ligy v Praze, vydal L. Kuncíř, Praha.

V této části se pojednává o nových řeholních řádech středověku, jak povstávaly z vnitřní nutnosti reformy. Tak jasně září myšlenka, že Prozřetelnost Boží v kritických dobách vzbuzuje muže a ženy, aby byli nástroji Jeho vůle.

Čtenář má možnost aspoň částečně nahlédnout do vývoje řádu sv. Františka, sv. Dominika, Tovaryšstva Ježíšova a j. Zároveň pěkně v pořadí dějin lze se vžít v duchovní život těch oněch světců a světic. Pěkně je probrána otázka o sv. Janu Nepom., husitství a protestantismu.

Dílo toto je důležité jak pro laiky tak duchovní a jistě přispěje k podrobnějším životopisům — jež budou psány jako toto dílo v reálné životnosti. Nepostradatelné jsou pro školu historické podobizny v textu. —lik.

Kardinal H. E. Manning: O DUCHU SVATÉM. Přeložil Prokop Holý. Edice Krystal Olomouc. 1931.

Cenné, ba vzácné dílo konvertity, jenž veřejným vyznáním napravuje omyly, neboť pravdě jsme dlužni zadostiučinění.

Spisovatel krásně zdůrazňuje, že rozum lidský nemá jiné volby, leč býti buď zákem nebo kritikem Zjevení Božího. Duch Boží, Duch svatý, qui ex Patre Filioque procedit, jest zřídlem života, což znamená „nebe a země pomínou, ale slova má nepominou“. Mluví o poslání nebo úkolu Ducha sv. a dotýká se tak poměru Jeho k Církvi, rozumu, Písmu a tradici, z čehož jasně plyne jednota a nepřetržitost trvání Církve, jako jediného a nutného přístavu spásy.

Vzácné jsou důkazy z Písma sv., velice vítané z Otců a dějin.

Nutno děkovat p. překladateli i nevšední snaze po obrodě duchových hodnot olomouckým vydavatelům, že podávají inteligenci toto dílo. —lik.

Fr. Veber: SV. AUGUŠTIN. Vydala Jugoslávská knihovna v Ljubljani 1931.

Nečtený národ slovinský může se vykáhati novým filosofickým dílem Fr. Vebera. Po knize „Filozofia“, vyšlé loni v Lublani, přichází nová jeho práce: „Sv. Auguštín“. Podávající základní filosofické myšlenky sv.

Augustina. Celé dílo je rozděleno v přehledné a zajímavé staře, čímž práce jenom získává na ceně. Zvláště poslední stať zaujme každého srovnáním názorů Augustinových a názorů naší doby, vyznačující se antropocentrismem, skepticismem, kolektivním socialismem, technicismem a jinými moderními — ismy.

„Sv. Augustin“ je pěkným obohacením vyspělé literatury slovinské, předčící mnohé z národů slovanských. r.

Dominik Pecka: OHEŇ NA ZEMI. Myšlenky a příklady. Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci v Praze I. KČ. 26/50.

Žhnoucí plameny Boží lásky dotkly se čela lidstva, aby smyly mylné smýšlení, nadřazené „náboženskému opojení“. — Dominik Pecka v hlubokých úvahách o Nejvyšším dává poznati Boha vznešeného a jeho lásku. Oheň na zemi — oheň lásky Boží, jenž musí zachvátit všechny. — Jednoduché, jasné mířené věty, zasahují hluboko v duši. Podkladem je Písmo sv. a rozsáhlá světová literatura, jež mistrně zpracovány srší ohnivéblesky zářících příkladů. Kniha nabízí pouze srdci a má moc je uspokojit; volá k člověku, aby vznesl své srdce, zkornatělé v šlehaných požitcích, chápat jen hmotu, studené, ale přece bolestně toužící k věčnému cíli — k Bohu.

Peckovy příklady, vybroušené a jasné kolorované, osvětlují otazníky, jež se mnohdy naskytly. Kniha je rozdělena na pět dílů: Věčný Otec, Boží Syn, Utěšitel, Duchovní život, Šlépěje. — Jemný odlesk lásky věčné Pravdy a stříbrný paprsek velebnosti Boží vine se celou knihou. Sa.

TEREZIČKA v pensionátě sester benediktinek. Vydaly Školské sestry O. S. F. Praha-Vinohrady, Korunní tř. 4. 1931. Podle francouzského originálu.

Fialko našeho Opatství
růžičko, jež jsi se dala v plen
Ježíši v stínu karmelských stěn...

Tak začíná tato knížka. — „Zase o sv. Terezii Ježíškově? Už by jich byla pomalu celá knihovna!“... Tak si mnohý myslí. Co nového? A přece! Podává se zde dětství a mládí sv. Terezičky. „Terezička“ — prostinký název, jak ona sama chtěla býti vzývána, až bude v nebi. Kytička vzpomínek její bývalé učitelky. Ke konci shrnut ostatní životopis, též blahorečení a oslavení. Obrázkové přílohy doplňují zlatý rámec, do něhož mistrně je zasazen obrázek nám tak milý — podoběnka „květinčky Ježíškovy“. „Leo“.

G. Chardon: VZPOMÍNKY ANDĚLA STRÁŽCE. Přerov, Šifava 7. 12.— KČ. Dílko obohatí naši náboženskou literaturu v oboru, v kterém je dosti slabá. Pro to tu milou knížečku, skvost literatury náboženské, vítáme s velkou radostí.

Předně připomíná důrazně účelchopnou nauku o andělech strážných — a takové potěšitelné nauky je třeba dnes nejvíce hlásati a to nejen dětem, ale i všemu rozervanému a zoufalému lidstvu.

A za druhé: Chardonova kniha poučuje milým způsobem — jako ušlechtilý román — o významu a povinnostech křesťanského života v nejrozmanitějších případech, od narození až do hrobu. Možná říci, že tato kniha je důkladný katechismus, složený z výroků z Pisma sv. a z nejlepších církevních spisů v rouše krásné povídky. Každá kapitola obsahuje hojně poučení a povznáší k nebi.

Knížečka je vkusně vypravená, pěkně se čte a jest levná. Vřele ji doporučíme každému.

Jaroslav Durych: ESSAYE. U Ladislave Kuncíře v Praze, spisů sv. IX.

Toto druhé vydání devíti essayí Durychových, většinou známých také z časopisů, ukazuje nám básníka v jakémsi vnějším klidu, vyváženém tím jasnoživější pronikavostí pod povrch bytosti, věcí a jevů, odkudž vynáší příjemné záchvěvy neslychaných a nevidaných zkušeností, vykoupených mlčením odřikavým a vášnivým, nasloucháním ukázněným a přebýstrým, viděním nadšeným avšak přemutným.

Sladká něha z odlesku ztraceného ráje, bolestný stud vyhnaných, nahořklé chuti pozemských vůní, hrůza radosti, smutné krásy tajemství ducha, o tom všem medituje Durych, jednou s nadšenou prostotou bratra kvítků, jindy se zamyšlenou hloubkou otce kazatele. — k —

C. F. Ramuz: KRÁSA NA ZEMI. Přel. Anna Kučerová. Vydal Lad. Kuncíř v Praze 1931.

Je to román, není to essay, jak bychom čekali podle nadpisu. Nezvyklý titul, ano nezvyklý však i obsah. Není to vlastně pravý román, není to také pravá báseň v próse. Je to lesk, zvuk, touha, radost, barva, smutek, *krása*. Průmět skutečnosti do krásna. Subjektivní barva vidění. Děje jest tu málo: Chudá dívka, osiřelá, přijede z Ameriky do Francie ke strýci kavárníkovi. Hrubá a sobecká teta ji vyžene. Ujme se jí starý rybář a věnuje jí prostosrdčnou, ale tím upřímnější péči. Není si vědoma své krásy, která opájí a všech-

ny k sobě vleče. Má jen jedinou čistou lásku: k hudbě. Několik lidí, každý na svůj vrub, ji chce unést, podaří se to však jen Hrbáčkovi, který ji odvádí hrou na harmoniku. Tolik je děje, ale lyrika je vše ostatní: srdce, zrak a snad melancholický zpěv. I když se všechno každému nemusí stejně líbit, v celku je to kniha milá.

Jakub Deml: MÉ SVĚDECVI O OT. BŘEZINOVÍ. Vydal R. Škeřík Praha — Na Perštýně č. 2. Stran 554. Cena 86 Kč. (Možno dostat přímo u autora J. D. v Tasově. Studujícím opravdu potřebným sleva.)

Když Jakub Deml vydal knihu o Ot. Březinovi, byli jsme svědky zajímavých zjevů. Vrhli se na něho lidé se všech stran profesori, lékaři, pisari, učitelé, politické strany a prohlašovali ho veřejně a zřejmě za lháře, falsifikátora, agitačního politického exponenta, člověka beze cti, za mrchožrouta. A povstali lidé na ochranu, odmítli výtky a upozornili na obsah, smysl a význam *Svědectví*.

Jakub Deml však tu postavil z Březinových soudů a řečí zrcadlo před duši národa a ti, kteří tam uviděli sebe jako na dlani, dle pravdy, vrhli se na něho: jsi lhář — nevěříme ti.

Co toto ještě ukazuje? Dnes už se nic noví o *zpytování svědomí*. Nikdo se neumí podívat do sebe, uvážit v klidu své hříchy a chyby a říci si: chybili jsme, mýlili jsme se. A je přece zcela jisto, že ukázkati národu a jeho vůdcům propast do které se říjí a donutí ho, aby se nad sebou zamyslel a sebe poznal jest nejlepším darem národu i přes nepřízeň doby a směrů. A říjí pravdu národu v jeho kritické době jest láskou k vlastní per eminentiam.

Ale co nejvíce mnohé proti Demlovi popouzí, je důkaz z díla a úst Ot. Březiny o naprosté nutnosti a božském oprávnění Církve katolické a Březinovy příslušnosti k Církvi.

Nedejte se proto mástí křikem a čtete ji poznáte tu knihu živou, podávající obraz Březiny člověka, i nový hluboký vhléd v jeho dílo. *If.*

RUSKÉ APOKRYFY. Vydal a přeložil Otto F. Babler v edici Hlasy, Svätý Kopeček u Olomouce.

Neobyčejně úhledná knížka, ozdobená dvěma archaisujícími dřevoryty Rudolfa Michalika, nás radostně uspokojí nejen svým zevnějškem, nýbrž i svými vnitřními kvalitami. Legendární látky biblické jsou často prastarého původu a sdílí a obměňují je tradice nejrůznějších národů a tak je tomu i s motivy některých čísel této knihy, jež

jsou společným majetkem všech Slovanů, a jež známe i z prastarého básnictví našeho (Hřích a pokání, Loupežník pod jabloní a j.) Tim lépe můžeme vychutnat osobitost ruského podání těchto apokryfů, jejich zemiť humor, ostré vyhocení charakteru — tak to lidová tvorba vůbec ráda činí — dále vybroušený a ustálený způsob vypravování, který se zde sice nerozbihá do epicky širokého toku jak při proslulých zpěvech bohatýrských, ale zato září prostou čistotou něhy a jiskří stručností a spádem, úspěšností slova až básnickou poetičností (Zalťárj krále Davida). Bableřův překlad je mistrný. Nad touto knížkou by měly radost děti (ovšem některé naturalismy!), jak je prosa, a potěší se jí náročný čtenář, tak je půvabná. — *er.*

Josef Mádle: ORIENTEM. Vydáno nákladem katolických spolků v Novém Bydžově. 1931.

Mnoho jest již knih jednajících o cestě do Svaté země. Cesta tato, která vždy byla a dodnes je zbožným přáním mnohých, na každého jinak působí. A pak i tento cestopis má svůj vlastní svéráz. Poukazuje na to podtitul knihy: „Dobrodružný cestopis katolického kněze s náboženskými reflexemi.“ Sloh je barvitý, poutavý a velice výmluvný. Bedlivé oko pozorovatele postřehuje přírodu i lidi do podrobností. Při památných historických místech připojuje úvahy na souvislost se současností. Tak na př. u jezera Tiberiadského (str. 107), dojemné shledání s Kristem eucharistickým v Magdale, (str. 116—117), u Božího hrobu (str. 146), na Golgotě atd. Jsou to stručná, ale výmluvná kázání, v nichž dojetí zaplaví duši čtenářovu. A v nich jasně probleskují základní myšlenky a plány katol. spolku známého kněze-organisátora.

„*Leo.*“

Tvůrčí dílo. ĎÁBLŮV DŮM A JINÉ POVÍDKY. Napsala M. Sadovská. Vyšlo jako příloha časopisu „Stráž“ v Třebíči. Vytiskla Slezská lidová tiskárna v Opavě.

Málokdo odváží se mluvit tak otevřeně, jako promluvila spisovatelka v tomto dílku. Odstrašujícími příklady ukázala, do jaké bída byly přivedeny ty, jež snažíce se „zvítěziti nad zastaralými předsudky svých babiček“, překročily příkázání Boží, jež praví: Nezabiješ! Nemoci nevyléčitelné, rozvrat rodiny a manželského štěstí nezbytně stihá ty, jež pohrdly a odmítly dát život dětem, jež jim Bůh chtěl světit.

Knížku tuto, jež může způsobit mnoho dobrého a může mnohé nešťastnice zachránit před strašnými následky chvilkové nerozváznosti, můžeme všem doporučit. — *k.*

Anton Orel: OECONOMIA PERENNIS. Die wirtschaftslehre der Menschheit-überlieferung im Wandel der Zeiten und in ihrer unwandelbaren Bedeutung. I. Band: Eigentum und Arbeit. II. Band: Das kanonische Zinsverbot. — Mainz, Matthias Grünewald; str. 445+310, cena 12,-+9,- M.

17. září 1931 slavil autor ve Vídni svoje padesátiny: je významným členem, vlastně vedoucí hlavou reformně sociální — katolické školy v Rakousku. Do jeho okruhu patří známá jména: Dr. A. Horvath O. P., prof. na Anglieu, D. F. X. Landmesser, Dr. Laros, Dr. Ev. Kogon — mnohé články těchto autorů evyvíjí v *Schöneren Zukunft*. Jestliže před válkou byly již různé směry mezi katol. sociology, je samozřejmé, že válka i všechny ty ofřesy, jež byly jejím výsledkem, jen utvrdily tyto směry v jejich odlišnostech: opravdovost kat. badatelů pomoci zuboženému lidstvu v jeho zoufalé situaci vyhranila dva nejvýraznější směry: směr, který akceptuje současný řád a jen na jeho základě koriguje — představiteli jeho jsou v celku Jesuité a ústředna v Münchenu Glödbachu —, a směr radikálně sociálně reformní na podkladě protikapitalistickém reprezentovaný především Orlem a výše uvedenými autory.

Orlova pentologie „Revision der Wirtschaftsauffassung“, k níž patří 3 díly „Oeconomia perennis“ jest programem tohoto směru. Byla očekávána s velkým zájmem, který dovedla uspokojit! Hlavní její předností je její jasnost, dokumentárnost a přímočarost v řešení.

Základní pojmy, pojem soukromého majetku a pojem práce jsou probrány v prvním díle. Rozlišuje pohanský pojem absolutního neomezeného vlastnictví od našeho pojmu, který v sobě obsahuje sociální zařazení odvislé ne snad jen od lásky, ale přímo jako povinnost závazné. Historie dokumentuje mu jeho názor. Druhá otázka je snad nejzávažnější a v důsledcích nejradikálnější: práce je jediným zdrojem hodnoty, neboť na práci se konečně dají redukovat všechny náklady. Rozebírá pojem kapitálu, úroku, renty a lichvy. Ve svazku druhém zabývá se úplně jen církevním zákazem úroků. Problém tento již před válkou nahozený — n. př. Vřešťal: Lichva — řeší ostře protikapitalisticky: ukazují na kanonický zákaz, který nalézá u církev. Otců, scholastiků, církev středověké, rozebírá stanovisko soudobé, CJC c 1543. Zajímavá je nápadná shoda s názory Dr. Kordače.

Práce upoutá svým svěžím, skoro až vášnivým tónem, zaujetím pro zlepšení hroz-

né skutečnosti, opravdovou láskou a soucitem se zotročeným člověkem XX. století, upřímnou snahou pomoci i kdyby to stálo bolestné řez v soudobém řádu a zřízení, Co Čecha uráží je asi dvakrát použitý výraz „Hussitenstaat“, výraz divně kontrastující se seriosní prací. Doporučujeme k opravdovému studiu!

jp.

Severin Rüttgers: DAS BUCH DER GOTTESFREUNDE. Herder & Co. Freiburg im Breisgau 1931.

Životopisy přátel Božích t. j. svatých omezují se na několik črtů z části také legendárních, které však jsou tak vybrány a seřazeny, že světce pěkně charakterisují. Působí prostým a milým dojmem. Je to dobrá myšlenka, přístupným a poučavým způsobem ukázat mládeži krásné vzory světců. Ovšem ani zdaleka nemůžeme zde hledat všestranného a kritického zhodnocení života a významu svatých, kteří mají.

Konrad Kümmel: „HEILIGE JUGEND-ZEIT“. Freiburg im Breisgau. — Herder & Co. G. m. b. H. Verlagsbuchhandlung. Str. 370.

Již název knihy, pak hlavně titulní obrázek („Kristus, přítel dítěte“) a ostatní tři obrázkové přílohy ukazují, co tato kniha obsahuje. Tímto vším je na prvním místě určena mládeži. Avšak jak v předmluvě naznačeno je i pro dospívající mládež a vůbec pro všechny, kteří mají o mládež a její výchovu zájem. Cílem 29 různých ze života vzatých událostí je — ukázat, jak působí krásný okamžik prvního sv. přijímání na praktický život na př. rodičů, jak způsobí mnohdy nápravu a obrácení jiných. Podkladem všech těchto příběhů je poznání, že praxe častého a pravidelného sv. přijímání může skutečně zajistiti „svatě mládit“.

„Leo“.

Linhardt Robert: UNSER GLAUBE. Herder, 1931.

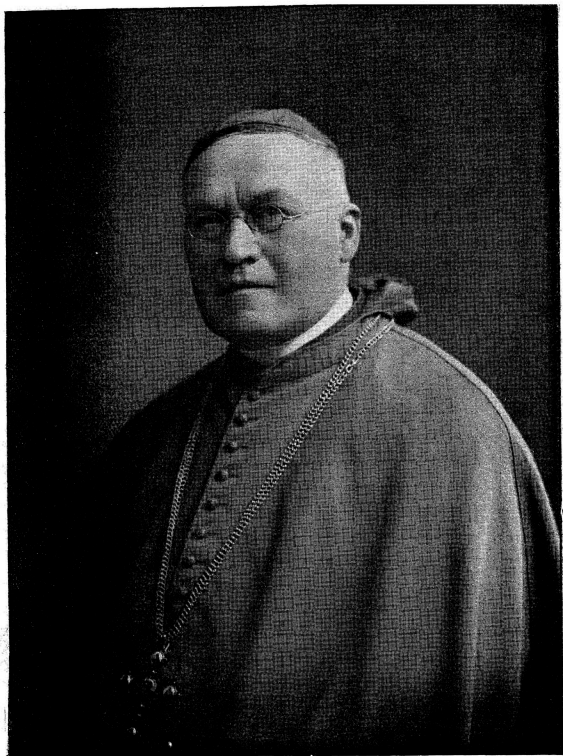
Zásadou katolické inteligence musí být: „Vím, co věřím.“ Proto se má v tomto směru vzdělávat a sáhnout i k tomu, co bývá pokládáno za proprium theologů a kněží — k dogmatice. K studiu tomu dobře všem poslouží Linhardt tímto svým dílem. Když objasnil v několika kapitolách předpoklady víry, staví dále celou budovu dogmatiky na čtyřech pilířích katolického učení: na tajemství Božství, stvoření, vykoupení a milosti. Jednotlivé články pěkně vysvětleny, důkazy z rozumu přízrůbny čtenářům vzdělaným, jimž je kniha určena. Dílo je důstojným pokračováním jeho předěšlých prací, hlavně posledního díla „Unsere Ideale“.

Az.

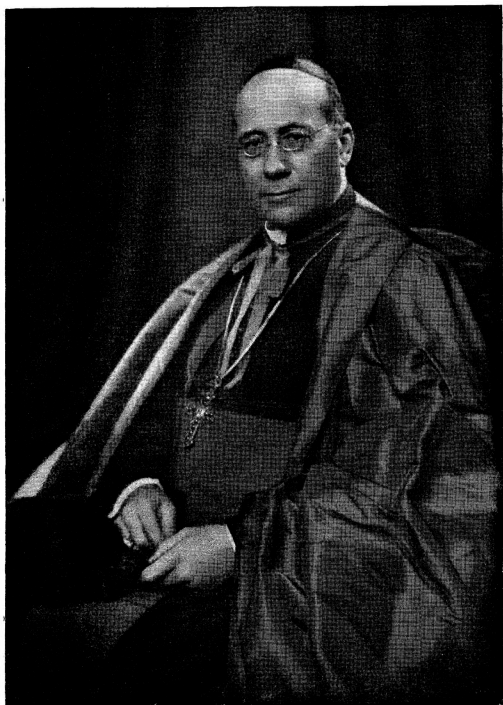
J. Excellence Msgre Dr. KAREL KAŠPAR,

arcibiskup pražský, primas český. Narodil se 16. května 1870 v Mirošově u Rokycan, vysvěcen na kněze r. 1893, kanovníkem u sv. Víta 1907, světicím biskupem 1920, biskupem v Hradci Králové r. 1921, nastolen u sv. Víta dne 15. listopadu r. 1931.

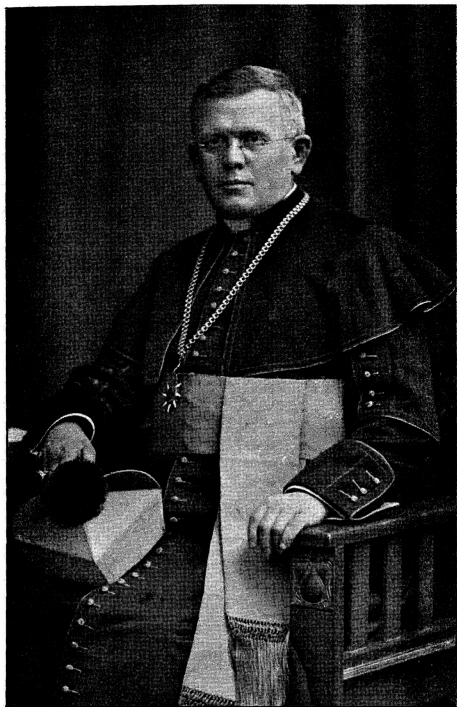
J. Excel. Msgre Dr. JOSEF KUPKA,

biskup brněnský, nar. 7. května 1862 v Černé Hoře na Moravě, vysvěcen 1884, profesorem bohosloví v Brně 1890—1913, kdy se stal sídelním kanovníkem v Brně, 1924 biskupem a 1926 apoštolským administrátorem diecése brněnské, nastolen v Brně dne 8. prosince 1931.

J. Excel. Msgre Dr. MOŘIC PÍCHA,

biskup královéhradecký, narozen 18. dubna 1869 v Šebetově u Boskovic (Morava),
vysvěcen na kněze 1893, kanovníkem u sv. Víta 1912, 22. října 1931 jmenován od
sv. Otce Pia XI. biskupem královéhradeckým a nastolen v Hradci Král.
6. prosince 1931.

J. Excel. Msgre Dr. ANTONÍN WEBER,

biskup litoměřický, narozen 24. října 1877 ve Wolfsbergu u Rumburku, vysvěcen 1901, 1907—1931 katechetou a profesorem v Ústí n./L., kanovníkem v Litoměřicích 1927, biskupem 22. října 1931, nastolen v Litoměřicích dne 6. prosince 1931.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXIII. * V BRNĚ V PROSINCI 1931. * Čís. 2.

Xaver Dítě O. Cr.:

AD INTRONISATIONEM:

*Jeho Excel. Dru K. Kašparovi,
arcibiskupu pražskému, primasu českému.*

*V slavnostní háv dóm se halí,
průvod kráčí ku oltáři,
arcipastýř v jeho středu —
zřít lze lásku v jeho tváři.*

*Krucifix hned zbožně líbá,
matky bere požehnání,
oblečen již v roucho vzácné
před svatostánkem se sklání.*

*Na trůn sedá, ihned vítán
ústy biskupa je vřele,
a ten jménem všech tu mluví
za to množství lidstva celé.*

*Arcibiskup odpovídá
v upřímné a krásné řeči,
načež požehnání dává —
zbožný dav tu skloněn klečí.*

*V řeči své pak jedno přání
projevil náš otec nový,
mít z nás dobré, pravé kněze,
kazatele Ježíšovy.*

*Nuže k cíli tomu kráčet
budeme jak duši lovci,
přání otce vždycky plnit
řádoví i bohoslovci.*

NAŠEMU VELEPASTÝŘI.

Svatý Otec, nástupce na papežském stolci svatého Apoštola Petra, náměstek Boží na zemi, ustanovil Vás naším řádným biskupem, vrchním pastýřem duší v naší brněnské diecési. Byl jste vyvolen Duchem Svatým za nástroj Moci, Řádu a Správy Církve Římsko-katolické, abyste byl nástupcem a zástupcem jednoho z Dvanácti, jež Pán a Mistr učil rybáři lidí. My bohoslovci jako čekatelé Svaté Služby Boží ve svatém Kněžství, poněvadž svou katolickou Věrou pevně věříme, že jste se stal naším představeným na místě Božím, máme nejenom radost, že nám Bůh v osobě Vaší Excelence dal nového pastýře, ale slibujeme Vám v této radostné chvíli Vašeho uvedení v úřad velepastýřský, že Vás chceme býti naprosto a neochvějně poslušni, v přesvědčení podle učení naší Víry, že Vašimi ústy bude k nám mluvit sám Boží Syn a že vůle Vaše jest a vždycky bude pro nás Vůlí Boží, vůlí svatou a výsostnou. Jsme dosud adepty velikého Důstojenství kněží Ježíšových, ale věříme, že Vaše dobré, šlechetné srdce otcovské miluje v nás již nyní své budoucí pomocníky na vinici Páně, jimiž se toužíme státi s pomocí Boží, s pomocí Vaší i našich vychovatelů. Za to, že láska Vaší duše platí a patří na prvním místě nám, kteří se skrze svěcení přijaté z Vašich rukou, chceme státi kněžími Ježíšovými, za to jsme Vám upřímně vděční a poněvadž ničím nejsme, nic nemáme, nemůžeme Vám nic jiného věnovati než ten nadšený zápal svých mladistvých duší, roztoužených po svatém kněžství, horoucí lásku svých srdcí a vroucí, upřímné modlitby svých nehodných úst. V okamžiku, kdy se ujímáte svého pastýřského úřadu nad brněnskou diecési, vysíláme k trůnu Božimu své oddané a pokorné prosby, aby Vám Bůh dal hodně síly, milosti a Svého požehnání pro Vaši těžkou a zodpovědnou hodnost, aby se vyplnil Váš krásný sen o zřízení katolického gymnasia a o provedení Katolické Akce v celé diecési.

O to prosí Boha na přímělu Matky Boží a všech svatých s pokorou a oddanou horoucností svých duší

všichni Vaši bohoslovci.

Já vím, že po mém odchodě vejdou mezi vás vlci draví, kteří nebudou šetřit stádce. Proto mějte pozor na sebe i na všechno stádce, ve kterém Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali církve Boží, které si dobyl krví svou.

(Skutky ap. 20.)

BUĎ VÍTÁN!

J. Excel. Dru M. Píchorvi, biskupu královéhradeckému.

*Buď vítán! V srdcích radost čistá
všem září, vždyt nám pastýř dán,
jenž přicházíš k nám jménem Krista,
buď pozdraven, buď pozhnán!*

*S nadšením v oku, v srdci s láskou
na svatou vinici jsi přišel sem —
ó, kéž se nezryje skráň vráskou
a nezavlaží slzou zem!*

*Jak temné světem letí mraky
a blesk se míhá oblohou —
Ty s prosbou zvědáš k nebi zraky
za lid svůj, za zem ubohou...*

*Kéž není na Tvé cestě hloží,
však požehnání stkví se zář —
a žence mnohé na žeň Boží
nebeský sešle Hospodář.*

*Jest těžká berla, daná Tobě,
však Bůh dá pomoc mocí svou.
My slibujem, že v každé době
chceme být Ti věrnou oporou.*

*Kéž zdrav a šťasten mezi námi
bolesti nikdy nepoznáš!
Chceme věrnými být ovečkami
a Ty buď dlouho pastýř náš!*

K intronisaci Jeho Excellence biskupa Dr. Webera.

HABEMUS EPISCOPUM, tak volá nadšený klerus a lid diecése litoměřické. Ano, máme, po ročním uprázdnění biskupského stolce, biskupa. Po zesnulém vynikajícím biskupu Jos. Grossovi přichází na biskupský stolec náš nový Pastýř Msgr. Dr. Antonín Weber. Narodil se 24. října 1877 ve Wolfsbergu u Rumburku, gymnasiální studia konal v Bohosudově a zakončil je maturitou v Litoměřicích. Pak odchází na studia filosofická a theologická do Říma, aby po svém návratu byl poslán na vinici Páně. Působí jako kaplan v duchovní správě a později se stává profesorem v Ústí n./Labem. Zvěcnělý pan biskup Msgr. Gross povolal jej pro jeho rozhled a oblíbenost, i u českých katolíků naší diecése, za kanovníka a svého rádce. Než neúnavný Dr. Weber pracuje nejen jako kanovník, nýbrž vyučuje nadále na ústecké reálce a pro ohromný nedostatek českého kněžstva ve smíšeném území vypomáhá v českých menšinách v duchovní správě. Jeho perfektní znalost češtiny dovoluje mu česky učit a kázati. Při pohřbu zemřelého biskupa Grosse loučí se se zesnulým procítěnou řečí německou a českou. Netušil snad ani, že sám bude nástupcem toho, nad jehož rakeví promlouval. Dne 22. listopadu udělil nejdůstojnější Arcipastýř pražský Msgru Weberovi biskupské svěcení a biskup Weber jede z Prahy přímo do semináře, aby svým alumnům udělil biskupské požehnání. Nám bohoslovcům byl vždy přítelem a otcovským rádcem. Od května 1924 jest ředitelem bohoslovecké Mariánské družiny, a sám horlivý ctitel učí nás znát a milovat Matičku Páně.

Vaše Excellence, mějte nás vždy tak rád jako až dosud. Všichni bohoslovci a lid český prosí Pána našeho Ježíše Krista, Krále srdcí kněžských, aby milost do Vašeho srdce ráčil vlítí a Vám svoji milostí pomohl, abyste zodpovědný a těžký úřad svůj snášel a vykonával k Jeho cti a slávě. Modlitby naše prosí Pána žně, aby Vám poslal na Svoji vinici mnoho hodných a pracovitých dělníků, kteří by Vám po dlouhá léta pomáhali šířiti evangelium lásky a radosti. Všemohoucí Bůh nechť Vás nám dlouho zachová!

Dolejšek.

Averroismus a Siger z Brabantu.

(Předneseno na akademii sv. Tomáše.)

(Dokončení.)

Siger jest v XIII. stol. representantem aristotelismu averroistického.

Učení jeho dá se zhustiti v čtyři základní these: Popření pro-
zřetelnosti, věčné trvání světa, existence numericky jedné duše ve
všech lidech, popření mravní svobody.

Bůh jest příčinou všech bytostí, není ale všech příčinou přímou
a účinnou. Bytosti porušitelné a zachovávající se plozením jsou při-
váděny k bytí činnostmi nebeských sfér a jsou nahodilé. Bůh, pouhý
rozum, poznává a vládne toliko nad bytostmi duchovými, nutnými,
nad všeobecninami. Poněvadž Bůh jest nižšího světa, v němž my
žijeme, pouze příčinou účelnou, nemá v něm ani providenciální řízení.

Theorie o věčnosti světa jest bohatě rozpředena ve spisech Si-
gerových. Konstatuje věčnost druhů porušitelných, které tvoří nižší
svět a totéž tvrdí o substancích duchových. O prvé thesi pojednává
ve spisku *De aeternitate mundi*, druhou rozvádí v dvou kapitolách
traktátu *De anima intellectiva*. Základem staví empirické pozorová-
ní. Aristotelovo o pokolení lidském, které se neustále doplňuje
novými jedinci. Pokolení neexistuje tedy per se t. j. forma speci-
fická netkví stále na téže látce jako jest tomu u bytostí trvalých,
ale pokolení lidské vzniká per accidens t. j. má svoji realisaci pouze
v jedincích pomíjivých, jichž existence je akcidentální. Individua
vznikají plozením, tedy příčinou, která jest jim specificky podobná;
každé vyžaduje rovnocenného ploditele a není proto možno určit
ploditele prvního čili nemají tyto druhy počátku. Co však jest věč-
ného v minulosti, bude jím i v budoucnosti. Siger tím tvrdí, že
všechny principy tvořící nižší svět jsou věčné: materia prima, druhy
a pohyb. Uvádí pak tuto koncepci věčnosti světa i do oblasti sub-
stancí duchových. Důvod, že duše nehyne, jest v její nehmotnosti,
kterou možno opět ověřit její intelektuální činností. Věčnost duše
lidské v minulosti dokazuje opět zásadou reciprocity aneb důvo-
dem vzatým z Aristotela: Kdyby totiž duše vždycky neexistovala,
přesla by z potency do konu, což prý jest možné pouze u subjektů
hmotných.

Myšlenka numericky jednotné duše celého lidstva vznikla ze
všech teorií averroistických největší odpor a pohoršení, poněvadž
ve svých důsledcích ničí základní článek křesťanství, trvání osobní
duše po smrti.

Intelektivní duše, praví Siger, nesídlí v žádném orgánu smyslo-
vém, poněvadž by nemohla plniti svůj immateriální úkol. Není
spjata s tělem jako jeho forma, ale stýká se s ním pouze ve své
činnosti a svým vztahem k smyslovým obrazům, které jsou v mozku,
umožňuje duchové poznání. Než rozumová duše nemůže existovat
v mnohosti. Jako rozhodující důvod pro to, Siger uvádí, že duše
jako immateriální bytost nemůže obsáhnout více jedinců v jednom

druhu, neboť zmnožení a individuace děje se jediné hmotou. Celé lidstvo má tedy jedinou duši, která v každém člověku pomoci jeho smyslových představ myslí a usuzuje.

Čtvrtou thesí jest popření svobody vůle. Ač je nejasné, jak o tom smýšlel Aristoteles, averroisté západní rozhodně popřeli svobodu psychologickou t. j. svobodnou volbu činů. Siger svádí celý problém do čtyř otázek: Který skutek je špatným? Jak souvisí s prvou příčinou? Může zákonodárce špatné činy trestati? Jest lidská vůle nucena jej učiniti?

Siger mravně špatným jednáním nazývá to, které zkracuje blaho lidské společnosti. Jeho hodnocení nevyvěrá ani z podstaty skutku ani z jeho vztahu k obecnému řádu světa. Jak je možný zlý skutek, když prvá příčina — Bůh — jest dobrá a dokonalá? Siger odpovídá: Původ zla tkví v chabosti a nedostatečnosti lidského rozumu, který vnější pohnutkou bývá k němu stržen. Tak nabývá mravní zlo přijaté do světového plánu ráz nutnosti a nevyhnutelnosti a lidské činy nejsou imputabilní. A přece může být za špatné činy trestán. Aby zakryl tuto šklebící se propast kontradikce, rozeznává trojí nutnost: *Necessitatem coactionis*, která vůli donutí k jednání opačnému než se rozhodla. Druhá forma nutnosti spočívá v tom, že člověk by se rozhodoval vlivem příčiny, které nemůže zabránit, třetí pak, kde tuto příčinu možno odstranit. A tento třetí způsob míní Siger. Takováto podmíněná nutnost řídí skutky lidské a nebrání, aby nebyly trestány.

Jak vidno Siger hájí hrubý determinismus, jenž rovná se plnému popření svobodné vůle. Siger nezakrývá sice obtíže svých thesů, ale zmiňuje se o nich jen letmo, a ani když na námítky nedovede odpověděti, nepřijde mu ani na mysl, aby opustil řešení Averrovo a Aristotelovo a nahradil je lepším. Zcela jinak sv. Tomáš, jenž potíral bludy averroistů všelikou akribií svého ducha. Mnohokrát se jasně zmiňuje o povaze vědy a podmínkách jejího historického vývoje, ale nikdy se nesblíží se Sigerem. „Účelem filosofie,“ píše Tomáš, „není vědět, co lidé mysleli, ale jaká jest pravda o věcech.“ Duch lidský zvolna dobývá pravdy a věda není dílem jednotlivce, ale celé řady myslitelů. Čím jedinec může přispěti, jest málo u srovnání s celou vědou. Třeba přijímat mínění předků, abychom těžili z toho, co oni pověděli dobrého a vystříhali se, v čem oni chybili. Sv. Tomáš cítí vděčnost k těm, kteří přispěli svou námahou k výstavbě vědy, aniž zapomíná, kdož svými omyly dali podnět k hlubšímu zkoumání a tímto programem sám se řídí. Vyňal z minulosti, o čem věděl, že pevně stojí, opravil, co mu připadalo nepřesným, rozvinul, co bylo neúplné.

Z uvedeného jest již patrné stanovisko Sigerovo a Tomášovo k Aristotelovi. Prvý drží se ho otrocky a doslovně, druhý jest jeho soudcem, blahosklonným sice, ale neodvislým.

Tak jeví se sv. Tomáš také v traktátu *De unitate intellectus*, ve kterém jemným filosofickým důvtipem a bystrým postřehem kritickým vyvrací Sigerův monopsychismus. V první části spisku

pozoruje jak problém řešili různí filosofové, v druhé pronáší o něm vlastní mínění. Přijímá názor Aristotelův, že duše je actus primus těla organického a má funkci vegetativní, sensitivní, intelektivní a pohybovou. Rozum je schopností samostatnou nemaje orgánu. Poté zkoumá hlavní námitku Sigerovu, jež zněla: Je-li rozumová duše formou těla, jest rozum mohutností jen tělesného organismu a duše jako forma jest odkázána na smyslové ústrojí. Tomáš odpovídá, že duše svým postavením v stupnici forem sdílí zároveň povahu forem hmotných i spirituelních a jest tedy zároveň s tělem spojena i oddělena.

Poněvadž Siger ověřoval svou thesi komentářem Averroovým, užil Tomáš proti němu výkladů Themistiových a arabských Avicenny a Algazela, načež Siger musel doznat, že tito tři mu odporují.

Sv. Tomáš odmítá v druhé části svého spisku názor Averroův, že intellectus possibilis jako samostatná substance používá v každém z nás smyslových stop. Připouští sice absolutně možnost jediného vnějšího světla rozumu, které ozařuje mysl jako slunce předměty, ale nikdy nemůže být společným intellectus possibilis, kterýž jest vlastní intelektuální schopností duše lidské. Jednotný rozum celého lidstva znamená i jednotnou vůli a tím popření individuality a osobnosti lidské, což je v zřejmém odporu s fakty vědomí. Vědění je habitus čili trvalým stavem rozumu a byli by tedy při téměř intelektu všichni lidé učení.

V traktátu De unitate intellectus zabývá se konečně sv. Tomáš Sigerovým názorem na poměr vědy a víry. Rozum, tak praví S., dokáže přísným úsudkem tvrzení, které víře odporuje. V tom případě existuje dvojí závěr: jeden ze zjevení, druhý z pouhého rozumu. Když tu vznikne rozpor, řekneme prostě: zde jsou důsledky, k nimž mne vede prostý rozum, ale ježto Bůh nemůže lháti, připojím se k pravdě, již nám zjevil, ale přimknu se k ní ne rozumem, nýbrž vírou. Sv. Tomáš k tomu přičinuje: Těžko jest říci: Usuzuji nutně rozumem, že jest numericky jedna duše, držím se však pevně opaku, kterému mne učí víra. Víra by učila pravdám, jichž opak může být dokázán t. j. klamu a nemožnostem. Na konci spisku vyslovuje podiv, jak může filosof, jenž vyznává křesťanství, hájit nauky tak víře odporující. A jest vskutku nápadné, že universita pařížská hostila zároveň největšího křesťanského peripatetika Tomáše Akvinského a hlavního zástupce peripatetismu averroistického. Jak k tomu mohlo dojít, že ve století, v němž zjevená nauka se pevně formulovala a vedle velebné soustavy sv. Tomáše mohl se usadit averroismus? Snad to objasníme racionalismem, jenž ani v stoletích pevné víry zcela nezanikne.

Zhoubného učení všimla si církevní autorita. Biskup pařížský Štěpán Tempier odsoudil je r. 1270 v 13 větách a r. 1277 znovu slavnostně zakázal mu učití pod těžkými tresty. Siger musil opustiti universitní katedru, povolán velkým inkvisitorem Francie před soud a na cestě do Říma byl v Orvietě r. 1282 svým sekretářem proboden.

Několik jeho současníků, kteří odvážili se mluvit o mistru, jehož nauky způsobily opravdové pohoršení, mluví o něm s pochvalným uznáním. Dante staví jej do plejády velkých duchů, kteří září na luzích rajských a vkládá sv. Tomáši v ústa chválu na Sígera:

Ten, od něhož tvůj zrak se ke mně vrací,
je světlo ducha, jemuž, smrt že váhá,
se zdálo v těžké myšlenkové práci.
Toť Sígera hvězda věčně blahá,
on učil v „ulici slaměné“ a mnohá
jím pravda těžká zjevila se nahá.

PRI JASLIČKÁCH.

Nuž víťaj nám, každým vytúžený,
od všetkých — jak v brázde z jari škovránkom.
tým nebeským vtáčkom —
z ranného azuru prvý slnca lúč —
očakávaný Ježišku malý!
Kde si bol, kde, keď teraz prichádzaš len?
My čakali Ťa, by potešil si nás;
my anjelika prosili sme Tvojho,
kroky by zrýchlil — a to v náhlo,
bo smutno ovečke bez pastiera,
hoc je i jasno — bielučký deň;
keď nemá ju kto hladkať,
má sa veru zle!
Nám blažené sú Vianoc chvíle,
bo radostne Ťa víťaf,
z nadšenia plesu a jasu zvolaf Ti môžeme:
Kytičky vzdychov s hlbokou prosbou uprostred —
jak na nebi s mesiacom jasných hviezd sbor —
(v noci tak posvätnej — ozaj „en solennelle“),
nech pozdraví Ťa kratučkým obsahom radostných slov:
„Vítaj nám, ó Jezuliatko,
ó, víťaj Pacholiatko,
na svet prišlé,
milé,
spanilé,
ó prekrásne Božie dieťko!“
Gloria tibi in excelsis et nobis pax in terris.

Peter Rus.

Portrét sv. Jeronyma.

Myslím, že se už dnes velice málo ví o pěkné knize dra Aloise Langa „Otec pouště svatý Jeronym“, jež vyšla r. 1920 a jež rýsuje profil umělecké osobnosti jednoho z nejoriginelnějších a největších světců Církve svaté.

Dnes už je ta kniha trochu starým pokladem, ale přece ne tak starým, aby se nemusilo i dnes pracovati na získání tohoto pokladu, aby se nemusily vši silou vynášeti z této knihy hodnoty vzácné a cenné. Pro knihu neznamena stáří vůbec nic, ale čas může ustáliti pohled na její cenu. Čas může poskytnouti člověku často zdravého pochopení určitého díla a kolikrát po delší době poznává se pravá chuť toho určitého díla a kolikrát zkušeností určité delší doby se upraví a ustálí jaksi jeho hodnota a jeho ocenění. Tak je tomu i s touto knihou dra Langa. Domnívám se, že — kdybych tu knížku četl desetkrát za sebou — vždy bych v ní našel něco, co by mě zaujalo svou cenou a důležitostí. Tato studie není žádným světo-borným dílem uměleckým, ale jest to pečlivá a přesná analýsa uměleckého ducha svatého Jeronyma, toho velikého vědce a básníka v jedné osobě, toho jediného karikaturisty mezi svatými, jenž drsnými a tvrdými slovy stíhal všechny neřesti světa a všechny odpůrce Boží pravdy.

Dr. Alois Lang provází sv. Jeronyma na jeho literární a životní cestě, otvírá bránu k dílu Jeronymovu a učí poznávati jeho velkorysost, jeho prudkou útočnost proti všemu špatnému, dravost jeho intelektu a šířkou jeho srdce. Je zajímavé čísti statě, v nichž jako by přímo sv. Jeronym před nás vystupoval; tak jsou živé a tak je podání Langovo strhující. Kniha Langova má také tu cenu, že v ní máme vhodný a stručný výběr ze všech děl Jeronymových, že všechny ty citáty tvoří jakési mudrosloví, zrnka křesťanské pravdy a křesťanské asketiky.

Sv. Jeronym tvořil své dílo v samotě. „Mihi oppidum carcer et solitudo paradisus est“, sám o sobě napsal. Proto též všechna jeho slova mají ráz naprostého povznesení nad vším, co má pečeť majetku světského. Měřítka, jehož používá na vše, jest přísné, jest absolutní a nic, co neslouží Bohu a jeho pravdě, není podle něho uznáno dobrým. Je ovšem samozřejmé, že svou útočností a prudkostí svého temperamentu měl sv. Jeronym kromě přátel, kteří cítili a tušili velikost jeho genia, též mnoho nepřátel, s nimiž bojoval a kteří znesnadňovali značně jeho dílo, hlavně vědecké. „Poněvadž se řeči Spasitelovy zdály tvrdými, odvrátili se od něho mnozí učedníci. Není tedy divu, že i já, kárám chyby, urazil jsem velmi mnohé. Chystám se uřezat zapáchající nos, proto pozor, kdo máš hnisavý! Poškubám žvatlavou kavku, ať tedy zví kavák, že smrdí. Posmívám se slabochům, jimž je třeba obhájců, pošklebuji se výmluvnosti, jež stojí za babku.“ Tak praví v jednom svém dopisu. Dopisy sv. Jeronyma jsou nejvlastnějším výtvozem jeho uměleckého genia a

nejpravdivějším zrcadlem jeho osobnosti. V nich je skryta veškerá Jeronymova originalita, jeho výbušnost i hloubka jeho postřehů. Jeronymovy dopisy však nejsou pouhou uměleckou hříčkou a není to pražádné literární povídání, ale jest to silný, mohutný hlas, který řve do světa opilého rozkošemi, vášněmi a smilstvem všeho druhu, oslepeného lži a nepravostí pohanických básníků, který řve do tohoto strašného labyrintu hříchu slovo pravdy Boží a který neváhá rváti se s kýmkoliv, jde-li o pravdu, která je věčná a nezměnitelná; je to hlas světce, který proniká všechna tajemství lidské duše, který zná nejmenší odstíny porušené lidské přirozenosti a který vidí a z tohoto vidění tvoří své dílo, neboť je z druhu lidí, jimž tvořiti znamená tolik, co mocně viděti." (O. Březina.) Je třeba uvědomiti si stav Říma, v němž sv. Jeronym žil a z něhož pak odešel jako mnich do Betlema, je třeba uvědomiti si dusné ovzduší pohanství znemravnělého a hnusného, a ihned pochopíme oprávněnost Jeronymova hlasu a jeho stylu, který byl drsný, surový a hrubý a přece tak jemný, krásný a uhlazený. Tu nešlo o slova, tu šlo o myšlenky a hlavně o pravdu a „pravda nehledá koutů, aniž si libuje v šepotu“, píše sv. Jeronym.

Uvádím několik aforismů z jeho dopisů a z celého jeho díla, jak je dr. Alois Lang ve své knize zaznamenává:

„Komu se více odpouští, více miluje. — Ctnosti a neřesti jsou blízcí sousedi. — Člověka nečiní hodnost církevní křesťanem. — Filozofové tohoto světa vyhánějí lásku starou láskou novou jako klín klínem, léčí neřest neřestí, hřích hříchem; my však přemáháme neřest láskou k ctnosti. — Hořká je pravda a kdo ji hlásají, bývají hořkostí naplněni. — Hřeš, kdo dokonalým býti nechce. — Křesťany se nerodíme, ale stáváme. — Láska přílišná k rodným je bezbožností k Bohu. — Nikoho nešetři, jde-li o tvou vlastní duši. — Od přírody jsme dobří, zlými nás činí vůle. — Sláva jde jako stín za cností; míjí ty, kteří po ní touží, a vyhledává těch, kteří ji pohrdají. — Život a smrt jsou paradoxy, jež vyrovnává pokání. — Žijeme, abychom zítra umřeli a stavíme zde jako bychom měli žítí věčně. — Stěny, stropy, hlavice sloupů se stkví zlatem a nahý Kristus v chudácích umírá hladem před našimi prahy.“

Sv. Jeronym, úžasný znalec Písma svatého, který studiu jeho věnoval většinu svého života a který nadšeně píše: „Písmem svým nám Bůh oznámil všechno,“ jest prudkým bojovníkem pravdy Boží, který v čelo svého díla mohl napsati slova apoštola národů sv. Pavla: „Zjevujet se jistě s nebe hněv Boží proti každé bezbožnosti a nespravedlnosti těch lidí, kteří pravdu Boží zdržují nespravedlností. (Řím. 1, 18.) Byl knězem, jenž plně chápal svého prostřednictví mezi Bohem a lidmi, ale jenž po právu nenáviděl prostřednosti, neboť „prostřednosti Spasitel nemiluje“. Jeho osobnost je obdivuhodná a jeho genius úžasný.

Novější doba zná člověka, jenž byl v mnohých význačných rysech podobný sv. Jeronymovi. Byl to León Bloy, spisovatel francouzský, autor „Chudé ženy“, „Té, která pláče“, „Zoufalce“ a řady zajímavých deníků, člověk umlčovaný veškerým literárním světem

francouzským a žebrák Boží, který chtěl být „kovadlinou Boha pro radost i pro bolest“. Bylo by pozoruhodné a vděčné, kdyby se ukázalo na spřízněnost těchto dvou duchů. Jde tu sice o rozličné charaktery a o různé doby (ne však o různá prostředí!), ale temperament je stejný i síla hlasu i prudkost slova i styl.

Soudím tedy, že není zbytečno věnovati pozornost knize Langově o sv. Jeronymu. I dnes — deset let po svém vydání — může přinést užitek, neboť v ní se nám odhaluje veliká postava starověkého askety, muže Božího, jenž v upřímném pathosu vznícené lásky ke Kristu volá ve svém dopise Rufinovi: „Psi štěkají pro své pány a ty nechceš, abych já štěkal pro Krista?“

František Hamrala:

Ján Levoslav Bella a olomoučtí bohoslovci v l. 1867-71. (Dokončení.)

První písemné styky Belly a olomouckých bohoslovců lze bezpečně položit do r. 1867, snad i něco dříve, neboť již 12. ledna 1868¹ odepisuje Bella do Olomouce. Z narážek dopisu se dá s bezpečností souditi, že pěvecký spolek Ohlas v Olomouci žádal Bellu o sepsání nějaké skladby. Pro Bellu to nebylo nepříjemné, právě naopak, byl radostně překvapen. Jen se obával, že pro nedokončené motetto *Haec dies* nebude skladba dodána včas. Tento dopis Bellův byl bezodkladnou odpovědí na žádost olomouckých bohoslovců. Ti by se nebyli bývali odvážili požádati Bellu o věnování skladby, kdyby zde nebylo již delších styků. A nadto Bellova stížnost na nedostatek podpory od odběratelů a vydavatelů jeho komposic, na zaostalost církevní hudby a kontrapunktického zpěvu předpokládají určitou důvěrnost. Zájemce o československou dohodu si se zálibou přečte závěrečný passus dopisu. Bella se omlouvá, že píše do Olomouce slovensky, nečiní tak z nevědomosti, ale ze zásady, „aby sme vzájomne privykali bratským zvukom a učili sa rozumieť seba samých v rýdzých, domorodých výrazoch a spôsoboch.“

Bella si pospíšíl dodati skladbu co nejrychleji. Víme i,² která komposice to byla — Modlitba sv. Cyrilla na sotnách na slova Sušilova „Pane Bože, slyš mě na nebesou“. Bohoslovci pravděpodobně měli v úmyslu uveřejniti motetto jako přílohu svého časopisu Cyrilla a Methoda. Bella je na svou skladbu skromný, ale dává najevo, že bude vděčen za její provedení a za uvědomění o jejím účinku. Při tvoření Modlitby měl nejednu potíž a také dirigentovi Ohlasu klade na srdce několik rad k přednesu Modlitby sv. Cyrilla. Vyslovuje také přání, dá-li Ohlas motetto tisknouti, že mu bude milejší autografované vydání pro svou láci, jak dali rozmnožiti olomoučtí bohoslovci r. 1866 jeho slavnostní zpěv k druhotinám

¹ Koresp. Bellova s Ohlasem, č. 1. (příloha). — ² Kor. Bell. s Ohlasem č. 2. (příloha). Dopis je připsán na konci skladby samé.

T. Červena, probošta b. bystrického, To deň.¹ Tedy již r. 1866 byly zde jakési styky mezi Olomoucí a Bellou, o nichž však bohužel nic nevíme; jinak je pokládáme za přirozené, neboť mezi Bellou a bohoslovci v r. 1866 nebylo rozdílu stáří. — Motetto Modlitba sv. Cyrilla na sotnách, jejíž originál má v archivu český pěvecký sbor Stojanovy literární jednoty bohoslovců v Olomouci, je dvoudílné B-dur, opus 15, pro mužský sbor s barytonovým sólem v druhém dílu. Bohoslovci uposlechli rady Bellovy a dali Modlitbu pouze autografovati. Práci tu provedl bohoslovec L. B. Panák 27. února 1869.² — Skladbu dávali po prvé v arcibiskupském semináři v Olomouci, poté na Velehradě dne 15. srpna o pouti jako offertorium zároveň s motettem To deň jako graduále; zpívalo tehdy 68 olom. bohoslovců.³

V r. 1868 (prosinec)-1870 (červen) vydávali bohoslovci v Olomouci časopis,⁴ který se dobře hodil i jako propagace díla Bellova. A skutečně celým takřka prvním ročníkem tohoto časopisu se táhne jméno Bellovo. Již v 7. č.⁵ upozorňuje redakce na překrásný sbor To deň! pro 4 mužské hlasy. Skladba prý je snadná, zpěvná, a svědčí o nevšedním hudebním nadání a zvláště o mladistvé tvůrčí fantasii svého tvůrce, hodí prý se vhodně k primici i k sekundici a na svátky. — V č. 10.⁶ oznamuje redakce novou skladbu Bellovu Tu es Petrus, složenou k druhotinám papeže Pia IX. a věnovanou Ohlasu v Olomouci.⁷ Jak došlo k věnování komposice olomouckým bohoslovcům, nelze říci. Pravděpodobně se tak stalo na žádost, a bylo to dobré, neboť sborem Tu es Petrus připojil Bella ke svým pracím „perly klasické polyfonie“. Tu es Petrus je skladba dvou-sborová pro osm mužských hlasů na způsob mistrů školy benátské.⁸ Bohoslovci přednesli sbor ve vigilií slavnosti jubilejní 11. dubna 1869 v seminární kapli. Zpívalo 20 bohoslovců, výsledek pěkný. Po druhé jej provedli na dómě následujícího dne při pontifikálních bohoslužbách, za přispění dómských choralistů, pod řízením kapelníka Trouсила. Účinek byl prý podle výroků znalců uchvacující.⁹ O šťastném provedení jistě bohoslovci referovali Bellovi a poslali mu 20 zl. čestného honoráře.¹⁰ Odpovědí byl vřelý dopis Bellův.¹¹ Chce zapomenouti na zklamané naděje pro upřímné pochopení u kléru „súduružnej Moravy“, která mu dala tím největší a neocenitelnou odměnu. Je vděčen také za honorář, který lze v jeho poměrech chápati skoro jako dobrodiní. Tolik Bella v dopisu ze dne 10. května 1869.

Dr. Orel se dále nezmiňuje o osudech Tu es Petrus. Důvodně

¹ To deň! autografovali olomoučtí bohoslovci s českým textem. Srv. Orel, cit. d. str. 19 a 91. — Týž sbor propagovali ještě v časopise C. a M., I, č. 17, str. 186.

² Skladba vyšla nákladem redakce Cyrilla a Methoda. — ³ Orel, cit. d. str. 91. —

⁴ O časopise viz můj článek, Bohoslovceřský časopis olomoucký Cyrill a Method, Museum, 1929/30, č. 4-5. — ⁵ str. 70. — ⁶ str. 99. — ⁷ Skladba, jejíž originál je v archivu pěveckého kroužku Stojanovy liter. jednoty má nadpis: Tu es Petrus. Cantus solemnis in honorem Sanctissimi Patris Pii IX. jubilantis duobus virorum polyphonis choris accomodatus. Pro musica societate in archiepisc. Sem. Olomouensi „Ohlas“ composuit J. L. Bella, Dioec. Neosol. Presb. Op. 20. — ⁸ Orel, str. 20.

⁹ C. a M. č. 10, str. 99. Srvn. Orel, cit. d. 20. — ¹⁰ Orel, str. 20. — Kor. Bellova s Ohlasem, č. 3. příloha. — ¹¹ Kor. Bellova s Ohlasem, č. 3. příloha. —

se můžeme domnívat, že po úradě nebo na návrh Bellův dali bohoslovci nebo konečně Bella sám za pomoci olom. bohoslovců skladbu do tisku v komisi Karla Sartoriho ve Vídni. Ve shora uvedeném 10. č. C. a M.¹ slibují bohoslovci, že skladba co nevidět vyjde nákladem „Ohlasu“. Dvacátého šestého července oznamuje Bella telegramem do Olomouce, že dílo vychází a prosí o zaplacení části nákladu, jak mimochodem poznamenává, že se právě připravuje do Kremnice na zkoušku na městského kapelníka. Tehdejší starosta Ohlasu Josef Fišara zaslal okamžitě do Vídně 20 zl., které si vypůjčil.²

Protože měli bohoslovci skladbu v nákladu, je nasnadě, že se starali o její rozšíření. V č. 10 se poukazuje na příznivou kritiku komposice v časopise „Caecilia“ od Jindř. Oberhoffer a hned po první zprávě Bellově (26. 7.) v 17. č.³ nabízejí výtisk za 1 zl. r. č., a když skladba konečně po delším zdržení vyšla, neopomněli své čtenáře na ni upozorniti, ovšem cena výtisku byla stanovena na 1 zl. 50 kr. Proč, uvidíme.

Komposice vyšla v prvé polovici září a Bella dává do Olomouce delší,⁴ třebaš stručnou zprávu. Útraty byly hodně veliké, 125 zl. za 100 exemplářů, ale Bella doufá v dobrý odbyt. — Dopis Bellův je datován 11. září na kremnické faře, neboť Bella tehdy si odbyval zkoušku v Kremnici. Na tento dopis se Bella nedočkal odpovědi; proto 20. října znovu připomíná, aby Sartorimu zaslali do Vídně adresu Ohlasu.

Bohoslovci do Vídně adresu poslali, Sartorimu připsali, že se jim náklad zdá hodně drahý. V delším dopise⁵ se komisionář omlouvá poukazem, že typy jsou hodně drahé, zvl. je-li skladba tištěna v malém počtu exemplářů, a bylo prý škoda, že se dalo jen tak málo tisknouti. Sartori sám prý se ujal vydávání nezištně, nemá obchodu s musikaliemi a přeje Ohlasu, aby ten se dal do propagace díla Bellova. Sděluje, že náklad na exemplář je přesně 42.2 kr. a on platí tiskárně dvojnásobnou sumu, nad to potřebuje peněz na novou filiičku.

Bohoslovci tedy měli v nákladu největší část skladby. Pokud je částečně zachována korespondence Ohlasu, vidmo, že byla skladba dosti objednávana, třebaš úplně vyprodána nebyla. Ještě v r. 1876 ji objednáva P. Kulháněk.

C. a M. seznamoval také s jinými komposicemi Bellovými. Č. 14. I. r. na str. 147 uvádí až dosud tiskem vydané věci Bellovy. Jmenuje Missa pro 4 mužské hlasy, Haec dies — při tom cituje posudek Fr. Witta, předsedy všeobecného spolku německého „Caecilia“ pro povznesení chrámové hudby —, Adoramus, Staroslovenský Otče náš, To deň!, Slovenské štvorspevy, Pri Prešporku.

Styky olom. bohoslovců v sedmdesátých letech ustaly, neboť činnost Ohlasu byla zastavena, nebylo tudíž representanta — bohoslovce, který by jako Fišara si těchto styků hleděl. A Bella se bral novými cestami po studijním zájezdu do Německa.

¹ str. 99. — ² Telegram Bellův, kor. č. 4, příloha. — Zaplacených 20 zl.: Stvrzenka Fišarova (příloha) a kvittance od Sartoriho ze dne 30. července 1869 (Kor. Ohlasu se Sart. č. 1.) — ³ str. 186. — ⁴ Kor. Bellova s Ohlasem č. 5. (příloha.) — ⁵ Kor. Bellova s Ohlasem č. 6. (příl.) — ⁶ Kor. Sartoriho s Ohlasem č. 2. (Příloha.)

Přílohy.

Korespondence Bellova s Ohlasem.

I.

Velebný Pane!

Žiadosť Vaša mňa radosťou prekvapila; i ponáhlam sa ju vyplniť, — avšak pre záveje „*Haec dies*“ sotva určitou lehotou obdržíte. Váš ctený list doručil sa mi 12ho neskoro večer, a okamžite odpovedám. Ráčne prosím láskave mi sdeliť pomery a stav Vášho „*Ohlasu*“. Jestli nečím poslúžiť môžem, vďačne učiním i rukopisy svojimi, ktorých mám hodný počet, ale pre nedostatok podpory od vydavateľov a odberateľov uverejniť nemôžem. Zaiste známe sú Vám okolnosti cirkevnej hudby a zvlášte zanedbanosť kontrapunktického spevu a capella.

Nedivte sa, že dostávate slovenskú odpoveď; nie z nevedomosti, ale zo zásady to činím. Mám za to, aby sme vzájomne privykali bratským zvukom, a učili sa rozumieť seba samých v rýdzých, domorodých výrazoch a spôsoboch.

Očakávajúc prosenú odpoveď zostávam s úctou

v B. Bystrici dňa 12ho januára 1868

Ján Levoslav Bella.

Haec dies, partit. a 4 hlasy 1 zl. 5 kr.

3 výtisky hlasov à 10 kr. 1 zl. 20 kr.

2 zl. 25 kr.

2.

Drahí Brat!

Že ponáhlal som sa žiadosti Vašej milej vyhovieť, tu máte dôkaz; neviem však, či nedosvedčí, že som sa prenáhlil. Preto nežiadam aby ste prijali túto skladbu za prílohu k Vášmu Cyrillovi, ale preca prosím aby ste si nestážovali ju previesť a mne o jej účinku odpísať. Metrum sa trochu prišlo zvlášte v homophonii. Tempo je dosť con moto, vliecť to nesmiete na žiaden pád, ale áno s citom zvlášť kontrapunkt na začiatku. Vôbec úvod do g moll má najvážnejšie tempo, ktoré ale nikde nepotrebuje prísne držať. Vznášanie harmonie nad slovom „nesou“ spravte crescendo, ostatní akkord nechajte zaniknúť, a spravte po corone dlhšiu prestávku, kým ozvena zcela zanikne. Jestli by sa Vám videla skladba súcou na vydanie, pripojte ku hviezdičke pri pause práve udanú poznámku, v prednáške a vobec doplňte i ostatné znaky prednášky. Baryton solo nech zcela panuje nad ostatnou harmoniou, ktorú však dajte celým sborom predniesť pravda pp., len pri udaných znakoch málinko silnejšie. Avšak načo Vám udávať prednášku, zajiste jestli prijmete skladbu, vložíte Sami najlepšie do jej prednášky potrebný cit a duch. Máte už moju omšu? Srdečný pozdrav Vaším pevcom a p. kapelníkovi! S Bohom.

Váš

J. L. Bella.

NB. Jestli dali byste tlačit tento motet, bolo by mi milšie autographované vydanie, jako „To deň“, ktoré a snad lacnejšie príde než tlač. Ostatne jak sa Vám zdá. Vo Vašem odpise textu stojí „v sličném prokvétati mravu“, Sušil písal: „svatém“. (Tento dopis je pripojen na konci motetta Modlitba sv. Cyrilla na sotrách (Pane Bože, slyš mě) bez datování.)

3.

Slávny Spevácky Spolok „*Ohlas*“!

Vedieť, že na súdružnej Morave mladočerstvým zvukom mojím vernú ozvenu dáva milá brat, je mi odmenou najvyššou a nepreceniteľnou. Ani nespomením sklamáných nádejí a minulých snov mladosti, abych tomu dosvedčil. Prijmíž, Drahá Brat! za to môj srdečný pozdrav.

Avšak i za honorár, priateľským úmyslom venovaný, vzdávám Vám vreľý vďak veď v mojich hmotných pomeroch nazvať mi ho dlžno dobrodením.

Obojím ohľadom som Vám navždy povďačný. Ale že súcitné struny srdca Vašich bratsky ozývajú sa na skromné, lež i celou dušou povznesené slovo hudby mojej, to učinilo a činí ma večne Vaším.

S úctou znamenám sa

Slávneho Spolku „*Ohlasu*“

najvrelejší ctiteľ

V B. Bystrici dňa 10ho mája 1869.

Ján Levoslav Bella,
b. bystrický kňaz.

Telegram.

4.

Měsíc: 26/7. 1869.

Olmütz von Neusohl.

Josef Fisara, Olmütz, Seminär.

Pošlite něco pro Sartoriho; dělo vychází, nemám žádných peněz. Zanecháváte seminář? Konám si kremnické kapelnictvo.

Bella.

5.

Adr. — Velebnému Panu Pánu

Kremnica.

J. Fišara,

jednatelovi spěváckého spolku „Ohlasu“

v Olomouci, v arcibiskupském bohosloveckom seminári.

Drahý Brat!

Konečně vyšla skladba „Tu es Petrus“, jejíž útraty obnášají dle připojených účtů Sartoriho 125 z. Zovnější ústroj odpovídá vysokým požadavkám knihkupce a účtům sa dobrého odbytu, kterým vynaložené útraty a snad sú zasloužene nahradia. Nestačím viac písať, jedine pripojujem ešte prosbu, abyste udali laskave Sartorimu ve Viedni adresu, na ktorú má odoslať 100 ex. pre „Ohlas“. Som v Kremnici krátko pred lehotou súbuhu na kapelnictvo, o ktoré sa uchodím. Redakciám musikátnym rozposielam práve moje výtisky, ktorých vyžiadal som si 25. V náhlosti teda moj vručný vďak a pozdrav.

Váš

v Kremnici, na katolickej fare
dňa 11ho Sept.

úprimný citel
Jan L. Bella.

6.

Kor. lístek. Adr.

An Sre Ehrwürdigen den Diesjährigen Vorstand
des Gesangvereines „Ohlas“

in Olmütz im erzbischöfl. Seminär.

Buchhändler Carl Sartori erkundigt sich bei mir, an wen, und ob als Fracht — oder Eilgut die für den Verein bedungene 100 Exemplare meines bei ihm in Commission befindlichen Doppelchres Abgehen sollen? — Da ich auf meinen Bericht über das Erscheinen des Werkes keine Nachricht aus Olmütz erhalten, so bitte ich das Geschäft beschleunigen, die Druckkosten berichtigen, und dem Verlangen des Buchhändlers Herrn Sartori baldigst, ja umgehend entsprechen zu wollen.

Mit herzlichsten Grusse an den geehrten Verein

Kremitz am 20en Oktober. (1869).

Joh. L. Bella,
städl. Kapelmeister.

Korespondence Sartoriho s Ohlasem.

1.

Ehrwürdiger,

Wien, 30. Juli 69.

Gehrtester Herr!

Wir bescheinigen hiermit den Empfang der gütigst eingesendten zwanzig Gulden. Leider ist das opus des Herrn Bella noch nicht vollständig fertig da der Titel ziemlich lange aufhält. Ist dieser gestochen, so wird rasch gedruckt werden und Sie in Besitz Ihrer Ex. schnellstens gelangen.

Unterdessen nochmals für obgenannte Summa dankend, zeichen wir hochachtungsvoll

Euer Ehrwürden ganz ergebenste

Karl Sartori's
Buchhandl.

Wien, 25. Okt. 1869.

Euer Ehrwürden!

Wir sind im Besitz Ihres geehrten Schreibens vom 23. und bereiten uns, Ihnen nachstehend zu erwidern.

Es ist allerdings richtig, dass „Tu es Petrus“ etwas theuer kommt; allein wir machten hierauf Herrn Bella schon bevor das Werk in Angriff genommen wurde, darauf aufmerksam, dass Stichforwahl der Noten, als des Titels sich bei einer kleinen oder grossen Auflage *ganz gleich* bleibt, dass selbst der Druck bei einer kleiner Auflage verhältnissmässig theuer zu stehen kommt. Wären von dem Werk selbst Hunderte — oder Tausende von Exemplaren gedruckt werden, so würde das einzelne eigentlich ein Bagatell kosten.

Von uns war die Besorgung dieser Angelegenheit gegenüber Herrn Bella nichts anderes, als eine reine Gefälligkeit, nicht aber das Streben ein Geschäft zu machen, was schon darauf hervorgeht, dass wir bisher nie noch mit Musikalien uns befassten, auch nicht die Verbindungen besitzen in Folge dessen, welche zu einer grossartigen Verbreitung fraglichen Werkes notwendig sind. Unsere Ansicht geht dahin, dass der Verein, dessen Vorstand Euer Ehrwürden sind, das Organ wäre, durch welches fragliches Werk seine weiteste Verbreitung finden würde und wir sind gern bereit, Ihnen die ganze Auflage des Werkes auszufolgen.

Dass wir als Commissions-Verleger die Kosten theilweise fragen, welche die Herstellung verursacht, darauf können wir nicht eingehen; es dürfte diess auch wirklich der erste derartige Fall sein im Buch-, resp. Kunsthandel. Genau berechnet kostet das Ex. Herstellungskosten 42.2 cr, wir zahlen dafür das Doppelte beinahe u. sollten noch einen Theil der Herstellungskosten tragen, während Herr Bella als ersten Zweck die Verbreitung aufstellte.

Bezüglich der raten weisen Abtragung ist uns nicht möglich darauf einzugehen.

Wir haben Notenstecher, Lithograph, Druck u. Papier, alles bar bezahlt, in der durch H. B^a Briefe begründeten Voraussicht, sofort die Restituierung der Auslagen zu erhalten, welche wir gerade jetzt wo wir im Begriffe stehen *in Pest* eine Filiale zu gründen, sehr nothwendig haben und deshalb auch dringendst darum bitten.

Mit vollkommenster Hochachtung

Euer Ehrwürden

ganz ergebenste
Carl Sartori's Buchhandlung.

3.

Wien, 14. I. 71.

Euer Ehrwürden!

Wir zeigen Ihnen hiermit ergebenst an, dass die Buchhandlung „Maxohen et Sohn“ in Bonn Bella, Tu es Petrus Partitur unter Bd. verlangt, welches Euer Ehrwürden derselben zu senden wollen.

Mit verzüglichen Hochachtung

Euer Ehrwürden ganz ergebenste

Carl Sartori's Buchhandlung

Střvrzenka Fišarova na 20 zl. r. č.

Byv vyzván telegramem, abych p. Sartorimu do Vidně zaslal peníze na sbor „Tu es Petrus“, vypůjčil jsem od p. Jana Vávry 20 zl., dvacet zlatých r. č., což já i on svými podpisy stvrzujeme.

V Olomúci dne 29. července 1869.

Josef Fišara,
bohoslovec a starosta „Ohlasu“.

Připsáno později:
Zapraveno 30/6 1870.
Fr. Novotný.

Dr. JAN SEDLÁK

* 4. XII. 1871

† 8. V. 1924

Památce Msgra Dra Jana Sedláka.

(Ke dni 4. prosince 1931.)

Je bolestné, jak téměř bez povšimnutí minul den šedesátého výročí narození vynikajícího katolického historika Dra Jana Sedláka. Jen mladá katolická inteligence vzpomněla důstojně jeho památky a manifestovala svou duchovní kontinuitu s jeho cestou. Ani čeští bohoslovci ho nezapomínají. Ctí v něm vzor služebníka Božího, vidí v něm jasného ducha silné víry a váží si ho jako průkopníka a obránce pravdy proti nepřátelům církve.

Vnější fakta Sedlákovy bohatého života jsou věru málo zajímavá. Slabý hoch z nebohaté rodiny třebešické Stařečky studuje gymnasium svého poklidného rodiště a devatenáctiletý odchází do brněnského alumnátu, kde v tichu modlitby a studia dorůstá energií, nadáním a trpělivostí v harmonickou zralost.

Číslo našeho Musea z té doby, zvláště pak ročník 1893/94, kdy časopis redigoval, jsou dokladem bezpečného vzestupu jeho podivuhodné inteligence i jasnosti a šířky jeho obzorů. Roku 1894 je vysvěcen na kněze, kaplanuje nějaký čas na jižní Moravě, zase se vrací do Brna, odchází na vídeňské Frintaneum a odtud jako doktor theologie znova přichází do Brna, jež se mu stává doživotním působištěm. Po osmi letech katechetství na německé realce a I. stát. gymnasiu je jmenován profesorem Starého Zákona na bohosloveckém učilišti. Generace kněží, prošlá školou jeho intelektu a ušlechtilosti, nezapomene jistě nikdy svého vynikajícího učitele.

Avšak ve školském působení nebylo jádro životního poslání Sedlákova. Své nejlepší síly a vlohy upjal k badání historickému a to hlavně o době gotické (užíváme tohoto termínu moderní periodisace Pekařovy, poněvadž je nejvhodnější), v období revoluce husitské. Odborně vzdělán na historickém badatelském institutu vídeňském, vyzbrojen od Boha pronikavým pohledem, který nebyl kalen přízemní ideologií, nýbrž bezpečně zaostřen na věci a děje, chápáné a konfrontované přísně i přesně s Absolutnem, počal Sedlák své badání. V této vzpomínce, která má oživit památku nespravedlivě zapomenutou, nelze vypočítávat dopodrobna díla, zásluhy a výboje Šedlákovy na poli české historie, ale nutno zdůraznit, že Sedlákovy pronikavé skepse, jeho střízlivá přesnost, britce útočný elán mužně bojovaných polemik, hluboké i prudké zanícení pro pravdu a veškerá ta zprudka pulsující bytost, přinesla české vědě nové světlo, ukazující nové cesty, které musí býti chtě nechtě nastoupeny. Sedlák sám — bojovník a pokorný dělník — k synthese se nedostal. Znal své síly, svou povinnost i potřebu okamžiku. On, kterému se protivila každá dialektika, buduje proti nadmuté fantasii pracně a poctivě solidní stavbu od základů. A tyto základy jsou bohatým darem života Sedlákova. Je jasno, že při nich spolupůsobila nejen erudice theologa, nýbrž i jeho inspirace; proto jsou asi tak nerady chápány; a proto my je tím více milujeme.

Ještě jeden moment v životě dra Sedláka je zvláště pro nás velmi závažný. To s jakou živelnou silou bojoval za Církev v době po-
převratového rozvratu kněžského. Je to pochopitelné. Vždyť Sed-
lák pronikl, jako snad nikdo jiný, ke kořenům satanovy slávy v XV.
století, nemohl být tedy ani chvíli v rozpacích v době, kdy historie
se má opakovat. Neopakovala se. I Sedlák má o to zásluhy svým
dílem i bojem, kterým Bůh tak svrchovaně naplnil život služeb-
níka svého v třiapadesáti letech požehnané práce, která nemusí čekat
na okázalý vděk těch, kteří ji nedovedou postihnout.

A. H., Řím:

NA CESTU.

*Jsem vesel
u vesel.*

*Na kraji rána
loď mou k jízdě vyzvala rána.*

*Zvuk její sil
do hrudi plavce les sil.*

*Zvuk její žal
včerejšků žal.*

*Do víru
vesel si přináším víru.*

*Jak silící olej
mně, naději, olej!*

*A, láske, šípů tvého hod
mi připrav chutný hod!*

*(A láske, z tisíce stoup
mne zalej, bych na cestu pravdy stoup!)*

*Když tebe má,
je šťastna duše má.*

ŠTĚDRÝ VEČER.

Tajemný večer — tišina sladká,
v mír se dnes hříží každická chatka...
Hvězdičky rozmilé
s měsíčkem v kole,
shlížejí vesele
na lesy, pole..
Pod sněhem tiše vesnička dýše,
časem jen slyšet rolníček zvuk.

Země dnes celá odkládá tíseň
a v duchu slyší andělskou píseň:
„Buď Bohu ve výších
sláva dnes s klidem;
na zemi po chýších
buď pokoj lidem!“...
Písni tou světi domov svůj děti,
děda tou písni omladí vnuk.

Děťátko Božské v betlemské stáji,
pohlédni mile k našemu kraji!
Rajské ty poupátko
s poklady blaha,
rozmilé robátko,
bytosti drabá,
požehnej vlídně té chatce klidné,
kde víra ctnosti vydává květ!

Požehnej dítkám, svou dejž jim něhu,
by prošly žitím jak vločky sněhu,
v čistotě, zbožnosti,
s úsměvem v líci,
jenž ve dnech těžkosti
jest míru svící!
Vánoce dětství, at snem jsou štěstí,
jež chystá pro duši nadhvězdný svět!

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím.

V Božím ovzduší.*

V nynější době nastala chvályhodná reakce proti přehnanému realismu. Lidé touží po něčem vyšším, mystickém, božském, v čem by ukojili své tužby. A různá náboženství a vyznání se snaží dokázat na vědeckých náboženských sjezdech krásu svého učení, jeho podobnost, nebo dokonce i rovnost s katolickým náboženstvím, což všechno dokazuje, že učení Kristovo je podle všeobecného souhlasu něčím ideálním, aspoň relativně ideálním.

Popatřme tedy na ten ideál, na jeho výšiny, na jeho vznešenost! Vytкну krátce jen hlavní body, poněvadž jejich dalšími vývody se zabývá dogmatika, morálka, pastorálka atd., a sice:

1. Vznešený soulad křesťanského učení.
2. Vznešená svatost.
3. Spojitost s pravdami přirozenými.
4. Podivuhodné splnění tužeb lidského srdce.
5. Podivuhodné splnění tužeb člověčenstva.
6. Kam vede moderní „autonomie“ myšlení.

K 1. VZNEŠENÝ SOULAD UČENÍ KŘESŤANSKÉHO:

Všecko učení křesťanské vychází od nejsv. Trojice jako nejvyššího zdroje, aby spočinulo nakonec zase v nejsv. Trojici.

- a) Od věků jest Bůh, nejsv. Trojice, tři božské osoby, věčně od sebe rozdílné, jež jsou ve věčném klidu a přece věčně tvořice, jež mají tutéž božskou podstatu, žijí životem přehojné plodnosti, nevýslovného nazírání, nejčistší lásky. Solus unus Deus, non Deus solitarius!
- b) Dobro samo sebou se rozlévá a proto Dobro nejvyšší se rozlévá nejvíce. Věčným a přece naprosto svobodným konem, v čase stvořil Bůh svět a uvedl tak ve skutek své přerůzné božské ideje v oné podivné stupnici tvorů, v níž se jeví navenek jeho nekonečná добрota, jež musí býti slavena na věky.
- c) Mezi těmito tvory vynikají člověk a anděl, stvoření k podobnosti Boží svými schopnostmi: rozumem a vůlí, aby ze stvořených věcí se povznesli k Stvořiteli a uznali svobodně jeho nejvyšší moc, ji oslavovali, ji milovali a tak formálním tímto oslavováním všecko, co od Boha vyšlo, zase k Bohu přivedli. Poznání a láska Pána Boha jsou posledním cílem rozumného tvora, jeho největší dokonalostí a jeho největší blažeností.
- d) Odtud to podivné pojitko: Bůh týmž činem, jímž chce svou zevní slávu, blaží tvora; tvor zase tímž činem, jímž dosahuje své nejvyšší blaženosti, oslavuje zároveň co nejvíce Boha.
- e) Darem naprosto nepovinným povznáší nejsv. Trojice prvního

* Tento článek jest psán podle přednášek fundamentálního богослові dra Šeb. Trompa S. I. na gregoriánské universitě v Římě. — Srv.: Šeb. Tromp S. I. „De revelatione christiana“ fasc. II. Romae 1930, pag. 22. sqq!

člověka k účasti na božské přirozenosti. Novým životním principem jsa nadán, člověk jest přenesen do řádu nadpřirozeného; povznesením lidského rozumu člověk jest zasvěcen do tajemství Božích; povznešením vůle jest zachvácen láskou k Trojici, aby takto oplodněn záslužnými skutky, mohl kdysi žítí intimní život Boha, mohl viděti a milovati Boha tak, jak jest, v jase oblažující slávy.

- f) Bůh dopustil dědičný hřích celého lidského pokolení v praotci Adamovi, aby z této „šťastné viny“ vzešla nová dobra. Dva extrémy se zde spojují v nevýslovném tajemství: nejpřísnější spravedlnost a bezmezná milosrdenství; a člověk zvednut ze svého pádu, spojuje se úžeji než před tím s nejsv. Trojicí, hypostatickým totiž spojením Slova s lidskou přirozeností Kristovou a mateřstvím Panny neposkrvnělé.
- g) Tajemstvím vtělení, jež způsobila sama nejsv. Trojice v přechistém lůně Panny, Bůh, všechno přesahující, stává se člověku nanejvýš blízkým a podobným. Bohočlověk jest přirozeným prostředníkem mezi Bohem a člověkem; člověk pak jest vyléčen ze své morální bezmocnosti, ze zatemnění rozumu a zeslabení vůle; jsou mu vrácena nejenom dobra nadpřirozená, nýbrž sama lidská přirozenost jest povýšena nad sbory andělské; přebýváním nejsv. Trojice v člověku, povstává mystické spojení znovuzrozených věřících s Kristem-hlavou.
- h) V člověku však zůstala žádostivost a vnitřní boj, jenž má býti přemožen milostí Kristovou. Pročež Kristus svou přehořkou smrtí na kříži, již chtěl názorně ukázati lidstvu hrůzu hříchu, dává příklad heroické statečnosti a všech ctností v nejvyšším stupni a vysvobozuje tak lidstvo od věčné smrti.
- i) Svou drahocennou krví zadost učinil Kristus za hříchy celého světa a zároveň způsobil, že pro své mystické spojení s vykoupenými také jejich skutky mají moc dosáhnouti žádaných věcí, shladiti hříchy, býti záslužnými a smířením za jiné.
- j) Kristus Pán, nejdokonalejší obraz Trojice, nejvyšší zákonodárce, učitel a kněz, aby zůstavil své dílo také po nanebevstoupení stále viditelným, trojí svou mocí, již byl poslán od Otce, rozeseílá své apoštoly do světa a odevzdává jim svůj trojí úřad: učitelský, kněžský a pastýřský pod svým viditelným náměstkem Petrem. Sesláním Ducha sv. povznáší tento svůj hlouček do vznešenějšího řádu a mysticky se s ním spojuje jako neviditelná hlava. Církev se všemi svými orgány a údy jest spojena s Kristem-hlavou a Duchem svatým jsouc oživena k jedné mystické osobě s Kristem, a jsouc takto „boholidskou“ jako Kristus jest Bohočlověkem, není ničím jiným, než samým Kristem, žijícím mysticky dále na zemi.
- k) Tato jedna církev Kristova učí lidi pravdě Kristově, vede lidstvo cestou přikázání Kristových a posvěcuje je milostí Kristovou ve svatých svátostech. Svatými svátostmi přisluhuje Církev každému věřícímu ve všech vážnějších okamžicích životních,

od narození až k poslednímu dechu, každému uděluje milosti prostřednictvím Panny Marie.

- 1) Tak Kristus svou Církví učí, řídí a posvěcuje, aby všechny přivedl k nejsv. Trojici, až jednou v plnosti časů, odevzdá své království Otci a jsa soudcem živým i mrtvým, dobré uvede do nebe, aby v nevýslovné blaženosti oslavovali nejsv. Trojici, díky vzdávající všemohoucnosti, moudrosti a lásce božské na věky; špatní však, odsouzeni jsouce svým vlastním jednáním, budou hlásati na věky slávu spravedlnosti Boží.

Z toho jasně vysvítá, kolik a jak velikých antithesí je harmonicky sloučeno v náboženství křesťanském, totiž :

V Bohu: nejvyšší klid a nejvyšší činnost; dokonalý egoismus spojen s dokonalým altruismem; nejprísnejší spravedlnost a nesmírné milosrdenství; absolutní přesahování (transcendence) nad člověka a intimní přebývání v něm; největší vzdálenost a nejbližší sousedství s ním; jednota a zároveň dokonalé obcování tří božských osob mezi sebou.

V Kristu: dokonalá přirozenost božská a lidská; Stvořitel — v lůně Panny; Věčný — narozen v čase; Nejvyšší — leží v chlévě; Nejsilnější — spoután provazy; Nejbohatší — žízni a jest obnažen; Původce života — umírá na kříži; Nejblaženější — pláče.

V člověku se pojí největší nicota s podivnou vznešeností, svoboda se závislostí, žádostivost zlého s touhou po nejvyšším dobru. Chce se zapíratí, aby se obohatil; ponižovati se, aby byl povýšen; státi se smýšlením dítkem, aby byl člověkem; býti lhostejným ke všemu stvořenému, aby všechno miloval v Bohu; umrtvovati se, aby dosáhl věčného života. Aby byl dokonalým je činným v rozjímání a rozjímavým v činech.

Blah. Panna Maria: z hříšného zrozena pokolení — a přece bez poskvrny; panna nedotknutá, neporušená — a plodná matka; blažená — a plná žalu; matka Boha — a matka lidí.

Církev Kristova: lidská a božská; viditelná a společenská — neviditelná a mystická; trpící a tupená — vítězná a slavná; demokratická — a všechny své údy povyšujíc do nejvyšší aristokracie!

K 2. VZNEŠENÁ SVATOST:

- Zákon milosti: člověk účasten na božské přirozenosti; intimní spojení s Bohem.
- Zákon lásky: se strany Boha: obcuje s námi; se strany člověka: všechno pořádá ke slávě Boží.
- Přikázání všechna jsou obsažena v milování Boha a bližního; dána jsou nejen přikázání pro zevnějšek, nýbrž především pro nitro, k dobru jednotlivce, rodiny, společnosti, lidstva.
- Blahoslavenství a evangelické rady, jimiž se zdokonalují přikázání a člověk se stává ve všem podobným Bohu a Kristu-Bohočlověku. Všichni jsou sice povoláni k dokonalosti, avšak evang. radami se k ní ukazuje kratší cesta.

- e) Prostředky k svatosti: ustavičná modlitba, svátosti živých a mrtvých, spojení s Bohem při oběti mše sv. a při eucharistickém přijímání.
- f) Pobídky a vzory svatosti: Bůh, jenž stal se člověkem a trpěl pro člověka, jest vzorem všech ctností. Maria, matka milování hodná a panna neporušená.
- g) Nejvyšší sankce: patření na Boha nebo věčné muky. — Z muk pekelných a z učení o očistci vysvítá, jakou svatost vyžaduje učení Kristovo.

K 3. SPOJITOST S PRAVDAMI PŘIROZENÝMI:

- a) Celé náboženství přirozené jest obsaženo v křesťanském zjevení.
- b) Mnohé mezery přirozeného náboženství se doplňují v křesť. zjevení, na př. způsob uctívání Boha, způsob oběti.
- c) Mnohé velmi nesnadné otázky pro člověka v křesť. náboženství velmi snadno řeší na př.: otázka o původu světa, o původu vnitřního boje, o životě záhrobním a zmrtvýchvstání, o přirozenosti Boha jediného a přece ne ojedinelého, o manželství a čistotě.
- d) Příkazy zákona přirozeného povyšují se k vyšší dokonalosti blahoslavenstvími a evangelickými radami.
- e) Milost zdokonaluje přirozenost: rozum a vůle jsou povýšeny ve vlastním svém oboru; — křesťanský kult počítá s přirozeností lidskou složenou a společenskou; — chyby a přirozené nedokonalosti slouží vyššímu cíli.

K 4. PODIVUHODNÉ SPLNĚNÍ TUŽEB LIDSKÉHO SRDCE:

- a) Člověka tísní také mnohá záhada, jež však jest s podivnou harmonií rozřešena v učení Kristově, na př. záhada utrpení a lidské bídy, mravního zla a vnitřního boje, sociální nerovnosti a nespravedlnosti, smrti a věčného života, odloučení se od přátel a příbuzných, nesvár mezi národy.
- b) V člověku jest mnoho svatých žádostí, jež došly svého vyplnění v křesťanství. Touha po lásce dochází splnění nadpřirozeným obcováním s Bohem, narozením Páně, mateřstvím neposkvrněné Panny; touha po intimnějším poznání Boha — zjevení Božích tajemství; touha po náboženské jistotě a po jistotě mravní — viditelným úřadem učitelským a pastýřským Církve sv.; touha po blaženosti — připodobňováním se Bohu na zemi a oblažujícím patřením v nebesích; touha po ideálu — příkladem Krista-dítka a dokonalého muže, příkladem Marie, matky a panny; touha po činnosti a rozjímání — životem nábožensky činným a mystickým; touha po prostředníku a po mravní pomoci — osobou Kristovou a sv. svátostmi; touha po osvobození se z hříchu — svátostí pokání; touha po krásnu — katolickou liturgií a křesťanským uměním a konečně blaženým patřením na Boha; touha po životě a věčnu — nesmrtelným životem a nebeskou slávou!

Kde se více ukojí náboženský cit: míti nablízku Boha, než v tom náboženství, v němž Bůh se stává člověkem a skryt přebývá v Eucharistii?

K 5. PODIVUHODNÉ SPLNĚNÍ TUŽEB ČLOVĚČENSTVA: (Srovnej encykliky posledních papežů!)

- a) V učení Kristově se utvrzuje a posvěcuje život rodinný naukou o manželství, příkladem rodiny nazaretské. Nejlepším lékem proti dnešnímu společenskému hříchu (foeticidium) jest úcta k Madoně a Ježíškovi.
- b) Křesťanstvím se upevňují základy lidské společnosti, neboť ono hlásá pořádek a pokoj, poslušnost k vrchnosti a zároveň cenu jednotlivce. Učením Kristovým se láme otroctví, posvěcuje práce dělníků, z tohoto učení čerpá sílu střední stav, klidný a pracovitý, jenž byl vždy oporou a základem státu.
- c) Toliko na křesťanských zásadách se mohou rozřešiti sociální poměry vzešlé z kapitalismu (mamonářství) a proletariátu. Otázka sociální se prakticky nerozluští bez otázky morální; otázka morální se nerozřeší, než toliko otázkou náboženskou, a tato se nerozřeší nikde jinde, než v Kristu. Christus crucifixus solutio omnium difficultatum!
- d) Toliko křesťanství a duch křesťanský mohou zjednati trvalé spojení a mír mezi národy. Zde (v křesťanství) máš theoreticky všechny prvky pravé společnosti národů, zde prakticky jediná morální moc, jež jest nade všemi národy. Nikdo není dobrým soudcem ve vlastní při; jeden jest soudce na nikom nezávislý — Církev!

K 6. KAM VEDE MODERNÍ „AUTONOMIE“ MYŠLENÍ?:

- a) Vede k náboženskému pessimismu, machiavellismu nebo politickému nihilismu, k agnosticismu a filosofickému skepticizmu.
- b) Vede ke zkáze pravé vědy. Co jiného jsou dnešní moderní filosofické systémy, než „geniální“ poblouzení lidského rozumu?
- c) Autonomní umění se stává pornografií, úplně závislou na plebejských vášních.
- d) Autonomní obchod a průmysl vedou k utlačování chudých, k společenskému záští, k nevázané konkurenci, k nectným kolonisacím a k světovému boji.
- e) Autonomní pěstění těla přivolává do přítomnosti kruté doby pohanstva. Zkrátka: zatím co katolická heteronomie nás činí účastny nejčistší božské autonomie, moderní autonomie vede ke krutému egoismu, k ďábelské pýše a odtud ke všem zlořádům.

Toto stačí o vznešenosti učení Kristova! Není proto divu, že takové evangelium obnovilo tvářnost země, není divu, že duchovní cvičení, v nichž se předkládají k rozjímání základní pravdy křesťanství a život Kristův, vytvořila světce a obnovila národy. Není divu, že učenci a nevěřící čtením malého katechismu a s pomocí Boží, změnili své smýšlení a svou dosavadní životní dráhu. Učení Kristovo jest obdivuhodným zázrakem řádu rozumového a mravního!

VEČER U JEZERA.

Hebounký šelest v korunách stromů
s večerním šerem tajemně splývá
a řada vlnek ve sladkém stonu
při záři luny tichounce zpívá...
Na vlnách lodička —
dvě vesla šedá;
z ní plyne písnička
rybáře — děda.

Za vlnkou vlna v lahodné kráse,
v ševelu stálém ku břehu spěje,
a vždy zas nová v tomž se čase
jak oko dítky na tebe směje.
A tu kdes slaviček
opojen v štěstí,
v ráj mění hájíček
zpěvnou svou zvěstí.

Zvuky ty kolem v večerním taji
jak z dálných krajin kol tebe šumí;
tu myslíš, že jsi v jiném kdes kraji
a spřádáš v tichu pokojné dумы.
Vzpomínky radostné
růžného mládí
chvilé ti žalostné
večerem sladí.

Zelené vlnky, protkané stříbrem,
dnes jste tak tiché, ba klid jste samý;
a zítra — v mžiku — zčerené vichrem...
ve vás je život, je umírání!
Pohádkou žití čas
v hodinách míru,
pustinou beze krás
ve vášní víru!...

Fr. Št. Šrahůlek S. D. S., Řím.

Klem. M. Postupický:

„MOJE PRVNÍ NÁVŠTĚVA, DRAŽÍ BOHOSLOVCI, PLATÍ VÁM!“

Těmito slovy uvítal nás náš nejdůstojnější arcipastýř a primas český Th. a Ph. Dr. Karel Kašpar. A skutečně, bylo to ještě téhož dne, kdy se konala Jeho slavná intronisace v domě sv. Víta na Hradě pražském. Byli jsme všichni nemálo a mile překvapeni, když jsme při večerním sv. požehnání v našem seminárním chrámu Páně — sv. Vojtěcha spatřili ve svém středu toho, jehož Prozřetelnost Boží nám dala nejen jako vrchního pastýře, ale i jako starostlivého otce, který by svou laskavostí a dobrotou nám nahradil ztrátu staříckého a velmi zasloužilého otce, budovatele chlapeckého semináře v Bubenči, i našeho kněžského semináře v Dejvicích.

Zpráva totiž o odstoupení nejdůstojnějšího pána — nyní již arcibiskupa amenského Dr. Františka Kordače — velmi bolesně nás rozrušila. Báli jsme se o lásku, s jakou o své bohoslovce pečoval, od let gymnasijských až do ukončení bohosloví. Znali jsme jej jako muže neličené askese, jemně péče o dorost kněžský a náležitou důstojnost stánek Božích v arcidiecezi byla nade vše. Koho nám Pán Bůh asi pošle... a zdali nás bude mít také tak rád...? Takové a podobné otázky střídali se stále v našich duších až do okamžiku, kdy jsme mohli pozdravit na stolci sv. Vojtěcha nově jmenovaného arcipastýře J. Excel. nejdůst. P. Dra. Karla Kašpara, arcibiskupa pražského a primase českého.

Zavítal mezi nás tiše, skromně, oděn jsa černou klerikou a provázen svým sluhou. Po ukončení pobožnosti vystoupil na stúpné oltáře v presbytáři, pokynul nám bohoslovcům vlně rukou na znamení, abychom přistoupili blíže. Vystoupili jsme udiveni z chorových lavic očekávající zprávu o příčině tak brzké návštěvy a v tak nečekanou chvíli — večer. Ale nejdůst. arcipastýř jakoby již čel z očí naši zvědavost, nenechal nás dlouho čekat a již v jeho první větě, kterou k nám promluvil, poznali jsme příčinu návštěvy. Pravit totiž: „Moje první návštěva, drazí bohoslovci, platí vám a to proto, že vás mám rád!“ Slova ta ihned vykouzila na našich tvářích radostné úsměvy a sympatie zároveň. Tedy přece lásku jsme neztratili. — Pán Bůh buď pochválen za to, že i když dopouští, přece nikdy nepouští; ba ve své nekonečné dobrotě má ještě více než rozdal. Dal nám opět pečlivého otce, který nám plně nahradí ztrátu předešlého.

V krátké alokuci, kterou stručně německy opakoval též pro přítomné bohoslovce německé, poukázal nám náš nejdůstojnější arcipastýř na důstojnost, ale zároveň i zodpovědnost úřadu kněžského, který nutně předpokládá důkladnou přípravu v theologických studiích. Přislíbil nám, že nás bude podporovati s opravdovou láskou a otcovskou péčí, abychom se jednou stali vzornými dělníky na vi-

nici Páně a tak usnadňovali těžkou pastorační práci nejen Jemu samému, ale i Jeho nástupcům.

Slova ta byla opravdu prodchnuta srdečností a velice mile nás dojala. Každý z nás zajisté v duchu blahopřál Jeho Excel. nejdůst. p. Dru. K. Kašparovi arcibiskupu pražskému a primasu českému hojnost zdraví, síly a požehnání Božího „ad multos annos!“

NĚKOLIK DAT O PROPAGANDĚ.

Organisace misijní práce a nejvyšší řízení apoštolátu katol. Církve v zemích pohanských soustřeďuje se v rukou Propagandy. Jest to jedna z jedenácti kongregací, které mají administraci Církve a které usnadňují papeži spravovati 341 milionů katolíků po celém světě. Tato kongregace, jejíž jméno je „Sacra Congregatio de propaganda fide“ jest jakýmsi ministerstvem zahraničí (může-li býti ovšem užito této analogie). Kdo sleduje činnost Propagandy pozná brzy, že není pouhý orgán administrativní, nýbrž skutečné „ministerstvo katolické expanse“.

Konstituci „Inscrutabili Divinae Providentiae“ ze dne 22. června 1622 byla tato významná instituce založena papežem Řehořem XV. Složena z 13 kardinálů rozšiřovala Propaganda svou autoritu na misie po celém světě. Papež svěřil jí péči o rozšíření a hlásání evangelia a moc disponovati personálem potřebným k tomuto velkému dílu.

Založením naší kongregace zrušena privilegia a odstraněn monopol evangelisace, který si přisvojilo Španělsko a Portugalsko; že to bylo opatřením nutným, uzná každý, kdo chápe potřeby katolické Církve. — Jaké je složení Propagandy? Prefektem je kardinál Vilém Van Rossum C. S. S. R., jmenovaný Benediktem XV. r. 1918. Sídli v Římě v paláci Propagandy.

Členy kongregace jsou kardinálové Lega, Gasparri (Petr), Andrieu, Scapinelli, Mauriu, Kakowski, Dougherty, Schulte, Sincero, Mundelein, Hayes, Cerretti, Gasparri (Henri), Van Roey, Segma, Cerejeira, Verdier, Marchetti, Laurenti, Verde.

Sekretářem jest Msgr. Charles Salotti, arcibiskup titulární ve Philippopolí, který nastupuje svůj úřad po Msgr. Marchetti.

Kongregace Propagandy sídlí v Římě v paláci Prop. na španělském náměstí 48; Zde byla až do r. 1929 umístěna také kolej Propagandy pro vzdělání misionářů; založena byla papežem Urbanem VIII. r. 1627 a umístěna je nyní ve velkolepé novostavbě na Janiculu, nedaleko Vatikánu. Jedna část nového paláce byla rezervována různým misijním organisacím jako na př.: Misijní jednotě duchovenstva, „Dílu sv. Petra“, společnosti „Svatému Dětství“ atd.

Práva kongregace Propagandy jsou určena a přesně vymezena církevním zákoníkem (C. I. C. can. 252.). P. zabývá se všemi otázkami, které mají vztah k misijním zemím ritu latinského, vymezuje území misí již existujících, zakládá nové misie, jmenuje apoštolské vikáře a prefekty, představené misí samostatných atd.

Tedy administrativa všech misí ritu latinského. Území, která podléhají pravomoci Propagandy tvoří větší část světa. Je to Afrika, Asie, Austrálie s ostrovy vyjma Filipiny, kde mají Španělé organisovanou hierarchii již od XVI. století.

Propagandě podléhají i v Evropě země protestantské, orthodoxní a muslimské, kde velmi často žije katolická menšina ve velmi těžkých poměrech právních, sociálních i hmotných. (Dánsko, Švédsko, Norsko, Finsko, Bulhary, Řecko, Albanie a Turecko [evrop.]). V Jugoslavii spravuje Propag. biskupství Bosny a Hercegoviny: Sarajevo, Mostar, Banjaluka. Konečně je od Propagandy odvislé biskupství Gibraltarské a ve Švýcařích území v kantonu Valais.

V Americe má Propag. vikariáty a apoštol. prefektury na Aljašce, v polárních krajinách Kanady, na Nové Zemi a v Mexiku. Ve střední Americe jsou to Antilly, Honduras a Nicaragua. (Spojené Státy náležejí pod jurisdikci kongregace konsistoriální, o níž se zmíním později.) V Jižní Americe Bolivii, Brasilii, Chile, Colombii, Peru, Guajaně Venezuele a j. jsou rovněž vikariáty a prefektury.

Vedle Propagandy existuje také již zmíněná s. kongregace konsistoriální, jejímž prefektem je sám papež a sekretářem kardinál Rossi a sv. kongregace východní církve, již předsedá rovněž sv. Otec. — Tato k. nemá vlastního teritoria, ale odvisí od ní všechny misie ritu východního. Jak je viděti, území postavená pod pravomoc Propagandy nejsou homogenní. Zahrnují církve vznikající, se rodící a již vyspělé.

1. ledna 1930 náleželo Propagandě 444 území, v nichž je 282 biskupů a 91 apoštolských vikářů; kněží 12.959, bratři 5.112, řeholních sester 28.099 a mnoho učitelů a katechistů.

Podle zprávy „Missiones catholicae“ jest 470 institucí misijních, Z těchto je 69 společností kněžských, ostatní jsou společnosti řeholních bratři a sester.

Zajímavá je statistika misionářů jednotlivých řádů. Jesuité mají podle toho: 1.333 misionářů, Missions étrangères de Paris 1.100; Františkáni 983; Lazaristé: 566; Bílí Otcové: 492; Otcové od sv. Ducha: 481; Kapucini: 459; Obláti Neposkvrněného Početí: 398; Dominikáni: 350 atd.

Pozoruhodnou je ušlechtilá soutěž a závodění národů na poli misijním. Co do počtu misionářů stojí Francie na prvním místě se svými 3.000 misionáři. Toho účtyhodné číslo daleko převyšuje počet m. ostatních národů, neboť hned následující stát Belgie má 815. Pak přichází Itálie 784, Holandsko 606, Španělsko 574, Německo 512, Amerika 214, Anglie 167, Irsko 124, Kanada 123, Švýcary 74, Polsko 69, Rakousko 40, Portugalsko 25, Luxembursko 13, Austrálie 4, Jugoslavia 2, Československo 1. Stojíme tedy na 18. místě! — Mimo tento počet je ještě 1.250 misionářů bez určitého označení národnosti.

Svémi misionáři a jejich pomocníky t. j. řeholními bratři a sestrami, Církev Propagandou reprezentována vykonává obdivuhodné dílo civilizační a charitativní, které vyžaduje spoustu peněz. V misijních zemích je udržováno 31.418 vyučovacích ústavů, jež navštěvuje více než 1.500.000 žáků a 4.457 charitativních ústavů, jako jsou nemocnice, sirotčince, útulky pro malomocné a p.

Propaganda je zmenšeným obrazem mohutné Církve Kristovy, její jednoty a katolicity a proto zaslouží, aby jí věnována alespoň nepafrná zmínka.

(Statistika vzata je z nové knihy „l'Année missionarie 1931“ od P. Lasourda.)

ŽIVOT KRISTA PÁNA PODLE ČTYŘ EVANGELIÍ. Náčrty rozjímání pro kněze. Sv. IV. Apoštolský život Krista Pána od jeho poslední cesty do Jerusalema až do počátku utrpení. Napsal Th. Dr. Spáčil T. J. profesor na papežském Orientálním Ústavě v Římě. V Praze 1931, str. 211. Cena 15 Kč.

Toto důležité a u nás tak potřebné dílo je určeno především pro kněze, ale i laik, apoštol-vychovatel může mnoho z něho čerpat pro svoji duši i pro svoji apoštolskou činnost.

Dílo blíží se již ku konci. Právě vyšly díl IV. obsahuje rozjímání o zázracích, podobenstvích a jiných událostech z apoštolské činnosti Krista Pána. Rozjímání jsou psána, stejně jako i díly předešlé, slohem prostým, z něhož vane duch hlubokého theologického studia. V praktických aplikacích odráží se veliká znalost kněžského srdce i života.

Spáčilova rozjímání jsou jedinečným dílem ascetickým tohoto druhu u nás. Vřele ji doporučujeme všemu duchovenstvu. Jediné je naše přání, aby podobná rozjímání byla i o Skutcích apoštolských a listech.

—k.

„JDĚTE K JOSEFOVI“, napsal *P. Lud. Soengen T. J.*, přeložil a upravil Prokop Holý. Tiskem Cyrillo-Methodějské knih-tiskárny V. Kotrba, Praha 1931. — 10 Kč.

Na rok 1931 jako 2. číslo „Dědictví Svatojánského“ vyšla tato knížka, o níž spisovatel sám píše, že je to ne učená studie o sv. Josefovi, ale souhrn toho, co o něm podává Písmo sv., Církev sv. a zbožní lidé. Cílem jejím je tedy rozšíření účtu k ochránci Církve — sv. Josefu. Překladatel pak z vděčnosti za pomoc prostřednictvím sv. Josefa přeložil tuto knihu do češtiny. Úvodem podává se zde dějinný vývoj účtu k sv. Josefu. Stať rozdělena ve 2 díly. První — poučuje, proč uctíváme sv. Josefa, druhý — jak sv. Josefa máme uctívat; proto připojeny modlitby, mešní modlitby, nověna a jiné zvláštní modlitby. Končí modlitbou k Ježíši, Marii a sv. Josefu, jejíž závěr zní: „Ať zavládne ve všech příbytcích i srdcích láska, mír a svornost, tak jako kdysi mezi vámi a ať se starou zbožností a poctivostí vrátí se do nich zase staré štěstí. Amen.“

H.

Dr. Jan Hejčl: Z HRADCE KRÁLOVÉ DO ŽELIVA. (Etapa duchovního výcviku. Olomouc 1931. Nákladem vlastním.

Exercicie! Čtyřicáté jubileum primice slaveno duchovními hody, jež dává Pán.

Jeho kněz Dr. Hejčl, jenž vložil v ruce Čechů vzorný překlad Písma Sv., biblista, mluví k svým bratřím a knihou ke všem ve smyslu slov: „Obětoval se, protože sám chtěl.“ (Is. 53, 7.)

Hluboké úvahy, vnoření se v mysteria oběti, jež plynou z nábožensko-mravních krás Písma sv., vedou k pokornému hymnu a k hlubokému proniknutí, slov: „Viz to Srdce zde ve svatostánku bijící.“ — Hřích se vyhraní v duchovní vraždu. — Vděčná je meditace na loretánskou litanii a Miserere, aby se invokace nestaly pouhými rčeními.

Dílo skytne mnoho radosti v duchovní obnově.

—lik.

Jakub Deml: ŠLÉPĚJE XVII. Vydala P. Kytlicová v Tasově v listopadu 1931. Cena 25 Kč.

Kolem *Svědectví* Jakuba Demla rozvinula se vášnivá kritika o platnost a pravost Březinových slov, kritika zamítavá a často hrubá. Šlépěje XVII. jsou odpovědí na část těchto falešných a nespravedlivých útoků. Za několik let budou dokumentem realistického vzteku a zloby proti Otokaru Březinovi i Jakubu Demlovi, dokumentem, jemuž se nebude chtít věřit pro doklady, jež Jakub Deml tam na věčnou věc *památku* otiskl, aby zůstaly po jistých li-dech šlépěje opravdu nesmazatelné, ale na jejich vlastní hanbu. Otiskl dopisy pochopení, vděčné za vydání *Svědectví* (jen dopis učitele Ant. Kolka nutno odmítnout jako falešný byzantinismus, ale Jakub Deml jistě chtěl uveřejnit dopisy všech stupnic a úsudek ponechává rozumnému čtenáři. To bylo asi důvodem, že byl také tento dopis otištěn, vždyť Jakub Deml ví co dělá; je kněz, a zná *cenu* Slova Božího), doklady jasného rozumu ve změti divokých šarvátek.

Odbývá velmi bystře námitky proti své knize, pořádá se s některými protivníky a kdo se snad dal nějak zvíkat profesorskými diktáty ať si přečte tyto Šlépěje a jak začne číst, přečte je jistě jedním dechem.

If.

Jakub Deml: SLOVO K OTČENAŠÍ
FR. BÍLKA. Druhé vydání vydala Pavla
Kytlicová v listopadu 1931 v Tasově;
cena 40 Kč.

Před více než 25 léty vydal Jakub Deml
toto *Slovo* jako doprovod ke kresbám
Fr. Bílka *Otče náš*. A dnes vydává po-
druhé, bez kreseb. Jako mladý kněz (1904)
utkal z citátů ze Sv. Otců, mystiků stře-
dověkých a filosofů moderních, z Písma
svatého doprovod, který nejen postihuje
smysl obrazů a plastik Fr. Bílka, ale ob-
jevuje v Modlitbě Páně ještě více než
výtvarný umělec načrtl. Jestliže Fr. Bílek,
tehdy ještě věřící umělec, kreslí pouze
myšlenky, plody meditací lidských, Deml
staví si zde výspy, odkud lze v dálkách
zahlednout krásu a nesmírnost milosti
Boží, cvičí si zde slovo, připravuje se zde
na proniknutí díla velikého a proto zapo-
menutého umělce *Felixe Jeneweina*.

Dílo vychází sice jako první svazek
spisů Jakuba Demla, ale že vyšlo hned po
vyjití *Svědectví o Ot. Březinovi* v tom
možno spatřovat jedinečný dokumentární
význam, který toto dílo při prvním vy-
dání (v r. 1904) nemělo.

Vedle citátů z Písma svatého a ze sv.
Otců, stojí citáty z díla Ot. Březiny a jest
podivuhodné, jak se vzájemně shodují,
jak Ot. Březina odposlouchal své my-
šlenky z hudby Věčného a jak jejich
platnost a správnost jest dotvrzována na-
ukou mystiků katolických. V jakém po-
měru stojí dílo Ot. Březiny k Církvi není
již nutno dokazovat.

A toto bylo napsáno, na toto bylo
upozorněno již před 25 léty a Otokar
Březina nic Jakubu Demlovi nevytykal,
nikdo toho tehdy z kritiků nevytykal, až
letos při vyjití *Svědectví* si vzpomněli a
usmyslili, že Ot. Březina nesmí být kato-
lický. Jest to trapné upozorňovat u nás
profesory literární *historie* na jistá histo-
rická fakta dávající snadné rozřešení ná-
boženské a filosofické příslušnosti Otokara
Březiny. *II.*

BFZ LÁSKY: obraz ze života se zpěvy
o 6ti jednáních s proměnou od *Františka*
Bušáka dle stejnojmenného románu Vlasty
Javořické.

Časový divadelní kus líčící rozvrácené
poměry rodiny Jandovy. Dcera Cilka za-
chraňuje čest svou i celé rodiny tím, že
se provdá za Karla — bez lásky, neboť
miluje jiného. Když však pozná pravou
povahu svého milence, který ji chce přiměti,
aby opustila svého muže, odhání
jej od sebe a zůstává věrnou ženou své-

ho muže. Děj místy úchvatný výstupy
mezi otcem alkoholikem a dcerou, mezi
matkou a synem Frantíkem — legioná-
řem. Kus je poučný a doporučujeme ho
pro kat. spolky.

Vyšlo u Jos. Birnbauma v Brtnici. Tam-
též vyšel vánoční kus: *EVÍČČINY DVOJE*
VÁNOCE od *Jiřiny Dvorské* o 4 jed.
L—ý.

TOBIÁŠ BÉBUL. Povídky z valašského
kraje. Napsal *Jan Ev. Trávníček*. Vydala
Družina literární a umělecká v Olomouci.
Povídky tyto mají nám ukázati strastiplný
život lidu kraje valašského, bohatého krá-
sami přírodními, ale chudého chlebem.
Chybou je, že spisovatel za představitele
tohoto lidu volí pohlouplého Tobíáše.
Též po stránce náboženské povídky Trá-
vníčkovy neuspokojí. Úprava knihy je bez-
vadná. —k.

Paul Keller: TŘI PRSTENY. Přeložil
Karel Vrátný. Nakladatel Kropáč-Kuchař-
ský. Praha 1931. Str. 94, 10 Kč.

S děsivou hrůzou a obavou do bu-
doucnosti pozorujeme stále více a více
vražd nejevinějších obětí. Dosud nena-
lezl se nikdo z mocných tohoto světa,
který by se opřel s kladným výsledkem
proti tomuto bohapustému řádění. Jedině
Všemohoucí Tvůrce, který řekl prvním
lidem „rostte a množte se“ (Gen. I. 28),
ten nenechá bez trestu takovéto rušení
svého řádu. Jako kdysi těžce ztrestal so-
domské a gomorské — jako zničil o-
hromné imperium římské, tak i dnes, dří-
ve či později ztrestá herodesovské vraž-
dění nevinětek.

Povídka Paula Kellera „Tři prsteny“,
podává nám příklad trestu bídneho ma-
monáře, který z obavy že by musil roz-
dělit svůj majetek mezi více dětí, nutí
manželku a odstranění plodu jejího ži-
vota. Ale i ta, která z lehkovérnosti za
tři brilantové prsteny svolila zabít ty,
které ji Bůh poslal, je pronásledovaná
stálými výčitkami, až pod tíhou nemoci
a výčitek umírá.

Děj jest popsán slohem stručným a jas-
ným. Přálí bychom si, aby i konec po-
vídky odpovídal duchu křesťanskému. Ale
i takto může způsobiti mnoho dobrého
a zasluhuje hojného rozšíření.

**Dr. F. X. Novák: POHLEDY DO ŽI-
VOTA BOHOSLOVCŮ A KNĚŽÍ. II.**
vyd. Nákladem Jednoty duchovenstva arcid.
olomoucké v Přerově 1931.

Vzácné dílo F. X. Nováka vyšlo v no-
vém, nezměněném vydání. Jistě že každý

kněz a bohoslovec rád po knize sáhne. Vždyť je to hluboce založené dílo, jež „v době nejlhlubšího životního ponížení vytrysklo z duše“ autorovy, jak sám praví v předmluvě k novému vydání. — Hned na začátku ukazuje autor na vznešenost kněžského stavu. Upozorňuje zároveň, že bez přemáhání, bojů a obětí ho dosíci nelze. „Jen mravní sketa utíká před tím, co uznal za krásné a vznešené,“ ale muž charakteru cílevědomě postupuje vpřed, přemáhá obtíže. Spíše se ještě stupňuje. — „Mladý kněz je jak mladé víno“. Pořebuje mnoho opatrnosti. Bude-li jí dbáti, pak šťastně dobu kvašení překoná.

Spisovatel podává vzácné rady a pokyny pro bohoslovce a kněze. Čerpá ze života pro život. Je to kniha, kterou by měl nejen číst, ale i mít každý kněz a bohoslovec.

O Konnersreuthu nejnovější! SPASITEL JE DOBRÝ (Terezie Neumanová). Napsal P. Odo Staudinder OSB, přeložil Karel Kolisek.

Tato kniha by se mohla nazvat „Apologii Konnersreuthu“. — Po stručném životopise autor vyvrací různé námitky proti Terezii Neumannové, které mohou namítati jenom ti, kteří Terezii neviděli. Jinak mluví ti, kterým bylo dopřáno spařiti tu, které dobrý Spasitel dopřál tolik trpěti, ať již jsou to biskupové, lékaři (protestanté) nebo ti, kterým byla dána milost při pohledu na Terezii naléztí pravou viru. „Aby bylo případ konnersreuthské správné prozkoumání a posouzení, k tomu je třeba více než velké učenosti! Náleží k tomu i jistá míra pokory, dětinné viry a osvěcení s hůry!“ L—ý.

B. H. Merkelbach O. P. P. SUMMA THEOLOGIAE MORALIS. Pars 1a (de principiis.) Parisii, Desclée de Brouwer et soc. A. D. 1931. Prix 60 francs.

Profesor morálky na Angelicu v Římě B. H. Merkelbach napsal první část morálky spekulativní, a to dle rozvrhu sv. Tomáše Aq.

Přesný a promyšlený rozvrh sv. Tomáše zaručuje přehlednost látky; ale zároveň autor zahrnuje větší úsek lidského dění tak, že neškatulkuje život a nevytrhuje z běhu života jednotlivé kony lidské, i když přísně vědecky postupuje k jejich příčinám a tyto hodnotí. Filosofické odůvodňování platnosti mravních principů a rozbor zákona přirozeného, jež v jiných běžných učebnicích morálky se nedočítáme jsou předností této práce věnované studijním teologie morální. —e—

František Odvalil: KAVKY NA VĚŽI. Vydala Družina Literární a umělecká v Olomouci 1931.

Nová kniha Odvalilova — román ze současného života — trpí poněkud chudostí děje; tři, čtyři lidské osudy, vyňaté z bohatého a rušného života moderních lidí, jsou řizeny Boží Prozřetelností tímto životem a proploouvají všemi jeho úskalími a zrádnými zátočinami šťastně, poněvadž jim světi zářná hvězda křesťanství. Rozhodně originelní pojetí má Odvalil v tom filosofickém besedování kavek, do něhož jsou vpleteny ironie, parodující život dnešních lidí, „Kavky na věži — a lidé pod ní, tak by se to mělo jmenovat“ (str. 9). Tak se za sebou vystřídá dosti rychle 36 kapitol — filmových obrázků, v nichž se střídají rozličné barvy lidského života. Misty ovšem klade autor značné požadavky na obvyčejnější čtenáře, poněvadž dopřává místa příliš dlouhým leckdy únavným úvahám. A potom vlastně je to román kněze nebo řekněme obraz těžké práce kněžské na úhoru lidských duší, který v naší době zapřýen mnohem více amonhem hlouběji než snad v dobách dřívějších. Proto také orání, vláčení, plení a setí je mnohem těžší a namáhavější. Život se podařilo Odvalilovi odpozorovati dobře. Takovým P. Janem musí býti většina novokněží. — Kněží, zvláště mladí, budou jistě knihu čísti se zájmem. Jenom nechápeme, proč autor u jmen rodných užívá pouhých zkratek. Jistý chvat, jenž prozrazuje rychlejší tempo psaní, vysvětlí nám také tuto chybu (str. 146): ...po probuzení ze sna modlí se církev:

Procul recedant somnia
et noctium fantasmata...

Neboť ty verše nejsou z hodinek jitrních, ale z hymnu ke Kompletáři. nt.

Dr. R. W. Hynek: MYSTICKÁ STEZKA STIGMATISOVANÉ Z KONNERSREUTHU.

Praktické uvedení do vnitřního života. — Kniha „Vinice Páně“ svazek 11. U Lad. Kuncíře v Praze II. Voršilská 3. — Cena Kč 10.—.

Posvátná účta k utrpení Kristovu kdysi pohnula tisíce, ano statisíce věřících křesťanů, aby putovali do Palestiny a v Křižových taženích, za námahy, obětí nevyslovitelných, vyrvali mohamedánům místa svatá.

Tato posvátná účta budi v mnohých stech a tisících věřících křesťanech touhu, konati cestu do Konnersreuthu, aby poznali a prožívali utrpení Kristovo, které každý

pátek prožívá Terezie Neumanová, při čemž se jí říne krev z ran, proniká skryté věci, přijímá Tělo Páně bez přísluhy kněžovy. Zjevy Konnersreuthské jsou živým, jasným svědectvím o tom, kterak Ukřižovaný žije stále mezi námi. Jsou mocnou výzvou k světu, který ztrácí víru v Nadpřirozeno. Ukazují se prapodivné úkazy na nebi i na zemi. Bolševické Rusko, Mexiko, Litva a v nejnovější době i Španělsko jsou poplašeným znamením bojů protináboženských. Jedině tehdy dá se odvrátit toto zlo, jestliže se navrátíme k původní síle víry, která svět přemohla. Jedině intenzivním vnitřním životem z Boha. Nic nám nepomohou spolky a organizace, zůstanou-li svaťosťácky zavěně — budou-li se vůdcové báti kleknouti před přibýtek Nejvyššího.

Konnersreuth je též školou vnitřního života. To dokazuje Dr. Hynek v přítomné knize.

Cesta, kterou se brala a po níž rozvíjela svůj vnitřní život — jest jí cestou Kříže „malé tajemství, zvláště cesta Eucharistie“ (Spis. P. K. Karrga Dějiny duše sv. Terezie Ježíškovy.) (V modlitbě a oběti jest síla má.) Nic pro sebe, vše pro Něho, co obět prosby, diků, chvály a lásky. My bojíme se svého Boha, ačkoliv božským úsilím chce se k nám přiblížit — záračné tajemství vtělení bude o tom mluvit na věky.

Ne pouze na výšinách nebes trůnící, nedostupný Bůh, ale v nitru, v hlubinách srdce vládnoucí živý, životodárný, zdroj života nadpřirozeného — Božího.

Dostačí důvěrně odevzdání se Bohu a prokazovat mu lásku drobnými denními oběťmi (37).

Ne oně nápadné askese, tělo vysilující, až zdraví podrývající sebeumrtvování, ale vyšší, nenápadný, daleko však působivější způsob sebezáporu; potlačovat všechna vnitřní hnůti sebelásky, cvičit se ve srážení utrpení a v nepřijemných úkonech ctící, zkrátka býti lovcem příležitostí až skoro nenasytným v tomto ohledu.

Tímto zapojením v Boha dodávala Terezie svým činům a myšlenkám nekonečnou, nadpřirozenou cenu. Bylo by potřeba mnoho místa, abych podal vše krásné co kniha tato v sobě skrývá.

Každý, který chce dosáhnouti Krista a který trpí, budeš přímo ssát obrozující mizu tohoto spisku, neb poznáš, jaké dobro pro tebe může býti utrpení a jak více a více se tímto utrpením blížíš k Božskému Mistru. —K.

J. Kruszyński: TALMUD A ŽIDIA.
Přeložil Matej Zafko. Ružomberok.

Osten a bič podivuhodné národní odolnosti a náboženského fanatismu a exkluzivnosti židovstva tvoří Talmud, který Židé vyvýšili nad bibli. Spolehlivým překladem Talmudu, který ovšem Židé zárlivě strážili, dostali bychom se k bohatému materiálu židovské psychy, v které by se nám odhalilo věci, které křesťanský svět znepokojují. Polský autor, patrně theolog, stručně uvádí prameny Talmudu, jeho rozdělení, různé způsoby výkladu a pečť, jakou vryl Talmud do duše židovstva.

Adolf Kardinal Bertram: CHARISMEN PRIESTERLICHER GESINNING UND ARBEIT. Herder, Freiburg 1931, 196 Seiten, kart. 3.— R. M.

Kardinal Bertram mívá se svými ordinandy konference, nazývá je „hodinami besedování“, kde může otevřeně, přátelsky a důvěrně je připraviti na cestu k práci na vinici Věčného Hospodáře. Z myšlenek a aforismů oněch konferencí vznikla tato kniha a i slovo psané podržuje intimitu oněch vážných a krásných chvílí bezprostřední přípravy na svěcení. V krátkých, promyšlených větách zachytil Kardinal Bertram obraz kněze Církve v celé jeho práci, starostech i chvílích radosti.

Rady jeho jsou vzácné pro vlastní zkušenost vzorného pastýře a nové otázky pastorační všech vrstev řeší v duchu Církve a praktické možnosti. Takový oddíl: Im Dienste des Volkes a Priester Führer der Jugend měly by se vydati jako zvláštní ofisk a všem ordinandům dáti k denní četbě. Pro kněze vidici tihů a až do věčnosti sahající závažnost svého a úřadu *horlící o dary lepší* (I Cor. 1231) bude kniha povzbuzením ve vytrvalosti a ostatním důtklivým napomenutím. II.

Mohr Heinrich: ALLHIER VERKAUFT MAN WEISHEIT. Herder 1931.

Knihu bychom mohli přirovnat k umělecké kytici různých květin, různé barvy a vůně. Spisovatel sebral tu množství krátkých parabol, bajek, legend a stručných vypravování, z nichž ze všech prýští pravá moudrost křesťanského života posvěcená staletou zkušeností. Každý článek podán slohem živým a poutavým, všechny pak uspořádány v pestrý a lahodný celek. Knihu netřeba odkazovati jen prostým lidem, ale i člověk vzdělaný najde v ní osvěžení a leckterá křesťanská pravda v životě provedená mu vynikne a nabídne se k užití v podobných okolnostech životních. Az.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXIII. * V BRNĚ V ÚNORU 1932. * ČÍS. 3.

PIO SUMMO PONTIFICI VITA!

„Habemus Pontificem“, zaznělo radostně kolem poledne 6. února 1922 na náměstí sv. Petra v Římě a mnohonásobnou ozvěnou neslo se do celého světa, na sever i na jih, na východ i na západ, přes moře i hory, že na stolec Petrův byl zvolen jako viditelná hlava Církve, z milosti Boží a působením Ducha Svatého, učenec, skromný a velkomyslný kněz Achilles Ratti.

Celý katolický svět naplněn byl radostí nad zprávou o zvolení tak vynikajícího muže za papeže a světový tisk vyslovil se o volbě s uznáním a nejvyšší sympatií.

Požehnání, které dal sv. Otec z balkonu sv. Petra, mělo se nésti jako záruka míru, lidem tak vytouženého, nejen nad Římem a Itálií, ale patřilo celé Církvi a celému světu.

K programu Pia X. „Restaurare omnia in Christo“ a k programu Benedikta XV. „Pax Christi“, přistoupil obnovený a rozšířený program sv. Otce Pia XI. „Pax Christi in regno Christi“, který jest tak často zdůrazňován v jeho slavných encyklikách, vznešený program, který má za účel nejvyšší ideál, přivést a sjednotit pokolení lidské v církvi katolické.

Jest jisto, že každý pontifikát má svůj vlastní ráz. Toť není snad jedině proto, že přirozené vlastnosti papežů mají vliv na způsob jejich práce, ale hlavně proto, že Prozřetelnost božská chce, aby náměstkové Kristovi vykonali úkol pro jejich dobu nejpotřebnější, neboť každý pontifikát má své vlastní božské poslání.

Tak uplynulo 10 let. Podívejme se, jaký jest charakter pontifikátu, který Bůh svěřil nynějšímu sv. Otci, Nejvyššímu knězi, Piu XI.

Nechceme předbíhati do budoucnosti a marně a pošetile nahlížet do plánů Prozřetelnosti. Stačí viděti práci za deset let a již objeví se jasně a zřetelně osa činů náměstka Kristova Pia XI. Sám svatý Otec dal několikrát zřetelně najevo program své vlády.

„Pax Christi in regno Christi“ má se rozvinout expansí království božího mezi nekatolíky aktivnější a pronikavější činností misionářů a kněží, sjednocením odtržených křesťanů a návratem jejich do lůna matky Církve. A prostředky k tomuto cíli? Zdravá věda, spojená se svatostí života, kněží vychováni s jemností a sladkostí evangelia, vytrvalá, energická, neustálá katolická akce, prosáknutá křesťanskou láskou. Vrcholem a korunou této práce bude pak nezbytné povolání Ježíše Krista za Krále králů po celém světě.

Dnes můžeme s uspokojením říci, že sv. Otec Pius XI. splnil naději v něj skládané a opravdu šťastně a úspěšně řídí osudy Církve svaté, jsa mužem a nástrojem Prozřetelnosti. Co bylo za tu dobu vykonáno pro mír a pokoj mezi národy, v otázce sociální, ve výchově mládeže, co znamená katolická akce a unionismus pod jeho protektorem vedené, jak šťastné kroky diplomatické byly za tu dobu vykonány? To nelze tak snadno ocenit, neb ovoce toho všeho ponese doba budoucí stále v hojnosti.

Zlatým písmem v historii Pia XI. zůstane zapsáno to, co učinil pro vzdělání a výchovu dorostu kněžského. A opět jest nemožno vypočítavati do podrobnosti jeho práce a snahy v tomto směru. Vždyť jeho otcovské péči a velkomyslnosti vděčí za své založení, upravení a zvelebení všechny téměř bohoslovecké ústavy v Římě. Co znamená pro celou církev Gregoriana, Propaganda, ústav biblický, orientální, archeologický, co znamená pro nás Nepomucenum? O to má nemalou zásluhu nynější sv. Otec.

Ale na něco jiného chci ještě poukázati. Na to, jak leží sv. Otcí na srdci nutnost řádného a dokonalého studia theologického, neboť častěji ukázal sv. Otec, jak mu právě na vzdělání kněžstva záleží. Hned po svém nastolení poslal prefektu posv. Kongregace seminářů a universit, list *Officiorum omnium*, v němž dal směrnice pro výcvik a vzdělání kleriků v seminářích. U příležitosti šestistého výročí svatořečení sv. Tomáše Akvinského, v encyklice „*Studiorum ducem*“, ukázal na zářném vzoru „*Doktora andělského*“, jak jest věda nápomocná svatosti, svatost pak vědě a upozornil, že tak tomu má býti u všech synů Církve, kteří se oddali posvátným vědám. R. 1924 poslal řádovým představeným list „*Unigenitus Dei Filius*“, který obsahuje nejvýše významná napomenutí a výroky o nutnosti a užitečnosti studia. Nezřídka i u lidí zbožných bývá význam studia podceňován, ale sv. Otec, jakkoliv se staví proti nadutosti některých lidí učených, ukazuje, jaký zisk možno mít z vydatných studií theologických před vysvěcením a z prací intelektuálních po celý další život pro apoštolské práce a pro jednotu s Bohem.

„Prázdní jsou všichni lidé, v nichž není vědění Božího“ praví Moudrost a „Rty knězovy jsou strážci vědění“ praví prorok. „Bylo-li vždycky třeba, aby kněz byl učený, jest toho mnohem více třeba dnes, neboť věda má takovou úlohu v životě, že i lidé málo vzdělaní, ať dělají cokoli, vždy se chvástají, že jednají ve jménu vědy. Jest proto nutno — pokračuje sv. Otec — aby se všem očím ukázala krása pravdy zjevené a aby se rozptýlily bludy, jež věda nepravá hromadí proti dogmatům víry. Neboť Církev — praví sv. Otec v apošf. ustanovení „*Deus scientiarum*“ z června 1931, — nebojí se heresí, které přispívají k jasnějšímu vysvětlení pravdy svatého učení, ale jediného se bojí: neznalosti pravdy — a na jiném místě — světlo vědy může nejlépe přilákati ducha mnohých, neb již Tertulian tvrdil, že „přestávají nenáviděti, kdož poznávají“ (qui desinunt ignorare).

Deset let! Jak krátká to poměrně doba a tolik již práce vykonal vznešený jubilátor, jak často a účinně ukázal svoji lásku k nám a k celému světu, jak často ukázal se papežem naší doby.

Co dáme svému drahému Otci k jeho jubileu? Čím jej potěšíme my, děti, které jsme tak blízko jeho srdci? Slibme mu slavně, každý zvlášť a všichni společně, že se budeme snažit, abychom svým studiem libili se Bohu, a sobě samým i svým bližním získali co největší duševní užitek, že se přičiníme, aby svatá věda a zbožnost pronikla celým našim bytím, aby tak posílena byla víra a uctěn Bůh.

Dominus conservet eum!

P. L. Řím.

J. U. CSSR. Obořiště:

Ježíš Kristus a sociální otázka.

Budeme-li mluvit o stanovisku Ježíše Krista k sociální otázce, vyjasníme napřed hranice této otázky, jež tak důrazně žádá odpovědi. Odhaliti všechny příčiny společenského zla, odkrýti prameny katastrof lidstva, kterými jest zmítáno do nesnesení — a pak to vše paralysovat, utlumit i zničit, lidstvo uzdravit a upevnit: to je problém sociální otázky i jeho vyřešení.

U spravedlivého Abela a bratrovraha Kaina dozrálo po prvé semeno hříchu, sebrané Evou se stromu poznání. Člověk raněn ztrátou mravních dober, jeho rovnováha byla porušena silou zla. Nad lidstvem spleten uzel, kterého nikdo nerozváže, dokud nevyřeší problému zla ve společnosti: sociální otázky.

Sociální otázka je stará jako lidstvo samo.¹

Rána na velikém těle lidstva už se nikdy nezacelila; časem jeví nové symptomy akutního zánětu. Ve starověku bylo jimi otroctví, na sklonu středověku hlásila se otázka zemědělská, nyní zmítá světem nejděsněji otázka dělnická. Ovšem není to ještě celý obsah sociální otázky. V ní chtějí odpovědi i ostatní otázky člověčenstva: živnostenská, bytová, ženská, školská..., neboť sociální otázka zabývá se právě všemi společenskými zly.²

Nad těmi problémy bděl sice Plato, bděl snad Kant, avšak rozluštit jich nikdo neuměl. Ani individualism a liberalismus, ani altruismus a komunismus, jen Bohočlověk, Ježíš Kristus, svým theologismem.

Opravdu! Ten Ježíš, o němž psalo pero učencovo, že Ježíš nebyl,³ nechtěl⁴ a nemohl⁵ býti sociálním reformátorem.

¹ Garriguet vyznal: „On pourrait presque dire qu'elle est aussi ancienne que le monde“. La valeur sociale de l'évangile⁸. Paříž 1909, 72.—U Alf. Steinmanna, Jesus und die soziale Frage, Paderborn 1920, 159. Toto hutné dílo poskytuje mnoho látky k stavbě logických závěrů; na jeho podkladě stojí i tento článek. — ² Dr. Alf. Steinmann vyjadřuje se výstižně o tom: „mit allen Gesamtschäden der Gesellschaft“. Op. c. 159. Rozsah sociální otázky vymezuje všestranně Biederlack-Beneš, Otázka sociální, v Praze 1900, 1—8. — ³ Adolf Harnack: „Jesus ist kein sozialer Reformator gewesen“. Das Wesen des Christentums¹, Lipsko 1901, 63. — ⁴ Dausch: „Ein sozialer Reformator wollte Jesus... nicht sein“. Lebensbejahung und Ascese Jesu, 1913, 22. — ⁵ Harnack: „Mein Reich ist nicht von dieser Welt“... Diese Worte schliessen nicht nur die politische Theokratie aus, sie verbieten jedes direkte und gesetzliche Eingreifen der Religion in irdische Verhältnisse.“ Wesen des Christentums, 73. Všichni jemu podobní protestanté myslí stejně: Holtzmann, Bauer a j.

Kristus ovšem neřešil věci ve prospěch určité snad třídy společenské. Jako jest nesprávné stavěti zákon Kristův za ochrannou baštu kapitalismu, tak zůstává božská osoba Syna člověka hluboce nepochopena od těch, kteří vyhláší Ježíše snad jen za proletáře neb socialistu galilejského zabarvení.¹ Než nikoli! Toho neučil Ježíš, tím nebyl Ježíš, aby jeho slova pominula obratem dne a nasycena byla jen částí lidstva. On včera i dnes, On netáže se, zda jsi žid, či pohan, u něho není otroka ani svobodného, není muž víc než žena, všichni jsou jedno.² Kristus je vším, sice by přestalo křesťanství býti absolutním.

Ježíš Kristus zná jediné měřítko hodnot: věčnost. Všechny jeho úkony dlužno posuzovati, vlastně pozorovati, pod zorným úhlem věčnosti. I sociální otázku zhodnotil a dokonale zodpověděl Spasitel světa „sub specie aeternitatis“. Proto nemůžeme od Něho čekat sociálně politického programu dle našich pojmů.

S druhé strany varujeme se extrémního eschatologismu, epidemické to nemoci, jež řádila v Německu do nedávného desítiletí. Jeho bojovníci by zdůrazňovali jen tolik o Ježíšově poslání pro lidstvo, že víra v brzký skon času dala nauce galilejského Zákondárce nevýslovný vzlet, jenž měl trvati nedlouho.³ Tak ovšem zase Kristus neměl by mocného slova pro dnešní slábnoucí společnost.

Nuže! Kdo dá výraz sociálnímu dluhu Kristovu? Řekneme-li, že Ježíš podložil celému kolosu lidského plemene neochvějný základ, z něhož nikdy nikdo nesmí vyrvati jediného kvádru, aby neohrozil celé budovy, dobře jsme soudili. Zároveň jsme naznačili, že v nauce Spasitelově je vskutku dosti místa pro každou ušlechtilé tvůrčí snahu a schopnost. Proto nejednou byl by zklamán, kdo by v Písmě sv. hledal vymezený sociální program neb sociální vědu. K tomu vede cesta namahavé práce.

A přece lépe o lidstvo se postarati již nebylo lze a není za předpokladů daných nynějším světovým řádem. Ježíš Nazaretský rozřešil nejlépe sociální otázku. Jak? Tím, že dal zásady velikého dosahu, vložil v ně sílu, aby klíčily a rostly dle nemoci času. Kristus vykládá své zásady živým slovem těch, s nimiž byl, jest a bude do skonání věků.⁴ Jinak by lidstvo hynulo jako hladový u plného stolu, kdyby Ježíš nebyl živým učitelem. Toť božské umění, podáváti lidstvu pravdu a dobro v příhodný čas a nepředstavit jich nepatrnému tvoru snad jen jednou jedenkrát. Kdo vůbec by si troufal pojmuti celou nauku divuplného Obnovitele Adamovců?

Jaké jsou tedy ty spásenosné sociální zásady, které svěřil Ježíš své Církvi a jimiž zachraňuje se svět? Pohledme dříve na dějinný předpoklad poslání Ježíše Krista, protože bychom jim neporozuměli široce a dosti nepochopili! Vyšli bychom zklamáni nad nejvelkolepějším zázrakem jako mnozí v minulosti.

¹ Rénan; Peabody-Müllenhoff, *Jesus Christus und die soziale Frage*, 46. — Kiefl si stěžuje na agitační heslo socialistů „Christus war der erste Sozialdemokrat“, *Sozialismus und Religion*, 1919, 86. — ² Srv. Gal. 3, 28. — ³ Bousset, J. Weiss, Wrede, Pfleiderer, Schweitzer, Erhardt . . i Loisy; „Interimsethik Jesu“ má sloužiti novověkým objevitelům za úzkou pevninu, kam vtěsňávají božství Držitele vesmíru a času. — ⁴ Mt. 28, 20.

Ježíš — to byla hvězda, jejíž paprsek zachvěl se na obloze za první noci pod zakázaným stromem, Ježíš byl hvězdou na nebi Jakobově, Ježíš byl předpověděnou nadějí svatého Israele. Proto Ježíš nepřišel zrušit Zákon a Proroky, nýbrž naplnit.¹ Věť, že vše dobré, vznešené a krásné Starého zákona je zákonem Kristovým! I Desatero. Je-li něco nedokonalého, přístup k božské osobnosti Nazaretského Proroka, a naučí tě dokonalosti.

Co bylo šibolethem předkřesťanských dob, co kouzlem, jež dělilo národ Jakubův jako světlo od tmy pohanů? Byla to bohovláda, theokracie, u jediného národa, která ho vynášela, že se dotýkal podnoží nebes, a Hospodina skláněla k člověku.² Ode dne, kdy Bůh povolal Abrahama do země nové, splétala se již vzájemná pouť pro vyvolený národ, aby se stal vlastnictvím a svatým národem Hospodinu.³

A Ježíš, dobrý, vznešený Ježíš, přišel zvěstovat lidem dokonalou theokracii: Přiblížilo se království Boží.⁴ Je to svaz lidí na zemi,⁵ smíření s Bohem,⁶ kteří svým životem směřují k posmrtnému sjednocení s Bohem. Nejvyšším zákonem v této společnosti je vůle nebeského Otce.⁷ Středem jejím je milující Bůh-Otec.⁸ Vzájemným pojátkem, královským zákonem, je láska,⁹ láska osobní, praktikovaná.¹⁰ Třeba milovati, jak Bůh miluje,¹¹ býti milosrdným jak Bůh.¹² Povinností je pracovati pro království Boží.¹³ Království universální. Podmínky přijetí jsou všem stejně nutné i přístupné: pokání¹⁴ a pokorná víra.¹⁵ Před Bohem jsou všichni sobě rovni: Bůh nezná přijímání osob.¹⁶ Soud každému dle jeho skutků.¹⁷

V duchu Kristově, v duchu nesobecké spravedlnosti a ryzí lásky, je jediné uspokojivé vyřešení sociální otázky.

Otázka sociální je otázkou společnosti. Stavební jednotkou společnosti je rodina, nebo — chcete-li — manželství. Požadavkem zdaru rodiny je práce a vlastnictví. A na světě jsou nicméně propastné rozdíly v roztřídění majetku.

Ježíš dal tu věčně platné normy a sáhl až na kořeny rozviklaného stromu lidstva. Zde bychom mohli začít organickou přízi nauky Kristovy. Avšak my dotkneme se jen předních zásad sociálního katechismu Ježíšova.

Ježíš povznesl ženu k důstojnosti, bez níž není možná posvátnost manželství: ženy si vážil.¹⁸ Manželství prohlásil za svazek nerozlučný, zřízení svaté od Boha svatého.¹⁹ Děti, plod manželství, miloval něžně a chránil jejich duše.²⁰

¹ Mt. 5, 17. — ² Wellhausen definuje takto bohovládu starozákonní: „Jahve, der Gott Israels, und Israel, das Volk Jahves — das ist, was man unter Theokratie zu verstehen hat, wenn der Name etwas Richtiges bedeuten soll“. Israelitisch-jüdische Religion, 1909, 9. — ³ Ex 19, 5-6; Úmluva Hospodinova Ex 24, Dt 11. — ⁴ Mk 1, 15. — ⁵ Podob. Mt 13, 24...; proti přehnanému eschatologismu. — ⁶ Mt 1, 21. — ⁷ Mt 6, 10; 7, 21; Jan 6. 38. — ⁸ V S. Z. Bůh nazývá se Pánem 420 krát, Otcem jen 5 krát. V N. Z. Bůh slove Otec u sv. Mat. 44 krát, u sv. Marka 5 krát, u sv. Luk. 18 krát a asi 115 krát u sv. Jana. Tedy 182 krát. Steinmann, J. u. Soziale Frage, 148. — ⁹ Jan 13, 35; lex regalis Jak 2, 8. — ¹⁰ Mt 25, 40. — ¹¹ Mt 5, 48. — ¹² Luk. 6, 36; milosrdenství nad obětí Mt 9, 13; 12, 7; Os. 6, 6. — ¹³ Mt 13, 44-46. — ¹⁴ Mk 1, 15. — ¹⁵ Mt 5, 3; 18, 3. — ¹⁶ 1. Pt 1, 18; Ef 6, 9. — ¹⁷ Mt 16, 27. — ¹⁸ Jan 4, 4; 8, 11; Lk 7, 50; Jan 19, 26. — ¹⁹ Mt 19, 6; Gn 1, 27; 2, 24; Ef 5, 32. — ²⁰ Mt 9, 14; 18, 5. 17.

S práce sňal Ježíš potupu svým příkladem: není nečestnou.¹ Je napodobením činnosti Boží.² Práce je užitečná a nutná.³ Požadavek mzdy je spravedlivým.⁴

Ježíš dívá se na chudobu i bohatství pod zorným úhlem věčnosti. Jedno i druhé může škodit věčnosti.⁵ Chudé však miloval a vyznamenal.⁶ Chudobu nezrušil;⁷ jest v plánu Boží prozřetelnosti.⁸ Spasitel učí hledati především království Božího;⁹ modliti se: Chléb náš vezdejší dej nám dnes!¹⁰ — Ani bohatství nezavrhuje božský Učitel naprosto.¹¹ Avšak velí vzdáti se bohatství, kde je překážkou spásy.¹² Neboť nad takovými vyřkl „Běda!“;¹³ stěží se spasí.¹⁴

A nakonec postavme se pod kříž Vykupitelův, aby poslední zklamání nebyla horší prvních. Vyznejme, že Kristus nezmařil každé zlo, každou bolest, individuální utrpení. Do života, který se chvěje i nad horizontem společnosti, vede cesta úzká.¹⁵ Nám nésti jest kříž za Kristem¹⁶ a vcházeť do království Božího přes mnohá soužení.¹⁷ V Kříži dokonává se třídění duchů. Poslední tajemství sociálního problému je „odevzdanost, praktikovaná ve stínu Kříže“.¹⁸

* * *

Volvitur orbis. Svět rozbouřen více než moře. Lidstvo za posledních staletí hrozně hřešilo na tržišti sociálních hodnot. Nyní téká plaché oko vůkol, zda nepadají na nás hory rozbroje a revoluce. Velebný Ježíš kráčí ve své Církvi naposled stezkami času k věčnému Jerusalemu. Žel, že potkává nedosti Zacheů, upřímných, kteří dělají přátele z mamonu. A u cest úpí myriady myriad ubožáků — nezhrdej pohrdanými, Ježíši! Synu Davidův, smiluj se nad námi!

—l— Řím:

Albert Veliký O. P. svatým a doktorem církevním.

Církev katolická počítá od 30. prosince 1931 o jednoho svatého a učitele církevního více. Bulla „In thesauris sapientiae“ rozšířila zvěst mezi věrnými křesťany celého světa, že Albert Veliký — jeden z nejvýznačnějších filosofů křesťanských — byl povýšen na oltář.

Albert Veliký narodil se koncem XII. stol. (asi 1193 nebo 1206) v Laningách ve Švábsku ze vznešeného rodu hrabat Ballstädtů. Odešel do Padovy, aby studoval medicínu a vědy přírodní. Tam zahořel

¹ Mt 13, 15; 23, 28; Mk 6, 3. — ² Jan 5, 17. — ³ Mt 20, 1-16. Myšlenka podobenství: „Der himmlische Sohn muss durch Arbeit verdient werden.“ Steinmann l. c. 194. — ⁴ Lk 10, 7. — ⁵ Mt 13, 17-22. — ⁶ Lk 4, 16; 6, 20; Is 61, 1; Jak 2, 5. — ⁷ Jan 12, 8. — ⁸ Jan 9, 1... — ⁹ Mt 6, 33. — ¹⁰ Mt 6, 11. — ¹¹ Mt 24, 14-30; Lk 16, 11; Jan 3, 1. — ¹² Mt 19, 23. — ¹³ Lk 6, 24. — ¹⁴ Mt 18, 24. — ¹⁵ Mt 7, 14 — ¹⁶ Mt 16, 24. — ¹⁷ Sk 14, 21. — ¹⁸ De Mun; Steinmann l. c. 176.

láskou k řádu dominikánskému, do něhož vstoupil r. 1223 proti vůli svého strýce. Dokončiv v Kolíně studia theologická, byl vysvěcen na kněze a vyučoval pak na řádových učilištích a universitách v Kolíně n. R., Hildesheimu, Frýburku, Řezně a Štrassburku. Tak získal si obzvláštní pověstí učenosti a zvláště v Paříži, kde byl jeho žákem sv. Tomáš Akvinský, vynikl jako profesor theologie. Vrátil se r. 1248 opět do Kolína spolu se sv. Tomášem, vyučoval a řídil řádové učiliště. V pověstí učenosti a svatosti zvolen byl r. 1252 jednohlasně za provinciála německé provincie, 1260 byl krátkou dobu biskupem v Řezně, ale byv na vlastní žádost zbaven tohoto úřadu, hlásal jako papežský legát IV. křížovou výpravu v Německu a v Čechách. Vyplniv řádně svěřený úkol, vrátil se znovu k zachovávaní regulí řádových a ztrávil léta, která mu ještě zbývala, jako kazatel, učitel a spisovatel. Zemřel 15. listopadu 1280 v Kolíně n. R.

Albertu Velikému dostalo se názvu „doctor universalis“ a to plným právem, neboť přechítáme-li již jen názvy četných jeho spisů, ihned jasně vidíme, že žádná věda nebyla mu cizí, neb kromě theologie a filosofie znal výborně astronomii, architekturu, kosmografii, klimatografii, antropologii, botaniku, zoologii, meteorologii, fysiku, mineralologii, chemii a j., zajímaje se též o různá praktická zaměstnání jako o rolnictví, tkalcovství, námořnictví atd. Není tudíž divu, že již staří říkali o Albertu Velikém, že znal vše, co jen bylo možno znáti, že se vyznal ve všech druzích věd, že byl nazván „divem a zázrakem své doby“ a že si získal pověst nejjasnějšího slunce všech filosofů křesťanských.

S obdivuhodnou pílí a vytrvalostí sbíral Albert Veliký květy lidské moudrosti, s vrozenou silou bystře pátral, snaže se očistiti lidskou pravdu od bludů, ukázati pravdu víry a obhájeti ji proti různým útokům. V těchto jeho snahách vydatně mu pomáhaly spisy Aristotelovy, které v té době počaly býti v Evropě probírány a studovány. Albert, zavrhnuv špatné výklady aristotelismu, šířené hlavně od Averroistů, nejen zažehnal nebezpečí, které hrozilo učení křesťanskému, ale vyrval zbraň antické filosofie z rukou nepřátel a obrátil ji výborně na obranu víry. Za jeho vůdcovství scholastika, osvojivši si ryzí poklad aristotelismu, nastoupila nejrychlejší cestu, aby ukázala podivuhodný soulad mezi vírou a skutečnou pravdou. Autorita, které si získal ve filosofii, ještě vzrostla, když užil filosofie jako pomůcky k vysvětlení theologie, kterážto metoda zůstala jedním z pravidel theologických důkazů až po naše doby. To byl vznešený úmysl Albertův, že chtěl zvěděti, co bylo kde pravdivého, krásného a vznešeného a obětovati a zasvětit Stvořiteli, který jest Pravda, Nejvyšší Krása a skutečná Dokonalost. Tak rozlomil Albert pouta, jimiž vědy přírodní byly drženy v rukou mohamedánů a židů, překonáváje zároveň jistou nedůvěru, se kterou se dívali někteří zbožní lidé na vědy přírodní, domnívajíce se mylně, že jsou nebezpečím pro víru.

Při své velké učenosti Albert Veliký neobíral se jen úvahami o tomto světě, ale obracel se k věcem duchovním; rozlišuje všechny vědy podle důstojnosti jejich předmětů, postupoval od bytostí ne-

živých k živým, od živých k bytostem duchovým, od duchů k Bohu.

Velkolepá díla theologická, jeho důkladné komentáře k Písmu svatému ukazují nejen hlubokou vědu a jasné poznání učení katolického, ale též jeho zbožnost a touhu po Kristu. Totéž třeba říci o všech jeho spisích, v nichž zračí se jeho láska k Panně Marii, na jejíž přímlovu prý se mu dostalo tak geniálního nadání, jeho úcta k tajemství vtělení Božího, jeho odevzdanost do vůle Boží jsou drahocnou ozdobou všech jeho skutků.

Již z toho, co bylo jen nastíněno, jest jasné viděti, že Albert Veliký po tolika velkých činech na vinici Páně si zaslouží, aby byl našim vzorem a přímlovcem u Boha, aby se těšil z blaženosti věčné.

P. Rus.:

Naša povinnost v budoucnosti.

„Dl'a Gilleta: Charakter—Filosofická revue.)

„Spal som a snil som, že život je krása“ — praví Kant — „i vzbudil som sa a zbadal som, že život je povinnosť.“

My podobne jako filosof prestaneme raz snívať o rozkošnom živote pri pestovaní svojho ducha a spatríme raz drsnú, od ružove sfarbenej vidiny ďaleko lišiacu sa skutočnosť, ktorá čaká na nás s premnohými povinnosťami. Z nich všetky vrhám na chvíľu do pozadia a len jednu nechám v popredí. Je to povinnosť: *pestovať charakter* v dušiach, ktoré chceme sprevádzať na ceste k večným ideálom, súc povedomí toho, že aj my kedysi chceme stáť v šíkoch, kde hrdinovia volajú po Kristovej náprave, kde povzbudzujú a k životu budia hlboko ešte spiacich. Ano, aj nám sa dostane drsný balvan, aby sme z neho vykresali antické súsošie Laokoonta.

Isteže nejedon vychovateľ prv než by sa vyšvihol na dokonalý postup vo výchove jemu sverených duší — či to už v školách, v spolkoch lebo na meste jakéhokolvek pôsobišťa, dobre si všimnul v rúžových sadoch pečlivo postupujúceho zahradníka pri zušlachtení rozmanitých druhov daktorej kvetiny. Zahradník, keď je sucho, zvlažuje, keď ale vlhko, vtedy vlahu mierni; každodenne bylinku dokonale si prezre, náprava a v potrebe napomáha. Rastlinka má síce jakýsi inštinkt prirodzeným postupom sa vyvíjať, ale predsa tak často sa znetvorí prekročiac lebo nedosiahnuc potrebné optimum pre zdarný vývin. Disharmoniu vo vzraste zapríčiňuje okolie. A tak je tomu aj pri vývinu človeka.

Každý človek — by sme povedali — rodí sa zločincom, tak jako iný zase básnikom, virtuózom — zkrátka úmelcom; okrem čirých náklonností k nedokonalosti nemá ničoho. Smŕňajúcimi sa rokmi nie žeby sa stratili oné náklonnosti; naopak, zo dňa na deň by mohutnely a v geometrickom rade rástly, keby ich náhlemu rozmnožovaniu nebránili vychovatelia, tak jako ten záhradník plieniac zhubnú zeleninu okolo snáho-bielo sa skvúcej lalie medzi žltými tulipánmi.

No, predsa okrem prirodzeného pudu má človek aj da čo iného. Je to vôľa, s ňou súvisiaca sloboda a potom mohutná složka rozumu. Lenže ani tieto tri dary nestačia, aby sa človek vyvíjal po stránke ducha a to správne. Malé dieťa hoci má hore spomenuté schopnosti — slobodnú vôľu a rozum, predsa nie je schopné, aby ich pomocou bezvadne postupovalo. Dieťa, ba už aj dospelý človek nevíšmi si často rozumovej diktatúry, ale takmer všetko svoje jednanie buduje na podklade fantastickej činnosti, z čoho zrejme vysvita, prečo sa dá človek uniesť hoci i nepatrne vanúcim vetrom mnoho ráz k veľkým škandálom. Aby sa tak nestalo, vychovávateľ musí ostríť tupý rozum a brúsiť neforemnú vôľu, aby nezakúšený poslucháč zreteľne a bez námaky jasne videl, k čomu a ako má užívať slobodnej vôle a práva pre vlastné dobro. A toto je to, čo dáva jednotlivcovi *dobrý charakter*.

Podstatu charakteru tvorí teda vôľa, t. j. schopnosť reflexívnych činov a nie — mimo vedomia ležiaci pud. Vôľa je pánom všetkého jednania a je aj tým, čím možno dosiahnuť vytýčeného cieľu a triumfálnej brány ľudskej slobody, vyvierajúcej z jediného prameňa v ríši celého rozumného tvorstva, z inteligencie. Zvíra nemá, ani mať nemôže slobodnej vôle, lebo nemá rozumovej schopnosti akožto „plod kvetu“, vzácnější nad zlaté rúno. Hrozne veľká úloha čaká na vychovateľa pri vypestovaní pevného charakteru. Dieťa, plné útlacitu býva zmietané rozličnými nešťachetnými náklonnosťami, ktoré po niekoľkorakom zopakovaní sa stávajú zvykom — mnohým neprijemným. Mnohé z náklonností máme „a priori“. Takými sú: obrazotvornosť, nadanosť, bystrosť a mnohé stupne rozmanitých energií — jak hovorí P. M. G. Gillet.¹ Mnohotvárnosť týchto prvkov, ktoré sú jakoby základnými kameňami veľkej budovy — totiž charakteru veľa ráz sa stretáva v mnohých srážkach. Každý prvok si žiada svoje.

Aby slabé individuum predbežne vyhlo návalom prudkých srážok, treba sa mu podrobiť silnej opore — harmonizujúcim zákonom. Jedine „his legibus salvis“ môže individuum zdarne postupovať vo vývoji ako v povetrí vták krýdlami sa vznášajúci do vyšších sfér. Keď však obratný strelec namieri do jedného z krýdiel a poruší jeho mávaciú schopnosť, vtáčik v tom okamžiku je zbavený ďalšej možnosti leteť. Africký, lebo americký pštros mohol by byť popredným letúňom zpomedzi všetkých vtákov; nemajúc však dokonale vyvinutých letákov, nemôže lietať, čo ovšem mu hradí zase schopnosť toho najlepšieho behúňa.

A ničो podobného vidno aj pri výchove charakteru. Keď sa nevypestuje, čo charakter môže otužiť lebo zoslabiť, oná, všetkému vzdorujúca vôľa nikdy sa navyšvihne v jednotlivcovi na skalopevný podklad a nikdy sa nevzpruží a nespriami hoci aj po nepatrnom páde, nemajúc dostatočnej „elastiky“ v složkách charakter tvoriacich. I príde otras a jednotlivec sa rúti do hĺbkych s val'ajúcimi sa sutinami jednotlivých prvkov ľudskej dôstojnosti. A čo sa raz valí valom, veru zastaviť sa nedá, hoc by si na pomoc utekal i cvalom!

¹ Filosofická revue: Charakter.

Konečne vypestovať charakter vyžaduje veľa času a ešte viac trpezlivosti tak u „učňa“ jak u „majstra“. Vychovávateľ, aby vedel, jak má zachádzať s chovancami, musí mať na zreteli temperament každého jednotlivca; musí dokonale znáť letoru svojho žiaka, a aby ju snadno spoznal, k tomu vhodná je kniha o letorách: „Čtvero letor“.¹ Postup pri výchove krásne naznačil sv. Augustín slovami: „per rivulos ad mare“ — od ľahšieho k složitému. Chcúc vypestovať pevný charakter v jednotlivcoch, musíme vytýčiť cieľ a naň s upretým zrakom jak loďník za tmy na svetlý maják ustavične hľadiť a nedať sa odstrašiť prekážkami drsnej skutočnosti. Človek bez ideálu nie je človek — ani v modernej dobe; je iba chúl'ostivým tieňom jeho názvu. Človekom je, kto mravne jedná a jak hovorí Šafařík — „mravný život je i nejvyšší život, neboť všechno, co je pod sluncem, převyšuje síla mravná“. Mravná jakosť jednotlivca závisí na ideálu, o čom zase svedčí historia národov.

Nech je teda našim heslom: „Ideál zdokonal'ovania je najlepším prostriedkom — zdokonalenie uskutočniť“.

Alois Boček:

MEDITACE

*Děšť písní milostných zaplavil nás,
a duše naše pod tíhou polibků mdlé
kadencích stříbrných květů se chvěly
když půlnoc zelenou reflexí
oči nám rozřízla
když popel našich těl
ve žhavých jiskrách
Vesmírem bloudil*

*A přicházeli jsme k Tvým pramenům
jak plachá laně ke studním v mýtinách
když na ně světlo s ratolestí stéká*

*My opájeli jsme se vínem
s polí Tvých
jež bolestmi
i vůní květů sládl*

*Tys v očích vyhaslých
ohně zapaloval nám
od záře kmitajících hvězd
když ticho přišlo
a smutek dlaněmi nás hladil
o Věčný*

¹ Od K. Hocka, vyd. sestry Nep. Poč. P. M. v Přerově.

Na Golgotu a k Božímu hrobu.

V tu Svatou zem, v tu palem říš,
kde Král a Pán náš měl svůj kříž.

(Z Lisztova oratoria „Křižáci.“)

Veliké činy dovedou nás upoutat, povzbudit a nadchnout, obdivujeme se jim, pokud nejsou překonány většími, lepšími a dokonalejšími. Všechny však takové činy v tom se shodují, že jsou lidské a tedy jen relativně dokonalé. Skutky Syna Božího mají však cenu věčnou, uvádějí tvora v úžas a obdiv, nesouce pečeť božství a síly Jeho Majestátu.

Jiná je velikost skutků, které si na čas vynucují naši pozornost a jiná těch, které drtí a přece povznášejí, ničí naši nicotu a přece oživují; ač znovu a znovu je připomínáme, jsou stále nové; ba — čím více o nich uvažujeme, tím více se jim obdivujeme a tím pokorněji vyznáváme: — nepochopím. Je to život a smrt vtěleného Syna Božího. Není tu ani stínu sobectví, jen čistá láska a oběť.

Kolik mocných říší, kolik pyšných prestolů svrženo a padlo v prach zapomenutí; ale na Golgotě stále v hlubokém tichu, přerývaném tichými povzdechy, vystřídávají se tisíce a tisíce zbožných poutníků všech křesťanských vyznání, a kříž, jenž zde byl vztýčen, je jejich chloubou a ozdobou. Proto ať i zde tajemným křížem vítězství zní jazyk, ret i duch, kde Kristus usmrčen a přece nepremůže. Stojíš na místě, na němž eucharistický zázrak, počatý ve večeradle sionském, přijal své dotvrzení a dramatické vyvrcholení. Prostě a krátce líčí nám sv. evangelisté utrpení Páně. Ale stručná slova jejich, omezující se na pouhá fakta, jsou působivější, než jakkoliv dlouhé líčení a žádný křesťan nepřečte tato slova bez pohnutí. Co však prožívá duše lidská, když dlí na Kalvárii a představí si tam scénu ukřižování, to těžko lze pérem vylicíti. Nechce se mi jít s Kalvárie, abych počínal s hloučkem hbitých otců Františkánů páteční pobožnost křížové cesty úzkými, dusnými uličkami Jerusalema, za parného červencového odpoledne; neboť, jestliže byl Kristus lidu ukázán poplvaný a krví zbrcený na oblouku Ecce homo, mezi II. a III. zastavením, pak více ještě dojíhá pohled na Něho na kříži pánícího. Zde učí nás Kristus Pán modliti se i za nepřátele a jim odpouštěti. Dal přednost lásce k hříšníkům před teplou náručí své matičky, stojící pod křížem.

Kalvárie a Boží hrob jsou nejposvátnější místa v Jerusalemě a nám křesťanům nejdražší. Něco pravdivého má přece na sobě názor středověku, jež Dante vyjádřil ve své Božské komedii, že Jerusalemem je středem světa. Jest — ale ne ve smyslu fysickém, nýbrž morálním a náboženském; a zůstane již stále, pokud církev Kristova bude trvati.

Tajemné, ponuré šero, ozářené jen blikotavým světlem několika voskovic, jakoby nám představovalo temnoty před skonem Kristovým. A v tomto šeru prokmitá ve zlatě zasazená ikona Ukřižovaného a do duše vkrádá se stesk. Velikou věrou setníka římského jsem zrovna tažen, abych klesl na kolena; v očích se mi perlí slzy a v srdci se ozývá bolest nad vlastní hříšností, neboť Kristus nechce, abychom pro Něho plakali, jak to oznámil ženám jeruzalémským; On umírá rád pro naši spásu. Pod křížem stojí Maria, a Kristus umírající doporučuje nás do její mateřské péče. Pod křížem jsme všichni bratřími, zde Kristus Král si podmaňuje srdce lidská, jež sílí k heroismu a modernímu mučednictví.

Za těchto úvah slyšíš v dáli sbor Františkánů, zpívajících hymnus při křížové cestě a vystupujících už na Kalvárii. Každého dne totiž odpoledne konají bratři kratší křížovou cestu, která se omezuje na zdi chrámu Božího hrobu. Skládá se z dojemných hymnů, antifon a modliteb, krásných formou i obsahem. Veršovaný český překlad pořídil náš nezapomenutelný Sušil a otiskl jej Jos. Chmeliček r. 1865 ve své knize „Cesta do sv. Země“, na konec připojiv melodie některých. Nový příklad, jenž dobře vystihuje smysl původního latinského textu, pořídil Dr. Fr. Hudec v „Obrazech z východu“ z r. 1915.

Průvod vychází z kaple Nejsv. svátosti, v níž se po pravé straně oltáře uchovává zbytek sloupu bičování, navštíví pak vězení Kristovo. Následují tři kaple, Longinova, rozdělení rouch a posmívání Páně. Hymnus, zde zpíváný, je zajímavým předobrazem starozákonním, připomínaje Josefa Egyptského, Jakuba a Cháma a oplakává osudnou proměnnost národa vyvoleného slovy: *O differens obsequium, vestes intrat dum Solymas, Christo prosternunt proprias, sed exeunti lacerant...* Nedaleko od kaplí vede 30 schodů dolů do kaple sv. Heleny a něco hlouběji k místu nalezení sv. kříže, kde byla snad cisterna. Zde se zpívá prastarý církevní hymnus *Crux fidelis...* Průvod vrací se z nejnižšího místa chrámu Božího hrobu a vystupuje na nejvýše položenou Golgotu. I my zpíváme v duchu s Otcí Františkány: *Vexilla Regis prodeunt, fulget crucis mysterium...* a dále: *impleta sunt quae concinit David fidei carmine dicendo nationibus regnavit a ligno Deus...* Toto zpívá se na místě, kde byl přibit Pán na kříž. Pokročí pak dále kolem oltáře Matky Bolestné a stane u místa vztýčení kříže, které patří Řekům, opěvuje rány Kristovy a Jeho Matku. Pak sestoupí průvod ku kameni pomazání Páně a zamlíří k Božímu hrobu za zpěvu: *Aurora lucis rutilat, coelum laudibus intonat, mundus exultans iubilat, gemens infermis ululat...*

Stojíš u Hrobu svého Pána a přece duše, naplněna vnitřní radostí, jásá, neboť vstal Mistr náš a není ho více tuto. Podobnou radost vyjadřuje jiný hymnus, perla to mariánské poesie, radující se s Matkou Kristovou a v refrému opakující: „*resurexit sicut dixit alleluja.*“ Sušil tento hymnus zvláště zdařile přeložil, takže je dokladem jeho překladatelského umění. Uvedu alespoň jednu sloku překladu jeho a dra Hudece pro srovnání.

Gaude, virgo, Mater Christi
Condemnatum quem vidisti;
Resurrexit, sicut dixit.

Plesej, Panno, Matko Krista,
Jehož zřelas odsouzena:
z mrtvých vstal, jak předpověděl.
(Hudec.)

Plesej Panno, Páně Máti,
Jež jsi zřela v hanách státi:
pout se zbavil, vstal jak pravil.
(Sušil.)

Poklekám mimoděk se zbožnou radostí u kamene, kde ležel kdysi můj Bůh a Pán, a kde i jinověrci a nevěrci přemoženi jsou strhujícím kouzlem hrobu. Tento hrob a co se v něm stalo, zpečetilo víru Apoštolů, že šli radostně smrti vstříc. Sv. Pavel hrdě hájí učení Kristova, věda, komu uvěřil: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná je víra naše a marné kázání naše.“ Z kříže Kristova plyne nám spása, z hrobu Jeho kyne život.

Co jiného nám ukazuje Kalvárie a Boží hrob, než cestu, jak máme Krista následovati. Se sv. Pavlem opět můžeme říci: „Když jsme s Kristem trpěli, budeme s ním i oslaveni.“ Nemohu zakončiti jinak, než útechy plnými slovy, která jsem četl v památníku kněze: „Svět zranil tě, tvé slzy kanou; pod křížem staň, téci přestanou.“

Jaroměřický:

KOUZLO SAMOTY.

(Věnováno svému příteli A. J.)

*V malebných červácích jiter ssaji naděje samot snivých nocí
v hlubokých propastech království klíící věrou i kontemplací
v mohutný étherný strom květů bílého jíní nikoliv plodů
zvu vás jasnovidnou telepatii do nitra krás zroditvších se
duší osamělých tvorů*

*Kráčím šťasten na vinici únavné práce bych později wvil
v rubínový věnec z keřů i bobule hroznů plody to skvoucí
okouším snad někdy tísň samot chutnající jak úpal žhoucí
vstupující jen do rozbitého okénka nitra jež po čase
Sklenář duší mžikem zasklil*

*Královo ticha hřbitovů okouzlující vonnou pryskyřicí
zlatých kaditelníc chrámy zamlklou ozvěnou záhadných tajů
macešskou zemi vyděděnců strádajících smutkem dnem i nocí
náplní vůně dymánu svěťce básníky u vytržení
v nadsmyslové visí krajů*

*Klekám pokorně u kouzel tvých na dlažbě kararu ve svatyni
neb lákáš opojným vánkem Tvůrce Veškerenstva mystických tvorů
ve víru žití Trojjediný Tě zřím v samotě šumících borů
syťím se vůní Tvou v každém lístku květu v hloubavém zanícení
Jest v svět duše světla nalil.*

Deset let Pontifikátu Pia XI. v záři unionismu.

Celý katolický svět vzpomínal 6. února, že je tomu již 10 let, co Prozřetelnost Boží povolala na staroslavný stolec Petrův Pia XI., muže světového rozhledu, aby se ujal vesla lodičky Kristovy v moderní době. Byla to zároveň veliká radost před 10 lety pro všechny ty, jichž srdce planou po uskutečnění velekněžské modlitby Božského Spasitele „aby všichni jedno byli“*, neboť v novém papeži dostává nesmírně těžký problém, sjednocení všech zbloudilých oveček do lůna Církve sv., velikého horlitele. Již ona myšlenka, že Pius XI. byl nunciem v Polsku a měl příležitost poznati naše odloučené slovanské bratry, dávala tehdy naději, že zvláště sjednocení Slovanů s Církví Kristovou bude velikým úkolem Pia XI. Naděje ony nezklamaly.

Deset let Pontifikátu Pia XI. je triumfem jeho energické práce pro spásu nesmrtelných duší celého světa. Jeho program je jasný a určitý. Celý svět si dělí na 3 skupiny: ovečky ztracené, ovečky zbloudilé a věrné ovečky; a na tyto tři tábory světa rozepial křídla jeho apoštolát. Pro velikou horlivost šíření Království Kristova do všech končin světa je nazýván „Papežem misí“. Otcovskou láskou, kterou pečuje o naše odloučené bratry v Rusku za vlády hrozného bolševismu, je nazýván „Papežem unie“ a pro velkou starost, kterou chrání věrné ovečky před hladovými vlky, je zván „Papežem katol. akce“. My si v našem případě vytýčíme velikost Pontifikátu Pia XI., „Papeže unie“.

Činnost Pia XI. na vznešeném poli sjednocení církví s Církví katolickou za 10 let jeho vlády je přímo obdivuhodná! Žasneme, jak velké poklady moderního apoštolátu tu shledáváme: *stadium vzájemného poznání, oběti trpícím, apoštolát modlitby.*

Veliký je rozdíl psychologický mezi Východem a Západem, značný je i rozdíl dogmatický. To všechno je třeba zmagnetisovat vzájemným poznáním a studiem. Jen velké poznání, jak říkával Leonardo da Vinci, může zroditi velikou lásku. A největším majákem, který zde vítězí, je láska. S láskou Pius XI. řeší palčivé otázky, které nás dělí, ve třech slavných encyklikách „Ecclesiam Dei“ (1923), „Mortalium animos“ (1928) a „Rerum Orientalium“ (1928). S láskou zakládá v srdci katolicismu, v Římě, pro bližší poznání a studium významné ústavy: „Ruský ústav sv. Terezie Ježíškovy“ a „Ústav Východní“ (Institutum Orientale).

Roku 1923 všemu křesťanskému světu poukazuje na velikého mučedníka unionismu sv. Josafata při 300 letém jubileu jeho mučednické smrti. Radostí velkou nás naplňují jeho krásná slova k slovanským národům, které volá do lůna Církve sv.: „Ad quam unitatem cum dissidentes impense cohortamur, tum christifideles universos,

* Sv. Jan; XVII. 12.

Josaphat auctore et magistro, contendere cupimus, ut pro viribus suam quisque Nobis operam studiumque navent. Hic porro intelligant non tam disputationibus aut incitamentis aliis, quam sanctae vitae exemplis officiisque hanc esse unitatem promovendam, inprimis vero caritate erga Slavos fratres ceterosque Orientales.“*

Když roku 1928 otvírá pro hluboké studium východních věd „Ústav Orientální“ v Římě, vydává druhou enykliku „Rerum Orientalium“. Ať mluví jen jeho krásná slova, trýskající z hloubí srdce papežova, plná lásky a touhy po sv. jednotě, kterými volá zbloudilé ovečky do domu otcovského, kde naleznou doklady svatosti, víry svých předků a spásu jistotu: Atque exinde confidimus futurum, ut nationes Orientales, cum tot maiorum suorum pietatis, doctrinae, artium, loculentissima monumenta suis ipsae oculis conspexerint, re ipsa edoceantur quanto in honore vera, perennis legitima „orthodoxia“ a Romana Ecclesia habeatur, quantaque religione conservetur, defendatur, propagetur. Quibus omnibus tamquam validissimis argumentis ut operare aequum est, perculsi, maxime si mutuo studiorum commercio caritatis christianae momentum accesserit, quidni Orientalium plerique, avitas repetendo glorias praeiudicatasque opiniones deponendo, ad optatissimum gestiant redire unitatem, quae non manca quadam, sed-ut genuinos Christi cultores decet in uno ovili sub uno Pastore consociandos — interga atque aperta fidei professione fulciatur?***

Nutnost sv. jednoty vlastním ovečkám zdůrazňuje ve třetí encyklice: „Mortalium animos“. Jednota může se zroditi jen z jednoho učení, z jedné víry; předpoklad, že jsou všechna náboženství stejně dobrá, je nesprávný. „Qua quidem tanta opinionum discrepantia nescimus quomodo ad unitatem Ecclesiae efficiendam muniatur via, quando ea nisi ex uno magisterio, ex una credendi lege unaque christianorum fide oriri non potest!“**

Pro bližší poznání, s velikým porozuměním oslavuje Pius XI. r. 1925 jubileum koncilu nicejského a dává v basilice sv. Petra sloužiti mši sv. s nádhrou krásy všech ritů východních, oslavuje r. 1931 slavné jubileum Koncilu efesského, dva dokumenty jednoty víry mezi Východem a Západem. Žehná našim unionistickým sjezdům na posvátném Velehradě „dicimus praecipue conventus Velehradii ubi Methodius a vita excessit — identidem, statis temporibus, habitos, quos haud semel laudavimus.“†

Velkým důkazem lásky Pia XI. pro apoštolát sblížení a poznání našich bratrů v Rusku je, že odděluje od posvátné kongregace pro Ecclesia Orientali nezávislou „Pontificia Commissio pro Russia“, jejíž hlavou je tolik zasloužilý Msgre d' Herbigy. V posledních letech svého pontifikátu dává v Římě, srdci sv. Církve, světiti dva unionistické biskupy r. 1930 v basilice sv. Klimenta, u hrobu sv. Cyrila, J. E. Mons. Bučyse a r. 1931 J. E. Mons. Čarneckijho.

* Encyklika „Ecclesiam Dei“ 12. list. 1923.

** „Rerum Orientalium“ 8. září 1928.

*** Mortalium animos. 6. ledna 1928.

† List k biskupům ČSR. a SHS. „Quod s. Cyrillum“ 13. února 1927.

Druhý pilíř Apoštolátu Pia XI. pro sv. jednotu jsou *oběti trpícím bratřím v Rusku*. Zásneme nad křížovou výpravou lásky a pomoci, aby nasýtil tisíce hladovících dětí v Rusku. 24. července 1922 vypravil na Rus „papežskou pomocnou komisi“, která zřizuje kuchyně, ohřívárny na 400 různých místech a zachraňuje život 150.000 dětí. Nesčetným nemocným je rozdáván chinin a zachráněn velký počet životů. Nejen to. Vyjednává se sovětskou vládou o zabezpečení náboženského míru, ujímá se vězněného a trpícího patriarchy Tichona a řady pronásledovaných kněží a biskupů, vyjednává s ministrem sovětů Cicerinem na konferenci Společnosti národů v Ženevě a když i to nepomáhá interpeluje na svědomí všech křesťanů světa proti barbarství, které se dosud děje v Rusku. Poměry za pontifikátu Pia XI. se stále v Rusku horší, bolševici vraždí kněze a biskupy, vypovídají na Sibiř biskupy Blotkana a Frisona, které dal sv. Otec tajně v Rusku vysvětit, místo svobody svědomí, kterou v memorandumu Cicerin sv. Otcí sliboval, nastává hrozný boj proti Bohu a mravnosti, rozvrácená rodina, zničeno ďábelsky všecko, co je svatě ruskému člověku a kladivem revolučním mrštěno až k nebesům. Celý svět mlčí zarytý k tomuto barbarství, jen jediný hlas se ozývá s Petrovy skály, hlas Pia XI. 2. února 1930 v listě ke kardinálovi Ponysilijmu proti barbarství na Bohu spáchaném v bolševickém ráji. 19. března téhož roku modlí se s celým světem na hrobě sv. Petra za trpící, kdysi svatou Rus. Jeho hlas je slyšen po celém světě s velkými sympatiemi a uznáním, jen v Rusku se stal Pius XI. od té chvíle největším nepřítelem bolševické troufalosti. K roletému jubileu jeho pontifikátu, za jeho lásku, kterou poskytl tisícům hladovícím v Rusku, jež komunisti by nechali zemřít hladu, rozhazují po celém Rusku album karikatur Pia XI., zbrojí proti němu jako spojenci kapitalistů a vypovídají mu válku.

A ještě třetí a největší perla, která ozařuje velikost Apoštolátu Pia XI. na poli unionismu, je *modlitba*. Náležitou modlitbou stáváme se Bohu nejmilejšími. Pius XI., velký ctitel sv. Terezie Ježíškovy, svěčuje do její ochrany všechny své práce, své modlitby, celý národ ruský. Ona mu sesílá bohatý déšť růží s nebes, když potřebuje podpory pro zbudování ruské koleje, která se nazývá jejím jménem, „Ruská kolej sv. Terezie Ježíškovy“. Za modlitbu k sv. Terezii Ježíškově za Rusko uděluje plnomocné odpustky. Žehná našemu „Apoštolátu Sv. Cyrila a Metoděje“, apoštolátu modlitby. „Nobis vobisque, venerabiles fratres, ducibus atque auspiciibus, pia passim excitantur opera ab Sodalitate, Apostalatus SS. Cyrillia Methodii“ nuncupata, cuius legem propriam ab Apostolica Sede nuper recognosceudam iterumque probandam couravistis.“*

(Dokončení.)

* List „Quod s. Cyrillum“ 13. II. 1927.

„Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že jsi ty mě poslal.“

Jan 17 20. 21.

San Giovanni a Porta Latina (Svatý Jan u Latinské brány)

je hezký typ starokřesťanské basiliky téměř venkovského rázu. Stojí v jihovýchodní části Říma při hradbách Aureliových. Vstoupíme-li do města Latinskou branou, jest tento kostelík hned na pravé straně. Na levé straně jest malá, osmihranná kaplička, kde byl sv. Jan Evang. vhozen do vařícího oleje. Naše basilika byla vystavěna v V. století a potom několikrát opravována. Uvnitř má tři lodě, oddělené od sebe deseti sloupy. Na stěnách jsou fresky z 12. století, první ukázky volnějšího slohu pod vlivem francouzské gotiky.

Pijo XI. i misijska idea.

Euntes... praedicate omni
creaturae.!

„Mi ne vjerujemo, izjaviše jednom engleski žurnalisti, mi ne vjerujemo, da je misijsko društvo Božje djalo;... jer je teško vjerovati, da može Bog biti auktor poremećenja, te da se kršćanske dogme navješćuju od ljudi ne samo bez zvanja („not only running unsent“), nego što se u samim mišljenjima u mnogočem razlikuju; kao kalvinisti i arminiani, episkopanci i presbiterijanci itd.“ „U jednu riječ, dodaju oni, misijski savezi nemogu raditi dobro, nego naprotiv mnogo zla, a i pak vjeru jemo, da je dužnost crkve navješćivati evanotelje nevjernicima.“ O vīm protestanskim izjavama o svojim misijama ne treba nikakvih komentara. Anglikani, luteranci, metodisti, anabaptisti; evo narod koji ima posla s nevjernicima. I pak, da jedina crkva ima pravo na misije, izjavili su veliku istinu; ali bez unite, bez Namjesnika Kristova nema crkve.

Nijesu li pape civilizirali novodošbe barbare? Nijeli njihovo djelo, ona vojska misijonara od sv. Patricija do sv. Amano'a, od sv. Bonifacija do naših „Slavenskih Apostola“ Cirila i Metoda. Svi su mogli reci: „Hic tandem statimus nobis ubi defuit orbis“, kako kaže De Maistre. „Evo otvoren je Kitaj Jezuitima, kaže Leibnitz, otvoren je od pape. Naša slaba unija nedopušta nam velikih konverzija.“

Što je tomu krivo! Njihovo iskustvo nam odgovara jasno i bistro: nemaju jedinstva u mišljenju, nemaju jednog poglovara, nemaju Pape.

Što duljim, dosta je o tomu! Mi nismo skeptici, mi svih tih nevolja nemamo, nego uprimo svoj pogled na „Hridinu petrovu“, gdje iščezavaju svahojaka zla, a zasije nam sjajni lik, lik „Namjesnika Kristova“, lik sv. Oca Pija XI.

Veliki Papa misija, enciklika, Papa, koji stupivši na tron irdaje okružnice s geslom „Pax Christi in Regno Christi.“ Poslje ovik deset godina, ostali tu papinski akti kav veliki komentar nyegovog gesla, programa. Ima i drugih raznih inicijativa bilo na znanstvenom, crkvenom ili socijalnom polju; ali ipak najuspjeliji papin rad je misijski apostolat. Crkva Kristova je universalna, svi znademo; i pak je ostala u mnogočem pustom teorijom; stoga veliki Papa proširuje katolicki mentalitel riječima i djelom. Kav šlo sam naglasiv: misijski apostolat je universalan i mora biti u cilju i sredstvima, mora biti u duši i volji svih misijanora. Tomu se opire egoizam, koji sv. Otac nesamo odlučno robacuje, negoradi pozitivno, otvara smjer altruizma.

Dakle kršćanstvo bolje papinstvo daje jasnije i dublje poimanje naravnih, etičkih ideja: o čovječjoj ličnosti, o slobodi, jednakosti i bratstvu. S tim novim načelima dalo je kršćanstvo nov duh. U syemu je proglašena „nova zapovijed“ zrpovijed ljubair, koja je u tom smislu specifično kršćanska, kako to govori Ušeničnik. Ako moderni govore toliko o altruizmu, tu je riječ ili druga riječ za kršćan-

sku ljubav ili je riječ bez života. S duhom ljubavi združiv je Krist duh požrtvornosti, odricanja i samozataje. Kršćanska je ljubav sposobna i za heroične žrtve.

Svatko si želi sočuvati svoj život, imutak. Neželi se zastaviti od svoje zemlje. Bilo je vrijeme pa i sada je, kad je svak za svoj mali krug radio, a svi drugi su stranci. Bili su i jesu dobri katolici, dostojni svećenici, paipak bratrska ljubav ostala je uvijek i samo teorijom. Svećenstvo uz znatne iznimke, elita kristijanizma nijesu imali, a mnogi nemaju pravi pojam, duh katolicizma. Trebala je riječ jasna, riječ, koja bi mogla razbiti egoističke pred rasude, trebela je riječ Pija XI.

Véc za prvih mjeseci svog vladanja govori, da se mnogo toga učinilo, mnogo duša posvetilo; ali ipak koliko ima još duša, koje se gube, duše, za koje se prolila krv Našega Spasitelja? „Misijonari, biskupi, katechisti, redovnici, časne sestre, cijela Kristova vojska je tamo; ali i pak makar su oni stalni svoje pobjede, malo ih je prema velikoj masi, treba im sredstava.“ „Vidite, kaže nadalje, ovo rvači Namjesnik Kristov od Vas sinova svojih.“ Ove pomoći želi sv. Otac, koje su zadržavane obično od našeg egoizma. U svojoj enciklici „*Rerum ecclesiae*“, veli On, da je *dužan* svaki pomagati misije „...Stalno s naše strane, dok budemo uz Providnost božju živi, brinut cemo se uvijek; jer misleći, da ina pogana još oko jedne milijarde, nemamo mira u duši, te uvijek, kao da nešto čujemo u ušima »viči nemaj mira, podigni svoj glas kav truba!« “ Stoga nalaže biskupima, vjernicima, svećenicima, da mu budu na pomoci: „...ako se vjernici nemogu oduprijeti ovoj dožnosti, kako se može kler, koji po izboru i zvanju prisustvuje apostolatu Isusa Krista, Gospodina našega?“ »Mandavit Deus unicuique de proximo suo.«

Stoga nalaže, da svi vjernici i maju dužnost oko misija. To stavlja veliki Papa u praksu: adreduje posebnu molitvu za misije, osniva „misijski dan“ za sve katolike, preporuča razna sredstva; kao *molitvena, osobna i ekonomska*, zahvaljuje se i blagoslivlja, koji rade za misije. On se sam lično interesira za misijski rad; a što je među najboljim djelima, stvara novi kolegij Propagande, gdje se mora odgajati urođenički kler. Da vidimo koliko je uspio: Po svuda se drže misijske molitve, konferencije itd. misijski rad rapidno napreduje, tako da god. 1922. davalo se za misije 23 milijona lira, a god. 1927 i sve do danas. daje se dvaputu više, premda je vilika kriza. Za prvih 7 godina otvoreno je 78 novih misija, što je još više narastav broj za ovih 4 godina. Još bich mogov nabrojiti mnogo toga, ali ostavimo to.

Od samog egoizma personalnog možda je pogibeljniji narodni. Obično se drži, da su bjelci viši od ostalih, kav narod odabrani. Za nas evropljana zgledaju urođenci u mnogočem smiješni; stoga dobro, da čujemo velikog filozofa i pjesnika Tagoru: „Evropejac je nepametan po analizi i definicijama.“ Isto tako i zjavio se jednom na konferenci u nekom evropskom mjestu: „Nitko! niti tigrovi niti lavovi nijesu učinili toliko zla, koliko čovjek čovjeku... Danas vi trpite, sjena bjedne Evrope projicirana je svijetu. Bili ste véci,

dok ste ljubili; a sada trpite, jer više ne ljubite. Mir je stvar duhovna, sila, koja sa rada u srcu a ne organizaciji.“

I ovdje je trebala riječ velikog Pape, koji svima doziva, da u crkvi katoličkoj nema razlike naroda od naroda, stoga se zove — katoličkom — „Ubi non est gentilis et judeus, circumcisis. A praeputium, barbarus et Scyta, servus et liler, sed omnia et in omnibus Christus.“ (ad Coloss. III. 11) Stoga „propovijedajte evanđelje svakom stvorenju.“ U „Rerum ecclesiae“ piše sv. Otac, da se mnogi varaju, koji drže urootenike nižima od nas. Oni imaju velikih ljudi, koji prestižu po geniju i naše. Gledajmo njihove otake, napreduju keo i naši; ne samo, čak znadu i preotici ljelca. To, što veli, stavlja u praksu. Evo novih klerika, svećenika, i posvećenih biskupa. Time je riješena stara prepirka. Ta jasno je, da može svaj kler više učiniti, negoli naše misijonari, jer poznadu svoj jezik, psihologiju naroda, vlastito mišljenje i izražavaju, što je tuotincu nemoguće. Moglo bi se dogoditi, a vec se i dogodilo, da strance a s njima i misionare izbace iz svojih zemalja, šlo je apsurdno, da se dogodi s urooteničkim klerom. Stoga poziva očinski Pijo XI., što uči katolička crkva. Podiže veliki muzej na Lateranu, gdje su izloženi misijski predmeti, kostumi, da se što više upoznadu bratski narodi, koji žive još u tami neznanja. Necu, da istećem Njegov osobni rad, Njegovu osobitu ljubav za cijeli istok. Sve Njegove fraze pune su ljubavi i srdačnosti za te narode.

Mora se ipak konstatirati „saxa voci respondent“. Zabacuju se i nema barbarska nesamo kod misijonara nego i drugih kršćana. Gledajmo, misijonari ostavljaju vlasni meolalit, te se prilagođuju mjestu. Zabacuju se sastrane poganske predrasude; stvara se novi duh, duh pojerljivosti, a ne neprijateljstva. Najutješljivija stvar je, što se osnivaju razna urootenička sjemeništa; posaoteno je kršćansko sjeme na Orijentu, vidimo i vidjet cemonaskoro velike učinke papinih riječi. Necu, da spominjem sto sv. Otac govori o narodnoj autonomiji, još više o neovisnosti crkve s narodnom politikom. „Odavle se razumije, kako bi bilo žalostno, govori Benedikt XV. u „Maximum illud“, kad bi misijonari zaboravili na svoju čast, te mislili na vlasnu domovinu više nego na zajedničku, višu.“ „Misijonari, dodaje Pijo XI., koji su poslanici Kraljestva Nebeskoga, ne primaju zvanje propovijedanja od države, nego od Isusa Krista“. Mi smo u periodu velikog razvitka bilo kulturnog bilo misijskog. Samoonaj tko ne pozna rapidnu evoluciju, može ostati prekrštenik ruku. Jasno je govorila, a govori i danas velika duša Pija XI, govori o bratstvu, ljubavi.

Mi slaveni imamo napose zachvaliti svoju existencu papama. To govori samo jedan pogled u svjetsku historiju. Dosta je spomenuti Leona XIII., osobnog prijatelja velikog Štrosmajera. Ujima uz bok stoji naš sadašnji sv. Otac Pijo XI. Podignuo se spomenik Benediktu XV. u Carigradu kav dobrotvoru čovječanstva; a mi podignimo spomenik Piju XI. ne u kamenu, nego u djelima. Upišimo na taj spomenik:

„da smo očeta enega sinovi,
ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi.“ (Prešeren.)

Význam liturgie.

Pozoruhodným zjevem v katolické literatuře posledních dní jest kniha dra Františka Cinka „Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku“. První díl této veliké práce Cinkovy, jenž vyšel koncem r. 1931 v Olomouci, podává nám výklad misálu, a to první část: výklad celistvého rituálního útvaru mešního a pak proprium de tempore, výklad měnivých součástí liturgie v okruhu vánočním a v předhodí velikonočním. Jest to veliké dílo liturgické, pracované s přesností, neobyčejnou pečlivostí a pílí. A jeho účel jest ukázati na hluboké poklady katolické liturgie, na její nádheru a bohatost.

Jest opravdu třeba, aby se už jednou pochopil význam katolické liturgie; aby se pochopilo její vznešené postavení a její důležitý úkol. Na její velkolepé stavbě jest patrna inspirace Ducha sv. a na jejích základech spočívá mnohá naděje katolictví. Liturgie není něčím podřadným, méněcenným. Není pouhou okázalostí nebo formálností, ale jest sama sebou životem, neboť v ní se odehrává život, ona jest obrazem života Církve svaté. Všechna tajemství víry jsou v ní shrnuta a rozvedena, všechna dogmata jsou v ní prakticky uplatněna a všechna krása Církve jest v ní shrnuta.

Liturgie jest komplex všech věcí, jež se týkají otázek víry, otázek dogmatických i uměleckých. A jako centrem celého náboženství jest věčný Bůh, tak středem a těžištěm liturgie jest Bůh, jenž se stal pro spásu světa člověkem a přebývá neustále mezi námi ve svatostánku, Ježíš Kristus. On dává liturgii její život, on podmiňuje její bohatství a nádheru, on liturgií též promlouvá k člověku. Liturgií člověk poznává svého Boha, Pána a Tvůrce, přichází k němu přímou cestou a bez jakýchkoliv oklik. Proto také ten, jenž liturgii opravdově prožívá, musí dojíti k Bohu nejsnáze a nejlépeji.

Liturgický kult jest nejprve kultem klanění, jehož cílem a předmětem jest Bůh trojjediný, Otec, Syn a Duch svatý, Nejsv. Trojice. Liturgie nás sblížuje s každou božskou Osobou, dává nám poznati jejich nekonečnou velebnost, vznešenost, velikost. Nejsvětější Trojice jest vrcholem úřední bohopoety Církve svaté, proto také Mše sv. jest obětována Nejsv. Trojici: *Suscipe, sancta Trinitas, Placeat tibi Sancta Trinitas.*¹

Mše svatá jest pak souhrnem veškeré bohopoety, jest obětí nejsvětější, obětí smíru, jež nám přivlastňuje veliké poklady spásy, získané lidstvu smrtí Spasitelovou na kříži. „Jest nejúdivnějším darem nebes, je vrcholem a korunou všeho, co Boží láska a Boží všemohoucnost po dokonání díla vykupitelského člověčenstvu zůstavila... Mše svatá jest střediskem a srdcem veškeré bohoslužby. Veškeré útvary křesťanské bohopoety sbíhají se ve Mši svaté jako ve svém zdroji a ohnisku... Mše svatá je nejsvětějším pojítkem,

¹ Viz P. Gaspar Lefebvre O. S. B. „Základy liturgie“, Olomouc 1930.

vířícím nebe se zemí... *Pojátkem živým*, které udržuje neustálý převod nebeských, nadpřirozených sil Milosti v lidstvo vykoupené." (Dr. Fr. Cinek.) Proto také Církev sv. vždy zdůrazňuje její nesmírnou důležitost, proto také žádá na každém svém členu její pravidelnou návštěvu v neděli a ve svátek a setrvání na ní až do konce, neboť chce, aby se využily a vychutnaly všechny milosti, plynoucí z této Oběti, aby nepřišlo nazmar nic z toho, co Bůh sám rukama sluhů svých nabízí.

Liturgie jest vskutku velikým a drahocenným pokladem Církve svaté a není proto zbytečně zabývatí se jí, žítí jí a pronikatí její smysl, neboť takovýmto způsobem nejsnáze se dostáváme do blízkosti Boží. To také věděl Sv. Otec Benedikt XV., když r. 1915 psal pořadatelům liturgického kongresu v opatství montseratském ve Španělsku toto: „Rozšiřujte mezi věřícími důkladnou znalost liturgie! Vlévejte do jejich srdcí posvátnou zálibu ve slovech, obřadech, zpěvech, jimiž ve spojení se svou společnou matkou se povznese jejich bohoslužba k Bohu. Veďte je k činné účasti ve svatých tajemstvích a v církevních svátcích. To vše jistě a podivuhodně pomůže sbližovati lid s knězem, přiváděti jej k Církvi, živiti zbožnost, upevňovati víru a zdokonalovati život."

Význam liturgie je tedy skutečně vzácný a neocenitelný. Ona ukazuje na bohatý tvůrčí fond Církve a na její původ Boží, ona vede lidské duše k Bohu, jehož uctívá a k jehož cti a slávě se děje, ona nese na sobě inspiraci Ducha svatého a vychovává lidstvo k společné účtě Nejsvětější Trojice v duchu a plánu Církve svaté. Je proto třeba vítati knihu dra Cinka co nejokázaleji, neboť jest vzácným přispěním k objasnění a zdůraznění stále více poznávaného a chápáného velikého významu katolické liturgie.

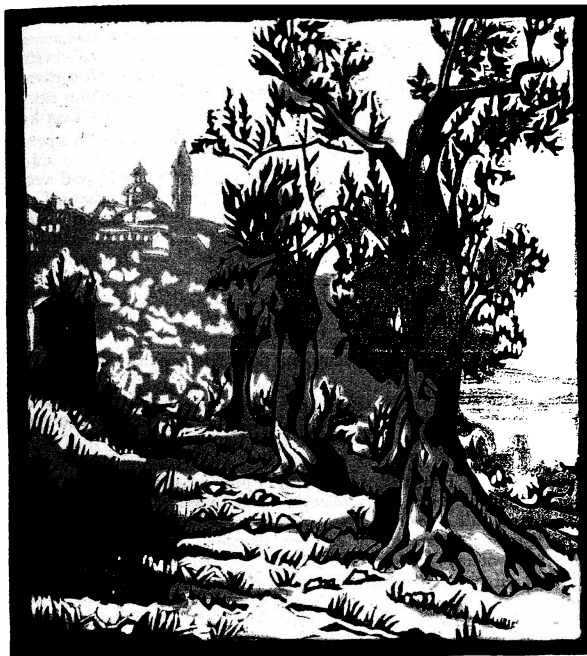
J. H., Řím:

Spoletské údolí.

Leží uprostřed Italie v protáhlém věnci Apenin. Slunce je přechází na svých denních cestách napříč.

Již dávno, velmi dávno, dříve ještě, než přišel na svět Boho-člověk, zasadili lidé do věnce okolních hor pět měst: Spoleto, Trevi, Montefalco, Assisi a Perugia. Spoleto sedí roztomile v čele údolí, na jihu, na svahu Monte Luca. Trevi pokrylo svými kamennými domky nízký, špičatý výběžek Monte Šarana ve východním okraji údolí. Assisi se sluní na táhlém svahu Monte Subasia, rovněž na východní straně. Montefalco hnízdí na západě proti Trevi, Perugia proti Assisi.

Spoleto, vidí Trevi a Montefalco, a v padesátikilometrové dálce Assisi a Perugia. Trevi vidí Spoleto, Montefalco, Assisi a Perugia. Každé z těchto pětí měst vidí čtyři ostatní, protože jim nic nepřekáží, aby se na sebe navzájem dívala: pod nimi zelená se rovina a mezi nimi čistý prostor vzduchu.

Nahlédneme-li do spoletského údolí, řekneme, že má křesťanskou duši. Spoletské údolí má křesťanskou duši, protože chová ve svém klíně Clitumnus, obraz dokonalého křesťana. Clitumnus, řeka, jejíž prameny tvoří krásné jezírko, plné čisté, křišťálové vody! Jezírko, na jehož dně jsou zahrady vodních rostlin s listy fosforeskujícími nejrůznější zelení pod dotekem slunečních paprsků, jež k nim čistou, chladnou vodou pronikají. Jezírko, věnčené štíhlými topoly a smutečními vrby.

Koutem plným tiché krásy jsou prameny Clitumnu. Z této krásy však Clitumnus vyhání své vody a rozbíhá se údolím, aby rozdával: živí vodovod, pohání mlýn, rolníkům zavlažuje pole, ženy v něm perou prádlo, ovce, pasoucí se na jeho březích, z něho pijí, dobytek se v něm napájí, když se vrací navečer s pole domů.

Spoletské údolí má křesťanskou duši, protože se honosí utrpením a pokorou. Jeho svahy jsou pokryty stříbrnými koberci oliv, z nichž každá jest ztělesněním utrpení: rostou z tvrdé, kamenité země, jejich vyschlé kmeny jsou zkroucené, uzlovité, rozeklané, rozervaté. Všechny olivy nesou tyto známky, známky těžkého, svízelného růstu, známky, jimiž je určila Prozřetelnost Stvořitelova v okamžiku jejich stvoření za svědky svých smrtelných úzkostí na hoře Olivetské.

A ještě jeden tvor nám vypráví o pokoře a o lásce k utrpení, jež v sobě chová duše spoletského údolí. Chodí zvolna po srázných, kamenitých cestách, v slunečním žáru, skryt téměř pod velkánskými otepmi dříví, visícími po obou stranách jeho hřbetu. Lidé se smějí jeho jménu. Jest to ubohý, pohrdáním pronásledovaný osel. Veliké znamení kříže, jež se rysuje temně na jeho hřbetě, nám ale praví, že i tento tvor vyšel z tvůrčí ruky Boží s význačným údělem: Aby nesl Božího Syna na jeho poslední cestě do Jerusalema.

Spoletské údolí má křesťanskou duši, protože má tichou mírnou duši. Na vinicích v teplých stínech širokých listů révy, v hlubokém mlčení se nalévají, zrají hrozny.

Spoletské údolí má křesťanskou duši, protože dalo křesťanskému světu sv. Františka.

Tím se stalo krajem svatým, v němž není téměř místa, jež by nebylo posvěceno kroky velikého světce. A nad hrobem svého syna vystavělo basiliku a její ozdobu světilo Giottové duši.

Sv. František říkal, že nezná krásnějšího kraje nad spoletské údolí. A svatý František, jenž miloval přírodu nejdokonaleji, jak ji člověk milovat může, ve světle své veliké a svaté lásky, jistě lépe, než ostatní lidé, rozuměl kráse přírody a dovedl ji posuzovat. Nevím, jestli někde napsáno, v čem sv. František viděl základní rysy krásy své otčiny; myslím však, že se nezmýlíme, řekneme-li, že je viděl v její nesmírné jednoduchosti a plnosti míru, jež naň musily působit, když třeba při návratu z Říma, prošel úzká, divoká údolí za Terni, vstoupil na území spoletského údolí, dlouhého, širokého, lemovaného modří hor, plného jasu: velkorysá jednoduchost a plnost míru. A pro tyto dvě vlastnosti má opět spoletské údolí křesťanskou duši. Jaký majestátný klid plní údolí za letních večerů, když slunce uléhá do lůžka západních, chladivých, fialových hor, když noční stíny přeběhly již celou pláň a počínají pokrývat na východních svazích olivové háje, pobledlé trochu od poslední záře západu!

Panuje noc. Ve výši září hvězdy. Ale také tam dole jsou jakési hvězdy, které jakoby spadly s výše; jest tam mnoho světél, ve tmě, daleko, rozsetých po celé pláni. A hle, tam na konci údolí, mezi hvězdami, jež se třpytí ve výši a hvězdami, jež jakoby spadly s výše, tam září kříž.* Stojí na rozhraní a zvedá svá ramena, jako kdyby chtěl říci hvězdám, jež spadly, že mají opět vzlétnout do výše, jako kdyby chtěl ukázat oněm hvězdám dole, jak mají opět dosáhnout výše.

Spoletské údolí má křesťanskou duši!

* Veliký železný kříž, vztyčený na Monte Luko v jubilejním roce 700. výročí smrti sv. Františka, opatřený žárovkami, jež se rozžínají každý večer a svítí po celou noc.

MATIČKA MOJE.

*Matička moje z práce a bolů
tkala svůj drsný života háv,
by z něho pro mne ornát a štolu
připravit mohla, až budu zdrav...*

*Rudými vlákny vyšila kříže,
nitky jí bilil srpnový žeh,
když svoje zraky sklopila níže,
padaly hvězdy do ozdob všech.*

*Aby mi mohla v každickém rohu
vykouzlit zlatý, zářící květ,
vzlétala k nebi, vzlétala k Bohu,
hvězdičky v dlani nesla si zpět.*

*Z tužeb a snění průsvitné tkáně
v soumraků řasný vinula lem,
nade svým dílem chýlila skráně,
by mu svou lásku vlíbala rtem.*

*A náhle večer vzpřímila šiji,
vzrůstala krásná, dotkla se hvězd,
ó, já jsem cítil, mdloba jak míjí,
hlas když mi šeptal lahodnu zvěst:*

— Vezmi to roucho, utkané z niti
dnů mojích smutných, věčně je nes!
Sny mé v něm zhasly, zas se však vznítí —
vezmi to roucho, které má kněz!

*Matičko moje, z práce a bolů
tkalas svůj drsný života háv,
chci z něho nosit ornát a štolu —
až řekne Věčný: „Jdi, jsi již zdrav.“*

*Dnes ještě choré západy planou
v tišinách nocí nevzešlých snů —
však v moji duši nepolekanou
ty vléváš záři posvátných dnů.*

*Když pak se bílé mlhy a mraky
rozplynou v jitru, bude se dnít,
vnořím se v roucho zlíbané zraky —
pak budu život v něm jak Ty žít...*

Čas blahoslavené Anežky.

(*Země odpoledního slunce.*) V době, kdy francký duch se rozpíná do závratných výšin blízkosti boží, kdy plameny hlubin nejtajemnějších spíná v gesto modlitby, zacílené s vášnivostí i jistotou v nekonečný střed palčivých životních vertikál, v čase, kdy Španělsko baží po Bohu vši svou vyprahlou dychtivostí a Itálie Ho vítá s rozepjatými pažemi svých nejnežnějších bratříčků, v té chvíli je Pán v Čechách ještě vznešeným cizincem.

Slépeje služebníků božích v této zemi byly krvavé stopy mučedníků a byly příliš vzácné v pustině za mrazivého předjarního dne, kdy úsměv vytaje až sluncem pozdního odpoledne s melancholickou tíhou západu. Divokost běsů v krajině i v duších byla tam asi odedávna urputnější, než kde jinde a jejich metamorfosy obludnější a nevykořenitelnější.

(*Poučme se historií.*) Arabský geograf XII. věku Benjamin z Tudely vypisuje (souhlasně se staršími ještě zprávami španělsko-židovskými a byzantskými), jakým rájem otrokářů jsou ještě v jeho době Čechy, jak výhodně a lehce dá se tam směniti lidské zboží za vzácné cizí tovary a jak ochotně se prodává a vyvází čeleď do ciziny... A vůbec v době Kosmově otrok vedle dobytka tvořil životní předpoklad, o který se opíral český „miles“. Jen tak dovedeme pochopit, že právě toto pohanské, propastně navzájem si nepřístupné sociální dvouvrství, využitě k zvládnutí polabských Slovanů vlastními primáty, vedlo k tragickým koncům pro jejich národní svébytnost.

Naše dynastie přemyslovská, uvnitř tonoucí ve vášnivých násilnostech, podivuhodnou tuhostí získává stále pevnějšího místa v rámci středověkého imperia a neohledavou tvrdostí zpevňuje svou posici v zemi, kde křesťanství nacházelo půdu tak nehostinnou, že ani květ mučednický neuživila k vydání plodů. A lupem se Češi zmocňují vzácných zbytků *vypuzeného světa*. Jak krutá ironie!

Dnes nedovedeme již tak věřit v idylu původního mírumilovného a rabů neznajícího Slovanstva, jak v ni věřila generace vyrostlá v romantismu a v liberalismu, která vůbec spatřovala v pravěku zlatý věk rovnosti a svobody lidstva. Je nám cizí trpkost Palackého, s níž posuzoval dobu posledních Přemyslovců, kdy se mu zdálo, že pohynula vrozená laskavá povaha slovanských řádů, že ustoupil původní demokratický ústroj našeho národa tuhému kastovníctví feudálnímu a že veškeré další sklony našich dějin měly v tomto přelomu svůj kořen.

(*Chvála feudalismu.*) Nezapomínejme, že běželo o hierarchie ducha, o povznesení a organické zařazení člověka, o posvěcení sociálních funkcí a mohutný vzestup a emancipaci množství, o regulaci a ukáznění nesmírných pohybů. Etisování boje vytvořilo rytíře, válečníka *produchovnílého*, město zrodilo pojem organické bytosti kolektivní, kuriální systém duchovenský způsobil zkřesťanění a zvroucnění náboženského života i mimo okruh kleriků.

H. Pirenne ukazuje, jak znova a znova se opakující feudalizace městského patriciátu na dlouhá staletí zadržovala vývoj spekulativního kapitalismu tím, že působila opět a opět návrat od obchodní podnikavosti, vytěžující hospodářskou sílu peněz, k výsadám nemovité držby.

Jen tak logicky organisovaná společnost mohla stavět katedrály, monumenty, na nichž pracovaly a vysilovaly se celé generace hromadným vzepjetím tvořivé vůle, nezištnou a vysilující obětavostí, vynaložením duševních i hmotných statků tak štědrým, jakého lze jen pro kamenné tělo domu božího dosíci.

(*Gotika.*) Po šesti stoletích od zániku antické kultury hledá umělecké chtění lidstva cestu ze začarovaného okruhu antických ideálů a reminiscencí; nový člověk usiluje o umělecký výraz odpoutaný od minulosti a hledící do budoucna.

Blahoslavená Anežka žije na průsečíku dvou period. Za jejího života uskutečňuje se velká hospodářská proměna, jež mění tvářnost zemí i lidí. Křesťanská vniternost a přirozená touha člověka po bohatším životě vezdejším soupeřily spolu sice prudce v té době, ale vlastně se navzájem doplňovaly ve svém vývoji a stávaly se pro kulturní tvorbu předpokladem, plným podnětů a energie. Dvojí tvář doby hledí ze všeho.

V žaltářích, nad nimiž snad i blahoslavená Anežka pokorně schylovala hlavu a jejichž hrotitá mluva byzantisujících tendencí v zhrublých napodobeninách vznikla právě v syrovém pomezí nepřekonání dosud barbarství, máme náladu doby vyslovenu nad jiné jasně.

Ona, podobně jako sv. Václav na samém úsvitu křesťanské pravdy v Čechách, včleňuje národ do nové sféry zvroucněného a důsledného křesťanství, jehož vzory oslňují jih a západ. Novou intenzitou náboženských snah české kněžny blíží se náš průměr evropskému spěšnými kroky. Jeví se to všude. Málo chápavá umělecká napodoba cizích vzorů s pokleslou výrazovostí začíná s nimi mít žhavější souznění. Odtud k vlastní tvůrčí činnosti je jen krok. Svěťce, ať při stupních trůnu, ať v předním klášteře země, v lesku strážkyně ducha již již únavou se bortící dynastické linie, či ve chvíli vladařského gesta fundace a donace, buduje nejvnitřnější předpoklady pro mocné rozpětí národního genia českého o necelé století později. *Blahoslavená Anežka žehná základům české katedrály.* — Ale co dozrá v naší zemi až k štěstí a smutku svrchovaného naplnění? — Tragická torsa katedrál rozeklávají příliš mučivé a banální protězy jejich zlomených vrcholů shlížejí do hluché prázdnoty.

Kdy se dostane nám milosti, aby svatá ruka požehnala Nové Katedrále?

O milostivá, o přesladká Svěťce národa českého, blahoslavená Anežko Česká, nedej zabynouti nám ni budoucím. Amen. Amen. Krleš. Krleš.

(Z modlitby k blah. Anežce České.)

Far. Maria:

NA ROZLOUČENOU.

(† Aloisovi Kosmákovi,* bratru v Kristu.)

Něco tak sladkého
jako jsou kalichy květů,
něco tak velkého
jako je bolest
krevavých srdcí a retů
chtěl jsem Ti říci
na rozloučenou.
Chtěl jsem to za Tebou pustit
do hrobu,
jako tam padala hlína
tvrdá a siná,
jako tam padalo
studené slunce,
ale jak stál jsem u bílé rakve,
a stesk mne deptal,
slovo zůstalo v hrudi
a já jen šeptal:
„Buď s Bohem!”

Něco tak horkého
jako je láska
chtěl jsem Ti položit na skráně,
vtisknout Ti do dlaně,
by Tě to hřálo
v hrobě tam dole,
něco tak svatého,
něco tak drahého,
jako jsou oči matčiny dětem,
chtěl jsem Ti podat, příteli spící,
ale já bál jsem se
a proto tiše jen Tebe jsem prosil:
„Chtěl jsi být knězem
v Kristově chrámě,
odešels k Bohu,
přimluv se za mě
u Něho, bratře.”

To bylo všechno.

* Alois Kosmák, pražský bohoslovec, nar. v Třebíči 1910 zemřel 30. I. 1932 v Praze.

Misie.

Laskavostí kol. redaktora dostalo se Misijnímu kroužku bohoslovců brněnských misijní rubriky. Myslím, že není třeba šířiti se o důležitosti myšlenky misijní, zvláště pro nás bohoslovce a kněze. V době, kdy svět zaplavován bolševismem, dostávají kat. misie úkol zcela zvláštní; totiž postaviti hráz proti zhoubným přibojům zvenčí. Mýlil by se každý, kdo by se domníval, že v tomto nebezpečí je pouze Evropa. Kdo sleduje tisk, ví, že v Číně, Japonsku, Africe i v ostatních zemích pracuje se houževnatě mezi domorodci, kteří se mají takto státi důležitou složkou při chystaném světovém převratu. Jediným obhájcem práv božských i lidských je tam kat. misionář. Tedy postavení důležité a odpovědné. V této rubrice chceme věnovali především pozornost šíření se křesťanství, dále sledovati i sociální a politické otázky, které čerpáme ze spolehlivých pramenů a tím vzbuditi zájem a pochopení pro tak ušlechtilou, velmi nesnadnou práci misionářů, kteří potřebují jak modlitby, tak podpory hmotné. Vybízíme zároveň kolegy všech bratrských seminářů, aby nám podali laskavě zprávu o činnosti svých misijních nebo unionistických kroužků a tak vnesli trochu života do věci, již se u nás v ČSR věnuje tak málo pozornosti.

Zdař Bůh!

Katolicismus a Indie.

V jednom čísle „Joung Men of India“ řeší jakýsi nekatolík otázku, dnes velmi důležitou, totiž, které filosofie nebo kterého náboženství se *mladá* Indie přidrží. Praví tam: „Jed-

ním z největších požadavků Indie nebo lépe řečeno lidského srdce vůbec je naléztí nějaký uspořádaný plán nebo systém životní, který může skutečně být proveden v praxi. Nestačí, aby náboženství stanovilo pouze vysoký ideál, nýbrž musí také poskytnouti prostředky k dosažení jeho. Musí takovému mladíkovi říci nejen, co má věřiti, nýbrž co má činiti a proč. Forma křesťanství, které by nemělo jasné a určité teorie, neměla by dnes pro Indii významu. Nejlépe vyhovuje katolicismus. Zpovědní praxe dala mu nevyrovnatelnou znalost psychologie. Má nejdokonalejší systém morální. Lidem, kteří tápou ve slínu ethických zkušeností, skýtá církev heroický ideál, který si vyžaduje všech sil a bezpečnou, nesčetněkrát vyzkoušenou metodou vede všechny k cíli.“

O klášterním zřízení se praví: „Křesťanství bez mnichů se v Indii nikdy plně neujme. Indickému myšlení vyhovuje takové křesťanství, které je náboženstvím odříkání. To neznamená, že by všichni křesťané musili býti askety, nýbrž že život asketický musí býti na čelném a čestném místě jako dříve.

„Celibát dodává katolicismu oně podivuhodné svěžesti,“ řekl jednou Gandhi a právem. ... V mystickém těle Kristově není ani východu ani západu; katol. církev je konkrétním výrazem onoho mezinárodního ducha, v němž všichni lidé bez rozdílu se sbírají jako dítky jednoho otce.“

Jak patrně, jeví se v tomto článku velmi jasně indická povaha, duše dávající přednost kontemplaci a sebezáporu, což je samozřejmým základem člověka, který se oddal službě

Boží a bližního. To je typ hlasatele Evangelia! — Několik zde uvedených myšlenek prozrazuje bystrého pozorovatele, který jistě věnoval pozornost katolicismu, jej oceňoval a srovnával. Když mluví o určité a jasné soustavě, tu máme dojem, jakoby již tím vylučoval labilní protestantismus s jeho nationalismem a „volným“ výkladem Písma. Podobně, když mluví o zpovědi, mnišství a vůbec o vhodných prostředcích k dosažení cíle. Neuvádím to jako nějaký cenný dokument, nebo uznání, na který by Církev čekala — toho ona nepotřebuje — nýbrž jako výrok člověka, který na základě *vlastního* pozorování se probíjí k poznání pravdy. Proto zde pozorujeme mnohé nejasnosti, neurčité představy o náboženství vůbec, a o formách křesťanských zvláště. Což teprve, kdyby poznal a pocítil, co to je milost Boží, Eucharistie a všechny ty nevyčerpafelné poklady a dary, jež Matka Církev štědrě udílí svým dětem!

Kdo sleduje poměry v Indii, ví, jak neklidná, bouřlivá půda to je. V posledních desetiletích dovolil si Gandhi sáhnouti i na některé stáletou tradici vžitých zvyků, které tvořily nepřeklenutelnou propast mezi jednotlivými kasty. Touha po demokracii, sebeurčení, po právu naznačuje jistě krok ku předu a probuzení ze dlouhé a nezdravé ztrnulosti. Stanovisko Gandhiho není ke katol. misiím nejpřiznivější, ačkoliv proti ka-

tolicismu samému by, jak se zdá, nevystupoval. V budoucnosti se teprve ukáže, zda-li mladší generace dovede samostatně a skutečně poctivě jít za pravdou. Podaří-li se jednou velké dílo pokřesťanění obrovské Indie, pak to bude dílo milosti Boží a katol. misionářů.

První kongres „Ligue missionnaire des écoles“ v Paříži.

21. a 22. září uspořádalo „misijní křížové tažení“ francouzské mládeže (misijní liga školská) za vedení P. Milliez-a S. J. první větší svůj kongres v Paříži u příležitosti koloniální výstavy. Účastnilo se 200 žáků, zástupců všech odvětví vyšších škol. Zabývali se tam hlavně otázkami organizačními. Devisou tohoto sjezdu byla resoluce, v níž bylo rozhodnuto, aby 1. na každé škole, kde je zavedena liga, byl také studijní misijní kroužek. 2. Tento kroužek má se starati o zřízení misijní knihovny. 3. Všechny skupiny mají skutečně spolupracovati v časop. Ligy („Concreaît“). 4. Každý člen Ligy má horlivě pečovati a snažiti se o její rozšíření. „Ligue des écoles“ a pro vysokoškoláky zřízená „Ligue des étudiants“ mají státi v nejužším spojení.

Pěkný obrázek toho, jak francouzská mládež dovede i vedle sportu zajímati se i o věci ušlechtilé a projevíti pěkně církevní smýšlení, neboť tu jde o ty největší zájmy církve.

*F. Josef Doležal: ČESKÝ KNĚZ. Dva-
náctá kniha života. V Praze 1931. Stran
131. Cena 15 Kč.*

Název poněkud generalisuje. Dr. Doležal v podstatě sleduje reformní program mezi kat. duchovenstvem a ze současné generace si vybírá jako typy postavu Dr. Kordače a Dr. Stojana, arcibiskupa pražského a olomouckého. Tím si v zásadě zjednodušuje tématem vyčtenou úlohu, poněvadž vybírá, sleduje a popisuje zjevy nejnapadnější.

Látka sama je vábívá a vděčná zvláště tomu, kdo poprvé šířeji a hlouběji se dovede zadívat pod různorodé svrchní pleť, aby jemnou psychologickou analýsou si vykreslil výhled, pravděpodobný výhled do budoucna. A pak je to látka dramatická, plná vzruchu, života, zápasů a konfliktů s pozadím téměř osudovým.

Po úvodní pronikavé studii o popřevratových ztrátách katolicismu u nás, v níž pozoruhodně osvětluje psychologii odpadu, rozvíjí pásmo reformních snah z programu P. Náhlowského v r. 1848. Přechází na kat. modernu českou na začátku století, dobře rozlišuje mezi jednotlivými směry a snahami, vyzdvihuje emancipační politické a sociální snahy této kněžské generace. Po násilném potlačení ožívají reformní ideje po státním převratu, koncentrují se v Jednotě čsl. duchovenstva; dochází k založení církve čsl., ke konfliktu s autoritou, poněvadž v reformátorské vášni sahají příliš daleko, až boj končí tragickým případem Xavera Dvořáka. Generace kněžská dorůstá typické jedinečnosti v arcibiskupech Dr. Kordačovi a Dr. Stojanovi. Resignace Dr. Kordače a osudný jeho konflikt. Arcibiskup, který tak pevně a jistě, v žárlivé lásce k autoritě, v její obhajobě přiložil sekeru ke kořením reformního hnutí kněžského, nakonec sám se ocitá v konfliktu s nunciem. Kontrast k rytířsky bojovnému apogetovi tvoří miláček moravského lidu, arcibiskup Stojan, svatý kněz. A resume výhledů: je potřeba českých světců novodobých!

Je to práce zdařilá. Autor proniká ke kořenům událostí, zjevů a chování. A svůj závěr dovede říci, když není zrovna příjemný a odporuje běžnému mínění: n. př. charakterové zlomeniny mezi čes. klerem; kněz a politika. Záměna redemp-

toristů za dominikány na str. 127 je jistě jen náhodný omyl.

Práce Dr. Doležala je akt víry v českého kněze, jsou to jeho konfese — naděje katolictví v zemích českých, prognosa důvěřivá, plná víry i naděje! Proto mu, laikovi, za ni děkujeme. *šp.*

Dr. Josef Vrchovecký: CÍRKEV A NOVÁ DOBA. — Náklad. Matice C. M. v Olomouci.

Ani věda, ani filosofie nedaly odpovědi v otázce jednotného světového názoru těm, kteří s velkou nadějí a důvěrou v jejich všemohoucnost k nim se obrátili. Popření autority přivedlo subjektivismus a skepsi. Touha po náboženství jednotném, objektivním a pravém obrací pozornost k církvi. Jakmile učiněn tento počáteční krok a přemožena nedůvěra, množí se hlasy uznání hodnot církve, Kristem založené, neomylné, chránící ry-
zost nauky a přece připouštějící vývoj dogmat, církve jednotné, pramene hluboké zbožnosti, plnící veliký úkol sociální, střediska vědeckých snah a moudrých výchovateckých zásad. Řešen též poměr církve a státu, církve a kultury, církve a světového míru. — Ve všem tom staví autor církev do středu nové doby a do světla nekatolických, hlavně protestantských svědectví. Avšak přílišné množství citovaných dokladů a dovolávání se autorit obraz zbytečně zatemňuje. *K.*

J. A. Hobson RACIONALISACE A NEZAMĚSTNANOST. — Přeložil Ing. Jos. Vlček. Nákladem „Orbis“ Praha XII.

Autor ukazuje ve svém dílku na příčiny dnešní krise hospodářské a snaží se najít z ní východisko. Uvádí jako hlavní příčiny nezaměstnanosti nadvýrobu téměř všech odvětví průmyslových, jež není nikterak v proporcionelní shodě s poptávkou, již nedostatečnou způsobena jest nerovnou distribucí důchodů. Nutná je kooperace mezinárodní. Afrika a Čína potud nebudou vydatnými obdoby, pokud většina potravin a surovin, odtud dovezených, nepřestanou býti produktem špatně placené neb otrocké práce. — Dílo dobré, výstižné, mnohé objasňující. *šp.*

K. Šmejkal SOCIOLOGIE VOJÁKA. Nakladatelství Orbis Praha 1931. Stran 170. Cena 20 Kč.

Sociologická společnost Masarykova v Praze spolu s nakladatelstvím „Orbis“ vydává sociologickou knihovnu. Jako osmý svazek vyšla zajímavá speciální studie Šmejkalova o sociologii vojíka. Je to snad unikum i světové literatury, jak poznamenává v úvodě Dr. Chalupný.

Autor vyjasňuje nejprve podle obvyklé metody sociologické rozdíl vojenských zjevů od zjevů ostatního sociálního prostředí, analyzuje vlivy prostředí kasárního. Podle tohoto roztržidění probírá pak jednotlivé jevy ze života vojíka, rozebírá je a vykládá; se zvláštní bedlivostí rozebírá kázeň a trest, jejich funkce, vliv, pojem militarismu a antimilitarismu, jejich zjevy a jako souhrn přehledu a třídění vojenského života našeho vojíka podává povšechný jeho charakter a ideu obrany.

Je to studie odpozorovaná skutečností, jí podložená, bez odkazů na literaturu, nebo zkušenost jiných jakkoliv projevenou: proto mnohé je subjektivně zabarveno a odvislé od náhodného prostředí, jmenovitě ve sféře kulturního života.

Naopak partie „kázeň a trest“, má dosah a platnost daleko širší než jen vojenskou sféru: možno ji rozšířit i na mnohou jinou pevně organisovanou společnost. *fp.*

E. Čapek: POLITICKÁ PŘÍRUČKA
Č. S. R. Sociologická studie. 1931. Melantrich Praha. Stran 206. Cena 25 Kč.

Autor vychází ze sociologického předpokladu, že politika, resp. její vývoj a rozvrstvení, není nikterak něčím samostatným a neodvislým, nýbrž že je ovlivňována nejrozličnějšími faktory mimopolitickými. Proto, aby podal vyčerpávající přehled politických poměrů v našem státě, nejprve vykládá závislost jejich na hustotě obyvatelstva, poměrech hospodářských, národnostních, náboženských a přesunech populačních; upozorňuje vždy na značné rozdíly mezi západní a východní polovinou republiky. Pak probírá stručně náš volební system a podává krátkou systematiku našich politických stran: genese, vývoj, program, vůdcové. Na konec připojuje přetisk své studie o vývoji pol. poměrů v ČSR ze sborníku The Slavonic Review, jež shrnuje obsah knihy, ač mnohé jen opakuje. Předností knihy jsou hojně údaje statistické.

Překvapuje, že autor vykládá program strany nár. sociální v neuměrně širí a neodolá kouzlu obvyklého stranického žargonu a vyjadřuje se o katolicích „klerikáli“ (str. 80.), ač jinak se snaží zachovat objektivitu při referátech o jednotlivých stranách. *fp.*

J. M. Slavík: LEGENDA O NEZNÁMÉM SVĚTCI. Vydala Družina literární a umělecká v Olomouci v září 1931. Graficky vyzdobil R. Michalík.

Autor asi chtěl nějakou starou legendu převést do řeči a prostředí moderního, ale zapomněl, že tím se stává ono kouzlo středověku jak ze života světců, atletů božích, tak z řeči legend samých, tvořených řečí téměř dětsky neumělou, ale plynoucí z hluboké víry, která vystihovala tajemství života těchto světců.

Veselý život, pokání, zjevení, svalost, zachovává všeobecný typ legend, ale to je trochu málo na to, co se od legendy čeká. A nezachránil ji ani dřevoryty R. Michalíka, ani bibliofiská úprava (8 stránek textu), ani vydání v Družině. *lf.*

Jaroslav Durych: UTĚŠITEL NEJLEPŠÍ. Edice Krystal, Olomouc, Slovenská 14, cena 7 Kč.

Až do nedávna jsme znali Durycha jako znamenitého básníka a prosaika jemného a něžného pera, ale poslední dobou mohli jsme od něho čísti i články čistě náboženské, které uveřejňoval v olomoucké revui „Na hlubinu“. Je z nich patrné, že Durych studuje sv. Tomáše Akvinského (jest také jedním z překladatelů jeho Summy do češtiny) i jiné Učitelé Církevní. Ryzost čistě a prostě náboženské víry se v tomto dílku snoubí s ryzostí a čistotou umění. Nadšené úvahy o Duchu Svatém jsou tak krásné a theologicky správné, že bychom skoro ani nevěřili, že pocházejí z pera laika. Úhlednou knižku doporučujeme. *nt.*

Zdeněk Smetáček: KOZÁK – RÁDL – HROMÁDKA. Čin. Praha. 1931.

Autor staví vedle sebe tři postavy, které s ohledem na filosofii pojednávají o náboženské otázce. Nechce jejich názory kritizovat, nýbrž konstatuje, zda plní úkol, jež si oni tři určili, či lépe řečeno, jak uvádějí do svého ovzduší idee modernismu. Při tom Kozákovo pojetí náboženství se blíží pojetí Masarykovu a to tak, že náboženství nemá základ na verouce, nýbrž na etice. Odtud i Rádlův evolutionismus, čili subjektivismus v názoru na pravdu, která nepřichází z vnějšku, nýbrž zevnitř. Kdežto první dva docházejí k podstatě náboženství z vědy, Hromádka usiluje o cestu opačnou a hájí náboženství jako úctu Boha, ne jako mythologii. Pravda je nejvyšší normou.

Správné podotýká autor: je poznání přímé a nepřímé. Přímé ze zkušenosti, nepřímé zprostředkované rozumem, myšlením, nad čímž musí bdít logika. — *lik.*

J. EXCELENCE MSGRE DR. JOSEF KUPKA,
biskup brněnský; dožívá se 7. května t. r. 70 let.

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXIII. * V BRNĚ V DUBNU 1932. * ČÍS. 4.

—y

PASTÝŘI NÁŠ!

*Pasiž ovce moje, velel Tobě Pán,
když byls k biskupskému stolci povolán.
Budiž dobrým strážcem stád, jež jsem Ti dal! —
Poroučí Ti Kristus, jehož jho jsi vzal.*

*Paseš ovce svoje, paseš stáda svá,
neochvějně drží berlu ruka Tvá.
Dbáš, by ani jedna z ovcí svěřených
nezbloudila v léčky strůjců pekelných.*

*Ty jsi pastýř dobrý, drahý Otec náš!
Za tu lásku svoji od nás vděčnost máš.
Dej Bůh Tobě milost, dej Bůh Tobě sil,
bys nás šťastně vedl tam, kde je náš cíl.*

SSS.

Měsíc květen chce Ústředí katol. studentstva čsl. věnovati intensivní propagaci svých snah. — Rádi popřáváme místa následující stati a doufáme, že v kruzích laické a kněžské inteligence, kde je náš časopis hlavně čten, splní své poslání; stejně tak u samých bohoslovců. Redakce.

Tři majuskulní S se stala symbolem veskrze známým a sympatickým od doby svého vzniku. Českoslovenští biskupové, katoličtí kulturní pracovníci i prostý lid viděli a tušili správně závažnost a užitečnost studentské organisace; její zabezpečení a úspěchy plnily všechny nadějemi nejradostnějšími.

Nemůžeme pochopitelně chtít, aby sdružení dětí a mládeže produkovala sama od sebe a ze sebe souhrn nejkrásnějších duchových hodnot; kroužky studentské mají zaručenu prosperitu jedině tehdy, mají-li spolehlivou hlavu ve svém duchovním rádcí. Dnešní škola, stejně jako studentovo prostředí mimoškolní, svádí smysly, rozum i srdce na cesty, vedoucí pryč od Boha. Často i duše nejopravdovější zbožnosti trpí vnikáním skepse a lhostejnosti, které je tím nebezpečnější, čím neznatelnější a všeobecnější. Těžko kdo jiný jako kněz, znalý hlubin i mělčin lidské duše, dovede vytvořit prostředí, které by mohlo očistit nánosy kalných proudů, a strhnout srdce z tápání k pokorné a cílevědomé pouti. — Žklamala-li — jak se některým zdá — studentská sdružení v tomto směru, pak nutno kořeny neúspěchu hledat v jejich duchovním vedení; v nedostatku osob, času, dobré vůle a lásky. Bohoslovci mají jistě hodně příležitostí, aby se do důležitého apoštolátu mezi studenty zasvětili. Cesty rozličné být nemohou!

Jiný důležitý úkol, který si studenti nemohou sami vyřešit, dává jejich program sociální. Katolická veřejnost učinila pro své studenty leccos, ale při srovnání s minulostí a s protestanty je toho málo. Kromě malých seminářů není útulku pro středoškoláky, studentky pak mimo několik klášterních pensionátů, nemají vůbec ničeho Hospodářské ústavy katolíků by měly být na možnost své prospěšnosti květnovou propagací upozorněny.

Nemůžeme zde zacházet do podrobností, ale jednu věc nelze pominout. Je to poměr katolické veřejnosti ke katolické studentské mládeži všeobecně. Kolik má naše studentsstvo opravdových věrných přátel?! Potěšit se parádním defilé mladých srdnatých a nadšených lidí, to je příjemné potěšení, stejně jako poslech obratně zrežirovaného shromáždění, kde se střídá frenetický a způsobný potlesk s entusiastickými a zdvořilými řečmi; ale pochopit, že mládí a růst je bolest, že k harmonii a jednotě se dospívá i z rozporu, ba i z klamu, a že je potřeba odstraňovat problémy, ne zastírat je, ukazovat cesty a ne vlastní bohorovnost, to je jistě všechno mnohem méně příjemné a povznášející, avšak tím potřebnější pro ty, kteří ještě hledají, či již se resignovaně vzdávají boje úžasně tragického, v němž nejne-

bezpečnější prohrou je již pouhá ztráta vědomí o závratnosti vítězství nebo porážky. —

Studenti volají po ruce pomocné. Potřebují ji; a kdyby to bylo možno, připojili bychom k tomuto článku ústřížek, kam by si každý čtenář zapisoval, co vykonal pro studenty, pro jejich duše. Nežaloval by často ten svědek? A nedáváme často místo vína silných mléko vodou ředěné?

Fr. Červinka:

Z DÍLNY DUŠE.

*Jest třeba do mléčných pěn
z pohárů nalít ohnivých vín,
rozproudit vychladlou krev
a myšlenky roztoulané
nadšením uchvátit novým.*

*Jest třeba bahnité tůně
vypustit v stoky kal
a vody živé nachytat
tam, kde přívalet proudí
Ukřižovanému z čerstvých ran.*

*Jest třeba krůpěje ssedlé krve
těžkými kladivy svědomí
v rubínů vykovat květy rudé
a bolestí slzy přetavit
v třpytnou perel duhu.*

*Jest třeba hlubokých ran
zatít do těla změkklého,
bělavou massu zkrvavit
a v žáru horečných bolů
ji v křemen zocelit.*

*Jest třeba v nadšení svatém,
jehož zdroj na kříž vbítý,
z rubínů a perel zdoby,
z mohutných kvádrů křemene
vystavět Nejvyššímu chrám.*

Ideál kněze ve světle Nového Zákona.

Mám psát o tobě, kněži! S třesoucí se rukou chápu se pera. Tys tak veliký, nadoblačný, majestátní! I když tě svět smýká blátem potupy a trním nenávisti peklem inspirované!

Humeris angelicis formidandum! Tot' zhodnocení kněžství! Kněz je vyvýšen až k trůnu Páně. Jaká však tíha tlačí jeho ramena!

Prolistujme posvátné stránky Písma sv. Dříve než obrátíme poslední, zazvučí duše naše hlubokým akordem pokory, údivu a posvátné hrůzy. Tak ideální postavu kněze-apoštola narýsovala tam ruka svatopisců, vedená Duchem Sv.

Nemám zde v úmyslu pouštět se do učené disertace. Chci jen postavit do popředí zásady a pravdy, jež mají hýbat srdcem kněžským a povznést je nad vlnobití všedního světa.

Kristus Pán rýsoval stále v duších apoštolů obraz ideálního, ušlechtilého kněze. Jeho slova, příklad, jeho milost stále přepracovávaly prosté muže z lidu v muže Boží-kněze. A čím určitěji vystupují rysy obětního oltáře — kříže na Kalvarii, tím určitěji vyhraňuje Božský Velekněz své apoštoly. Staví na vznešeném určení kněze. Podle něho pak urovnává vztahy apoštolů k světu a říši Boží.

Jakost lásky je určována materiálním svým předmětem. Čím je tento ušlechtilější, tím ušlechtilější je i láska. Ve světle této skutečnosti rozumíme dobře požadavkům Krista Pána. Protože však nelze ani formální předmět lásky podceňovat, pozdvihuje i jím nade vše pozemské knězovu lásku. Má být výše, než kam stříkají špinavé pěny kalného sobectví. Ba — ještě výše — kde již ani nešumí shon a ruch světa po slávě. Kněz patří výhradně Kristu — tak to chce Mistr. Neboť, tříští-li se zájmy, tříští se i síly. Myšlenku tu i s jejími důsledky krásně pronesla jeho Božská ústa: Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti.¹

Kněží jeho mají opustit vše, co by je zdržovalo, věnovat se zájmům Krista úplně. Ježíš je chce viděti zbavené statků časných.² Ba nešetří ani posvátného pouta rodinného.³ A to vše je podmínka, sine qua non,⁴ aby se mohli stát jeho apoštoly „...není mne hoden“. Ale nedivme se! Práce na ideách vykupitelských je řádu nadpřirozeného. Proto pro ni jakoby řád přirozený neplatil.⁵

I zářné vzory, jak má jednat kněz, vidíme v Písmě sv. Tak na př. sv. Matouš. Kristus jej pozval: „Pojď za mnou!“⁶ — „A on, opustiv všecko, vstal a šel s ním.“⁷ Přímou z celnice, ze zdroje příjmů.

Též bratři, Šimon a Ondřej opouštějí své zaměstnání na volání Ježíšovo. Jan a Jakub opouštějí otce uprostřed práce a přidávají se ke Kristu.⁸ A něžná jeho ústa, když jde o apoštolát, dí: „Nech ať

¹ Mat. 6, 24 (Luk. 16, 13)

⁴ Luk. 14, 26-27

⁷ Luk. 5, 28

² Mat. 10, 8; 19, 29

⁵ Mat. 10, 34-35

⁸ Mat. 4, 18-22 cfr.

³ Luk. 14, 9 cfr. Mat. 10, 34-39;

⁶ Mat. 9, 9

Mar. 1, 16-20

Luk. 9, 59-62

mrtví pochovávají mrtvé“ ty však „pojď za mnou!“¹ Jinému pak učedníku nedovoluje ani rozloučiti se s příbuznými a odůvodňuje to, že takový „není způsobilý ke království Božímu“.²

Pravda, apoštolé a učedníci šli za Kristem Pánem v naději na odměnu časnou: „Hle, my jsme opustili všechno..., čeho se nám tedy za to dostane?“³ Proto Kristus P. své apoštoly tři roky vychovával. Proto též poslal i Ducha sv.

Naopak chudičkému Kristu nelíbí se příchýlnost k věcem pozemským! Víme to z odpovědi jeho onomu muži, kterého naděje na časný blahobyt k němu táhla: „Syn člověka nemá, kde by hlavu položil.“⁴

Tedy — pryč od statků časných! To chce z chudé Panny zrozený Pán od svých kněží. Proto sám nemá ničeho.⁵ Ba i ten společný majetek svěruje správě Jidášově.⁶

Odstrašující příklad přílnutí ke hmotě člověka, který vyšším věcem zasvětil své síly, podává dávná, nikdy však neblednoucí tragédie Jidášova. — Kristus Pán chce, aby kněží byli tak prosti starostí časných, že se jim mají věřící i o výživu starati: „Neboť hoden je dělník pokrmu svého.“⁷ Kéž by všichni kněží mohli bráti se sv. Pavlem Boha za svědka, že nikdy neužívali příležitosti k lakomství.⁸ Sv. Pavel přímo šlape vše pozemské: „Avšak co mi bylo ziskem, to jsem položil pro Krista za škodné.“⁹ Tak první kněží pohrdli světem!

Co se celibátu týče, nebyl náhlý přelom ze St. Z. do Z. N. ani nutný a snad by nebyl u židů ani vhodný. Přece však i ten v Písmě sv. probleskuje. Kristus Pán žádá i opuštění manželky pro sebe.¹⁰ A jistě též proto, že sv. Jan byl panicem, směl odpočívat na hostinné Ježíšově hrudi a byl ve zvláštní lásce u Mistra.¹¹ A mimochodem řečeno, i nevěsta jeho Církev sv., která se s jeho Božským Srdcem důvěrně stýká, vycítila jeho přání.¹²

Nestačí však opustit majetek a rodinu. Kristus žádá daleko více: Opuštit sama sebe a obětovati se! „Jde-li kdo ke mně a nemá v nenávisti (= miluje více než mne) i života svého — nemůže býti mým učedníkem!“¹³ Nejsou tedy přemrštěná slova sv. Paulina: „Ipsi sunt hostiae sacerdotes.“¹⁴ Kněz je nejen obětující, nýbrž i obětovaný podle ideálu Velekněze dle řádu Melchisedechova.

V pojmu kněz je obsažen pojem duchovního sebezmaření. Jestli kněz solí. „Vy jste sůl země.“¹⁵ Sůl se rozpouští, proniká tkanivo a tak chrání před hnilobou. Kněz má tedy chránit před mravní hnilobou — hříchem. Má se takřka rozpustit a proniknout celou tkáň společnosti lidské a ji zachránit.

¹ Luk. 9, 59-62
cfr. Mat. 8, 21-22

² Ibid.

³ Mat. 19, 27

⁴ Mat. 8, 20

cfr. Luk. 9, 57-58

⁵ Ibid.

⁶ Jan 13, 29

⁷ Mat. 10, 10

⁸ I Thes. 2, 6

⁹ Filip 3, 7-8

¹⁰ Mat. 19, 29 cfr. Luk. 14, 26; 18, 29

¹¹ Jan 13, 23; 19, 26

¹² Již v prvních dobách C. nařizován coelibát; na př. konc. Illiberit r. 304, Kartag. II. r. 310 a stále se požadavek ten obnovuje. Tak na př.: Later. II. r. 1139, Trident a j.

¹³ Luk. 14, 26

¹⁴ Ep. XI ad Sever. P. L.

61, 196, 8 A

¹⁵ Mat. 5, 13

Sůl dodává chuti pokrmům. Kněží mají solit pokrm duší, pokrm slova Božího — zásad Kristových. A čím? „Mějte sůl v sobě!“¹ Svou láskou, velikomyslnou obětavostí, dobrým životem! Musí tedy býti solí dobrou. Neboť „pakli sůl bude neslaná, čím ji osolíte?“²

Zde naznačeno veliké nebezpečí pro kněze. A jak strašný je pád kněze, naznačuje sám P. Ježíš otřásajícími slovy: Sůl neslaná „ani do země, ani do hnoje se nehodí, ale vržena bude ven“³ „aby od lidí pošlapána byla.“⁴ Tak Pravda věčná! Jak mrazivý rozsudek! Hlava klesá pod tíží té myšlenky...

Jest zde však vytčen i prvek velikosti kněžství. Sůl u Židů byla symbolem přátelství a věrnosti.⁵ Skutečně! Kristus mluví k prvním kněžím své Církve: „nazval jsem vás přáteli.“⁶ Kněží — přátelé duší — jim věrní, kteří jich neopouštějí ani ve vlastním nebezpečí!

Jestli zachvátila duše hniloba, jestli byly zláhány bludičkou klamavé radosti, úsměvem zrádného štěstí do víru v oceán hříchů — kněz jim má být světlem: „Vy jste světlo světa.“⁷ Mají těmto zbloudilým svítiti na cestu k přístavu spásy — jsou světlo... maják...! To však nestačí. I když zachránění cítí již pevnou půdu pod nohama, kněz jim musí svítit. Vždyť pocestného do nebe — k Bohu — tolik čeká zákeřných nebezpečí! Je-li duším zima a ony skřehlé beznadějností nemohou jíti dále, kněz je světlo, které svítí, které hřeje! A co je tím světlem kněžským? I to víme z úst Pána. „Tak svět světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré.“⁸ Zde je jistě též důvod, proč se Božský Světitel tak vroucně modlil za posvěcení apoštolů — kněží při poslední večeři k Otci ve velekněžské modlitbě.⁹

Takovým světlem byl sv. Pavel. Nebojí se psáti Filippským: „Buďte mými následovníky, bratři.“¹⁰ A tuto myšlenku opakuje ještě šestkrát.¹¹

I v tomto přirovnání je zřejmá stopa prvku sebezmaření. Světlo svítící, stravuje zdroj světelný. Tak i u kněze. Vše, co na něm přirozeného, stravuje se snahou svítit dobrými skutky — býti svatým. Aby nebyl bludičkou duším — neb snad shaslou pochodní pravdy a ctnosti. Vždyť o tom, který byl „světlo světa“,¹² napsal sv. Jan smutná, zarmucující slova: „lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehenderunt.“¹³ Jaká to tedy pobídka pro kněze, aby zářili co nejvíce! Aby nevydávali více dýmu než světla! Tento požadavek vedl ruku spisovatele „Vůdce bohoslovců“, aby napsal: „Budu-li svatým knězem, spasím duše; tyto však zahynou, budu-li knězem jen obyčejným.“¹⁴ Zajisté. Neboť — co zmůže vyhlásé srdce kněžské? Když kněz musí být ohněm sálajícím — výhřevnosti větší, než slunce nebeské a výhřevnosti stálé!? Jinak je sluncem, které taví sněhy pyšných horských velikánů za dne; zapadá však a roz-

¹ Mar. 9, 49

² Ibid. cfr. Luk. 14, 34

³ Luk. 14, 35

⁴ Mat. 5, 13

⁵ M. Mlčoch - Starověda biblická - Praha [1888] 94 poznám.

⁶ Jan 15, 5

⁷ Mat. 5, 4

⁸ Mat. 5, 16

⁹ Jan 17

¹⁰ Filipp. 3, 17

¹¹ 1 Kor.: 11, 1; 4, 6

1 Thes.: 1, 6; 2, 12

2 Thes.: 3, 7; 3, 9

¹² Jan 8, 12

¹³ Jan 1, 5

¹⁴ Dubois, Vůdce bohosl., Praha [1905] 45

tavený sníh se mění v noci — v led... Slibný počátek, zdrcující konec. Proto ono: „Ale mám proti tobě, žeš opustil lásku první.“¹

Kněz musí vyniknout nad falešné světlo moderní osvěty. Musí být ostrým kontrastem. Jinak zapadne jak chvilku zářící meteor v hlubinách noci. A aby stále svítil, musí stále žár srdce živiti obětováním své přirozenosti — sebe sama.²

Tak zbaven sama sebe — „s Kristem ukřižován jsem“³ — jest schopen zamilovati si zájmy Kristovy. Aby pak na nich se zdarem mohl pracovati, má býti spojen s Ježíšem. Tak se on sám vyjádřil: „Kdo není se mnou, proti mně jest a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.“⁴ Těmito slovy před apoštoly odsoudil Kristus jednání slepých vůdců — farizeů. Výslovně to pak praví Mistr apoštolům ve vážných chvílích poslední večeře: „...zůstaňte ve mně a já ve vás“.⁵ A to je druhá podmínka sine qua non. Jako taková je vyslovena od samého Krista Ježíše. A co jiného je pro apoštoly samé příkaz o mši sv. — „to číňte na mou památku“,⁶ než pevné pouto jejich s Kristem? Apoštoly jistě tížila myšlenka, jak provedou všechna přání svého Pána. Ale on jim a jejich nástupcům slibuje pomoc před svým triumfálním odchodem do nebes: „já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa“.⁷ Toto spojení, jak z celé souvislosti závěru evangelia sv. Matouše plyne, bude zárukou zdaru v jejich činnosti.

Spojení mají být s Ježíšem láskou. Láskou kněžskou, jejíž úchvatný hymnus zapělo srdce Pavlovo pod údery Ducha sv.⁸ A jakou láskou plálo jeho srdce,⁹ napovídají nám slova, jež mu jeho láska ke konci listu do pera takřka vnutila: „Kdo nemiluje Pána našeho Ježíše Krista, buď proklat!“¹⁰

Dokončení.

F. Červinka:

ČLOVĚK.

*Já změřil jsem za noci dráhy hvězdné,
já poznal jsem jasně i žhoucí slunce,
já změřil jsem přesně i moře bezdné,
já zkoumal jsem život i v malé buňce.*

*A nyní, když všechno jsem změřil, zbádal,
kdy žítí již plna je lidská míra,
tu teprv hledám, kdo svět ten skládal,
však pozdě! Ten, cítím, neumírá!*

¹ Jan Apok. 2, 4

² Překrásný symbol má svěcenec před očima, když klade do rukou světitele rozžatou svíci při obětování.

³ Galat. 2, 19

⁴ Mat. 12, 30

⁵ Jan 15, 4—8

⁶ Luk. 22, 19

⁷ Mat. 28, 20

⁸ 1 Kor. 13, 1—8

⁹ Výraz pravé lásky jest též vřelá touha, aby osoba milovaná byla milována.

¹⁰ 1 Kor. 16, 22

Deset let Pontifikátu Pia XI. v záři unionismu.

(Pokračování).

19. března 1930 vyzval na hrobě sv. Petra celý svět k společné modlitbě za usmíření urážek Božskému Spasiteli v Rusku spáchaných. Ať mluví tu jeho plamenná slova: „Proto, abychom stanovili způsob co možná nejlepší pro zadostiučinění za všechny tyto spáchané svatokrádeže, rozhodli jsme se, pane kardinále, k němu vyzvati, všechny věřící celého světa, v den svátku sv. Josefa 19. března příštího měsíce, vstoupiti do Naší basiliky sv. Petra a tam na hrobě Knížat apoštolských sloužiti mši sv. za odpykání, usmíření a zadostiučinění za všechny tak hrozné urážky Božskému Srdci nejen za spásu tolika duší svedených i za tvrdé a těžké zkoušky, za útechu přemilého Našeho národa ruského, aby konečně ustalo tak veliké utrpení a jednotlivci i lid se vrátil jako dříve do jednoho ovčince Spasitele a Vykupitele, Pána Našeho Ježíše Krista. Po této prosbě Nejvyššímu Srdci za odpuštění o usmíření za oběti i samé ukrutníky, budeme prositi přesvatou a neposkvrněnou Pannu Marii, Matku Boží, jejího přechistého Snoubence sv. Josefa, Patrona katolické Církve, zvláště pak ochránce ruského národa a to sv. Anděly, sv. Jana Křtitele, sv. Mikuláše, sv. Basila, sv. Jana Zlatoústého, sv. Cyrila a Metoděje, jakož i všechny svaté a zvláště Sv. Terezii Ježíškovu, které ve zvláštní ochranu jsme světili budoucnost těchto duší.“*

Proto 19. březen 1930 bude navždy velikým dnem pontifikátu Pia XI., papeže unionistického. S ním zároveň modlil se celý svět: „Spasiteli světa, zachraň Rusko.“ (300 dní odpust. po každé, 24. V. 1922 Pius XI.)

A jaký úkol ukládá Pius XI., „papež unie“ nám slovanským bohoslovcům? Neustává nám zdůrazňovati velikost Apoštolátu sv. jednoty při každé příležitosti. On ví, že my jsme tak blízcí našim slovanským bratřím, on ví, že nás poutá s nimi dědictví našich Otců, sv. Cyrila a Metoděje na obou stranách. Odtud velká láska Pia XI. pro naše unionistické kongresy na Velehradě, (odtud pokračuje ve šlépějích slavného papeže Lva XIII. ve velepamátné encyklice „Grande munus“, kterou celému světu zazářila velikost sv. Cyrila a Metoděje), když tak krásně zdůrazňuje nám jejich věrnost k Apoštolské Stoliči a jednotu jejich víry „Quare igitur miremur, si Cyrillus ac Methodius — quos Orientis filios, patria Byzantinos, gente Graecos, missione Romanos, apostolatus fructibus Slavos appellare licet omnia omnibus facti sunt, ut catholicae Ecclesiae unitati omnes lucrarentur.“** Tak píše r. 1927 o jubileu narození sv. Cyrila a r. 1929 o mileniu sv. Václava, zdůrazňuje nám bohoslovcům a kněžím důležitost apoštolátu unionistického znova „Clerus ita numero ac virtute auctor non modo fide apud vos fovere ac roborare contendet, sed etiam, apostolico studio calens, sanctorumque Methodii et Adalberti vestigiis

* List Pia XI. ke kardinálu Pompiljmu 2. II. 1930. (italsky).

** List „Quod. s. Cyrillum“, 13. II. 1927;

insistens, modis omnibus enitetur ut dissidentes Slavi finitimarum regionum ad Ecclesiae matris unitatem, ut est optatissimum, revocentur.”*

Jsmе si vědomi, bratři, úkolu, který nám určila Prozřetelnost Boží a který nám tolik klade na srdce veliký papež Pius XI., „papež sv. unie”? Budme si, bratři, navždy vědomi tohoto důležitého historického faktu, že sv. Cyril za nás umírá v Římě, ohnisku katolické církve a sv. Metoděj v naší vlasti. V tomto spojení smrti našich apoštolů, sv. Cyrila a Metoděje s naší vlastí a Římem je skryta budoucnost slovanských národů. Čím pro celou církev katolickou jsou sv. Petr a Pavel, tím pro nás Slovany jsou sv. Cyril a Metoděj. Jako jejich mučednickou smrtí stal se Řím hlavou Církve Kristovy, tak i smrtí našich apoštolů slovanských byla zpečetěna jediné šťastná naše záchrana mezi Slovany a Římem.

Pro toto spojení Slovanů s Římem nebyli v IX. stol. pochopeni a nejsou chápáni, což je nejsmutnější, ani ne ve XX., když spadla pouta otroctví u národů slovanských. Dr. Grivec píše o sv. Cyrilu a Metodějovi: „Než přece nebude příliš smělým tvrzení, že svatý Cyril a Metoděj byli největšími muži své doby a že jejich dílo právě proto nemělo ještě většího úspěchu, poněvadž byli v oné době příliš osamoceni.“** Sv. Cyril a Metoděj byli dva osamělí velikáni, kteří se zjevili před tisíci roky ve střední Evropě jako dvě jasné hvězdy a předešli dobu. Žasneme, když uvážíme, že oni byli pro Slovany misionáři, apoštoly, šířitelé kultury, učenci, diplomaty, trpíтели, mučedníky a světci. O sv. Metodějovi píše Dr. Grivec takto: „V pravdě byl Metoděj mučedníkem své oddanosti k svaté církvi a její jednotě, mučedníkem apoštolské horlivosti, mučedníkem lásky k nesmrtelným duším, mučedníkem lásky k pohrdaným Slovanům.“*** O sv. Cyrilovi píše zase očitý svědek, knihovník Anastasius v Římě, že byl mužem veliké svatosti, velikým mužem a učitelem apoštolského života, nejmoudřejším mužem „tak velikým a v pravdě tak filosofem“, „vskutku obdivuhodným filosofem“†

Jedině proto Pius XI. při jubileu sv. Cyrila r. 1927 tolik nám klade na srdce za vzor život sv. Cyrila a Metoděje a to bez rozdílu všem stavům. On ví, že my dědictvím Cyrilometodějským jsme mostem, který spojuje nás s našimi odloučenými bratry slovanskými. On ví, že my jediná máme tak přirozenou možnost přivésti zbloudilé ovečky velikého národa Slovanského do lůna Církve a proto praví tak krásně slovy Lva XIII. „Immo etiam, prout idem Pontifex paulo ante memorat, oportet »ut ii, qui catholicae unitatis exsortes adhuc tamen duos Sanctos Viros in honore habent at reverentur, alliciantur ad appetendam concordiam et coniunctionem cum hac Apostolica Sede, considerantes, quam absonum sit ab eius communionem esse seiunctos, quam tamquam matrem et magistram coluerunt illi, quos ipsi esse habere fidei praeceptores fatentur.«”††

* List „Caritatem decet“, 4. III. 1929.

** Dr. Grivec: Slovanští Apoštolé sv. Cyril a Metoděj;

*** tamtéž;

† tamtéž.

†† List „Quod. s. Cyrillum“, 13. III. 1927.

Nuže jak veliký úkol tu očekává především Moravany se Slováci a Čechy, který Pius XI. nám tolik klade na srdce? Jak ctíme a pokračujeme uskutečňovat dědictví našich Otců sv. Cyrila a Metoděje pro jednotu sv. Církve? Bohužel, je toho porozumění mezi Slovany vůbec tak málo a pravda je tak hrozně smutná. Pro tvrdost srdce našeho a pýchu národní u Slovanů vůči bratrům. Kristus stále krvácí a my jsme tak hrozně tupí. Dr. Grivec to praví tak upřímně „Kristus až dodnes ukazuje roucho své svaté církve víc roztržené než kdykoliv před tím, především mezi četnými pokoleními velmi zbožných a bohatě nadaných národů slovanských, kteří jsou si tak blízcí — a přece jsou tak daleko od sebe.“*

A přece dějiny světové, řízené Prozřetelností Boží, určují nám ten veliký význam kráčet ve stopách sv. Cyrila a Metoděje, uskutečnit dílo, které oni začali již před tisíci roky: *spojení Slovanů mezi sebou svorností a láskou k Římu*. Ať jsou nám výstrahou slova téhož prof. Grivce: „Národ, který nectí důstojně dědictví svých Apoštolů, není hoden života.“**

Po Sloanech pak přijdou do ovčince jednoty církve Kristovy i ostatní národy východní, které sv. Otec zároveň s láskou volá do domu otcovského, aby se přiblížil jednou konečně návrat radostný všech ztracených synů „*Quare compellemus atque obsecramus ut una Nobiscum non modo animisque consentiatis, sed etiam operam nostram et laborem conferatis quo citius dies illucescant optimus, quo Graecorum, Slavorum, Rumenorum aliarumque orientalium nationum non paucos solum, sed plerosque filios hucusque disiunctos ad pristinam cum Romana Ecclesia consuetudinem restitutos salutabimus?*“***

Těchto několik skrovných črtů nám dává poznati bohatost apoštolátu Pia XI. na poli sv. Jednoty. Budeme děkovati Pánu Bohu, že Prozřetelnost Boží povolala na staroslavný stolec Petrův Pia XI., papeže tak veliké lásky, oběti, modlitby a touhy po návratu tolika odloučených našich bratří slovanských a ostatních východních národů, aby se uskutečnila překrásná modlitba a touha Ježíše Krista „*ut omnes unum sint*“.

J. K. Řím.

* Dr. Grivec: Slovanští Apoštolé sv. Cyril a Metoděj;

** tamtéž.

*** Enc. „*Rerum Orientalium*“ 8. VII. 1928.

Hi sunt patres nostri, verique pastores, qui nos sedentes in tenebris ad admirabile vitae lumen vocaverunt.

(Z officia k sv. Cyrilu a Metoději.)

U CÍLE.

(Novosvěcencům r. 1932 věnováno.)

*Vesna se níží k slovanské líše
a větrík věje tichounce, tiše...*

*Samoten v cele, v myšlenky zabrán,
do dálky patří novokněz mladý...
Velebná chvíle — světu být vyrván —
a knězem Páně — vždy — bez výhrady!*

*Myšlenko blahá, odlesku ráje,
ty plníš duši něhou i děsem;
ty vzlétáš z těla v přejasně kraje,
kde není bolu — a vše jen plesem!*

*Ty stavíš, Bože, na horu krásy
pozemské dítko chudasa mdlého;
otvíráš před ním poklady spásy,
mocí, hle, slova to svátostného!*

*Tot oltář Církve, kněžství toť svaté,
jež k Bohu vznáší — nadšením vzňaté,
od slunce východu v západ až v dáli
oběti díků, prosby a chvály!*

*Předobrá Bože, v hostii bílé,
upírám k Tobě zrozené zraky;
Tys náplň dobra, světlo neměnlivé,
jež mžikem trhá broživé mraky!*

*Děkuji Tobě, počátku všeho,
Jsoucnosti věčná, milostí Dárce,
že jsi mne zvolil za sluhu svého,
za vůdce duší — pastýřem stáde!*

*Maria Panno, Matičko kněží,
ochrannou rukou žehnej mé žití,
ať nástrah světa povždy se střeží
a leskem hvězdý příkladem svítí!*

*Solušní Bratří, Otcové naši,
kněží kéž ctnostmi vlast naše raší!*

DIES, QUAM FECIT DOMINUS...

Po sychravých dnech — vždyť ještě slavnost Vzkříšení konala se mnohde za citelného chladu — božihodově slunce jako znovu-vzkříšené vystoupilo nad obzor z chladivého, teplo zachycujícího obalu studených mlh. Hned zrána dávalo tušiti krásný den — „den, který učinil Pán“. Sám Ježíš Kristus, vítěz nad chladem života — smrtí, připravil si tento den jako na důkaz této svaté pravdy zmrtvých-vstání, jež jest základním článkem našeho náboženského života. To jest rok co rok se opakující výročí tajemné události z milostivého času Krista Pána mezi smrtelnými lidmi. Avšak zvláštní změnou okolností spojena tato sama o sobě hluboce náboženská oslava zlobou lidskou umučeného Ježíše Krista se slavností pro mnohé vesničky nejpamátelnější v řetěze jejich dějinných událostí. Ano, toť den, který o slavném Božím hodu velikonočním připravil nám Pán svým základním zázrakem. Ale můžeme letos plným právem zvolati: „Toť den slavnostní, který nezměrná milost a láska Krista Pána, spojená se spolupůsobením slabého tvora lidského, připravila zástupům věřících v mnoha městechkách a vesnicích naší drahé Moravěnký.“ Hlavně rodičům těchto hrdinů vpravdě den radosti, když přijímali v tolika farních chrámech se slzami v očích nejupřímnější dík za syna, tolik potřebného pro vinici Páně. Za smutných dnů svatopostních vypučelo na 60 květů, jež chtějí voněti bohulibou obětí a hoří mladistvým nadšením pomáhati duším z osidel vášní a hříchů na dobrou cestu k poslednímu cíli — Bohu. A na Boží hod rozvily se tyto květy v plné své kráse, kdy po prvé stánuli novosvěčenci tam, kam toužilo jejich srdce, u stupňů oltářů Páně a chvějícím se hlasem volali k Bohu Nejdobrotivějšímu: „...introibo ad altare Dei...“ Ukázaly ty davy lidu v pozeňnaných chrámech farních, že je to něco neobyčejného, taková primiční slavnost. Kněžtvi je povoláním nejvznešenějším na světě vůbec, ale taká nejtěžším. A když primiční kazatelé leťmo lidu ukázali, ba jen naznačili cestu kněze bohatou sice různými radostmi, ale se skrývajícími se ostrými a bodavými trny bolů — tu nejedno oko zaslzelo. Proč? Snad dojetím, že jinoch přes to vše dovedl se, ovšem s pomocí Boží milosti, dobrovolně rozhodnouti na takovou namahavou cestu, — snad soucitem nad ztraceným mladým životem. Toto poslední však není a nemůže býti smýšlením opravdového katolika. To řekne jen člověk svěťácký, moderně založený, který nemá pochopení pro otázku Cirkve a náboženství. Pohledme však, jaké jsou ony ideály, pro něž svět obětuje mládí i život. Jak nečestné, nízké — i zvrhlé. To však je dnes v modě, to umí svět oceniti vavřinem i zlatem. Ale pro oběť, nad níž není ideálnější, má jen pohrdlivý úsměšek, ne-li hrubou nadávku. A v tomto světě mají oni pracovati. Svět je nenávidí a bude nenáviděti jako nenáviděl jejich Mistra a Pána. Protože pak jsou ve světě a lidmi jako každý druhý, přes to, že svěcením byl jim vryt nesmazatelný charakter samého Krista — alter Christus, musí se celá věřící obec spojití ve vroucí modlitbě k Pánu, jenž prosícím uděluje z přebohatého zdroje milosti, o sílu a vytrvalost v těžké jejich práci. Modleme se, aby působili pozeňnaně!

Hynšt F.

Estetická hodnota katolické liturgie.

Vynikající pracovník v moderních otázkách sociologických Dr. Aug. Rössler C. Ss. R. pronesl na sjezdu Lvovy společnosti ve Štýrském Hradci (29./VII.—1./VIII. 1895) osobitou zásadu: „Znám jen jedno umění — umění náboženské, umění křesťanské. Každé jiné umění, které nesměruje přímo k oslavě boží, je bezcenné.“¹ — Pozoruhodná myšlenka — hodna nestranné úvahy! Mnohému, byť by nebyl vášnivým ctitelem antických geniů, zdají se slova katolického kněze zvonivou frází — řečnickou nadsázkou. Nevytvořil pohanský starověk díla vynikající umělecké ceny?

Místo odpovědi — nová otázka. V čem tkví podstata každého umění? Ve zjevení nekonečna v konečnu, ve vtělení věčna v prchavou konečnost. Krásno, jež nám představuje, jest vždy částečné odhalení božské velebnosti, božského krásna. Kde tedy jinde najde umělecké snažení své uspokojení, ne-li v Bohu či přesněji v náboženství, které je živým, nejinimnější soužitím s nejvyšší Normou všeho pravého krásna? „Pulchritudo creaturae nihil est aliud quam similitudo divinae pulchritudinis“² praví kníže theologů, sv. Tomáš Akv. Umění je odrazem božstva, je projevem boží nádhery ve vesmíru. Tvůrčí uměleckou sílu nemá slabý člověk ze sebe, nýbrž z Toho, jenž řekl: „Hle, jménem jsem povolal Beseleea ... a naplnil jsem ho duchem Božím, moudrostí, důmyslem, dovedností ve všeliké práci, vynalézavostí v možném zpracování zlata, stříbra, mědi, mramoru, drahých kamenů a rozličného dřeva.“³ Slova Písma o božském původu estetické tvorby potvrzuje přesvědčení všech národů.⁴ Od Boha, ohniska veškeré krásy, všechna umění vycházejí — k němu musí se opět vrátiti oduševněna hlubokou úctou, posvěcena vroucí láskou. Jako slunce vysílá na naši zemi zářivé paprsky svého světla, které, odrazivše se, spějí zpět k svému zdroji, tvořice jasný den, tak žádá Nejvyšší, by odlesk jeho božského majestátu vržený do vesmíru znova se obrazil v kultu jemu povinném, v němž by král přírody — člověk uložil vše, co má nejdrahocennějšího.

Avšak běda! Náhle zaznívá lidstvem hrůzná disharmonie, nastává tma, je spáchán hřích, který nikým nezadržován šíří vlny své záhuby vždy hlouběji a pronikavěji. Nitro každé duše, která je vlastním principem všeho krásna, je zohyzdění nepřátelstvím s Bohem — nejostřejší disonancí. Může srdce zmítané tmou rozháraností zroditi světlo souladu?⁵ Bude schopno vybudovati velechrám pravého umění? „Omnis creatura ingemiscit usque adhuc.“⁶ — Úpí uměny, neboť proti přirozenému určení je jich zneužíváno k smyslnosti, pověře a pýše. Temná noc ukrádá k své oslavě paprsky

¹ Jos. Schwerter C. Ss. R. „P. Dr. Aug. Rössler 1851—1922“ Schweidnitz (1929) 529. — ² Expositio in Dionys. c. 4 l. 5. — ³ Exod. 31, 1—9. — ⁴ Staudenmaier „Der Geist des Christenthums“ Mainz (1859) II. 202. — ⁵ „Lucidus ordo“ definuje Horatius krásno (Ars poetica 41) — ⁶ Rom. 8, 22.

dne, smrt kráslí své holé skráně záblesky života. Než byt by sebe více zmírající pohanství chvástalo se velikostí svých būžků a své kultury, jak učinili obyvatelé Efesu (Skut. ap. 19, 34) — vše marno! Z otevřeného bojiště jeho morálních zásad, z hnusného chaosu jeho filosofických systémů nevzejde nikdy vyšší popud k vzletu do sfér nehynoucí Krásy. Nicotnost jeho model nebyla s to, aby zabránila hnilobnému rozkladu. Umění volalo po Vykupiteli.

Hle, tu přichází Ten, v němž vše má býti obnoveno:

ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν Χριστῷ (Ef. 1, 10) je programem nové epochy dějin lidstva — *instaurare omnia in Christo* je heslem též nových dějin nového umění! V křesťanství dosahují umělecké snahy vrcholu, křesťanství přineslo a dokončilo to, co je stěžejní její metou: zjevení nekonečna v konečném, sblížení věčna s prchavou pozemskostí. Ono dalo světu Ježíše Krista — ideál, v němž jsou skryty všechny poklady moudrosti a krásy. Zhojivši vnitřní rány duše, vlilo v nás milost posvěcující — nejladnější harmonii, nejvyšší krásno mravní, které je plodným pramenem krásna estetického. Křesťanský kult svými svátostmi, svátostinami, zvláště však nejsv. obětí eucharistickou připravil uměleckému tvoření nejúrodnější půdu působnosti. Vznešený jeho cíl je bytostně, věčně spjat s cílem umění: sjednotiti našeho ducha s božstvím, snížití nebe na zemi, povýšiti zemi k nebi a vzdáti hold Nejmocnějšímu.

Jedině křesťanství Kristovo, křesťanství katolické pochopilo podstatné vztahy obou velkých ideí: dobra a krásna — liturgie, nejživotnějšího projevu dobra, a umění stělesnění duchovního krásna a postavilo do služeb své bohoocty nejcenější výtvořiny básnické, hudební, stavitelské a plastické, nedbajíc jidášských námitek pseudokristů: Luthera, Kalvína, Zwingliho a j., jako by nádhera, lesk a bohatství jejího kultu odporovala chudobě a prostotě, již hlásal Ježíš. Za příkladem sv. kajícnice pečovalo vždy o to, aby vonná mast uměleckých talentů líbala nohy božského Mistra — věčné nehynoucí Krásy.

Než nebylo tím umění degradováno se své výše? Neutrpklo svým podřízením postavením na svém vzletu? Historie ukázala, jak i na něm osvědčilo se obsažné slovo posvátných obřadů ordinačních: „*Servire Deo regnare est.*“¹

Ve Starém Zákoně lpěl Hospodin neúprosně na nařízení o jednotnosti místa, kde měl vyvolený národ provolávati slávu jeho božskému majestátu.² K polytheistickému modlářství naklonění Židé byli tím ustavičně upozorňováni na dogmatickou pravdu: „*Videte, quod ego sim solus et non sit alius Deus praeter me.*“³ Zákaz vyrábění sochy Boha - Jahve¹⁰ připomínal jim neobsáhlost boží Bytosti. „*Si enim coelum et coeli coelorum te capere non possunt, quanto magis domus haec, quam aedificavi.*“⁴ Každý Hebrej byl si dobře vědom pravdivosti těchto inspirovaných slov, jež vtiskla jejich li-

¹ Deut. 12, 4—7. — ² Pontificale Rom. Clementis VIII. et Urbani VIII. (ad subd.) Naopak praví biskup Keppler: „Eine Kunst, die sich selber Zweck ist, kommt genau so weit als ein Mensch, der sich selber Zweck sein will. Beide versauern, verknächnern...“ (Aus Kunst n. „Leben“ S. 287) — ³ Deut. 32, 39. — ⁴ III. Reg. 8, 28.

turgü charakteristický duchovní ráz. Je přirozeno, že takto oduševněný kult náboženství Mojžíšova, na rozdíl od tělesně nízkých modlářských orgií pohanů, přál více uměním duchovým, básnictví a hudbě, které dospěly pod přímým vlivem Ducha sv. netušené dokonalosti. „Nikdy latinská neb řecká óda nedosáhla vznešenosti nejprostšího žalmu,” praví velký Fenelon.¹

Avšak soustředění pravé bohopocty na jediné místo světa omezovalo nemálo rozpjetí a rozvoj uměleckých geniů. Teprve s rozšířením nekrvavé oběti novozákonní, která je přinášena Spravedlivému „na všech místech” (Mat. 1, 11) — bez přestání, dnem i nocí, obět čistá, neposkvrněná, rozlilo umění své zářivé paprsky světem křesťanské kultury. Teprve nyní dostalo se lidstvu nejvelkolepějšího a přece tak přístupného ideálu všeho krásna — Ježíše Krista — Bohočlověka. S Augustinem můžeme zvolati: „Homo sequendus non erat, qui videri poterat; Deus sequendus erat, qui videri non poterat. Ut ergo exhiberetur homini et qui ab homine videretur, et quem homo sequeretur, Deus factus est homo.”² Nízké vzory pohanství zavinily hluboký úpadek estetických hodnot — duchově nadpřirozené pravdy židovství znemožnily jejich smyslovou stylisaci. S jakým jásotem proto vrhla se umění v náruč křesťanství, jež přinášelo jim vykoupení, spojivši ladně oba podstatové prvky psychologického krásna.

Dokončení.

Jan Dokulil:

PROBUZENÍ.

*Ticho brunátní a praskne jako plod,
jak v noci pták vykřikne vyplašen.
Slyš ševl snu jak odlétá, snad anděl v kvítí pláče.
S květu střemchy motýl nocí odnášen.*

*Den bílým šátkem zastřel jemné hvězdy,
všech tisíc cest se slévá v modrou bář,
však zdá se mi, že anděl kdesi blízko pláče.
Přes peřeje růží světlo padá naň.*

*Ticho. Jemně chvív se tma, jež skládá křídla.
Praskot stebel světla, šumot v šeru zřídla,
za obzorem hodin bloudí nový den.
Nová úzkost podbarvuje víčka, svítí nový den.*

¹ Thalhofer - Eisenhofer „Handbuch des kath. Liturgik“ Freiburg č. Br. (1912)
² I 209. — ² Sermo LII. de diversi P. L. 39, 1660.

Jitro křesťanského umění.

Přehlédneme-li francouzskou katolickou literaturu asi od padesátých let minulého století až skoro po dnešní dobu, shledáme v tom neurčitém počtu katolických spisovatelů několik jednotlivců, jež oproti ostatním jeví se jako mohutní horští velikáni proti stádu pahorků. Zářivými vrcholy ční nad oblaky, jejich boky však jsou bičovány malomocnými bouřemi.

Kdože jsou ti giganti? Paul Verlaine, Barbey d' Aurevilly, Arnošt Hello a Leon Bloy — abychom jmenovali ty největší. Posláni Bohem, aby silou své geniality plašili smutek a bol poutníků Slzavého Údolí, těch, kteří ještě nosí ve svých duších sen ztraceného Ráje. Poněvadž umělci, hodní toho jména, tvoří pro sobě rovné anebo pro ty, kdož jsou jim alespoň schopni rozumět, plynulo by z toho, že zmínění čtyři — v poměru k povýšenosti svého díla — našli by velmi málo čtenářů. A je tomu opravdu tak.

Krása — synonymum Boha, velikost, vznešenost myšlenek i činů a pravá sláva — to vše již dávno přestalo být předmětem lidských tuh. Peníze a vše to, co mohou poskytnout, stalo se symbolem a náplní života degenerovaného lidstva.

A tu přijdou jacísi „šílenci“ (genius a blázen nemají k sobě daleko — to přec ví každý rozumbrada!) a postaví jim před oči zrcadlo jejich mravní i intelektuální bídy a v kontrast s tím krásu věčných náboženských ideálů, jimž svým způsobem, bez omezení své umělecké individuality se dali do služeb. Takoví odvážlivci nechť nečekají na smilování! Porušili důstojný klid jejich zažívání a zneklidnili snad mechanismus jich mozků; ať tedy pocítí sílu jejich spravedlivého rozhořčení! — Tím zaslíbeni jsou nenávisti málo obyčejné, jež je ubíje nebo zmrzačí.

Slavný autor „Moudrosti“ (P. Verlaine) je jedním z těch psanců. „Pamatujte, že nebylo lze nic podobného spatřiti od dob středověku. Veliký básník, jenž nezpíval než pro Ježíše Krista, jako ti neznámí světci, jimiž byly napsány strašlivé hymny liturgie!“ Tak psal o něm Bloy. Taková charakteristika určuje vždy stejný osud jejímu nositeli: buď proklet!

Distinguovaný umělec a nedostižný mistr stylu, autor „Ženatého kněze“ Barbey d' Aurevilly — zdaž zasluhuje čehos jiného než jeho předchůdce?

Arnošt Hello, autor „Slov Božích“, blýskající genius myšlenkových hloubek, co ten? — Blázen! Sv. Augustin a sv. Tomáš nám vše pověděli, genius páně Hellův nemá nám co říci!

Leon Bloy, vznešený autor „Zoufalce“, bič buržoá a obáváný „pamfletář“ — ten z nich nejvíce zasluhuje!

Než, přes tak krátký proces, jaký s nimi udělala intelektuální luza, zůstávají tím, čím je učinil Bůh: velkolepými genii myšlenky a slova, vstoupivšími hrdě do služeb ideálů, hlásaných od věků katolickou Církví.

Celkové jejich úsilí neslo se však k zvláštnímu ještě cíli, což snad nebylo hned patrné: ohlašovali jaro křesťanského umění, toho umění, jež dovedla Církev pro sebe vytvořit jen v heroickém středověku.

Slavný francouzský scholastik Jacques Maritain praví o tom: „Jestliže má uprostřed nevýslovných katastrof přivolaných moderním světem přijít okamžik, byť sebe kratší, čistého křesťanského jara, Květná neděle Církve, krátké hosannah ubohé země synu Davidovu, je možno očekávat pro ta léta s živým rozumovým i duchovním vzletem opětné vzkříšení opravdu křesťanského umění k radosti lidí i andělů. Již jakoby se toto umění ohlašovalo v individuálním snažení některých umělců a některých básníků, kteří po sobě následují průběhem posledního půlstoletí a z nichž někteří se počítají mezi největší...”

Tu zřejmě má na mysli zmíněné velikány (dílo Bloyovo přivedlo Maritaina ke konversi), to pro ně v první řadě psána jsou ta slova.

Nuž, buďte pozdraveni, vy slavní věštcí křesťanského jara!

—al—

La Saletta.

Každého roku rozhlaholí se křesťanské chrámy po žalostné sekvenci Stabat Mater radostnou velikonoční antifonou Regina coeli, laetare — a přece bolest Matky neumírá. Jasně to potvrzuje La Saletta.

Svatá Panna promítá pro lidské omezené chápání i do své neutuchající blaženosti moře bolesti, zde na zemi za lidí protrpěné, aby se snáze její zbloudilý lid v kajících slzách, vida zármutek Matky, již navrátil na bezpečné cesty, vedoucí k věčné domovině.

Matka milosrdenství se proto zjevuje plačící — v slzách, v jasných výškách chudých strání dauphinských Alp nad vesničkou La Salettou — dvěma prostým dětem.

Hra na „Ráj“, pohádkově vysněná zbožnou myslí odstrkování dítěte, mění se ve skutečnost, když nad připraveným „rájem“ snesla se v jasném světle Královna andělů s bolestnou výzvou a truchlivým proroctvím.

Toto význačné a dosud málo známé zjevení, předcházející zázraky lurské, událo se v kvatembrovou sobotu před svátkem Sedmibolestné l. P. 1846.

Dvě děti: Melanie Kalvatová a Maximin Giraud byly vyvoleny Boží Prozřetelností, aby se staly varovnými hlasateli nebeské zvěsti.

Za parného červencového dne ubírali jsme se vloni k posvátnému místu po kamenité, neširoké cestě, omezené s jedné strany vysokými stráněmi, zelenajícími se pastvinami s idylickými skupinami pasoucích se oveček, a s druhé strany příkrými srázy, porostlými křovinami. Cesta je téměř beze stínu a sluníčko pálí. Upíráme zraky

k vrchu s křížem, za nímž se tají svatyně a místo modlitby Neposkvrněné. Posléze se vynořují věže basiliky a jejich nízké, hranolovité helmice s velikými kříži se ostře odrážejí od modré oblohy. Svatyně v horách! Velkolepé okolí. Kamkoliv se podíváš, vidíš čněti k jasnému blankytu horské velikány, které jakoby svými šedými čely podpíraly klenbu nebeskou. V nižších úžlabinách těchto obrů bělá se sněh. Veliké výšky kol tří až čtyř tisíc metrů.

A zase zalétá zrak ke stánku Božímu a k místu zjevení na mírném svahu před svatyní. Je ohraženo železnou mříží. Skupiny bronzových soch nám názorně předvádějí celé zjevení, které otevírá smutný pohled na „předvečer nejstrašnějších a největších událostí“ a povzbuzuje k pokání.

Svatá Panna se zjevila v kroji žen chudého okolního kraje a plakala. Její slzy, třebaže nesvlažily země, mizejíce ve vzduchu, otevřely pramen vody, řinoucí se od té chvíle stále. Nevysychá ani v nejparnějším létě.

Pak svatá Panna zjevila pohledy apokalyptické hrůzy před duševním zrakem dětí a sdělila jim, které hříchy nevěrného lidu tolik volají k nebi. Nebeská Královna poté ubírala se nahoru, kde obrácena tváří k věčnému městu modlila se asi za náměstka svého Syna, načež vznesla se zpět do své nebeské slávy.

Celá cesta svaté Panny má podobu písmene S — podoba křížové cesty ve svatém městě. Matka Vykupitelova konala tu asi pobožnost křížové cesty, s tímž zármutkem jako tenkrát v bezútešné noci po nesmírných hrůzách Velikého pátku a hlubokého smutku první Bílé soboty (dle vidění cth. Kateřiny Emmerichové). Čtrnáct dřevěných křížů, rozestavených na této cestě, připomíná křížovou cestu v Efesu, jak ji viděla táž ctihodná řeholnice.

Jaké podobnosti — tolik napomínající a povzbuzující k pokání, které bylo též dominantou lurdských zjevení a v poslední době všech zjevení nebeské Paní v nešťastném Španělsku.

Toto místo nabývá dojmavé krásy, když se snese nad horskou plání tichá noc s myriadami světél. Tehdy vychází k místu zjevení z basiliky průvod poutníků, kteří střídavě se srdci zvonů zpívají francouzskou latinou krásný hymnus mariánský: Ave Maris Stella.

A loňského roku při večerním světelném průvodě zazněla i česká chvála Panně Marii, ozdobě celého nebe a vřelá prosba papežské hymny za sv. Otce.

V takové krásné, nezapomenutelné chvíli nejlépe se porozumí splnění touze Maximinově, aby aspoň jeho srdce bylo tu pochováno. Velkolepé ticho horských výší, nepřerušované ani šelestem stromů, má velkou sílu a hloubku významných slov.

V tichu, tam daleko od tíživých a rozptylujících starostí lidského života, Pán Bůh je nejblíže lidskému srdci, které upokojí jedině On, Svatý a Milosrdný.

Sestra Marie od Kříže — Melanie Kalvatová — praví ve své zprávě o zjevení, že pohled očí Neposkvrněné Panny by stačil, aby uvedl duši na cestu, na níž jedinou její touhou bylo by plniti vůli

Páně a vzdávati Hospodinu ustavičnou chválu a díky a očišťovati se úkony dostiučinění a odpykání.

To vše způsobuje tedy starostlivý pohled laskavých očí Matěřských.

Jestliže si toto budeme častěji připomínati, vroucněji budeme prositi Královnu apoštolů: Obrát k nám své milosrdné oči!

Psáno ve svátek Sedmibolestné I. P. 1932.

Š. P. — Výtocký: Rím:

VZDYCH VEČERA.

*Až západ ohňom vzblčí,
až modrá priepasť klenby bude zralá,
až mesto zahorí tisícami svetiel,
až mesiac zastane mi ponad hlavou
a cypriš zachveje sa chladom —
stát budem u fontány...*

*Vtedy, snáď práve vtedy,
v tvári budem zcela bledý
a v srdci túha po pokoji
mňa s svetom Tvojím, Bože, spojí!*

*Vtedy, snáď práve vtedy,
zachvejú sa šeptom rety
a kríž jasný osvieži mi ducha
i srdce, čo prudkým tempom búcha...*

*Vtedy, o môj Bože, láskou Tvojou premožený
kl'aknem k nohám Tvojím v sladkom snení
a azda sopár vzdychov budem schopný,
bych tlumočil Ti svoju lásku...*

Lékař — misionář.

Církev svatá, vždy si jsouc vědoma příkazu Božského Spasitele, aby jeho učení bylo hlášáno všem národům, plní jej ve sv. misích, jejichž určením jest vštípati spasitelnou nauku Božského Syna národům, tápajícím v temnotách pohanství, primitivům, kteří nepoznali světlo Pravdy, pravého Boha, k němuž by ani přirozeně nedošli.

Ti, kdož odhodlali se opustiti civilisovaný svět a hlásati v dálných krajích svaté evangelium, musí vyhověti určitým podmínkám, aby se setkali se svým účelem. Důležitou podmínkou, vedle důkladného vzdělání theologického, jest poznání jazyka, mravů toho národa, k němuž se chce odebrati, jakož i poznání místních poměrů. Ač to všechno jest nutné, přece k úplnému zdaru misí nestačí. Kdyby misionář omezil se jen na poučování lidu, kdyby sebe lépe zdůrazňoval pravdy křesťanské, sám by však je jak svým životem, tak účinnou láskou nepodepřel, neměl by toho úspěchu, jaký očekával, ba mnohdy žádného. Plyne tedy další nutnost: hluboko se skloniti k tomu ubohému lidu a dokázati mu, že křesťanství nedělá naprosto rozdílu rasového. Je tedy se strany misionářovy nutna *caritas*, která nejlépe upravuje cestu k srdci a pak i k duši člověka. Ta „*caritas*“ nemůže se vztahovati jen k duším lidským. Misionář musí jíti dále! On musí pečovati nejen o duchovní potřeby svých svěřenců (což je ovšem na prvním místě), nýbrž i o potřeby těla. Musí si všimati nedostatků tělesných a snažiti se, aby jim, pokud lze nejvíce, zmírnil jejich bídu a utrpení. Tak může nejen zeslabiti nedůvěru lidu vůči cizincům, nýbrž získati si i jeho přízeň, ano i oddanost, což obé je svrchovaně důležité k získání pro nové učení. Všestranná pomoc člověku je nejlepším důkazem dobrého smýšlení s ním a on pak jistě ochotně a rád dá se nakloniti pro vyšší ideály. K duši lze se dostat i srdcem.

Aby mohl misionář tak všestranně působiti mezi pohany, je nutno, aby užíval všech možných prostředků, jedná-li se o pomoc ubožákům. Že pomoc se strany misie v době hladu, nemocí přináší hojné požehnání, to je jisté. Vytkněme si však z této všestranné činnosti jen úzký, ale vznešený okruh; všimněme si misionáře jako lékaře.

V dnešní době byl plně pochopen význam lékařství pro misie. Svědčí o tom četné ústavy misijní, zřízené pro výchovu misijních lékařů, jak kněží, tak laiků. Je známo, že člověk, sklíčený těžkou chorobou, touží po Bohu, rád se k Bohu obrací, protože ho člověk uspokojiti nedovede. Bůh takto různým způsobem si upravuje lidská srdce, aby v nich nalezl svůj vznešený příbytek. Kolik je na světě lidí, které teprve těžké utrpení přivedlo k poznání, že jedině Bůh je zdrojem nejvyššího blaha a štěstí. K sblížení takové duše je třeba prostředníka — kněze. Lékař — katolík však může tu mnoho dobrého vykonati.

Jisto jest, že kněz a lékař, pracující v misích k těmž cíli, jsou

nejkrásnější a nejvznešenější synthesesou, kterou lze nejlepšího zdaru v misiích docílit. Kdo jest lidu blíže, než-li kněz a lékař? Kněz léčí chorou a po pravdě prahnoucí duši a dává nejlepší útěchu a sílu duši, ranami osudu zdeptané a beznadějně. Lékař, mající opravdový soucit s člověkem, těžkou nemocí na lůžko upoutaným, mající snahu za každou cenu mu pomoci v jeho utrpení tělesném bez ohledu na to, kolik za to dostane, ba naopak, kde může, jen z čisté lásky k lidství nezištně vytrhne člověka z náručí smrti a tento zdar jest mu jedinou radostí, takový lékař dovede si získati a na sebe strhnouti celé masu lidu. Neboť lid dobře vycítí u lékaře lásku k člověku, soucit s trpícím a snahu nezištně lidem v utrpení pomáhati.

Je-li tedy misionář také lékařem, má předem zajištěný úspěch své blahodárné činnosti, alespoň lepší, než kdyby působil jen jako misionář. Vždyť konečně využije-li člověk svého umění k tomu, aby prostřednictvím jeho získal srdce lidská pro Boha, koná tím nejvznešenější poslání na zemi, a Bůh jistě požehná takové činnosti. Bůh nedal člověku rozum a svobodnou vůli k tomu, aby užíval ho proti Bohu, ale aby ho používal k rozmnožení slávy Boží na zemi. To je pravý účel i povinnost člověka.

Misie dnes dobře pochopily, jaký význam pro rozšíření křesťanství mezi pohanskými národy má vyučení misionářů — kněží i laiků — v lékařství. Jest třeba, aby misionář ovládal tolik medicinu, by mohl si poraditi s léčením běžných nemocí, nutné však jest, aby zvláště dobře prostudoval ty nemoci a je dovedl léčiti, které jsou v jemu určených krajích obvyklé. Máme-li na mysli tropické země, pak v úvahu přicházejí hlavně ty choroby, které jsou tam domovem. Jsou to už z Písma sv. známé: malomocenství, zimnice, mor, spavá nemoc a jiné. Z nich pak nejstrašnější a velmi časté jest malomocenství, jehož podstata je dosud nejasná. Všimněme si blíže utrpení leprosních.

Uvážíme-li, jakým vyděděncem lidské společnosti malomocný je, tu dovedeme oceniti tu ohromnou práci, kterou konají misie ve prospěch těchto „ubohých z ubohých“.

Dílo lásky, vykonané ve prospěch leprosních, vyvstane nám před očima v celé své mohutnosti, když si všimneme, jak taková lepra vypadá, jejího procesu a s jakým nebezpečím je spojen styk misionářů s touto strašnou metlou tropu.

Malomocenství (lepra, Aussatz) jest nemoc dnes už výlučně tropická a záleží v činnosti dosud neznámého bacila, který napadá buď svalstvo nebo nervy. Dle toho pak se vyskytuje ve dvou modifikacích:

a) *lepra tuberosa*, malomocenství uzlovité spočívá ve tvorbě uzlovitých infiltrátů ve svaích. Proces probíhá takto: Na počátku inkubace jeví se jako symptomy: zemdlenost, nechut k jídlu, průjmy, horečka. Potom objeví se na kůži puchýře se skvrnami jednotlivé po celém těle roztroušenými. (Podobně jako syfilis.) Skvrny jsou nejprve rudé, pak hnědnou, načež v dalším stadiu mizí, ale za to objeví se ve svaích jednotlivé uzly. (Seskupením těchto uzlů nabývá obličej zvláštního lvího výrazu, t. zv. *facies leonina*). Tyto uzly se

pak rozpadávají a vznikají leprosní vředy, které mají za následek zničení (opadání) nebo zkomolení celých krajín tělesných. Žádná část těla není od nich ušetřena. Celý proces trvá ca 9 $\frac{1}{2}$ roku. Ku konci nastanou zpravidla komplikace pleuridity, pneumonie nebo nephritidy, jež učiní rázný konec žalostnému životu malomocného;

b) *lepra anethetica seu nervosa* projevuje se hnědými liquidními skvrnami, úplně bezcitnými nebo vzniká na nich t. zv. leprosní puchýřina. Tato místa se obvykle rozšiřují po celém těle a stávají se tak bezcitnými, že nemocný vůbec nereaguje na žádné jinak bolestivé podráždění. V důsledku napadení nervového nastává postupné ochrnutí jednotlivých svalů končetin, zeslabení svalstva, vlasy vypadávají a tvoří se rozsáhlé vředy. Na to nastává komplikace jako u lepry tuberculosní a nemocný schází ze světa asi za 18 a půl roku po inkubaci. Často se oba případy lepry kombinují.

Vmysleme se nyní do situace malomocného: Jakmile se u něho tato nemoc objeví, přestává býti členem lidské společnosti. Každý se ho bojí a s hrůzou před ním prchá. Jest vyhoštěn ze světa a musí se odebrati do kolonie malomocných, jež právem se nazývá „údolím smrti“. Co hrůzy musí prožívat nemocný, když beznadějně jest nucen patřiti smrti ve tvář, která dnes nebo zítra po hrozném utrpení ho sklátí v hrob.

Pochopíme nyní snadno, zamyslíme-li se nad žalostným osudem těch, kdož propadli smrti, jakým utiňujícím balsámem jsou slova a péče milosrdných křesťanů, nelekajících se žádného nebezpečí, jen když mohou získati duše pro Krista. Malomocní dobře chápou tu propast mezi odporem svých krajanů — pohanů vůči nim a mezi obětavou láskou křesťanských misionářů, kteří se jich ujímají s největší péčí. Nedivme se potom, že malomocní tak rádi přijímají náboženství lásky a také ostatní, vidouce oběti, jež přinášejí misionáři pro cizí, všemi opuštěné nebožáky, přicházejí k závěru, že to nové náboženství, jež šíří ti hlasatelé, nemůže v sobě chovati nic špatného, když se misionáři ani nákazy, ani smrti nebojí. Lidé vidí oběti, vidí účinnou lásku misionářů a to táhne. Verba movent, exempla trahunt.

Dnešní misijní činnost, založená na křesťanské lásce k bližnímu, jest pro lid pravým požehnáním. Jaký hluboký význam pro šíření křesťanství má synthesis apoštolátu s lékařským uměním, jímž umožněna jest péče i o fysickou bídu a utrpení člověka, to již dnešní doba pochopila. Vzniklo velké hnutí pro tento postup při misijní činnosti a již jsou zřízeny na různých místech Evropy četné ústavy protestantské i katolické pro výchovu misionářů, kněží i laiků v umění lékařském. Zvláště Německo se v tomto ohledu vyznamenalo. Katolíci si zřídili četné misijní domy, z nichž čelné místo zaujímá „das katholische missionsärztliche Institut“, kde vychovávají se laici-lékaři pro tropické oblasti. Úlohy se takto dnes rozdělují. Lékaři-laici, milosrdné sestry, misionáři-kněží, ti všichni sledují jeden cíl: přinést lidu, tápajícímu v temnotách pohanství světlo víry v jed-

noho Boha, vštípi mu Kristovo náboženství velké lásky. Pomáhejme my všichni zdaru misí vroucími modlitbami k Bohu. Bůh vyslyší prosby naše a požehná této vznešené práci misijní pro duše lidské, takže přijde snad jednou doba, kdy zazáří v plném jasu nad celým světem Kristův kříž, symbol jeho nekonečného milosrdenství a lásky k ubohému, hříšnému člověku.

er:

Rozdělení českých dějin.

(Poznámky ke knize *Josef Pekař: O periodisaci českých dějin*, vydal Historický klub v Praze 1932.)

Přednáška, kterou měl prof. Pekař při své rektorské instalaci na Karlově universitě, a jež hned při svém pronesení vyvolala živý ohlas žurnalistický, vychází tuto v třináctistránkové brožurce jako otisk z březnového čísla ČČH. Přes svůj malý vnější rozsah je spisek — jak tomu u Pekaře, stylisty a mistra adekvátního a úsporně raženého výrazu často bývá — vnitřně velmi bohatý.

Po pietních slovech úvodu, věnovaného velikému učiteli Pekařovu Jar. Gollovi, kde je vlastně řečeno in nuce credo vědecké školy Gollovy, přechází studie k vlastnímu thematicu. Klade si otázku, „nemělo-li to, co zveme vlivem kulturně silnějšího sousedství obecnější nebo hlubší povahu než je příklad, daný národu národem“. A na markantních příkladech českých dějin politických, kulturních, náboženských i hospodářských demonstuje, že je tu cosi vyššího, „určitá duchovní dispozice doby“, která determinuje snažení a konání člověka po všech stránkách. Projevů a stop této „duše dobové“ má si všimnout historik a tam, kde postihuje jednotu tohoto vyššího řádu, která vtiskuje každé kulturní epoše svou duchovní fysiognomii, má právo mluvit o samostatné periodě historického vývoje a hledat její mezníky. Může to činit pouze methodou empirickou, prostředky rozumu, opíraje se o poznatky historika umění a literatury. Pekařovi je příznačné pro náladu dneška, že přibývá prací, které meze rozumového poznání chtějí překročit, dívá se však na tyto snahy skepticky a přichází tu, on ve vědě vždy empirik, k přiznání, že jen věřící křesťan najde bezpečnou odpověď na otázku, jakým zákonem, jakým rozumem řídí se dějiny lidstva, že jen on dovede postihnouti tajemný smysl, metafysiku všeho...

Paralelně s touto hlavní premisou zkoumá Pekař, které duchovní epochy zasáhly nejpronikavěji do našich dějin. Byly to dvě doby idealistické touhy a růstu k duchovému cíli, období gotické ve stol. XIII.—XIV. a romantické ve stol. XIX. Hlubokému vlivu doby gotické podřazuje i renesanci a barok, jež tak spíná ve vyšší jednotku periodisační, sahající od poč. XIII. stol. až do 2. polovice stol. XVIII., a nazývá ji *českým středověkem*.

Celkové dělení našich dějin podle práce Pekařovy vypadá tedy takto:

1. Starověk (doba románská) do let kol roku 1200,
2. středověk do 2. polovice XVIII. stol.,
3. novověk.

Poslední fáze je vyplněna obdobím osvícenství a romantismu. A naše doba? Pekař našel v jejím neutříděném chaosu několik symptomatických náznaků pro její růst ze synthesy minulosti, ze sil realismu, osvěžovaných inspirací romantismu, zvláště jeho odkazem nejcenějším, láskou k dědictví otců.

Hluboko pod povrch dějů pronikající erudice Pekařova podala analýsu přesvědčivě logickou a jasnou. Najdou se ovšem — jak to sám naznačil — i místa, pro něž bude asi polemizováno. Ostatně co tuto theoreticky po prvé vykládá, našlo vlastně svou realizaci již dříve r. 1914 v „Dějínách československých“ (které svým rázem se daleko vymykají z obvyklého rámce středoškolských učebnic); ale i přesto máme před sebou práci velmi významnou, byť by i novější historie často nepřiznávala periodisaci a jejím dělítkům valné důležitosti. Pekař se svou studií s tímto směrem neztotožňuje, a bylo již řečeno, proč klade periodisaci smysl hlubší než pouhému praktickému orientačnímu dělení. Důslednost, s jakou aplikuje svá kritéria, vede často k výsledkům, které se s pojetím staršího dějepytu neshodují. Kladení periodisačního data k r. 1200 je novum. Palacký, Novotný, Šimák, Bretholz, Schlesinger, Bachmann a j. vidí, byť se v datu rozcházel, historický přelom až na prahu reformace. Pekař ovšem — a kdo by nevzpomněl Golla — zdůrazňuje zřetel k dominantám dějin evropských (v. Smysl čes. dějin 1929) a málo dá na tvrzení o autonomnosti dějin českých, ačkoli se toto mínění ve více méně zmírněné formě u nás traduje. I názor o „duši dějin“, stejně jako jeho pojetí „duše národa“ (nejjasněji snad zřejmé ve sv. Václavovi 1929) jistě najde své odpůrce v přívržencích historického materialismu a u stoupenců přírodovědecky-vývojového názoru na život národa, jak jej podal Muir ambo Miljukov.

Pekařův názor chce být — podle vlastního tvrzení — nezávislý od nějakého určitého filosofického směru. Částečná podoba s Hegelovým systémem zdá se opravdu jen bezděčná. Svým celkovým pojetím blíží se Pekařův názor spíše novým idealistickým směrům ve filosofii současné.

Nás pak zajímá hlavně to, že muž, který se zahleděl snad nejpronikavěji do tajemných zdrojů dneška, dovedl ocenit v plynutí časů duchovní vlny mocného idealistického posvěcení a že rozumářský analytik připouští metafystickou jistotu těch, již sledují záměry boží. Byť jen subjektivně připouštěl.

Z N A Š E H O R U C H U

Predragi bratje v Kristusu !

Mi ljubljanski bogoslovci z zanimanjem čitamo Vaš vseslovanski bogoslovski list *Museum*.

Museum, časopis slovanskih bogoslovcev pa ne sme nikoli pozabiti, da je zveza slovanskih katoliških bogoslovcev možna samo na podlagi ideje ciril-metodijske! To nas uči historija, to nam potrjujejo tudi izkušnje zadnjih let. Slovanski katoliški akademski inteligenti so na svojih kongresih v Krakovu (1929), Ljubljana (1930) in Bratislavi (1931) sklenili, da je ciril-metodijska ideja vodilna ideja zveze slovanskih katoliških akademikov in inteligentov. A ker je ciril-metodijska ideja religiozna, cerkvena ideja, zato pač velja to mnogo bolj še za bogoslovce!

Zato je nujno potrebno, da se med vsemi slovanskimi bogoslovci *poživi* interes za ciril-metodijsko idejo. Saj je srčna želja sv. Očeta Pija XI., da zlasti katoliški Slovani sodelujejo pri tem tako važnem poslanstvu sv. katoliške Cerkve. (*Museum* 1932, str. 78—80). *Museum* ima na tem polju velike zasluge. L. 1903 je objavil članek „Ideja cirilmetodijska“. Ta članek je dal pobudo za novo gibanje katoliških Slovanov-da, še več: povod za novo internacionalno gibanje; to gibanje je dalo podlago velehradskim kongresom, ki slave letos svoj 25-letni jubilej!

Mi ljubljanski bogoslovci želimo pozitivno sodelovati, da bi se zopet pod vodstvom ciril-metodijske ideje *poživila* zveza slovanskih bogoslovcev, in da bi bil *Museum* resnično časopis vseh slovan. bogoslovcev-ter da bi v ta namen pospeševal ciril-metodijsko idejo!

Na naši ljubljanski teološki fakulteti poleg Slovencev studirajo tudi drugi Slovani: 20 Hrvatov, 3 Čehi in 3 Poljaki; poleg tega je pri ljubljanskih salezijancih še več Čechov in Slovakov, ki se pravitko zanimajo za našo idejo. Na fakulteti imamo torej ciril-metodijski krožek, ki se ga udeležujejo zastopniki raznih slovanskih narodnosti.

Namen našega ciril-metodijskega krožka (ACMK) je, da skuša akademike in srednješolsko dijaštvo поблиže seznamiti s ciril-metodijsko ideologijo, da se vanjo pogloblja ter v duhu katoliške akcije navaja svoje člane in po njih dijaštvo ter ljudstvo k aktivnemu sodelovanju po zgledu velikih slovanskih apostolov s sv. Cerkvijo za povratek ločenih slovanskih bratov k vesoljni edinosti.

Predvsem poudarja krožek potrebo molitve, žrtve in notrajne poglavitve. Člani večkrat darujejo sv. mašo in sv. obhajilo v namen ACM (Apostolstva sv. Cirila in Metoda). Da se morejo člani usposobiti za delo v duhu svetih slovanskih blagovestnikov, navaja naš krožek člane k studiju tozadavne literature in jih s predavanji, ki jih imajo člani sami, uvaja v spoznavanje ter umevanje krsčanskega Vzhoda in njegovih potreb. To je naše teoretično delo, praktično in podrobno pa Vam bomo poročali o prvi priliki, ko se med seboj seznanimo, še več.

Krožek si more v štetu v srečo, da ima v svojem prizadevanju za voditelja tako odličnega poznavavca krščanskega Vzhoda kakor je g. prelat univ. prof. dr. Fr. Grivec. Na teološki fakulteti ima vsak teden predavanje o krščanskem vzhodu; po predavanju pa se vrši sestanek imenovanega ACMK (akademskega ciril-metodijskega krožka). Vrh tega pa imamo še obligaten dveletni kurs iz vzhodnega bogoslovja.

Krožek je letošnje šolsko leto navezal pristrčne slike s poljskimi bogoslovci in nekaterimi redovniki na Poljskem in je našel med njimi veliko navdušenja za ciril-metodijsko akcijo.

Zato je naša srčna želja, ljubljeni bratje v Kristusu, da bi enake ali še pristrčnejše vezi vezale naš krožek z Vami!

Pričakujemo gotovo Vašego ljubeznivega odgovora ter Vas pozdravljamo

Vaši bratje v Kristusu

člani ACMK-a na bogoslovni fakulteti v Ljubljani.

Ljubljana, 7. aprila 1932.

Fr. T. Kurent.

* R O Z H L E D Y *

Misijni.

Katolički akademický spolek misijní ve Vídni vydal právě publikaci Dra P. Petra Schmitz-e S. V. D. o bolševismu v Číně. Velmi bystře sleduje autor poměry na dalším Východě, bedlivě všímá si všeho toho, co může ohrozit nejen světový řád, nýbrž i křesťanství. Upozorňuje na důležitost katolických misí, jejichž hlavní síla musí býti přenesena do vých. Asie. Čínská půda se má státi jevíštěm událostí dalekosáhlého významu. Náboženství Kristovo, — toť úhlavní nepřítel bolševismu; odtud ona promyšlená snaha, prostředky praeventivními zabrániti jeho rozšíření. Čtyřicet kněží zavražděných v Číně od r. 1922—1931 je dosti výmluvným důkazem bezohledné činnosti komunistické. Autor praví zcela otevřeně: „Ideálem sovětského Ruska je *centralisace* lidstva na komunisticko-materialistickém základě vycházející z Asie.

Přeložení vládní moci z bývalého

Petrohradu, (jenž byl nazýván také „oknem k západu“) do Moskvy je více než zřetelným důkazem změněné orientace sovětů. Právě Čína volána byla k tomu, aby se stala místem jejich intenzivní činnosti. Světová revoluce je hlavním cílem, za nimž houževnatě kráčí sovětský režim; proto po nezdaru revolučního hnutí v Evropě, především v Německu r. 1923, a když generální stávka v r. 1926 v Anglii skončila fiaskem, není veliké naděje, že by revoluce byla vyvolána právě spojením se Evropy se sověť. svazem, má se státi spojencem spolehlivějším právě daleký Východ. Podaří-li se skutečně Čínu bolševisovati, pak nalezlo Rusko neocenitelného „soudruha“ a udělalo obrovský krok k určenímu cíli, neboť říše se 400,000,000 lidí již něco znamená. Pravděpodobnost, že by Čínu následovaly ostatní východní země, je značně velká. Právě proto nelituje sovětský režim ani těch největších obětí. Ona sociální, hospodářská, humanitní zařízení mají ukázati

právě oněm krajům skvělou sociální a hospodářskou formu komunistickou. O potřebnou propagaci v cizině dovedou se sovětě postarat výborně. Území Číny má se stát místem, kde má být učiněn mocný výpad proti imperialistickým mocnostem, především proti Anglii. Stalin dal pro východní země tyto direktivy: „Strany komunistické mají povinnost vésti odvážný a důsledný boj proti cizozemskému imperialismu, uskutečniti vzpouru širokých vrstev proti statkářům, bohatým sedlákům, paralysovatí vliv duchovenstva, *misíí* atd.“ Kdyby skutečně plány sovětů byly realizovány, pak kapitalistický diktát západních průmyslových a koloniálních mocí by byl rozhodně zmařen. Snahy bolševiků jdou ve znamení kulturního pronikání Asií na západ. Veliká komunistická hospodářská unie na Asijském kontinentě pod vedením Moskvy je rovněž grandiosním cílem bolševické hospodářské politiky na dalekém východě. Tak byla by Asie osvobozena od útlaku západního kapitalismu a stala by se účastnou „požehnání“ svobody proletářů. Industrialisace asijských států a nezávislost jejich na západním kapitálu, je heslem vých. politiky od r. 1929. Nebude zajisté nepravdou, přisuzuje-li se emisarům v Číně úmysl zneklidniti světový trh, čímž přirozeně jsou poškozeny průmyslové země západní. Jako třetí důvod, proč Rusko obrátilo zřetel hlavně v posledních letech na Čínu, uvádí dr. Schmitz, úsilí předejiti její pokřesťanění, speciálně katolisaci.

Sv. Otec prozíravě naznačil, že těžiště misíí je nutno přeložiti do vých. Asie, zvláště do Číny. Rovněž bolševici nemohou se ubrániti myšlence, že boj mezi Kristem a Antikristem má být vybojován v Číně.

Max Hodann píše, že u západních národů jsou pouze dva důsledné ač

protichůdné systémy: Nauka římskokatol. Církve a materialismus ve formě marxistické nauky. Podali-li se proto Čínu s ostatními zeměmi získati pro ideje a snahy sovětů, pak bude na dlouhou dobu zmařena každá možnost pokřesťanění, *misíí* vůbec. Plán je dobře bolševiky promyšlen, neboť nemusí v této, pro budoucí vytváření se světové situace tak důležité zemi, teprve bojovati proti svému úhlavnímu nepříteli. —

Jak diplomaticky sověti postupovali je viděti z toho, že Karahan v září 1920 pronesl, že Sovětské Rusko ruší všechny smlouvy a dojednání s Čínou, která byla učiněna za carského režimu a že bez náhrady vrací kdysi přivlastněná teritoria. Sympatie Sun Weua k Leninovi nemohly ovšem zůstatí bez vlivu na další vývoj. Poněvadž *ruský* personál nestačil na zpracování tak obrovské země, byla založena v Moskvě čínská t. zv. universita, jejímž úkolem bylo vzdělati *domorodce* v bolševických naukách a udělati z nich komunistické agitátory pro Čínu. Mimo to založeny byly menší školní kursy v Vladivostoku, Khabarovsku a některých čínských městech. Dlužno se zmíniti, že vliv bolševismu dosáhl svého maxima v Číně v letech 1924-25. Pozoruhodný je zajisté výrok, ač přehnaný že národní strana čínská byla označována za „přívěsek“ komunist. strany. Čičerin mohl však nicméně r. 1924 při podpisoování rusko-čínské smlouvy právem říci, že jméno Lenin je jedním z nejpopulárnějších jmen v dalekém Východě. (G. Goutherot).

Jaké je stanovisko oficiální Číny k sovětům? Doufám, že postačí říknu-li, že komunismus v Číně byl *oficiálně* zakázán, a je až dodnes. Proti komunistům postupuje se mnohdy s pravou asijskou krutostí a není téměř dne, aby noviny nepřinášely

zprávu o popravách komun., mužů, žen, mladíků i starců.

Dokonce i levé křídlo strany kuomintang se staví energicky proti tomu, aby bylo považováno za nějaké spojení III. internacionály a v r. 1929 usneslo se na zrušení diplomatických styků se sovětským Ruskem. Přirozeně stalo se Rusko vyloženým nepřítelem *oficiální* Číny, právě tak intenzivně, jako ji dříve nabízelo a poskytovalo morální i finanční podpory. Zaslужují-li novější zprávy skutečně víry, pak nemůže být o orientaci nynějšího vůdce, generála Tschanghaischek-a pochyby. Přijal totiž r. 1930 křesťanství (u metodistů) a tím stal se vysloveným nepřítelem bolševismu. To je názor asijského tisku na křest tohoto generála. Tento několikrát prohlásil, že potření komunismu bude prvním úkolem rehabilitace Číny po světové válce.

Přesvědčení bolševiků, že křesťanství musí rozhodně ustoupit, dokumentují různé nápisy, které našel jeden misionář na zdi svého obydlí. „Evangelium jest *jedem* pro Číňany. Křesťanství — toť hrob Číňanů. Křesťanské školy — prostředek ku vnikání imperialismu. Misionáři jsou tajnou policií, špióny imperialistů. Křesťané — otroci misionářů“ atd.

Podobných hesel je mnoho a cíl jejich — rozjitřit široké vrstvy proti náboženství. Čteme-li dále že „křesťané jsou honicími psy Evropanů“, „zrádci republiky“ a j. vidíme, že stav křesťanství je skutečně neutěšený, jenž budí odůvodněné obavy pro budoucnost. —d—

Poznámka k článku „Několik dat o Propagandě“ uveřejněném v 2. čísle Musea.

V uvedené statistice počtu misionářů dle národnosti je pouze *jeden* misionář českoslov. Mnozí se snad

nad tím pozastavovali a bylo jim to nepochopitelné, poněvadž znají misionářů více. Podotýkám znovu, že statistika je vzata z Lesourdova díla „L'ammé misionaire 1631“ a upozorňuji zároveň laskavě čtenáře na jednu větu citovaného článku: „Mimo tento počet (misionářů) jest ještě 1250 m. *bez přesného* určení národového“. Jakousi bezradnost právě při označování národ. příslušnosti ilustruje dostatečně případ s Poláky. Ve vlastním diagramu je jich uvedeno 16! V poznámce se však praví: „Misionářů, *rodilých* Poláků je 69! Nebylo však nám možno *přesně*, s *určitostí* jako takové uvést. Proto ostatních 53 je uvedeno v rubrice „non spécifiés“. Tedy něco podobného v ČSR.

Uvážíme-li dále, jak těžko se dá stanovit příslušnost člověka, žijícího dlouhá léta v cizině a uváděného jako člena určitého řádu, který má sídlo ve státě cizím, pak omluvíme snad přehlédnutí a nepřesnost i o dile tak podrobném a důkladném jako je právě dílo Lesourdovo. Mimo to ona klausule dává tušiti snahu po objektivnosti co největší. Rovněž určování národ. podle jména nezaručuje absolutní jistoty.

Nedopatřením nebyl uveden *skutečný* počet misionářů našich, o kterých budeme se snažiti přinést data *podle možnosti* co nejpřesnější. — *Přáním* zajisté *všech katolíků československých* je, aby měli misionářů *co nejvíce*.

K 220. výročíu narodenia Hugolina Gavloviča. (1712—1787.)

Mysel' naša ráda zabieha do ďalekej minulosti; a zvlášť keď ju tam ťahne taká postava, jakú vidíme v osobe Hugolina Gavloviča. Už 200 rokov pominulo, čo uzrelo svetlo jeho hlavné a najkarakterickejšie dielo

„Walaská škola — Mrawuw stodola.“ Veľmi jasne sa nám predstavuje duša a povaha Gavloviča v tomto diele. Autor snaží sa napraviť mravy svojej doby. Jeho to veľmi bolelo, čo musel ako kňaz — františkán zkusíť medzi pasliermi pod zámkom Vršatcom hory Chrástkovej. (Tam sa totiž liečil na salašoch žinčicou zo souchoľín.)

Tak vtipne a satiricky vie vystihnúť nedostatky svojej doby. Zbásnenie biblického deja v tomto diele bolo Gavlovičovi len príležitosťou, kde vedel tak vhodne umiestniť svoje „nápadky“ na spoločnosť ľudskú a na jednolívca.

Hugolín Gavlovič bol veľmi vzdelaný literatúrou klassickou. Dobře poznal autorov gréckych a latinských. Túto svoju vedomosť vedel

dobre spracovať a podať vo svojich vedeckých dielach. Človek sa poďiví nad učenosťou a zkušenosťou človeka, ktorý väčšinou zo zlatvorenej cely sledoval beh vecí vo svete.

Slovenčina v jeho diele sa zjavne snaží vymaniť z obyčajnej reči knižnej onej doby.

Gavlovič svojim dielom dal základ, na ktorom potom ďalej budovali slovenskí národovci.

Mladí musia sa vedieť nadchnúť za ideu, ktorú nám dali naši výteční muži. Ich príklad nám má svietiť na ceste života.

Tým vďačnejšie si spomeňme jubileum Gavlovičovo, lebo on je z tých mužov, ktorí prispeli k povzneseniu slovenského národa.

Š. Drozd.

* NOVÉ KNIHY *

Dr. Josef Kratochvíl: MEDITACE VĚKŮ. Díl IV. Filosofie nejnovější. Brno 1932, Barvič & Novotný.

Poslední část Kratochvilova díla sleduje cesty filosofického myšlení od Kanta, v němž nejnovější filosofie koření, to až po dobu přítomnou, kdy se třísť v nejpesnější „mosaiku názorů a teorií bez vnitřní souvislosti“. Nesmírně bohatý materiál, ač „zdá se vzpírat jakémukoliv pokusu o rozřídění a usoustavnění“, jest nicméně podán se vši myslitelnou systematickostí a a přehledností. Obsažný výbor z literatury uzavírá každý oddíl. Významné jsou stati o české filosofii, zvláště nejnovější.

Velkolepým svorníkem dovršil autor stavbu, vyrůstající organicky z životního studia a četných prací přípravných. Jest věcí odborné kritiky určití dílu jeho místa v české filosofické literatuře (snese jistě měřítko absolutní). Pro nás je symptomem a svědectvím mohutného obratu, který se ohlašuje v myšlení lidstva, jež znaveno marným hledáním a tápáním, počíná se vraceti k svým pevným základům, k metafysice, k sekulární filosofii křesťanské. Význam díla nezáleží jen v tom, že o obrazové tomistické filosofii je pojednáno

stejně zevrubně, jako o ostatních směrech — což je prostým požadavkem vědecké objektivity, ač to bylo doposud zjevem neznámým; ale dílo ukazuje dobrodiní křesťanské filosofie samo na sobě. Jen proto je dílem synthetickým a nikoliv pouhým katalogem jmen a myšlenek, že philosophia perennis je jedinou plodnou půdou, na níž je možno vyrovnati se s každým poblouzněním, do něhož kdy upadl rozum, vymknuvší se autoritě. Křesťanská filosofie, to světlo, jehož paprsky, byť i mnohokrát odražené, autor s takovou láskou hledal ve všech myšlenkových obdobích, dává mu jasnou perspektivu i v zdánlivě doposud beznadějném labyrintu nynějším:

„Zladíme-li veškeru myšlenkovou činnost dob předchozích i doby dnešní v mohutnou harmonii jednoty, tu philosophia perennis stane se vůdkyní života a jako kosmický hymnus nejvyšší pravdy zazní v srdcích všech, kteří touží po poznání.“
Y.

Aloysius Zelliger: PANTHEON TYR-NAVIENSE bibliographicam continens recensione operum typis Tyrnaviensibus

ca. 1578—1930. editorum, inoconibus nonnullis illustrarum. — Tyrnaviae, 1931. Typis Soc. S. Adalberti. V. 8, str. 15 a 257.

Sostaviť dielo, jaké nám podáva A. Zeliger svojim „Pantheonom“, je veľmi ťažkou a tak aj záslužnou prácou. Veď autor nám tu predkladá všetko, čo bolo v Trnave vydané tlačou od r. 1578 až do r. 1930. Veľký význam diela spočíva v tom, že ono veľmi dobre poslúži raz tomu, kto bude písať históriu kníhtlačiarsťva na Slovensku.

Hlavná stať knihy je vyplnená vypočítaním knih, brožúr a časopisov a tiež mnohými podobizňami. Celkove bolo za túto dobu v Trnave vydané 4.062 diel.

Ačkoľvek kniha má niektoré nedostatky; ale tu sám autor hovorí: Quid magis alienum ab homine, quam omne tulisse punctum, t. j. úplne dokonalého od smrteľníka neočakávať!

Pre nás budúcich pracovníkov majú diela podobného obsahu veľký význam. Preto sa tým väčšmi musíme tešiť dielu Zelligerovmu. — šd. —

Sigrid Undsetová: GYMNAEDENIA. Přeložil K. V. Rypáček. Nákladem Ladislava Kuncíře v Praze 1931.

Svěžím, lehkým slohem, jenž je nedostatkem tolika dnešních románů, líčí spisovatelka kus života Pavla Selmera. Zdařile zachycuje dobu jeho mládí, jakož i jeho lásku k chudé prodáváče v květinářském obchodě, Lucy. Výstižnými rysy kreslí spisovatelka všechny postavy Gymnaedenia. Zrovna před očima se nám pohybují při četbě. Dílo promíseno je úvahami o Bohu, srovnávána jednotlivá náboženská vyznání. Vidíme jasně, jak duše lidská přímo prahne po Bohu, od něhož a pro něhož je stvořena. Spisovatelka připomíná, jak nesprávný názor mají jinověrci o katolicismu, k němuž se Pavel Selmer pomalu proboují od mělkého protestantismu.

Sotva počneme čísti a již jasně poznáváme, že máme v rukou knihu spisovatelky opravdu katolické, a ne pouze t. zv. „katolické“, což samo knihu nejlépe doporučuje. s. p.

Sigrid Undsetová: KRISTINA VAVŘINCOVÁ, I. Věnc. Přeložil E. Walter, Ladislav Kuncíř v Praze 1931.

XIV. stol., kdy poloostrov skandinávský nebyl ještě dotčen reformním náboženstvím, vybrala si Undsetová k historické trilogii Kristinu Vavřincovou, jejíž I. díl Věnc byl nedávno k nám uveden.

Bohatě zachycen život severní přírody i lidí, drsných a pevných, vášnivých a proto trpících. Příroda norská, bouřící a metaající závěje zmrzlých sněhových krupek člověku do tváře, skučící a vyjící v otevřených pláních a zmlátící krovky osamělých dvorců v horách a zase mírná pohoda jarního sluníčka, klidné a mírné pařsky, nesoucí celé záplavy radosti a světla v duši, to vše spájelo se v duši lidu a tvořilo povahy takových forem, jak právě byla duše zastižena ve svém vývoji přibojem lásky nebo bezraděje. Katolická víra, neohmataná a silná byla normou života, kritériem počínání. — V době tradic a v takovém okolí vyrůstala Kristina v dívku, pannu a ženu, — citlivá bytost, ale naplněná vzdorem a silnější než muž v překonávání překážek, vášnivou láskou povolená v hřích a rozloučena s rodiči, přece však hledající smíření s Bohem. S.

H. R. Knickerbocker: RUDÝ OBCHOD HROZÍ. Přeložil Jan Koňka. Nákladem České grafické unie v Praze. 1932.

O Rusku lze slyšet a číst mnoho chutného i nechutného, hrůzoplného se strany jedné a radostného se strany druhé. Dle toho, k jakým jde kdo cílům.

V této knize Američan projíždí územím, městy, dědinami SSSR a sleduje pětiletý plán 1928 — říjen — 1933. Pětiletka vbíjí svou autoritu všude, od hry v šachy a od umění až po pěstování čaje a po železářské hutě. Chce tak vystupňovat průmyslové a zemědělské výrobky, aby Sovětový svaz „předehnal kapitalistické státy.“

Země Rusů je ve stavu mobilisace práce. Komunismus v jakémsi stanném právu organizuje a sestavuje kolektivisaci. Statistické programy, rozpočty af na stavbu měst, železnic, továren na chemikálie a ocel pro milionové vojsko i traktory, zdokonalení zemědělství, nesčíslné KW elektriny, množství uhlí a oleje atd. — vše to je v boji za víru v socialistický stát.

G. P. U. volá k věrnosti a odsťeluje. K objektivnímu nahlédnutí na práci na ruských plánech je dílo Knickerbockerovo vítané. Snad bezděky posiluje domácí komunisty, když ukazuje na sílu organizované práce a její chyby. Morálně je snad pětiletka omylem, však nestranné pohledné na SSSR — pak rudý obchod hrozí i láká!!

Mrazivé je čísti, jak cizích inženýrů, cizí vůle poslouchá svatá Rus! — Což ruská emigrace — Boj za kulturu! — lík.

Bedřich Mendl: HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ EVROPY. Státní nakladatelství v Praze. 1931.

Kniha je psána pro inteligentní čtenáře nehistoriky. Poutavým slohem sleduje vývoj a dějiny hospodářství, jak je předchůdcem agrikultury, průmyslu a jich pomocných slo-žek loďstva, železnice, hutí atd. Začíná prehis-torií, dobou kamennou, bronzovou, želez-nou, sleduje kraje vysoké kultury Egypta, Mezopotamie, Řecka, školometský přechází středověk, aby se roze-psal o novověku, kde už asi Církev nemusila nabádat „bohaté, aby dávali almužnu“ (str. 48), kdy už po-krok přinesl lid protestantský (str. 101).

Nová doba přinesla celou řadu nových proudů. Nestačí úzké poměry domácí, ne-stačí cechovní zřízení. Duch lidský překo-nává překážky a kalkuluje. Obchod zámoř-ský, obchod domácí ve fantastických plá-nech zasahuje do všech odvětví práce, lid-stva i území. Boje a rivalita vedou k zdo-konalování zemědělství, finančnictví, indu-strialsi-lace.

Kniha informací o těchto věcech může mnoho přispět studentsvu k dějinám so-cologie. Však v přítomné době se stane jen historií, protože nemá dat a statistik z různých oborů z doby poválečné a dneš-ní. Údaje končí rokem 1910. —lik.

Jos. Nyklesová-Bukovanská: DEVĚT A KAŽDÁ JINÁ. Povídky. Akciová čsl. tis-kárna. V Praze 1931. 15 Kč.

Pestrá devítka kůzelek na obálce, pes-trá směsice příběhů jest charakteristikou této zajímavé knihy pro pobavení.

Jar. Kunz, gen. just.: TAJNOSTI RA-KOUSKÉHO GENERÁLNÍHO ŠTÁBU. Nakladatelství Solc a Šimáček, Praha II.

Autor sleduje knihu „Kriegs- und Indu-striespionage. Zwölf Jahre Kundschafts-dienst, (Válečná a průmyslová špionáž. 12 let zvědění služby.) napsanou gene-rálmajorem Maxem Rongem, hlavou rak. špionáže a pořadatelem polit. procesů proti „českým velezrádcům“. O světové válce bylo sice již mnoho napsáno, ale právě příčiny její a průběh ve všech etapách, zvláště v zákulisí, může podat jen ten, který měl možnost do všech tajností rak. generálního štábu nahlédnouti.

Jaroslav Sojka: ČERT. Nakladatelství Q. Junek, Týn n./Vltavou.

V této knize jsou líčeny osudy 28. čes. pěšího pluku „Pražských dětí“, po jeho rozpuštění r. 1913. Útrpení českých vojinů na frontě italské a v Černé Hoře. Říká se, že v boji stává se člověk krvelačnou šelmou, která chce protivníka zničit a sebe za každou cenu, bez ohledu na druhé zachránit. Než, jak se v této knize dočtete ani ve válce nevymizí z člověka láska

k bližnímu a soucítí. Svůj život dává v ne-bezpečí za druhá, v nejprudší seči odklá-dá zbraň a sklání se k raněnému nebo umírajícímu.

Kniha vychází též v sešitech, právě jako druhý román téhož spisovatele *Druhá láska*.

HLAS. Kalendář pro české katolíky v Americe na rok 1932.

O BOHA. Vývojové theorie a Pismo sv. Dle různých pramenů upravil *Hynek Dostál*, 1926.

Populární brožura, kterou redaktor Hla-su pověděl něco o strohém darvinismu a inspiraci Pisma svým čtenářům, jichž zvě-davost byla vzrušena opičím procesem daytonským.

J. V. Rosůlek: TŘI CARŠTÍ OFICÍŘI. II. vydání. Nákladem Sfinx v Praze.

Dobrodružný román, ličící osud ruských běženců, kteří opouštějí svou vlast, aby za-chránili svůj život. Bloudí postupně celou Evropou, kde chtějí uchránit svou existenci tituly velkoknížecími, které v západní Evro-pě tak vábivě znějí.

CARD. LÉPICIER, O. S. M. INSTITU-TIONES THEOLOGIAE SPECULATI-VAE AD TEXTUM S. THOMAE CON-CINNATAE CURSUS BREVIOR, TAU-RINI.

Dvoudilná dogmatika nejnovější (první díl vyšel 1931, druhý 1932) vynikající přes-ností a přehledností.

Tamtéž vyšlo: AD MENTEM S. THO-MAE AQUINATIS DISSERTATIO DE DONIS SPIRITUS SANCTI.

Josef Pohle: DOGMATIKA, nově pře-pracována od M. Gierens S. J. První díl. Známá a výborná kniha dogmatiky od Pohle dožívá se v novém přepracování již 8 vy-dání.

Pohle-ho obzvláštní předností, jasná a solidní nauka, hojnost řešených otázek, důkladnost a jasnost jejich řešení, jedno-duché, samostatné a pronikající podání jsou hojně zachovány. M. Gierens drží se po-kud možno předlohy a přináší změny, doplnění a opravy jen tam, kdy toho stav vědy vyžadoval. Také po stránce tiskové je to dílo vzorného výkonu. Kniha se dopo-ručuje nejen theologům jako pomůcka ke studiu, ale především praktickým duchov-ním správcům.

M. H.

H. R. Knickerbocker: RUDÝ OB-CHOD LÁKÁ. Nákladem České grafické unie, a. s. v Praze.

Když „Lidové noviny“ loňského roku

pořádaly svou anketu, která kniha nejvíce zaujala čtenáře během roku, tu mezi knihami, které na sebe nejvíce soustředily pozornost čtenářstva, byly i moderní reportáže amerického žurnalisty a dopisovatele „New York Evening Post“ o současných poměrech v Rusku. Autor své kritické, klidná a věcná pozorování napsal ve dvou knihách: Rudý obchod hrozí a Rudý obchod láká. V první knize popsal poměry za pětiletky a v druhé své knize vyzbrojen jak sovětskými statistikami tak i úředními evropskými statistikami zjišťuje, jak se projevuje sovětský obchod v Evropě. A obzvláště tato druhá kniha je významu mezinárodního. Knickerbocker prozkoumal, jak vyvíjí se rudý obchod v těchto hlavních střediskách hospodářské Evropy: Milán, Řím, Savona, Janov, Marseille, Paříž, Brusel, Antverpy, Amsterdam, Rotterdam, Londýn, Manchester, Liverpool, Kodaň, Oslo, Stockholm, Helsingfors, Riga, Bálkán a Berlín. A zjištění je zajímavé. Rudý obchod vzrůstá. Rudý obchod vytlačuje evropské a americké konkurenty. Je obrátěn řízen a usměrňován. Pracuje s dumpin- gem.

Evropě hrozí ze SSSR velké hospodářské a s ním i mravní nebezpečí. Rozdrobená a rozešťvaná Evropa není vážným protikonkurentem. Tato kniha je vážnou výstrahou. Měl by ji číst každý, komu budoucí osudy národa nejsou lhostejné.

Sk.

Georges Bernanos: ODPADLÍK. I. a II. díl. Nákladem Aventina, Praha.

Georges Bernanos je i u nás již známým autorem. Proslavil jej jeho znamenitý román „Pod sluncem satanovým“, který u nás vyšel hned ve dvou nakladatelstvích zároveň. Romány Bernanosovy plným právem těší se oblibě čtenářstva. Úžasný spád děje, pronikavá psychoanalýza duševních stavů — hlavně mystických, barvitý a plynulý sloh, to všechno jsou dobré vlastnosti tvorby Bernanosovy. A tímto vším vyniká i tento jeho dvoudílný román „Odpadlík“. Knihy tyto lze plným právem doporučit katolickému čtenářstvu. Hlavní interest na těchto knihách jistě budou mít studenti a naše katolická inteligence.

Sk.

Dr. Konst. Miklík: KNIHA O DOBRÉM ZŘÍZENÍ STÁTU. Kritika demokracie a nový politický systém. V Praze L. P. 1931. Praha III, Thlenovská 192. Cena 10 Kč.

Česká literatura neměla dosud spisu, který bychom mohli zařadit mezi utopie — spisy o ideálních společenských útvarech k Platonově Politii, Nomoi, k Aristotelově

vu spisu Politica, More-ovi atd. Dostalo se nám jej v spise Miklíkově a myslím, že je to kladný přínos.

Mohla by se jmenovat zrcadlo demokracie: kriticky ukazuje její nedemokratičnost, oligarchické sklony finančně silných jedinců, kupecké domlouvání politických stran a hrozné výhody demokratické rovnosti. Proti této zvůli staví návrh nové vládní formy, systém nookracie (řec. nous = rozum), vládu rozumu a spravedlnosti. V nookracii se klade důraz na inteligenci, mravní charakter jednotlivců: podle toho se určuje každému volební valor. Nookracie má několik dobrých zařízení: nejvyšší censorský dvůr, proskribci ateismu, laické morálky, svobodné školství atd.

Bude mít tento zdařilý pokus o konstruktivní filosofii státu aspoň ten úspěch u našich politických činitelů, že se shlédnou v zrcadle omylů demokracie?

Edvard Srb - J. Štěpánek: PRÁVA OBČANSKÁ. Sborník zákonů, výnosů, rad a pokynů pro obce, spolky a každého občana. Družstvo „Hospodář“ v Miloticích nad Bečvou. Stran 304.

Srbova sbírka zákonitých usnesení a výnosů je výbornou příručkou pro každého občana. Sbírkou zákonů a nařízení rep. čsl., v níž vycházejí čsl. zákony oficiálně, je již dnes značně rozsáhlou a připočteme-li ještě platná nařízení, výnosy a zákony z Rakouska, občanský zákonník, nařízení býv. zemských vlád, výnosy správního soudu, pozorujeme, že je to materiál velmi rozsáhlý, nesnadný k rychlé informaci, ba i těžko přístupný. Proto autorův zdařilý pokus můžeme jen doporučit. Z obsahu nejdůležitější jsou: záležitosti zemědělské, práva soukromá, právo rodinné, dědické, osobní a věcné, právo obligační, daně, dávky, zákon stavební, silniční, vodní, honební atd.

rn.

Pro katolická jeviště doporučujeme:

Jir. Dvorecká: VÍTĚZSTVÍ PRAVDY. Hra ze života o 3 jednáních. Nakladatelství Jos. Birnbauma v Brtnici.

Václav Jarský: DÍVČO! Lidová hra o 3 jednáních, vyšlo tamtéž.

Knihy redakci zasláné:

Martin Grabmann: DER LATEINISCHE AVERROISMUS DES 13. JAHRHUNDERTS UND SEINE STELLUNG ZUR CHRISTLICHEN WELTANSCHAUUNG. VERLAG DER BAYERISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN MÜNCHEN.

Orodujte u Boha,
ať se vzdálí mátoha,
vždy ať v kráse
zaskvívá se
nad Slovany obloha!

(F. Sušil.)

M * U * S * E * U * M

ROČ. LXIII. * V BRNĚ V ČERVNU 1932. * ČÍS. 5.

Jaroměřický:

MEDITACE.

Boreas těžkým letem krvežiznivého dravce zuřivostí šílel
dumavým nárazem křídel do klenby nebes milionů světů,
do výšin strmých hor nad krvavým obzorem slunce svým nezdarem kvílel;
šílenost dravce pak s velebným šuměním posvátné hudby lesů
splývá v jeden akord ticha jemných melancholických tónů snění,
ve svatém tichu telepatii étherných vln Nekonečna se mění,
v zamlklé znění tajemných andělů kytar
z vesmíru neznámých krajín.

Ohnivá koule, ustupující z nepřátelské výpravy dne se koupe
v rudém zrcadle červánků temného šera,
svíce dne dohasíná — — —

Za malou chvíli jen

otěže vlády věčná noc ve hvězdné ruce třímá.

Večernice na stříbrolesklém moři nebes vytčenou drahou jasně brázdí,
závodí o krásu sytost barev s nesčítným počtem světů září;
mystická lahoda svitu bledé luny rozstřela svou kouzelnou mocí
svatebním závojem bílým stříbrné záchvěvy perel
kmitavým echem zvonů v široším kraji — — —

od planet k vyhaslým paprskům mlčících sluncí,

od matky země k bílému mágovi půlnoci

divný šepot tajemný se šíří

o největší tragedii světa na hoře Kalvarii.

Obětí Beránek na popravišti kříže klidně úpí až do poslední
kapky krve,

vypřu až na dno hořkou krůpěj pelyňku z kalicha

utrpení, bolu,

aby všem Bratřím, Sestrám z pozemského bédování muk a žalu
otevřel bránu říše neskonale svou krásou, převyšující krásy země
v měsíci máji;

melodie, kde písní země ozvěnou zaniká Nekonečna echem

říjnových paprsků slunečního zdroje

v nadhvězdném ráji melodií étherných sfér jemně se chvějících,

nikdy však neunavující steskem pozemské hudby,

kde ryzí víra v nazírání přejde, naděje v blaha požívání;

v lásce pak uvitě z rudých růží krve

věčně bytující není umírání.

Štojan unionista.

Vyžaduje-li naše vděčnost, abychom každoročně vzpomínali na arcibiskupa Štojana, pak toho tím více žádá rok letošní, kdy největší jeho dílo, velehradské sjezdy unionistické, slaví památku 25letého založení.

„Na křivdě utrpení roste idea“, napsal Štojan. Byla to jeho životní moudrost. I jeho idea cyrilometodějská vyrostla z utrpení. Na Velehradě, u hrobu sv. Metoděje poznává, že láska Kristova nemá hranic ani místních, ani časových, že Kristus volá všechny k sobě, že pro všechny vycedil na Kalvarii a denně cedi na oltáři svou krev, že za všechny se modlil k Otci, aby všichni jedno byli. Zde poznává, jakou nešťastnou trhlinu na nesešívané mystické suknici Kristově způsobil boj mezi novým Římem čili Cařihradem a starým Římem. Ctižádost byzantských patriarchů učinila konec jednotě církevní Východu se Západem... A Kristus touží po sjednocení všech v jednom ovčinci Petrově, touží, „aby všichni jedno byli, jako On a Otec jedno jsou“ ...Kdo oslyší jeho hlas...?

S Cařihradem odtrhla se i ratolest slovanského Východu od kmene vinného, který ji dodával mízu životní a sama se odsoudila k pozvolnému usýchání... „Víra spasí i zatráť“, volá Štojan. „Pravá víra dovádí k poznání a milování Boha, a tím připravuje duši spasení, rozkol a poblouzení u víře odvádí od pravého poznání nekonečné Lásky. Slované východní sami se zbavili této Lásky. Kdo je přiroubuje zpět k životodárnému kmeni vinnému, jenž jest Kristus?“

Láska Boží dovede obsáhnouti všechny národy ve svou náruč. Její objetí cítil Štojan na sobě, cítil teplo paprsků, které dopadají z nekonečného zdroje Božství na člověka, stojícího v záři víry. Víra Kristova jest nebeským sluncem, jež žárné paprsky svoje vrhá až za hrob, až do věčnosti... Co jest život bez slunce? Nic, než pozvolné, ale jisté umírání! Slovanský Východ zbavil se tohoto tepla víry, postavil se do stínu... Slované jdou po špatné cestě, po cestě rozkolu... Nedojdou cíle! Nebe bez Slovanů! „Bože, spas Slovary“, ryje se prosba přes rty Štojanovy, hrůzou a bolem sťažené. „Bože, zachraň je, uveď je na pravou cestu! Vždyť Syn tvůj nepřišel dolomití větve nalomené, ale přišel, aby spasil, co bylo zahynulo. Slované jsou také taková nalomená větev, nejsou odtrženi docela. Mají cosi, co je ještě drží s kmenem mateřským. Dosud u nich nevymlizela úcta mariánská, sv. Cyril a Metoděj těší se stejné úctě na Východě jako na Západě... Proto je zachraň, Bože, úctou cyrilometodějskou mohou být přivedeni všichni Slované, aby opět tebe ctili, jak toho vyžaduješ...“

„Spas, Bože, Slovary!“ Tento bolestný výkřik raněného srdce nepřestává znít v duši Štojanově po celý jeho život. Už v bohosloví neodbytně buší jeho modlitby na bránu milosrdenství Božího, a když ve svátek sv. Cyrila a Metoděje r. 1876, kdy byl svěcen na

kněze, leží před oltářem na zemi v strnulém tichu, v duši jeho dozrává rozhodnutí o životním úkolu: Spasení Slovanů a sjednocení jich kolem skály Petrovy.

Sv. Řehoř Veliký napsal: „Kde je láska, tam působí veliké věci, ale kde nepůsobí velkých věcí, tam není opravdová láska!“ Jaká asi byla láska Stojanova ke Slovanům, když takové věci pro ně vykonal. Ptávali se ho, čím to je, že i po toliké námaze jest čerstvý. „Vše z lidského nenadělám“, odpovídal, a rychle se obrátil, aby nebyl nucen dále o tom hovořiti. Ano, člověk jest slabý. „Beze mne nic nemůžete“, pravil Pán, ale sv. Pavel vyznává: „Vše zmohu v tom, který mne posiluje!“ Stojan cítil svou lidskou slabost a nemohoucnost a proto pravil, „vše z lidského nenadělám“, ale dovedl se vnořiti v sílu Boží a odtud čerpat sílu pro svůj život. Měl prostředek, který mu to umožnil: vytrvalou modlitbu! „Kdo se špatně modlí“, dí sv. Bernard, „a přece vyslyšení očekává, podoben jest člověku, jenž špatné obilí do mlýna sype a krásnou mouku dostati chce.“

Stojan tak nečinil; věděl proč. Měl příslib, že vytrvalá modlitba vše zmůže. — „Cokoliv budete chtít, prosťte a stane se vám.“ (Jan 15, 7.) — A on chtěl, chtěl velikou věc, po které toužil i Pán, „aby všichni jedno byli“. A proto se modlil. „Modlitba není zbytečná“, napsal, „neboť je vždy skutkem, jenž patří ad cultum religiosum — k náboženské účtě Boha — jest prosbou k nejvyššímu Pánu a dobrému Otci, a prosba jest mu milá jako prosba dítěte, které prosí za něco, co mu otec ustanovil dáti.“ Stojanovo srdce bylo hluboké. Do toho vešlo hodně nadšení pro svaté věci. A tento zápal dovedl uplatnit. „Kolik citů vůle Boží mně do nitra mého vloží, tolik dám do svého díla, pokud stačí moje síla“, říkával. A všechny oheň vložil do modlitby — za Slovaný. A k modlitbě volal všechny lidi dobré vůle. Zvlášť doporučoval prosbu Otčenáše, ...přijď království tvé. „Za trojí království prosíme“, píše: „za království v nás, království vůkol nás a království nad námi... Modlíme se za království v nás, aby Bůh víru, naději a lásku do srdcí našich vlil, a ty ctnosti v nás rozmnožil, by skrze víru, naději a lásku v nás panoval... Prosíme za království vůkol nás, aby království Boží na zemi, církve katolická, více a více se šířila a upevňovala... A modlíme se za království nad námi, by nás Bůh jednou do království nebeského přijal.“

Sám pak předcházel příkladem. Nikdo neví, kolik mší sv. obětoval na tento úmysl, kolikrát přešla modrá zrnka růžence po cestě ve vlaku jeho prsty. A kolik chvil ztrávil před svatostánkem, dorážeje na milosrdenství Boží. Kroměřížané měli dosti často příležitost vidáti v pozdních nočních hodinách kráčeři temnou postavu směrem k bočním dveřím chrámu sv. Mořice. Stojan nepominul kostel nikdy, ať šel jak chtěl pozdě z nádraží, sotva únavou kráčeje. Zastavil se u dveří, ruka se zvedla ke klice, ale dveře nepovolily. Bylo již pozdě, kostel zavřen... A tehdy postál aspoň u dveří s kloboukem v ruce, ať bylo pěkně nebo přšelo, a obrácen ke kapli mariánské, v níž

před Spasitelem ve svatostánku ukrytým blikalo matné světlo věčné lampy, šeptal slova modlitby. Za koho?... „Bože, spas Slovany!“

Bez pevného základu životního — silné víry — nic nemůžeme učiniti. „Na pevném základě životním dovede katolík díla velkolepá, vznešená, obrozující, — vyznává Stojan. On měl víru takovou prostou a silnou víru, jaké jen jest duše schopna. Vycházela z nitra přepletěného cítění lásky Boží, které v něm budila hlavně poutní myšl, a měla pevný cíl: pozdvihnouti nejen sebe, ale i jiné k životu víry. Hlubokým duchovním životem došel poznání ceny nesmrtelné duše. Z plna srdce volával často: „Pane, dej mi duše, ostatní vezmi!“ S poznáním ceny duše dochází i opravdového poznání pokladu víry a přichází k závěru, že víra je sluncem v životě člověka. A proto se snaží dáti pravou víru všem, především nejbližším bratrům slovanským, kteří ji ztratili. Doporučil Slovany vítězné Ochránkyni Moravy na posv. Hostýně, tam u jejího oltáře čerpal lásku ke všem. Obracel oči všech Slovanů ke sv. Cyrilu a Metoději na Velehradě a volal je tam na unionistické sjezdy, aby u hrobu sv. Metoděje čerpali rozkolní Slované touhu po spojení, katolíci pak, aby zde prosili svaté bratry o příspěvní v tomto díle.

K nám, svým duchovním synům, obrací se stále s prosbou, abychom neopouštěli brázdy, kterou on začal. Volá nás k hrobu Metodovu a k hrobu svému, abychom tam načerpali síly a chuti k práci na záchraně východních bratří. Oslyšíme tento prosebný hlas?

F. Červinka:

HVĚZDNÉ SVĚTY.

*Zářivou klenbou nesmírna
zář když se světél rozhoří,
nasloucháš echu duše své
o světech těch jak hovoří.*

*O cestách slyšíš nesmírných,
o slávě, zkáže bloudících,
o světech lidstvu neznámých,
o mlhách věčnost halících.*

*Tajemnou píseň slyšíš hrát
v harmonii strun nadzemských,
zatoužíš srdcem znaveným
po tajích světů nebeských.*

Unja brzeska.

Upływa już dwa tysiące lat od chwili, gdy Chrystus Pan, Bóg prawdziwy kierując się miłością ku rodzajowi ludzkiemu, założył na ziemi święty swój Kościół, kładąc mu za cel prowadzenie ludzkości do wiecznego szczęścia, do radości nieskończonej, do zjednoczenia z najwyższym Bytym, słowem do zbawienia.

I spełnia tę szczytną misję matka nasza Kościół Chrystusowy. Spełnia ją z zaparciem siebie, z wytężaniem wszelkich sił, dając ze siebie wszystko, co tylko dać może. Kościół pragnie jak najwięcej dusz ludzkich zaciągnąć pod swe opiykuńcze skrzydła, aby zapewnić im szczęście, ułatwić osiągnięcie najwyższego dobra, czyli Boga samego. Wiemy przecież, że pragnieniem Boga jest oddać się ludziom, obdzielać ich łaskami już teraz tu na ziemi, a potem wiecznie w niebi. I dlatego ustanowił Chrystus Kościół na ziemi.

Ten prawdziwy, katolicki Kościół, który, jak jego Założyciel, miłością się kieruje, patrzy z boleścią, że tylu ludzi nie stanowi jego członków; że daleko jeszcze do tej chwili, kiedy będzie jeden Pasterz i jedna owczarnia. Lecz większą jeszcze boleść sprawia Kościołowi stwierdzenie smutnej rzeczywistości że tyle milionów dusz, Krwią Chrystusa odkupionych, które kiedyś z nim, pośrednikiem swego boskiego Założyciela, stanowiły jedność, obecnie, zerwawszy wcześniej czy później więzy miłości i łączności, żyją w odosobnieniu, zdala od krynicy łask Bożych, nie stanowiąc jednej wielkiej rodziny Chrystusa w Jego świętym Kościele.

To jest ból, który wyciska łzy matce-Kościółowi, to jest smutek, który zasępia jej oblicze, to troska, która z czoła jej nie schodzi. Nie dziwmy się przeto, że zawsze staraniem katolików było sprowadzić błądzących braci chreścijan na prawdziwą drogę do zbawienia, że pragnieniem ich było i jest otworzyć skarby duchowe Kościoła, dla oderwanych od jedności ludów. Wszystko to da się streścić w okrzyku Kościoła, pełnym miłości matczynej: „Wróćcie dzieci, schrońcie się pod płaszcz mój, bo na niebezpieczną zapuściliście się drogę, która was o zgubę przyprawić może.”

Oto myśl, która spowodowała tak liczne zabiegi w świecie katolickim o unję z Kościołami Wschodu. I na naszej polskiej ziemi nie brak było usiłowań w tym kierunku. I polscy katolicy nie ostatnie zajmowali miejsce w ruchu unijnym.

Dość wspomnieć męża takiej działalności, takiego zapału i takiego męstwa, jakim był św. Jozafat Kuncewicz. Jedną zaś z unij, jakie Kościół zawierał z oderwanymi społecznościami religijnymi, to unja brzeska z 1596 roku. Jej przebiegowi pragnę teraz kilka słów poświęcić. Ponieważ, jednak uczynie to w streszczeniu dlatego pomijam omawianie podłoża, gruntu na którym ten fakt historyczny wystąpił a przechodzę wyrost do czasów najbliższych unji.

Przyczyny uniji były tak po stronie katolickiej, jak również po stronie episkopatu ruskiego. W Polsce bowiem, za czasów rządów Zygmunta III., najbardziej ruchliwymi w tej sprawie okazali się jezuita. Działali oni przez szkoły, kazalnice i pisma. Olbrzymie wrzenie wśród

dyzunitów wywołało dzieło ks. Skargi p. t. „O jedności Kościoła Bożego pod jednym Pasterzem”, dedykowane księciu Konstantemu Ostrogskiemu, wojewodzie kijowskiemu, patronowi 1000 cerkwi ruskich i dwóch biskupstw: łuckiego i turowskiego. Rusini jedni chciwie czytali to dzieło, inni wykupywali i niszczyli.

A kiedy papież Grzegorz XIII. z własnych funduszów założył we Wilnie w 1582 r. kolegium dla młodzieży ruskiej i otworzył dla niej kilka burs: w Rzymie, Ołomńcu, Pradze i Brunsberdze, ruch unijny jeszcze bardziej się spotęgował.

Działalność katolików zaczęła wydawać owoce, pomimo licznych przeszkód ze strony akademii, założonej przez księcia Ostrogskiego w Osirogu i nawoływań Rusinów, aby dyzunicy nie uczęszczali na dysputy jezuitów. Jednak mianowanie Michała Rahozy metropolitą kijowskim, na przedstawienie króla Zygmunta, oraz poruczenie łuckiemu władcy Terleckiemu urzędu egzarchy, czyli namiestnictwa nad Rusią w miejsce patriarchy było przyspieszeniem unji. Terlecki bowiem, jako sumienny biskup, rozumiał, że odrodzenie Cerkwi, czego z duszy całej pragnął, najprędzej może nastąpić przez zjednoczenie z Kościołem rzymskim. Zachęcany przez łacińskiego biskupa w Łucku Maciejowskiego postanowił doprowadzić do unji. Gedeon Bałaban, o to drugi inicjator. Ten wręcz innemi kierował się pobudkami, bowiem, jako władca lwowski wpadł w zatarg z bractwem stanopigialnem i wtedy umyślił przyjąć unję a przez to oderwać się od patriarchy.

Terlecki w tym czasie pozyskał dla swych zamiarów metropolitę Rahożę i innych biskupów, a między nimi męża wielkiej zacności Hipacego Pocięja. Dzięki ich staraniom ułożono na zjeździe w Brześciu litewskim 12. czerwca 1595 r. dwie prośby: jedną do papieża, drugą do króla.

W pierwszej dostojnicy cerkwi wyrażają zgodnie gotowość przystąpienia do unji, byleby tylko przyznano nietykalność liturgji wschodniej i wszystkich obrzędów cerkiewnych. W drugiej prośbie zawarta była myśl następująca: zrównanie duchowieństwa ruskiego z łacińskiem w prawach i przywilejach im krzesła w senacie. Zygmunt III. zgodził się chętnie a papież Klemens VIII. przyjąwszy delegatów tego synodu, a mianowicie: Pocięja i Terleckiego, akt unji zatwierdził bullą *Magnus Dominus*.

Gdy delegaci wrócili do kraju metropolita zwołał synod do Brześcia litewskiego w październiku 1596 roku, gdzie miano uroczyście akt unji ogłosić. Zjawiło się na nim 6 władców; przybyli również trzej biskupi łacińscy i pełnomocnicy króla Zygmunta.

Metropolita Rahoza odnowił akt unji w cerkwi św. Mikołaja, odczytany przez arcybiskupa połockiego. Stąd udano się do łacińskiego kościoła Panny Marji, gdzie uroczyście odśpiewano *Te Deum*. Poczem nastąpiło uroczyste nabożeństwo, w czasie którego ks. Skarga wygłosił kazanie bardzo płomienne o jedności Kościoła i o pożytkach z unji.

W tym samym czasie przybył do Brześcia książę Ostrogski a z nim dwaj władcy lwowski i przemyski; ale ci nie tylko, że nie przybyli na synod, nie wzięli w nim udziału, lecz odrębne otworzyli zebranie, postanawiając na niem odwozić lud od unji. Ostrogskim włądaly tu

bodžce dumy, že bez niego wzięto się do załatwienia tak ważnej sprawy. Już więc wtedy unja natrafiła na przeszkodę. Z biegiem czasu przeszkody te mnożyły się i powiększały tak ze strony Polaków, panów polskich, jak i ze strony Rusinów i ich duchownych, czemu przypisać można to, że tak małe owoce wydala na olbrzymią skalę zakrojona unja brzeska.

Niech jednak będzie ona nam, który sasiadujemy z ludami oderwanymi od macierzy, Kościoła katolickiego, pobudką i zachętą do pracy na polu unijnem; niech wskazuje, że gdy tylko będzie dobra, ochotna wola z jednej i drugiej strony, unja może dojść do skutku a przez to bratnie narody pochodzące z pnia wspólnego — plemion słowiańskich, połączą się w uścisku serdeczności i miłości pełnym i przybliżą tę chwilę, tak upragnioną przez Chrystusa, kiedy stanie się jedna owczarnia i jeden Pasterz.

Włocławek.

Jan Pietrzykowski.

Květoslav Bukovský CSSR., Obořistě :

Ideál kněze ve světle Nového Zákona.

Dokončení.

Láska kněze pak má státi na víře. Člověk pracuje silou idee. Jak intensivní bude však jeho práce, je-li idea ta zmocněna živou vírou! Proto tolik doporučoval Kristus Pán víru apoštolům.¹ Vidí-li na nich nedostatek víry, kárá je.² Bez víry nemohou zdárně na spásu duší pracovat. Pracují sice a lopotí se — a výsledek — skoro žádný. Ptají se s apoštoly udiveně „Proč“ — a odpověď — „Pro vaši nevěru!“³ Proto jednou prosili samí apoštolé Krista Pána: „Přidej nám víry.“⁴ Je té víry třeba, aby se láska k povolání nezvrhla v řemeslo a láska k duším v lásku k tělu. Kněz musí mít srdce čisté jako křišťál a pevné jako démant!

Kristus Pán chce dále, aby jeho kněží i mezi sebou byli spojeni, sjednoceni. Pravda, mělo to zvláštní význam pro prvou dobu Církve tak těžkou. Dnes ale vše se dává do služeb proti Církvi! Proto jest i dnes třeba pevně semknutého šiku. I pro snahy apoštolské platí: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam já jsem uprostřed nich.“⁵ Ale zvláště v době tklivé poslední večere jim kladl Kristus Pán na srdce tuto soudržnost. Vždyť po této jejich vzájemné lásce poznají věřící, že jsou učedníky-poslanci Ježíše Krista,⁶ ne však vůdcové slepí, před nimiž varoval.

I na této lásce společně staví Božský Mistr zdar působnosti apoštolské. A dává všem příklad lásky vzájemné: „Příklad zajisté

¹ Mat. 6, 30 cfr. Luk. 12, 28

Mat. 17, 19 cfr. Luk. 17, 6

Mat. 21, 21-22 cfr. Mar. 11, 21-24

² Mat. 8, 26 cfr. Mar. 4, 40; Luk. 8, 25

Mat. 14, 31

Jan 14, 10-12

Jan 20, 27-29

Mar. 16, 14

³ Mat. 17, 19 (= „pro malou víru svou“)

⁴ Luk. 17, 5

⁵ Mat. 18, 20

⁶ Jan 13, 35

dal jsem vám.“¹ A jak záleželo Božskému Srdci dobrého Pastýře na této vlastnosti kněží! Když jedl naposledy s učedníky touženého beránka, čtyřikrát dle sv. Jana na ni klade důraz² a velekněžskou modlitbou ji všem vyprošuje: „... aby jedno byli ... Otče ...!“³

Tak chce mít Bůh kněze své vypraveny, aby idee vykupitelské měly zajištěno vítězství!

Nedivme se! Dílo vykupitelské má tak ohromný obsah! Bohu čest — spása duším! To jsou dvě těsně k sobě přiléhající složky jeho. Obsah tohoto díla je něco tak velikého, vždyť vyplnění jeho přivedlo Syna Božího na svět s nebe, aby ho povýšilo na potupném kříži! K tomu byl poslán, aby přivedl svět do náruče Otcovy. K tomu též vysílá své kněze: „Jako mne poslal Otec, tak i já posílám Vás.“⁴ S toužé mocí, s týmž účelem.

Slovem i příkladem vštěpuje v srdce budoucích pracovníků na na tomto díle, jak jsou mu ty dvě idee drahé!

On zcela se podrobil vůli Otcově. Tak ho oslavuje. „Nebo jsem sstoupil ... , abych činil vůli toho, který mne poslal.“⁵ A prohlašuje: „Já živ jsem pro Otce!“⁶ Ano, hlásá jen to, co chce Otec.⁷ A vyznává: „Já ctím otce svého ... já nehledám slávy své.“⁸ On modlí se k Otci: „Já tě oslavil.“⁹ A v šum oliv v zahradě Getsemanské zní jeho umdlený hlas: „Otče, ... ne jak já, ale jak ty chceš!“¹⁰

Tak mluvil a jednal Pán a Mistr. Tak chce, aby jednali i jeho důvěrní přátelé - kněží. Zásadou jejich má býti Janovo: „On musí růsti já pak se menšiti.“¹¹ Proto též na prvé místo v Otčenáši klade prosbu za oslavení jména Božího - Boha.¹²

Aby snad nepracovali pro sebe, svou slávu, vychovává je v pokorném smýšlení: „Beze mne nemůžete činiti nic.“¹³ Na praktickém případě ukázal to Pán učedníkům při druhém jejich povolání. „Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nechytili.“¹⁴ Hle, toť výsledek námahy lidské! I podmínky byly příhodnější k práci — a tak žalostný výsledek! Když však pomáhá Pán, tu i při nepříznivých podmínkách překvapující zdar. Tak to bylo v rybolovu na jezeře Genesaretském, tak to bude i v oceánu lidstva: „Neboj se, od toho času lidi budeš lovit.“¹⁵

Ano, apoštolé nemohou býti hrdi ani na to, že jsou učedníky Kristovými: „Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás.“¹⁶ „Já ze světa vyvolil jsem vás.“¹⁷ Ano, on „povolal k sobě ty, které sám chtěl“.¹⁸ Sv. Pavel pak na této nauce staví poučení Židům: „Nikdo nebere té důstojnosti sobě sám, nýbrž jsa povolán od Boha“.¹⁹ Vždyť, ani Kristus neosobil si sám důstojnosti Velekněze“,²⁰ nýbrž dal mu ji Otec.

¹ Jan 13, 15

² Jan 13, 14, 34—35, 14,
12—13 17

³ Jan 17, 22

⁴ Jan 20, 21

⁵ Jan 6, 38

⁶ Jan 6, 58

⁷ Jan 12, 49—50

⁸ Jan 8, 49—50

⁹ Jan 17, 4

¹⁰ Mat. 26, 39 cfr. Mar. 14,
36, Luk. 22, 24

¹¹ Jan 3, 30

¹² Mat. 6, 9, cfr. Luk. 11, 12

¹³ Jan 15, 5

¹⁴ Luk. 5, 5

¹⁵ Luk. 5, 10

¹⁶ Jan 15, 16

¹⁷ Jan 15, 19

¹⁸ Mar. 3, 13

¹⁹ Žid. 5, 4

²⁰ Ibid. 5

A jistě tentýž vychovávací účel měla ona slova Páně: „Jiný jest, jenž rozsévá a jiný, jenž žne. Já jsem Vás poslal žnouti, o čem jste nepracovali.“¹ Nemohou si tedy zakládati na své práci. I když se namáhali se všech sil, mají vyznati: „Servi inutiles sumus.“² Jak smutné by bylo, kdyby platilo o kněžích Kristových, co zaznamenal sv. Jan o Židech: „Milovali slávu lidskou více, než slávu Boží.“³ Jakou však gloriolu vznešenosti opráďají kol hlavy kněze Božího slova sv. Pavla: „... Bůh je svědek! Ani jsme nehledali slávy od lidí, ani od vás, ani od jiných“,⁴ ale „všecko činím pro evangelium“.⁵

A přece již zde na zemi má kněz slávu! „Vy jste sláva naše“,⁶ píše sv. Pavel s chloubou Thessalonským. Věrnost věřících ke Kristu, na niž apoštolé pracují — to je sláva jejich. Jak vznešená to sláva!

Druhý zájem Kristův byly — duše. Pro ně žíznul na kříži. A kříž byl poslední molový akord jesliček! Pro duše nařikal. Vzpomeň jen na slova: „Lito jest mi zástupu.“⁷ Nevztahovala se tato lítost v hlubinách Božského Srdce jeho i na duše, jež neměly pokrmu? „A když viděl zástupy, měl lítost nad nimi, ... že ležely jako ovce rozptýleny, nemajíce pastýře.“⁸ Pro ně pak volí si apoštoly, dává jim moc a posílá je na prvou misi.

Krásně naznačil tuto činnost Spasitele Isaiáš. ⁹ Chudí, usouzení, ubozí! To je předmět lásky Kristovy. Prokazuje dobrodiní tělu, aby získal duši, a s jakou úzkostí se snaží, aby kněží i tuto jeho ideu přijali za svou. Proč tak často před apoštoly o spáse duší mluvil? Proč stále zdůrazňuje, že přišel duše spasit? Ve sv. evangeliích jest takových míst 52. Jen u sv. Jana v kapitole šesté až osmé jest to řečeno patnáctkrát!¹⁰ a v kapitole sedmnácté čteme to šestkrát.¹¹

Jak ohromný dosah mají ty dvě idee vykupitelské, na nichž pracoval sám Bůh! A jak pracoval! Nedbá ani potřebného odpočinku¹² a dává dokonce nelibost na jevo — „ale... Ježíš mrzel se nad tím“,¹³ protože apoštolové mu v tom překážejí. A jak býval apoštolskou prací znaven, vidíme z vypravování o bouři na jezeře Tiberiatském. Byl tak unaven, že mu dali učeďníci v zadní části lodi podušku,¹⁴ kde odpočíval „a když se plavili, usnul“.¹⁵ Sv. Jan nám ukazuje též obrázek únavy Pána: „Ježíš jsa cestou unaven posadil se u studnice.“¹⁶ Bylo to v poledne, kdy Orientálec nevychází. Žár lásky Božského jeho Srdce k duším byl silnější, než vysilující úpal východního slunce. Ježíš se věnoval zcela svému poslání. „Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupění za mnohé.“¹⁷ Tak často prohlašuje opět a opět, že chce spásu duší.⁹ Přišel dát za ně život,¹⁸ ano, dává se jim i za pokrm.¹⁹

¹ Jan 36—38

² Luk. 17, 10

³ Jan 12, 43

⁴ 1 Thes. 2, 5—6

⁵ 1 Kor. 9, 23

¹⁰ Jan 6: 27, 38, 39, 40, 44, 58

7: 16, 28, 29, 33

8: 16, 18, 26, 29, 41

¹¹ Jan 17: 3, 8, 18, 21, 23, 25

⁶ 1 Thes. 2, 20

⁷ Mat. 15, 32

⁸ Mat. 9, 36

⁹ Is. 61, 12

¹² Mar. 10, 13—14 cfr. Luk. 18, 15

¹³ Mar. 10, 14 ¹⁶ Jan 4, 6

¹⁴ Mar. 4, 38 ¹⁷ Mat. 20, 28

¹⁵ Luk. 8, 23

¹⁶ Mat. 18, 11; 9. 13 Luk. 5, 32;

9, 56; 19, 10 Mar. 2, 17

¹⁷ Mar. 10, 45 cfr. Jan 10: 10, 15,

17, 18

¹⁸ Jan 6, 33

Tak naznačuje učedníkům, že toto povolání vyžaduje všech sil člověka.¹ Právě k nim: „Kdož by pak ztratil život svůj pro mne, nalezne jej.“² A ukazuje jim, kam až má jít láska k duším oním překrásným podobnostím o zrna pšeničném.³

Chápeme jasně, proč žádá Pán od kněze lásku exklusivní. Vždyť světuje rukám kněze své závratné plány s lidstvem — s národy, jež mají naplnit říši nebeskou prací kněží. Je to dojemné! Bůh spoléhá na kněze jako bojovník na svůj luk. Jím střílí šípy své lásky, svého milosrdenství po srdcích lidských. Běda, kdyby byl kněz pro Boha „arcus dolosus“!

Poznání velikosti a odpovědnosti vznešeného kněžství diktuje duchovnímu titanu, sv. Pavlu slova: „Běda mně, kdybych nekázal!“⁴

O knězi, jaký vzor máš ve sv. Pavlu, který tak pracoval, že mohl říci: „Já zajisté nosím jizvy Pána Ježíše na těle mém.“⁵ Takoví kněží obětují se zcela. Přinášejí nejen duším evangelium, nýbrž i „s chutí ... i své životy“⁶ ve dne v noci pracující.⁷ Obětní zápal ruměnil jim líce osmahlé, když vycházeli k práci provázeni věštbou Velikého Mistra: „Jestli se mne protivili, i vám se protiviti budou.“⁸ Ale jdou! S kříže slyší „Žízním!“...

Při pomýšlení na drahé duše mohutná cholerická povaha sv. Pavla stává se nápadně něžnou: „Ale stali jsme se maličkými uprostřed vás. Jako matka chová dítky své.“⁹ Ó svatá láska kněžská, co ty bys nedokázala!!?

Co námah a nebezpečí podstoupili průkopníci křesťanství! Kamkoli vetkli božský pluh nauky, všude čekalo je pronásledování. Doma i v cizině. Avšak oni šli splnit ideály Kristovy. Sv. Pavel se chlubí v desíti verších Korintanům, co vše vytrpěl.¹⁰ Trpěl od Židů i pohanů, ve dne v noci, na moři i na souši. A vše to pro duše: „Všecko všem učiněn jsem.“¹¹ Kněz má tak pracovat na spáse duší, že by mohl říci: „Všecko snáším pro vyvolené.“¹² „I sám sebe vynaložím za duše vaše.“¹³

A přes to, jak často je kněz raněn jedovatým šípem nevděku tak, že může užítí slov Vězně Kristova: „... ačkoli velmi vás miluji, málo jsem milován.“¹⁴

Jak jsi veliký, knězi, když chceš raději trpět a pracovat pro duše, než se radovat s Kristem — dle vzoru sv. Pavla.¹⁵ Nedivím se však, knězi, tvé obětavosti! Vždyť pracuješ silou mocného Boha!! „Láska Kristova pudí nás.“¹⁶ A celé srdce tvé zaujímají duše nesmrtelné! „V srdcích našich jste.“¹⁷

Jak vznešený je kněz! Často boří časné pohodlí a klid svůj i štěstí své časné, aby z jeho rozvalin vybudoval chrámy v srdcích lidí a je zasvětil na jméno Boží!!

A toto sebezmaření, odstrčení sebe do nejzazšího kouta je dnes tak nutné. Prvá Církev triumfovala jen po úžasných obětech kněží Kristových. Prolet jen Skutky apošt. a dáš mi za pravdu!¹⁸ Obětí

¹ Mat. 10, 39

² Mat. 16, 25

³ Jan. 12, 24-26

⁴ 1 Kor. 9, 15

⁵ Galat. 6, 17

⁶ 1 Thes. 2, 8

⁷ Ibid. 9

⁸ Jan 15, 20

⁹ 1 Thes. 2, 7

¹⁰ Sk.: 4, 18-21; 5, 17-18, 40-42; 9, 23-25; 14, 18;

16, 22-23; 21, 30-31, 37; 23, 14-15

¹¹ 2 Kor. 11, 23-33

¹² 1 Kor. 9, 22

¹³ 2 Trim. 2, 10

¹⁴ 2 Kor. 12, 15

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Filip 1, 23-25

¹⁷ 2 Kor. 5, 14

¹⁸ 1 Kor. 7, 3

je třeba i dnes. Vždyť i dnes lidstvo sténá. Není pravé radosti. Rozloučila se s duší neboť se s duší rozloučila milost. Nad lidstvem se slétá šero! Ó knězi, tys oheň! Zasviť...! Ukaž lidstvu, že skutečné štěstí čeká na ně jen u nohou Kristových. Lidstvo tiskne přátelsky pravici hříchu! Ó posviť hříchu svou cností do tváře, ať zalekne se lidstvo! Hle! Co duši tone na dně proudu života! Ó knězi, vrhni tam své síť! Viz tu zhoubu! Hřích se směje lidským slzám, protože se lidé smáli slzám Bohočlověka! Ježíš čeká...! „Vy jste přátelé moji.“¹

Konečně nelze mi pomlčeti ještě o jednom ideálním rysu kněze Kristova — o poměru jeho k Nejbláh. Panně Marii.

Když dokonával obět Velekněz v pravém slova smyslu na pahrbku Kalvářském, myslil též na to. V této chvíli, kdy trnula nebesa a tměla se země, napsal nejsvětější krví svojí závět — závět svým kněžím. „Tehdy uzřev Ježíš Matku a učedníka tu stojícího, dí Matce své: Ženo, hle syn tvůj! Potom dí učedníkovi: Hle matka tvá!“² Sv. Jan — novozákonní kněz — zastupoval zde na prvním místě kněze! Jemu a kněžím na prvním místě patří péče o Matku Boží. Knězi, máš pečovat o tu, která umožnila Věčnému Slovu, že mohlo splnit svou touhu trpět, oslavit Otce — spasit duše, projevit výsostným způsobem svoji lásku!

Jak byla Bohorodička asi Ježíši drahá! Sv. evangelisté téměř zcela opomíjejí naznačit onen něžný poměr mezi Synem a Matkou. Proč? Maria P. byla Matka Božského Velekněze i Církve. A starostlivá matka je tak neznáma veřejnosti. Pracuje tiše, nepozorována, ale činnost její jeví se ve výchově. Zde třeba hledat pramen té veliké lásky v církvi jerusalémské k Nejsv. Svátosti a Církvi sv. A ten svůj poklad — Marii P. — svěruje Ježíš svým kněžím. Mají hájit její čest. Viděť Ježíš Božským okem daleko — až k večeru celého světa a viděť ty záštiplné útoky na svoji Matku.

Církev sv. zve Pannu Marii matkou kněží. Kněz tak často potřebuje srdce mateřského. Mnohdy mu starost vyorává na čele brázdu za brázdou a tučňice sklamaní láme v jeho kněžské duši zelené sněti svatých vichřeb — rve nadějný květ ideálů. Tenkrát je mu ona oporou. U matky kněží a královny apoštolů rozkvétá jeho líce novým ruměncem svatého nadšení. Jistě, že žehná se zvláštní láskou ona, která Krista pro vykupitelský úřad vychovala těm, kteří v díle tom pokračují!

K závěru se mi zase vynořuje v duši myšlenka: *Humeris angelias formidandum*. Vždyť tolik toho žádá Pán na slabém člověku!

Ano žádá, ale též pomáhá. Dal kněžím starostlivou Matku. Sám pak sílí učedníky velikolepou myšlenkou: „Doufejte, já přemohl svět.“³ Jde k Otci, aby jim poslal utěšitele — posilu Ducha sv.⁴ A bude vždycky po jejich boku: „Já s vámi jsem až do skonání světa.“⁵ Proto ten hrůmavý výkřik duše Pavlovy: „Když Bůh s námi, kdo proti nám!?“⁶ Proto vpřed! Vítězství máš, knězi, jisté — jen bojuj „jako bojovník dobrý Krista Ježíše“.⁷ A sil tě svatou hrdostí, věrou a statečností dýšící: „Vím komu jsem uvěřil!“⁸

¹ Jan 15, 14

² Jan 19, 26-27

³ Jan 16, 33

⁴ Jan 14, 16, 26, 16, 7

⁵ Mat, 28, 18

⁶ Řím. 8, 31

⁷ 2 Tim. 2, 32

⁸ 2 Tim. 1, 1

Původ biblické „Tabulky národů“.

Hrůzyplný biblický obraz vyhlazení nespravedlivého lidstva potopou jest vystřídán idyllickým vyprávěním, jak se Bůh po potopě otcovsky staral o Noema a jeho potomstvo. Vylíčív požehnání Noemovo synům i kletbu Kanaanovi a stručně se zmíniv o Noemově smrti, vypočítává biblický spisovatel potomstvo synů Noemových, Sema, Chama a Jafeta. Tyto rodokmeny synů Noemových, jimiž jest vyplněna 10. kapitola Genese, jsou známy pode jménem „Tabulky národů“. Podávají totiž obraz roztřídění prvotních národů po světě.

Do jaké míry jsou ověřeny zprávy biblické Tabulky, nebo lépe, jak věrohodný byl pramen, z něhož autor čerpal? Historický ráz se Tabulce upříti nedá. Proti ostatním rodopisům knihy Genese uvádí Tabulka i údaje zeměpisné a dějinné, čímž si zřejmě činí nároky na historický charakter. Než není nezajímavo zkoumat původ Tabulky i z touhy zvědět, jak se mohla zkazka z tak dávnych dob, o nichž nic určitého nevíme, zachovat, až ji zaznamenal svatopisec.

Všimněme si tedy z ní několika fakt, z nichž by bylo lze poznati dobu jejího složení, případně i jejího autora.

Ostrý útok rationalistické kritiky proti mojžíšskému původu Tabulky pozbyl už dávno své síly. Z naší strany totiž můžeme uvést řadu momentů, vzatých z textu Tabulky, na jejichž podkladě nezbyvá nic jiného než připustiti sepsání její v polovici druhého tisíciletí př. Kr. Knabenbauer podává trojí důkaz: Mezi Jafetovci jsou uváděny jen ty národy a kmeny, které se objevují ve vzdálenějším nám starověku. Není v Tabulce zmínky o kmenech důležitých, ale teprve později vystoupivších, kteří by jistě neušli pozornosti tak důkladného spisovatele, jakým beze sporu autor Tabulky je. Na př. mezi syny Javana (ve verši 4.), kterážto jméno u východanů označuje Řeky, chybí některé kmeny, především Dorové. Nemohly by chyběti, kdyby Tabulka byla napsána jen o málo století později.

Druhý důkaz Knabenbauerův spočívá na v. 14., na poznámce, že Filištinští vyšli z Kasluchima. V době královské znali Israelité dvojí stěhování Filištinských; jedno před východem Israele z Egypta, z Kasluchima, a jiné, pozdější stěhování z ostrova Kreta (jak je patrné z nápisu na pomníku Ramsa III., kol r. 1300.) Text „Kasluchim — odkud vzešli Filištinští“ předpokládá jen jedno, starší stěhování Filištinských. Tedy původ Tabulky spadá do doby mnohem starší než 1300 př. Kr.

I kdybychom připustili s rationalistickou kritikou, že vložka „odkud vzešli Filištinští“ je pozdější glossa — čehož však rozumně hájiti nelze — nalézáme novou operu v třetím důkazu. Uvažujme pozorně kmeny kanaanské a údaje jejich území v 15.—20. Proč pominul spisovatel ve svém popisu kanaanských obyvatelů mocné-

ho města Tyru? Vůdcovství ze Sidonu na Tyrus přešlo asi v době 1200 př. Kr. Od té doby byl Tyrus významným střediskem politického života Fénicianů a zůstal jím po pět století. Nelze si s dostatek vysvětliti, že hebrejský spisovatel pomínil docela bez poznámky přední a nejdůležitější kmen fénický. Dlužno předpokládati, že Tabulka byla složena před rozkvětem města Tyru. Nelze namítati, že spisovatel neznal fénických politických poměrů, když vztahy mezi Israelem a starověkou kněžnou moře, obchodním městem Tyrem, jsou známy. Vyvrcholily v době královské za Šalomouna.

Autor, jehož důkazy pro mojišský původ Tabulky jsme uvedli, takto posléze konkluduje: „Dokud z Tabulky nejsou dedukovány zeměpisné a dějepisné údaje, které jasně a zřetelně nesou stopy doby pozdější, dotud nemá vědecká kritika žádného podkladu a opěry, ze které by mohla útočiti proti době napsání, jak pro ni svědčí tradice.“

Úmyslem autora Pentateuchu nebylo psáti knihy historické, ale přece musel užítí historických událostí jako kostry, na niž by připjal vyprávění dějin božského hospodářství spásy. Tabulka zapadá myšlenkově do vyprávění biblického velmi vhodně. V důležitém okamžiku, než začne líčiti, kterak Bůh dal vzrůstu národu israelskému, jako na obraze zachycuje v ní všechno přibuzenstvo pozdějšího praotce národa israelského, Abrahama. A nejen to! Vymezuje se tu orientálním způsobem jeviště, na němž později, v čase od Boha určeném, stanul národ vyvolený. Tím však vtiskl do vypravování stopy po sobě.

Sbíraje jména národů a kmenů, jistě je autor nevražoval do Tabulky jen nahodile, jak mu napadla. Vedle rodové posloupnosti měl ještě jiné hledisko, z něhož řadil národy. Čteme-li jména oněch národů v Tabulce z mapy, vyvstává nám bezděky představa, jako by spisovatel, stoje v duchu nebo ve skutečnosti v nějakém centrálním bodu, vypočítával nejprve okruh vzdálenějších národů a pak bližších. Semitské kmeny jsou rozloženy kruhovitě okolo tohoto centrálního území. Než ku podivu! Oním centrálním územím není ani Egypt, ani Palestina, ale vše ukazuje na pravlast Israele, na Babylon a Chaldejsko a odtud jsou národy v pravidelném sledu vypočítávány. Tento základní rys a toto seskupení jistě není bez příčiny a bez významu.

Nedosti na tom! 19. verš Tabulky zřejmě předpokládá, že Sodoma a Gomorrha nebyly ještě zničeny. Nepopírá se tím tvrzení o mojišském původu Tabulky?

Nesrovnalosti, jež se v Tabulce vyskytují, je možno vysvětliti posunutím počátků Tabulky do Abrahamovy doby. Ba, Humelaur správně předpokládá, že některé prvky naší Tabulky kolovaly v ústech lidí jistě už dlouho před Abrahamem. Píše: „Srovnej jen, jak u Arabů rodokmeny lidí i koní si takřka z ruky do ruky

* Katholik, 1870, II. 222.

** Humelaur Com. in Genesim, str. 299.

odevzdávají a rozšiřují... O rodech synů Noemových počali zpívat v zemi Sennaar Noachovci, když se shromáždili, aby proslavili jméno své, dříve než se rozptýlí do všech zemí. Rodokmen nejprve vypočítával jen syny Noemovy, později též potomstvo jejich. Když byli národové z roviny Sennaar rozptýleni, nesli si tento prvotní rodokmen s sebou. Ale ten došel u jednotlivých národů různých změn. Jména tří patriarchů a jejich synů, kteří rostli v četné kmeny, si uchováli všichni. Avšak z oněch kmenů odštěpené větve jen ty si každý národ uchovával v paměti, s kterými měl častější styky, protože bydlely blízko."

Hebrejec Abraham, postupně se dostav do nových končin, rozšířil svůj původní rodokmen zprávou o rodech a území svých příbuzných Jektanovců, o území Kanaanských, mezi nimiž se usadil a o rodech synů Misraimových či Egyptanech, s nimiž navázal styky. Nyní porozumíme verši 19., jenž mluví o existenci Sodomu. Ve v. 8.—15. připomenul Abraham vládu Nimrodovu, jemuž patrně se svými byl podroben.

Myšlenka, že možno hledati počátky Tabulky v době tak dávné, nic nepřekvapuje, uvážíme-li jen, že Abraham pocházel z Chaldejska, z kolébky assyrské vzdělanosti, a že žil v době vysoce kulturní.

Zbývá ještě o těch údajích Tabulky pojednati, které Abraham podle všeho neznal. Především to můžeme tvrditi o synech Javanových, t. j. o obyvatelích Řecka, Italie a ostrovů ve Středozemním moři. Tuto ostatní část Tabulky napsal asi muž, který měl věrné zprávy a kterému nescházelo talentu a kritického ducha, aby mohl sledovati a vykresliti vztahy mezi národy. Je to muž, rodem Israelita, vychovaný na dvoře egyptském, jehož veškero staré podání považuje za spisovatele a posledního uspořadatele Tabulky.

Podle Tabulky mají všechny národy jednoho společného praoce. Hluboký mravní smysl tedy vložil Mojžíš do 10. kap. Genese. Měla Israelity upamatovávat na bratrství všech lidí, než jemu začal učit Kristus. V Tabulce leží před námi nejstarší dokument hlásaného bratrství národů. Z ní promluvil Bůh sice už před čtyřmi tisíci léty, ale do věků.

J. M. C. SS. R. Oboříšťe:

Něco o unionismu.

S příjemným překvapením kmitla se mi před očima prosba redakce Musea na obálce 4. čísla: „V příštím čísle chtěli bychom něco o unionismu.“ Na začátku roku tázal jsem se sám sebe: Najde se už letos pro myšlenku svatého sjednocení — byť skromné — místo v Museu?

Než Museum svým nynějším rozsahem jest asi příliš těsné forum, než aby pojalo nadšení, přemítání, snahy a kněžské ideály, jež oživují několik set bohoslovců. Tedy ani unionismus! A přece v tomto ohledu vycítil jsem bezbrannou, tichou výtku v Cyrilometodějské hlídce Jitra: „Středem cyrilometodějského hnutí mezi studenty mají být kněžské semináře...“¹

Šťastnější jsou bohoslovci ljublaňští, kteří by tak právě už nyní svým „Akademickým Cyrilometodějským Kroužkem“ mohli plnit naději a očekávání katolického studentstva. Kéž jejich příklad stane se našim československým bohoslovcům vzpruhou k organické práci unionistické!

Ljublaniští mají záviděníhodné štěstí, že mohou slyšeti povely a dýchat zápál hlasatele Bratří Soluňských, jímž je univ. prof. Dr. Fr. Grivec. Jeho hlas volá i ke všem katolickým Slovanům: „Jest svrchovaný čas, aby se naše bohoslovná i světská věda orientovala směrem východním.“²

Snad už nadešla doba, aby katoličtí Slované platili úroky z kapitálu, z něhož těžili 1050 let! I v našich zemích dřímá jistě dosti latentních sil, neboť muž Boží, jakým byl arcib. Stojan, nebyl by pojal úmysl založiti zvláštní řád pro unionickou práci, kdyby nevěřil v jeho prosperitu. Velikého díla sv. sjednocení nedokonají kongresy samy, vzájemné poznání a sblížení Východu se Západem. Jsou jednotícím nutným základem pro pevnou stavbu. Je třeba však modlitby, obětí — i obětí osobních. Bude nutno odvážiti se i na dostřelnou čáru. Veliký metropolita Lvovský a „mučedník za sv. unii“ Ondřej Šeptycký napsal prosebně: „Potřebujeme pomoci západní Církve a nepochybujeme, že se nám jí dostane. Ovšem, aby se s užitkem mohlo pracovati, musí budoucí apoštolové přinést i v obět i svou přichylnost k latinskému obřadu.“³

Český student — bohoslovec, proniknutý duchem Slovanských Apoštolů, vyjímá by se dobře dnes mezi O. O. Jesuity v Albertyně (jsou tam už jeden — dva Češi) nebo mezi redemptoristy české provincie na východě naší republiky. Před několika týdny též generál dominikánů, P. Gillet, zdůraznil a poručil české provincii apoštolát unionismu. Zajisté budou mobilisovati co nejvíce sil. Ideální slovenský kněz, P. Zorvaň, který přijal východní obřad, pastoreje požehnaně mezi opuštěnými Rusíny na východním Slovensku. Jest dosud — pokud vím — jediným neřeholním knězem, jenž zaměnil latinský obřad, za východní.

Než o těchto věcech šířiti již není kdy na konci roku.

Kéž VI. unionistický kongres velehradský a měsíc červenec stane se šťastným mezníkem v unionistickém hnutí československých bohoslovců! Kéž se stane!

¹ Č. 3. str. 84.

² Pravoslavi Kroměříž, 1921, str. 112; přel. M. Chudoba; dobrá introdukce do východních otázek.

³ Missions Bénédictines 121, 187... — Die kath. Missionen 1921—22, str. 91.

PÁN ZAVOLAL...

(Věnováno ctp. A. K.)

*Snad ohlas mladých snů: svět najít nových krás,
kde sláva nebledne a věčně kvetou růže,
a šěstí napít se — nám čárnou hudbou zvoní.
Leč slábne, tichne, zmírání, jak jde čas,
co před lety — či vloni
nám do snů o rozkoši zazněl tklivý hlas,
tak divně vznešený — jen Bůh tak mluvit může:*

*Chceš býti hrdinou, jenž v kalných vírech světa
se o kořist rve s hloubkou smrtící?
Chceš býti majákem, jenž jasným světlem zkvétá,
by z noci lži zpět volal bloudící?
Ó, pojd' a pracuj na mé vinici!*

*Chceš býti čist jak ledovec, jenž stříbrem v slunci plá,
jsa povznesen nad rmut a shon kdes pod ním vířící,
a přece bystré potoky tam dolů vysílá,
by zvlažil květný luh i zprahlou ornici?
Ó, pojd' a pracuj na mé vinici!*

*Chceš býti, synu, vonnou větví lipovou,
jež roní zlatý pel a sladkou silici?
Chceš býti lékařem, jenž moudře vědu svou
v lék vtěluje, by žili mdlí a trpící?
Ó, pojd' a pracuj na mé vinici!*

*Chceš být jak pevný most nad strašnou propastí,
by v záhubu se nevrhali hříšníci?
Chceš písní dávných šťastných dob vést do vlasti,
jež nad hvězdami čeká psance lkající?
Ó, pojd' a pracuj na mé vinici!
Buď rozdavačem svatých tajemství,
ať o mé lásce zem a o tvé nebe zví!
Jsi sláb? Já s tebou jsem — a jho mé sladké jest.
Jen odevzdej se Mně a zanech vlastních cest!*

Hrst aforismu o umění.

I.

Řekne-li se dnes slovo *umění*, rozumí se tím vždy všechno možné, jen ne to, co opravdu jest uměním. Moderní lidé, dokonale zcivilisovaní a vychovaní, považují za umění jen to, co nechce nic od člověka, ale co jenom člověku dává. Ale oni též nepovažují za umění to, co dává člověku něco vyššího a hlubšího, ale oni mají za umění jen to, co dává zábavu a rozkoš. Oni nevědí, co jest to umění. Neboť oni též nevědí, co jest to neumění.

Slovo *umění* se dnes stalo jakýmsi cizincem ve slovníku všech lidí. Jeho nádech jest poněkud odporný a mnozí mají nevýslovnou radost, neslyší-li tohoto slova vůbec. A zdá se mi, že tato radost v dnešní době bude radostí nejlepších a nejoprávněnějších.

Moderní kultura, o níž se dnes tolik mluví a píše, zvrátila pravý směr umění a dala mu nový běh. Tím zvrátila umění v řemeslo nebo v komediantství. A tím zároveň nastal zánik umění. Mluvití proto dnes o pravém, skutečném, plném umění, to znamená mluvití o středověku nebo o době baroka. Nikdy však neznamená to mluvití o XX. století, neboť toto století nebude nikdy nazýváno stoletím umění, nýbrž bude vždy nazýváno stoletím řemeslných a výdělečných paumění, stoletím zániku umění.

Nelze sice mluvití dnes o umění všeobecně, ale lze mluvití o něm jednotlivě. A to jest aspoň útěcha pro časy budoucí. Neboť i v této době temna Duch Svatý rozdává a rozlévá své světlo v plném jeho jasu a v plné síle jeho.

II.

Právě umění, jež může býti vytvořeno jen tím, *kdo něco umí*, má svůj smysl jenom v Bohu. Ono má sloužiti Bohu; má směřovati k Bohu a jeho podstata jest v Bohu. Proto *liturgie* může býti nazvána nejvyšším uměním, protože je nejúžeji spojena s ideou oslavy Boží.

Toto dnes tak těžko chápou tvořící lidé. Oni ztratili z obzoru Boha, oni se odklonili od Boha, oni se odklonili od jeho řádu, jenž ve svém obsahu jako jednu část má též řád umění, a následkem toho oni ztratili též hlavní oprávněnost existence umění, kterou jest oslava Boží. Jejich umění nemá řádu, jejich umění jest podřadné.

Bůh poskytuje umění jeho *nadřazenost*. Umění, které neslouží Bohu, které nevede k Bohu a neoslavuje Boha, není uměním, neboť nemá nadřazenosti, kterou uděluje jen Bůh.

„*Servire Deo regnare est*“ — praví známá věta, v níž je obsažena veškerá nadřazenost a velikost služby Bohu. Služba Bohu poskytuje člověku oné vysoké nadřazenosti vskutku královské; neboť to není služba otrocká a ponižující, ale to jest služba, jež oboha-

cuje a omilostňuje. A v tom též tkví síla a význam umění, jež slouží Bohu. Takové umění jest královské, neboť ono slouží nejvyššímu Králi. To není služba otroků, služba bezduchá a nenáviděná, ale to jest služba lidské duše, sytící se Bohem a rozvíjející svou šíři z milostí a darů Božích. To jest služba lidského intelektu, zakončivšího v Bohu, a lidské fantasie, regulované a umírněné řádem Božím.

Přítomná doba vytvořila z umění služku rozumu, jenž se odklonil od Boha. A tím nastal zánik umění vůbec.

Ale tím zároveň nastal onen strašlivý vliv zvrhlého a rozbředlého „umění“ na národ. I v umělecké tvorbě vyžaduje se *zodpovědnost svědomí*, neboť ona — přes všechnu úžasnou volnost a nespoutanost tvůrčích sil — musí býti regulátorem těchto sil a musí ukazovati směr.

A jestliže dnes ve veřejném životě mluvíme v pravdě o *nedostatku svědomí*, jenž vlastně jest z velké části příčinou všech krisí, rozrůstajících se podivuhodně rychle jako vředy na hnisajícím těle společnosti lidské, tak musíme mluvit o nedostatku svědomí též jako o příčině krise umění. Kdyby bylo svědomí živější, oč jinak by museli chápati svůj úkol spisovatelé, oč výše a důstojněji by se musilo chápati umění vůbec. Pak by se nekramařilo tolik s hodnotami duchovními a mravními, pak by se nehřešilo tolik vybičováním lidských pudů, pak by se nestavěly na první místo estetické záliby a lidské titěrnosti, ale něco docela jiného.

Tu by se musilo pochopiti, že dílo takového spisovatele musí především oslavovati Boha a sytiti svými vysokými hodnotami lidské duše. Neboť umění, které chce býti zváno uměním, musí především sloužiti Bohu a pak teprve lidem, jež musí vésti k Bohu, jenž jest jeho živitelem a spolutvůrcem.

III.

Duch svatý jest inspirátorem všeho umění. Bez něho, bez jeho přispění a bez jeho působnosti není životného a skutečného umění.

Proto vidíme dnes takovou žalostnou ubohost uměleckých děl všude, protože tvořící lidé se odklonili od Ducha Svatého a tím zároveň se odklonili od zdroje umělecké jedinečnosti a velikosti.

Dnešní umělecký vkus jest dosti značně pokazen. Je pokazen vkus u umělců a stejně je pokazen vkus kritiků a těch, kteří přijímají umělecké dílo. Jak jinak bychom si mohli vysvětliti to šílené a zaslepené přísahání na literární díla různých autorů? Jak jinak bychom mohli pochopiti tu skutečnost, že výroky několika standardních „básníků“ jsou evangeliem doby?

Jsmo daleko od Ducha svatého. A proto máme v sobě tolik uměleckého nevkusu. Neboť „Duch svatý,“ jak praví sv. farář Arský, „jest světlo a síla. On jest to, jenž učí nás rozeznávati pravdu od bludu a dobré od zlého. Jako dalekohled předměty zvětšující dává nám Duch svatý viděti dobré a zlé ve velkém. S Duchem sv. vi-

díme všechno ve velkém: vidíme velikost nejmenších skutků pro Boha vykonaných a velikost nejmenších chyb."

Tato slova mluví jasně a dobře. Dnešní umění prožívá krizi, poněvadž ztratilo spojení s Duchem svatým a tím ztratilo i svou sílu a vláhu. Bylo by třeba, aby se úpěnlivě a neustále zpíval onen veliký hymnus: *Veni Sancte Spiritus!*

Uher :

Blahoslavená.

(Z přednášky o blahoslavené Anežce České na akademii Růže Sušilovy v Brně dne 12. června 1932).

„Sed in primis hoc dicendum, quod si talium tamque precipuorum sanctorum atque ydoneorum testium Christi gleba in partibus Lutheringorum seu Carlingorum ceterarumve christianarum gencium contineretur, insignium miraculorum virtutibus vernans, olim gesta hec aureis, ut ita dixerim, apicibus depinxissent, responsoriorum cantilena cum antifonis, adiectis sermonum exortacionibus decorassent, cum plurimorum menibus cenobiorum.“

Tak píše v legendě o životě a umučení sv. Václava a jeho báby Ludmily mnich Křišťan téměř před tisíci lety. Neplatí až bolestně pravdivě výtky starého kronikáře i pro generace současné, a hlavně pokud běží o památku blahoslavené Anežky Přemyslovny? Byla doba, která snesla veškeru svou zanícenou lásku a úctu Janu Nepomuckému a neustala, až mu Církev přiřkla svatozář, již učinila známou v celém křesťanstvu. Naše doba se snaží splatit dluh našemu slavnému světcovi sv. Václavu. Tomuto světcovi, k němuž národ lkal ve chvílích nejtěžších, připravil v osvobozené vlasti nezapomenutelné triumfální miléniové oslavy, při kterých jeho památce vzdaly pocty všechny obory českého tvořivého ducha.

Avšak jak jsme byli dosud nevděční velké Přemyslovně Anežce! Půl sedma století přešlo od její smrti, avšak její národ se dosud nepostaral, aby jméno kněžny, jistě slavné před tváří Hospodina, skvělo se v souhvězdí světic římské církve. A nejenom to! Jméno kdejakého mluvky ryjeme do mramoru a odiosní podoby problematických velikánů zabírají kde který volný rynek našich měst; a myslíte, že láska a vďečnost k ženě tak významně inspirovala sochaře, malíře, básníky, nadchla historiky? K pláči málo je toho všeho a nedokrevné je to většinou, co náš národ, tak přece proslulý svým historismem, položil k nohám jedné z nejlepších svých dcer. A šlechetný odkaz její, klášter na Františku, jak ten opatrovaly věky? Otevřte nejmournější stránky díla Zikmunda Wintra a Jaroslava Durycha! Tam najdete zrovna jako zosobnění největší bídy a hrůzy z horečnaté agonie národa — tento klášter přelíbezně řehole zpuštěný a

vydaný běsům. A tak ponížené je toto místo rajských nadějí Anežčiných dosud...

Zdá se, že u kořene zneuznání této vzácné bytosti je nedostatek zájmu a vědění o ní. Poznat znamená tu milovat! Ovšem pozitivistická historie, která měří svými neforemnými kadluby a udělala z Anežky leda zlostně zklamanou nevěstu a nerudnou abatysi, mnoho naše vědomosti neobohatí. Spíš musíme hledat cestu k jemnému protoplasmatu její duše z celkové nálady té doby, ze zdrojů její víry a z pramenů její požehnané akce.

Interpretovat dnešnímu člověku duši svěťice, vzdálené nám téměř sedm století, je jistě věc poněkud obtížná. My katolíci věříme v obcování svatých a proto při výkladu Bohem mimořádně vyznamenané bytosti musíme vzít v úvahu i tuto závratně ohromující a rozradostňující kontinuitu života, tuto přítomnost minulosti pro lepší příští. Snad jenom básník, kongeniální citem a zbožností s velkou Přemyslovnou, dovedl by si tak podrobit slovo, aby se rozezvučelo ozvěnou jejího svatého života. Nám musí stačit jen nedokonalá analogie k objasnění této velké postavy. Myslím na chrám cisterciáček tišnovských, dílo vyšlé z mozku a rukou lidských, postavené péčí zbožnosti královské matky Anežčiny Konstancie a nesoucí v kameném těle tytéž skvělé znaky své doby jako neskonale jemnější, tvůrčím úmyslem božím formovaná živoucí bytost.

Jitřní zářivá a čistá záplava světla se rozlévá prostorami, jež vybudovalo úsilí, zacílené s oddaností i vznosem k nadzemským výšinám. Celá stavba, osvobozená od tíživé vázanosti předcházející doby románské, jadrnou mluvou svého prvního uzrávání, svou jasností a vyšší tektonickou účelností, osvobozením tíhy a oduševněním hmoty, vysílá jásavou modlitbu díky a důvěry spolu s věřícím, který vstoupil do svatyně portálem orodujících apoštolů. Chrám s klášterem je hradem ducha, bezpečnosti, spravedlnosti. Furie husitská jej poplení a ze zchátralosti jej vytrhne až restituční úsilí baroka, které se jemně vcičuje ve výtvarnou duši chrámu, kolem oltáře vykouzlí něžnou ilusi rajske záře a ztlumí hymnicky mohutnou střídmost gotického vertikalisumu ladným rokokovým dekorem. Studená vyzáblost josefinská rozleptává klášter a znesvěcuje chrám. A teprv nové náboženské zvroucnění v cizině pomáhá vrátit klášter svému posvátnému účelu.

Osud tišnovského kláštera je symbolický. Je to mutatis mutandis osud pražského kláštera Anežčina a její vlastní pozemské paměti za živa i po smrti.

Dovede se zhodit generace, právě přicházející, čestně svého úkolu na stále živém staveništi chrámu! Dovede nezničit harmonii minulosti a při tom budovat z opravdového tvořivého napětí a z inspirace současnosti nové monumenty k větší slávě boží? Vybudoje technik z almužny pokorných ferobetonový oltář Anežky Přemyslovny, Anežky svaté?

HŘBITOV V DEŠTI.

*Už dávno čekáný přišel a k spánku nám tiše pěl,
svou báji žalnou a monotonní v šelestech vyprávěl.
Sladounký odtok krve s růží se v keřích chvěl
a sen — ten anděl boží odletět zapomněl.*

*Popadá nocí dál jak milost z božích slov,
vlas dlouhý a česaný na dětský sponští rov,
sirotkům zpívá splniv jim touhy v snech.
Na prázdném hřbitově zaznívá truchlozpěv:*

*Květiny rozmokly, v šatečkách bláto jen,
dešť tváří proniká na kosti ovíjen,
bez tvaru všechno zde, smočené duše lem
jak křídla holubic odváťých v cizí zem.*

*Kus bílé korouhve se střemchy povívá,
po křížích rezavých deště chuť chladivá
odtéká do kytic na hrobech. Toužíš k nim přivonět.
Nevíš, že zatoužils po smrti. Nechoď zpět!*

Jan Jaroš CSSR., Obořiště:

Estetická hodnota katolické liturgie.

Dokončení.

Poesie, která je středem uměleckých snah, pokorně nabídla své služby nejpokornější z žen a od chvíle prvního Magnificat neposkvrněné Panny zaznívají v církvi Kristově nesčetné hymny, plné lyrického nadšení, prostinké velebnosti a hlubokých pravd. „Jak jsem plakal, Bože můj“, volá syn ohnivě Afriky, sv. Augustin „při tvých hymnech, při tvých písních! Jak mne povznášel sladký hlas tvé církve! Vnikal v uši mé a pravda se šířila v mém srdci a vzlet mé zbožnosti stával se mohutnějším a slzy mi kanuly a bylo mi tak blaze.“¹ Posvátné básně církevní nejsou dílem několika jednotlivců, nýbrž celých národů. Staletí pracovala na jejich zdokonalení a vryla v ně všechny odstíny nebeských tužeb i pozemských trudů. „Velikými dobrodinci“ nazývá je Herder. „Sie gingen mit dem Einsamen in seine Zelle, mit dem Gedrückten in seinen Kummer, in seine Not, in sein Grab. Da er sie sang, vergass er seine Mühe;

¹ Confess. IX. 6 přeloženo dle Odvalila: Louis Bertrand „Sv. Augustin“ Praha (1929) 181.

der ermattete traurige Geist bekam Schwingen in eine andere Welt zur Himmelsfreude. Er kehrte stärker zurück auf die Erde, fuhr fort, litt, duldete, wirkte im stillen und überwand: was reicht an den Lohn, an die Wirkung dieser Lieder?"¹ Věčně půvabné, věčně svěží, věčně krásné — odkud vaše nesmrtelnost? Snad tvůrčí veleduch skladatelů vtiskl vám nehynoucí mládí v srdce? Snad všeobecný charakter každé básnické tvorby — věčné mládí — dodává vám nevyčerpatelně jarých sil? Vše to nestačilo by nám, abychom odkryli pravý zdroj neutuchající vaší svěžesti. Kdyby jen lidské mohutnosti, jen lidské náměty byly vaší oporou, již dávno byly byste zapadly v prach zapomenutí! Avšak Kristus, věčně silný, a jeho církev věčně krásná — „nevěsta čistá, svatá, bezúhonná, na níž neshledáno poskvřny ani vrásky“, živí vás nápojem nesmrtelnosti.

Veliký mistr německý Frant. Overbeck důmyslně znázornil ve svém díle „Triumf náboženství v uměních“² vzájemný poměr jednotlivých oborů estetických umění: Uprostřed zříme Rodičku Boží jako představitelku básnictví. V náručí drží božské Dítě; tato podrobnost je hluboce symbolická. Jako v tajemství vtělení Slovo tělem učiněno jest, podobně v poesii je myšlenka odívána jemným tílkem slova. Než její výraz v něm je bezzvučný - němý; idea umělcova touží přejíti v tón, který by vnikl do nejskrytějších jejích tajů a vyzpíval nejčistší city, nejvyšší vzlet její dikce. Hudba a zpěv jsou nutným doplňkem básnictví a naopak toto je nezbytným jejích základem. Obdobný vztah závislosti existuje mezi uměními prostoru: plastikou, architekturou a uměními času, poesii a hudbou. Má-li estetický výtvar básnický neb hudební zůstatí trvalým, nechce-li lidský duch dopustiti zánik svých ideí s překotným tempem času, musí vtěsati jejich hloubku do tvrdého mramoru, musí rozliti jejich působ na bělostná plátna, musí vybudovati jejich mohutnost z pevného kamene. Stavitelstvím, malířstvím a sochařstvím dokončuje se ztělesnění duchové myšlenky všemi směry.³ Overbeck naznačil blízké příbuzenství umění tím, že s pravé strany u nohou Rodičky Boží umístil representanty posvátné hudby a skulptury: krále Davida a jeho syna Šalomouna, na stranu novozákonní postavil sv. Lukáše, jenž dle pověsti byl prvním malířem křesťanským, a vedle něho sv. Jana s modelem nebeského Jerusalema — jako symbol architektury.

Nelze si mysliti, že by katolický kult, v němž básnictví, nejvznešenější ze všech umění, dopjalo se nejvyšší mystické exaltace, zůstal k ostatním jeho oborům apatickým. Také ostatní umění musí se podrobiti věčnému zákonu boží oslavy, chtějí-li býti věnčeny diadémem královským. Odeprou-li mu svou poslušnost, zřítí se v propast zániku. Proto již u jesliček Ježíškových zaznívají libé zvuky

¹ Herders Werke: Zerstreute Blätter 5. Sammlung dle: Ad Schulte „Die Hymnen des Breviers“ Paderborn (1898) 13. — ² Viz Ad. Fäh „Geschichte der bildenden Künste“ Freiburg i. Br. (1903) 3738, 740. (Krásný komentář k němu podal sám mistr cf. Staudenmaier l. c. 217—227). — ³ Neboť ostatní naše smysly jsou neschopny estetických požitků. „Dicimus pulchra visibilia et pulchros sonos; in sensibilibus autem aliorum sensuum non utimur nomine pulchritudinis non enim dicimus pulchros sapores aut odores (1—2, q. 27 a 1 ad 3 m).

andělského zpěvu. Hudba staví se pod prapor božského Velekněze. Hudba a zpěv, jejichž estetickou podstatu tvoří harmonický soulad tónů, vítá Knížete pokoje, který umlčí navždy děsivou disonanci světovou, skrze jehož krev bude uvedeno ve smír vše, co na zemi i co je v nebi (Kol. 1, 20). Jaký div, že neváhala snížit se v křesťanství až do podzemních pohřebišť velkoměst, kde již první křesťané pěli žalmy a hymny chvály, díky, proseb i smíru za hnusné hříchy pohanství. A když po třech stoletích krutého pronásledování směla církev rozvinouti svou božskou nádheru v starokřesťanských basilikách, když harmonickou hrou svých zvonů zvala do chrámů umění nejširší vrstvy, zalíbilo se Duchu sv., aby vznešenou inspirací svou zanítil geníe v církvi boží, jak učí sv. Tomáš Akv.¹ Jména: Ambrož, Lev Vel., Řehoř Vel., Caldara, Josquin, Palestrina, Rolando Lasso, Norales, Tomaso Ludovico Vittoria, Allegri, Jomelli, Galuppi, Bach, Haydn, Mozart, Ant. Dvořák, Beethoven, J. Foerster jsou nejlepším důkazem slov Andělského učitele.

A co říci o kamenné, mlčící poesii — architektuře a plastice — v lůně nejtědřejší dobroditelky všech umění? Dlouho trvalo, nežli se církev oprostila od vlivu pohanství. Nemilujeť nikdy násilných převratů, řídíc vše dle vzoru nejideálnější vlády boží Moudrosti: „mocně a lahodně“. Teprve hluboká víra ranného středověku vdechla křesťanským chrámům nadpozemský ráz. Hrubé, rovné linie pohan- ských svatyní zvlínila v mohutné oblouky románských a gotických staveb, prázdné plochy jejich stěn oživila nesčíslnými malbami a bo- hatými reliefy z dějin zjevení Božího. Věrností provedení předčí je mnohdy realistické výtvary moderní, avšak v nadpřirozeném odu- ševnění celkového vzezření stěží jich dostihnou. Tichá melancholie, čistá touha, nelíčená zbožnost, pokora a vnitřní štěstí, jež z nich vyzařují, jsou odrazem nitra svých původců, jsou nezkaleným zrcad- lem ducha své doby. Vše je zde symbolické, povznášející, vše hlásá věčné pravdy vtěleného Boha.

V dějinách katolického umění jeví se jasně očím vzdělancovým božská síla Eucharistie. Mše sv. je nejen „sluncem duchovních cvi- čení, srdcem pobožností, duší zbožnosti, plamenem božské lásky, propastí božské dobroty a převzácným prostředkem, jímž nám Bůh milosti přivlastňuje“,² nýbrž ona je též sluncem a srdcem estetických hodnot všech ostatních svátostí a svátostnin. K přesvaté Eucharistii směřují dle učení knížete theologů všechny ostatní svátosti jako k svému cíli: „sacramentum ordinis ordinatur ad Eucharistiae consecra- tionem; sacramentum vero baptizmi ordinatur ad Eucharistiae recep- tionem, in quo etiam perficitur aliquis per confirmationem, ut non vereatur se subtrahere a tali sacramento; per poenitentiam etiam et extremam unctionem praeparatur homo ad digne sumendum corpus Christi; matrimonium etiam saltem sua significatione attingit hoc sacramentum, in quantum significat conjunctionem Christi et Eccle- siae, cujus unitas per sacramentum Eucharistiae figuratur“.³ Pohléd- neme-li na uměleckou stránku obřadů, jimiž se drahocenný olej no-

¹ 2—2, q. 172, a 4—2—2, q. 174, a 1. — ² Philothea II. 14. — ³ 3 q 65 a. 3.

vozákonních lamp vlévá do nesmrtelných duší, vidíme, že opakuje se tentýž zjev: Čím blíže která svátost Ježíši eucharistickému, tím krásnějším ritem je ozdobena. Jak mocně působí na nás svěcení kněžstva a naopak jak suchopárně stručné jsou obřady manželství „Eucharistia autem“ dodává sv. Tomáš „comprehendit totum mysterium nostrae salutis; ideoque ceteris sacramentis solemnitus celebratur.“¹

Jediný úkaz nás v dějinném vývoji křesťanského umění poněkud zaráží: etapa návratu k pohanství — renaissance. Dr. Pörtzgen ve svém klasickém díle „Das Herz des Gottmenschen im Weltenplane“ příkře odsuzuje tento směr jako odpad od nejvnitřnějšího pramene vši krásy, od nejsv. Srdce Ježíšova.² Jeho názor není ojedinělým,³ neboť v britských větách spisovatelových skrývá se mnoho trpké pravdy. Přehnaný realismus nového období, zobrazující nahou skutečnost, nevyhovuje nikterak naší touze po zidealisování všedního, každodenního života. Právem žádáme na umělci, aby povznášel, vzdělával, zušlechtoval naše mravní smýšlení a jednání, nikoli aby zaváděl duši do bahnisk zvířecích pudů. Renaissance je novou mohutnou větví na stromě církevní umělecké tvorby, větví, která je zohyzděna mnohými divokými výhonky pohanství — o těch nemluvíme — v jádru však stkví se zbožností, prostotou a živou věrou neméně než periody předcházející.⁴ Kromě toho hlásá nám nový směr mateřskou opatrnost církve, jež dovedla jak ve vědě (sv. Tomáš-Aristoteles) tak v uměních přesně vybrati a využít z pohanství zdravých prvků krásna a pravdy.

V době, kdy svátostným žářem Eucharistie zrodilo se na úrodném úbočí města božího sladké víno nové kultury baroka a rokoka, v severních zemích, zmatených mrazivým bludem protestantismu, uhasíná všechno estetické nadšení. Luther byl, jak vyjadřuje lidový básník XVI. stol. „ein Beschwerwert für Glockengiesser und Organisten... Haldmaler, Goltschmit und Bildschnitzer...“;⁵ a ačkoliv lžireformátor nebyl v teorii zásadním nepřítelem uměleckého snažení, ano přál si, aby náboženské malby zdobily i domy nových křesťanů,⁶ přec jeho vražedný útok na srdce všeho náboženského umění — mši sv. — udusil navždy jakýkoliv vyšší vzlet. Zpustošená svatyně svatovítská, královna našich domů, a mnoho zničených uměleckých památek u nás i v zemích sousedních, kam jen vnikl bořivý protestantismus v kterékoli formě, bude na věky hlásati heretickou hrubost novověkých vandalů.

Oč lepšimu postavení těšila se estetická umění v schismatickém

¹ 3 q 92 a 4 c. ad 3, ad 6. — ² „Auch die Renaissance des Cinquecento blieb eine Mumie ohne warmer Leben in äussern Formen wandelnd. Ihre eigene Seele, der gläubige Geist des Altertums war längst dahin. Ihr zweiter Vater, der Unglaube, vermochte nicht, ihr eine neue Seele einzuhauchen... Es rächt sich wenn die Kultur nicht trinken will am reinen Born des hl. Herzens“ Pörtzgen o. c. Trier (1904)³ 237.

— ³ Srov. Fähr o. c. 502—504. — ⁴ Allein die Auffassung der guten Meister ist... so naiv und trotz des Realismus so monumental, sie ist zugleich im allgemeinen so wahr, fromm, schließl, glaubensvoll, dass gerade auf dem religiösen Gebiete ganz Vortreffliches, Mustergiltiges und Schönes geleistet wurde! — Kuhn „Die allgemeine Kunstgeschichte“. Maleni L. Halbband-Einsiedeln (1909) 104. — ⁵ H. Grisar S. J. „Luther“, Freiburg i. Br. (1912)² III. 186. — ⁶ Grisar l. c.

pravoslavlí! Eucharistie zachovala mu drahocenné skvosty z doby sjednocení, avšak zarputilá apostasie a neposlušnost k nejvyššímu náměstku Kristovu zavinily bezúčelnou ztrnulost. A když v posledních časech ateistické bolševictví zmocnilo se násilím všeho uměleckého majetku rozkolnických sekt, dokázalo, že jeho stěžejní zásadou jest: obrátiti v pusté rozvaliny to, co budovala staletí. Potvrdilo pravdivost slov Stöcklových: „Eine völlige Lostrennung der schönen Kunst von Religion oder gar eine Opposition der ersteren gegen die letztere, muss unvermeidlich den ganzen Verfall der Kunst zur Folge haben.“¹

Umění ve svém bytí a nebytí cele závisejí na náboženství. Filosofickým termínem označili bychom nejvýstižněji jejich vztah ke katolickému kultu jako reální nutnou relaci, kdežto poměr liturgie k hodnotám estetickým jako nahodilou relaci rozumovou. Jedině krásno mravní tvoří podstatnou složku kat. bohopocty. Nekonečná cena nejsv. oběti zůstává nezměněna, odehrává-li se v nádherné katedrále za zvuků umělecké mše Griesbacherovy jako je-li sloužena za tiché noci ve vlhku podzemních žalářů. Nezměněna zůstává nevýslovná krása Bohočlověka ve svátosti lásky, dána-li mu za příbytek šestistěnná bednička neb zbudují-li nad zlatou ciboří umělecky okrášlený svatostánek.

Ve skutečnosti však církev, jsouc si dobře vědoma nejužší souvislosti tří velikých ideí: pravdy, dobra a krásna, nepovažovala nikdy estetickou stránku liturgie za nadbytečného činitele v ekonomii spásy a posvěcení. Znajíc mohutné ovlivňování obou nejdůležitějších psychologických zákonů: „*reduantia fit in corpus ex iis, quae sunt in anima, et in animam ex iis quae sunt in corpore*,“² užívala a užívá umění jako prostředku, jímž působí na myslí věřících. U kolika konvertitů navázal Bůh právě na estetické prvky svého kultu velikou milost obrácení! Při pohledu na katolický chrám a tím více za pobytu v něm neubrání se duše hlubokému dojmu. Mimoděk cítí, že „zde je dům Páně a brána nebes, zahalené nebe na zemi, že zde na blízku tajuplně Pán a Bůh se vši láskou, kterou k nám plálo jeho Srdce za dnů (jeho) pozemského života.“³ Abychom však stali se plně účastnými výsostného účinku všeho uměleckého tvoření: hodnot mravních, aby spasitelné pohnutí, jež v nás budí, nezůstalo prázdňným estetickým požitkem, třeba přinést k němu srdce věřící a čisté. Mimo Boha bychom marně hledali pravou krásu. Po dlouhém úsilí musili bychom doznati se sv. Augustinem:

„Pozdě jsem si Tě zamiloval, krásno tak dávná a tak nová, pozdě jsem Tě miloval! Aj Tys byl uvnitř a já venku a tu jsem Tebe hledal a vrhal se na krásné tvory Tvé, já ohyzdny!“

(Vyznání X, 27, přel. J. Herčík (1859, 189).

¹ O. Stöckel „Grundriss des Ästhetik“ dle Pörtzgenů I. c. 238. — ² 1-2, q 3 a 3; q 4 a 6; q 75 a 4 a j. — ³ Kupka „O mši sv.“ Praha (1899) 138, (Thalhofer I. c. 443).

Nejpřednější památka cyrilometodějská »sv. Kliment«.

Příštího roku budeme slaviti 1070. výročí příchodu basiliánských řeholníků, apoštolů Slovanů sv. Cyrila a Metoděje na Moravu. Po jejich příchodu r. 863 propůjčil jim kníže Rostislav na seminář upravené budovy s kaplí ve tvrzi nedaleko Buchlova, která se od té doby nazývá »sv. Kliment«. Svatí bratři přinesli s sebou totiž a v kapli uložili ostatky sv. Klimenta, papeže a mučedníka, které našli na Krymu r. 861, kde byli před tím konali misie. Přivedli s sebou také družinu pomocníků a žáků, které i s mladíky domorodými, Rostislavem jim svěřenými, po tři roky vzdělávali v prvním tom našem semináři na kněze. Jejich ostatní hlavní činy, totiž moravská misie, sestavení slovanského písma, překlad Písma sv. a jiných knih a tím vytvoření prvního spisovného jazyka slovanského a konečně uspořádání církve staroslovanské jsou obecně známy. (Viz Kulbakinovu mluvnici jazyka staroslovanského.) Po třech letech takové působnosti na Moravě organisovali církev slovanskou v Pannonii.

Uvědomíme-li si tehdejší církevní a politické poměry na Moravě, pochopíme snadno, proč první učiliště slovanské pro výchovu kněžstva bylo sv. apoštoly zřízeno v ústraní a to podle tradice na Hoře svatoklimentské. Kníže Rostislav byl již křesťanem a slovanské Basiliány povolal na Moravu, chtěje se zbaviti kněží německých, kteří se lidu našemu vnucovali z důvodů politických. Po třech letech však, kdy už tu byl dostatečný počet sv. apoštoly vzdělaného kněžstva slovanského, mohli se směle ujati veřejně duchovní správy a kněží němečtí museli odejiti s nepořízenou. Bohužel podařilo se jim později za Svatopluka vlivem Vichingovým dosáhnouti přece vypuzení slovanských Basiliánů z Moravy. Odešli do Uher, kde je Arpádovci přijali s láskou, u nás pak slovanská liturgie přes nepřítel poměrů udržena až do r. 1080, kdy všeobecně zakázána.

Jaký byl v té době osud monastýru svatoklimentského, o tom nemáme do r. 1358 zpráv, ale doufáme, že se ještě některé najdou. Také vykopávky archeologické nám ledacos prozradí. V r. 1358 zřízeno na sv. Klimentu v budovách z doby cyrilometodějské zachovaných, ale sešlých, probošství brněnských Augustiánů, které potrvало do r. 1421, kdy je Bedřich Strážnický vypálil a zničil. Dnes jsou tam jen základy kostelíčka svatoklimentského a haldy kamene, ostatní odvezeno, jak okolní lid tvrdí, až do Buchlovic. Boršický děkan Studený dal v bývalém kněžišti postaviti dřevěnou kapli, neboť lid moravský putuje tam v zástupech, nedbaje, že místo tak památné zarůstá lesem a mechem. Třikrát do roka, totiž v pondělí svatodušní, pak některou neděli letní a na sv. Václava koná se na sv. Klimentě pouť, jíž se hlavně v pondělí svatodušní účastnívá tisíce poutníků.

Bylo by hanbou katolíků čsl. a Slovanů vůbec, kdyby nechali kolébku své osvěty dále v rozvalinách. Dřívější hlasy po obnově monastýru volající zanikly asi proto, že Hora svatoklimentská byla až do světové války skoro nepřístupna, skryta v lesích, bez dráhy a bez silnice. Také 500. výročí zničení monastýru (1921) minulo pro starosti převratové bez popudu vyzvednouti tuto perlu cyrilometodějskou ze zapomenutí a dáti ji lesk a slávu, přiměřenou jejímu významu. Nyní vede dráha až do Koryčan, od nichž je Sv. Kliment vzdálen asi 4 km, a z nich zřízená krásná lesní silnice přímo pod Horou svatoklimentskou do Osvětiman příp. do Vřesovic, odkud vede jednak dále do Kyjova, jednak do Uh. Hradiště. Milovníkům klidu lze lesy Koryčanské vřele doporučiti i pro zotavenou buď v Koryčanech s pěkným koupalištěm nebo v Buchlovicích s lázněmi sírnatými. (Informace podá ochotně čilý okrašlovací spolek v Koryčanech.)

Úkolu obnoviti monastýr svatoklimentský podjala se Matice svatoklimentská (sekretariát v Praze-Břevnově, Říčanova čp. 884). Pro poučení o historii monastýru vydala stručnou brožuru Dra Fr. Příkryla: Sv. Kliment u Osvětiman (zašle ji na požádání za 5 Kč). Ač stavba je již zajištěna, narazila Matice na nepředvídanou překážku: stát. úřad pozemkový přidělil totiž poutní místo to, oslyšev žádost Matice, jako obyčejný les družstvu a doporučil jen, aby Matici hradisko odprodalo (asi 28 ha ze 1240 ha). Přes to a přes doporučení i jiných úřadů a okres. zastupitelstva kyjovského družstvo žádosti Matice o odprodej hradiska nevyhovělo a tak nezbyvá než se stavbou počkati. Doufáme, že kulturní, národní a hospodářský význam obnovy monastýru nejen pro nejbližší okolí Sv. Klimenta, ale pro celou Moravu a republiku najde přece brzy pochopení také u správy družstva a veřejnost slovanská se v dohledné době dočká obnovy kolébky křesťanské osvěty slovanské.

Svatý Cyril tvoje kosti
vyňal z mořské hlubokosti
a je dones v naši vlast.
Přimlouvej se za vlast naši,
ať ctnost svatá u nás raší,
až tam dojdem v nebes slast.

F. Sušil.

Z dominikánských misíí v Japonsku.

Když r. 1601 vystupovali první dominikáni na břehy Japonska, aby rozesévali sítě Kristovo, jistě ne-
tušili s jakými obtížemi bude jim a hlavně jejich následovatelům bojovat. Vždyť během 330 let bylo Japon-
sko dějištěm krutých pronásledování křesťanů, kteří ječen po druhém od-
cházel s tohoto světa s palmou mu-
čednickou. Ale přes to Církev kato-
lická se v Japonsku udržela, vždyť
„brány pekelné ji nepřemohou“. Před
3 roky vyplula loď z Kanady a za-
mířila k Japonsku, kde vystoupilo
11 dominikánů, kteří se odebrali na
novou jim svěřenou misi — do Ha-
kadate. V Japonsku působí mimo
to dominikáni z Filipín v prefektuře
Shikoku, kde je ze 3³/₄ mil. obyv. jen
600 katolíků, a na ostrově Formose,
kde za posledních 8 let přibýlo
1.300 katolíků. Misionáři také pořá-
dají akademie, kde kromě hudby a
zpěvu mají přednášky. — Návštěvy,
hlavně mládeže, bývají veliké. *nb.*

Encyklika „Quadragesimo anno“
byla přeložena katolickou universi-
tou *do japonštiny*, neboť „znovuzbu-
dování sociálního řádu“ má také pro
Japonsko velký význam. Překlad po-
řízen byl známým Japoncem a tisk
i rozšíření vzalo si na starost jedno
z největších nakladatelství hlavního
města. Mimo to uveřejnili profesori
universitní ve vedoucích japonských
listech*) několik studií o tomto pa-
pežově okružniku.

*) Biskup Laaribeu ze Seoul uveřejnil
v anglic. časopisu Seoul-Press zcela ob-
širně encykliku „Casti connubii“. (Korea.)

Jdeme s duchem času?

Ano a ne. Mám na mysli hlav-
ně mladou generaci. Pokud myslí-
me na sport a různé „radikální“
směry politické pak můžeme doufat,
že se za nějakou dobu vyrovnáme
kolegům zahraničním. To jen zcela
všeobecně. Podívejme se však na
studentstvo v katolických spolcích,
jejichž cílem je vybudovat praktic-
ký katolicismus u naší inteligence.
Cíl jistě krásný a vznešený!!

S radostí sledujeme zprávy o roz-
květu toho kterého sdružení, o roz-
víjející se činnosti a nebojácném vy-
stoupení středoškoláků i vysokoško-
láků za náboženské přesvědčení atd.

Jsme však stále v defensivě a je
nutno přece také jednou pracovat
pozitivně a *prakticky*. Musíme do-
kázati, že máme zájem i o všeobec-
né potřeby církve, na prvním místě
o *misie*. — Jistě dostal by se mno-
hý katolický inteligent do rozpaků,
kdyby měl na př. někomu říci, kdo
má na starosti misie, která kongre-
gace a kdo stojí v čele, nebo o roz-
sáhlé charitativní a sociální činnosti
Církve v zemích misij. a p.

„Tedy zase něco nového; máme
bez toho co dělat se *svými* starost-
mi a záležitostmi!“ Zcela správně;
ovšem se stanoviska subjektivního.
Chceme-li být však objektivními,
pak musíme uznati *přednost* akad.
misijních sdružení amerických, bel-
gických, italských, německých a j.,
které právě tímto typem dobývají
popularitu a jakési velkorysosti. Ne-
zdá se vám, že právě v tomto tak
širokém odboru možno zabývat se
všemi moderními otázkami, ať so-
ciálními, ať politickými (o nábožen-
ských ani nemluvíme)?

Praktický výsledek — podpora misí jak morální, tak hmotná. Smysl pro skutečnost, která není různá. Vyslechneme s pohnutím „referát“ o heroismu mladých věrozvěstů, kteří s vypjetím všech sil trmácejí se neschůdnou krajinou, aby získali jednu duši, při tom však nám ani nenapadne, že bychom mohli těmto lidem skutečně pomoci. Trochu *amerikanismu* by věci jistě jen prospělo.

—id—

24. června bude tomu rok, co slavili misionáři Bož. Srdce Páně, Hiltrup, 50leté jubileum trvání misí v Oceánii. Papež Lev XIII. světil jim r. 1881 dva rozsáhlé vikariáty Melanesii a Mikronesii, které byly po zavraždění biskupa Epalle a zimnici podlehnuvších bratřích téměř 25 let bez věrozvěstů. Velkolepý plán francouzského markýze de Rays r. 1882 dal podnět k vyslání nových misionářů do těchto zemí. Tito měli mimo duchovní správu u kolonistů, zaříditi misie také u pohanů. Bohužel podnik tento se nezdařil. Teprve později podařilo se misionářům zakotvíti v Nové Británii a Nové Guinei. Za půl století vzniklo na Melanesii 6 vikariátů a 1 prefektura, v nichž pracuje 165 kněží, 116 bratří, 300 sester. Katolíků je 110.000. Mezi kmeny, které daleko široko byly pověstné kannibalismem, působily misie pravé divy milosti. Na mnohých místech ukazuje mladší křesť. generace Kana-ků obzvláštní lásku k eucharistickému Spasiteli. V Papuasii utvořila se vlivem vzorné řeholní sestry M. T. Nobletovy společnost domorodých sester. Oblíbenější je to s výchovou domorodého kléru. Misionáři nedají se však odstrašiti a snaží se probouzeťi kněžská povolání. Zatím je v semináři jesuitů na Madagaskaru jeden Papuán — Kěz kříž vztý-

čený na pahorcích, vládnoucí celé krajině Nové Guiney, hlásá konečné vítězství nad kdysi tak nešťastnými ostrovy.

Církev v boji proti jihoafrickému komunismu.

Rektor katedrály v Durban (Natal) oznamuje, že před nedávnem potlačená vzpoura měla ráz protináboženský. „Je sice těžko zjistiti zcela vliv komunismu na černochoy, avšak jistě je, že určitá individua, náhončí to ústřední organisace, vyvolala mezi černochoy poslední vzbouření. Jde o jisté skupiny, které odtrženy od svých kmenů, bydlí v blízkosti měst. Tito lidé příliš touží po náteru evropské kultury, a dají se velmi snadno svěsti demagogickou řečí i k násili. Agitace pak těchto domorodců stěžuje nesmírně postup misionářů; proto *zakázala* církev členství v Dělnické unii pod trestem odeprání svátosti, a zakládá „*katolickou africkou unii*“ právě proti jmenovanému hnutí.

Protestantské misie mezi Indiány v Brasilii.

Severoamerické *protestantské* společnosti misijní, které se v jižní Americe omezovaly do nedávna pouze na to, že se snažily *katolíkům* zanedbaného kontinentu přinésti „nefalšované evangelium“ a „pravou“ křesťanskou kulturu, obracejí se nyní stále více k šíření svého náboženství mezi pohany. V Brasilii vydržuje anglic. episkopální církev misii mezi polocivilisovanými Coraady na severu státu Rio Grande do Sul. Indiáni kmene Guarani, u nichž se pokusili protestanté *začítí* s pokřesťanštěním, plaše uchýlili se do pralesů.

Pokřesťanění jde však velmi zvolna ku předu pro nedostatek jak misionářů tak i hmotných prostředků.

Z N A Š E H O R U C H U

Na dopis, zaslaný ACMK do Lublaně stran náboženské a kulturní činnosti středoškolských studentů jugoslavských, dostali jsme následující odpověď.

Redakce.

Ljubljana, 4. maja 1932.

Ljubljeni bratje v Kristusu!

Zahvaljujemo se Vam za ljubeznivo pismo in z veseljem ustrezamo Vaši želji, da Vam poročamo o delovanju bogoslovskega cirilmetodijskega krožka med srednješolskim dijaštvom. Orisati Vam hočemo pred vsem idejno stran in metodiko, kako predstaviti srednješolcem cirilmetodijsko idejo v pravi luči in jih navdušiti zanjo. Kajpada velja tudi tu: Summa circa movendos alios in hoc est, ut moveamur et ipsi.

Ker v naših dneh splošno izkustvo kaže, da med dijaštvom ni več pravega zanimanja za društveno življenje, ki je pri nas v naših razmerah še posebno otežkočeno, je moral ACMK omejiti svoj delokrog le bolj na Marijanske kongregacije in katoliške vzgojne zavode (škofijska gimnazia v Šentvidu nad Ljubljano, malo semenišče v Mariboru i. dr.). Gospodje voditelji so z velikim veseljem in umevanjem pozdravili ter podpirali naše prizadevanje. Večkrat so nas povabili, da bi sodelovali v njihovih kongregacijah pri raznih prireditvah s predavanji, s pojasnjevanjem skioptičnih slik in podobno. Bogoslovci smo imeli pri tem delu lepo priliko za vaje v nastopanje in praktični upovabi naših študijskih predmetov vzhodnega bogoslovja, cerkvene zgodovine krščanskega Vzhoda, vzhodne hagiografije itd. Obenem smo bili pa tudi prisiljeni, da smo se sami še bolj poglobili v proučevanje duševnih in duhovnih vrednot vzhodne kulture ter zakladov vzhodne religioznosti.

V začetku šolskega leta smo razposlali na dvajset krajev podoben delovni program, katerega vsebino bom v osnovnih potezah podali tudi v našem pismu. Že o velikih počitnicah (28. jul. 1931) se je vršil v Celju občen sestanek (Cirilmetodijski tabor) dijakov, bogoslovcev, akademikov drugih fakultet in profesorjev. Tam smo se posvetovali in razgovarjali na podlagi neposrednih poročil o širjenju cirilmetodijske ideje med dijaštvom in ljudstvom.

Zlasti se je poudarjala potreba in korist osebnih stikov. Vsak član krožka si skušaj pridobiti za idejo par novih sotrudnikov, s katerimi pride lahko večkrat skupaj, da si pomagajo drug drugemu pri študiju vzhodnega vprašanja in tako ohranijo prvo navdušenje.

Ob priliki smo imeli potem med šolskim letom bogoslovci med dijaki skioptična predavanja o sv. Cirilu in Metodu, o preganjanju krščanstva v Rusiji, očeščenju Bogorodice na Vzhodu, o

Sibiriji in podobno. Sodelovali smo s članki cirilmetodijske smeri v Dijaškem koledarčku in v dijaških listih (Mentor, Naša Zvezda).

Za delovni program smo razvili dijakom tele smernice:

Pojem cirilmetodijske ideje. — Cirilmetodijska ideja je ideja sv. blagovestnikov Cirila in Metoda: „da bi Gospod Bog svojo Cerkev pomnožil s novimi množicami in združil vse v edinosti, da bi storil slovansko ljudstvo složno in edino v resnični veri in pravi veroizpovedi“, da bi slovanski svet vezal Vzhod z Zapadom.

Cirilometodijska ideja je testament naših največih Slomška, Stojana, Strossmayerja, Mahniča, Solovjeva, Kreka i dr., ki so vsi svoje najboljše sile posvetili sv. delu za zedinjenje Slovanov v eni, pravi, resnični Kristusovi cerkvi, ki so tudi naši najglasnejši klicarji v svojem velikem dognanju, da je v univerzalizmu katoliške cerkve specifično naše in naša prva ter glavna naloga akcija cirilometodijska.

V naših dneh je pa „opus unitatis“, delo za cerkveno zedinjenje, uresničevanje cirilmetodijske ideje prva, srčna in osebna želja sv. očeta Pija XI. Z ozirom na geografsko lego katoliških Slovanov je namreč naravnost logični postulat, da se Katoliška akcija v katoliških Slovanih usmeri v cirilmetodijskem duhu. In baš to je slovanska katoliška akademsko mladina na svojih kongresih (Krakov, Ljubljana, Bratislava) sama od sebe dognala ter za osrednje točko svojega udejstvovanja sprejela cirilmetodijsko akcijo.

Delo nad delom.

a) Obiskovalcem in sodelavcem dijaških krožkov se priporoča, da postajo člani Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Zavest apostolstva jim bo pač vedno znova in znova dajala popud in zanosa.

b) Gotovo pa naj krožek opozarja svoje člane na potrebo molitve, žrtve in notranje poglobitve. Člani naj večkrat v namen Apostolstva sv. Cirila in Metoda darujejo sveto mašo in sveto obhajilo! Molitveni dnevi naj vsak mesec znova poživljajo apostolsko gorečnost!

c) Po načelu naravne nadnaravne vitalnosti pridobivajo člani novih sodelavcev — glasnikov cirilometodijske ideje.

Delo v krožku samem.

a) Dijaki proučujejo literaturo o cirilomet. ideji (poslali smo seznam lahko dostopnih del in spisov) in referirajo o njej pri seštevkih.

b) Spoznavajo Vzhod, njega veru in kulturo, vzhodno slovansko dušo, vzhodno religioznost, vzhodno umetnost itd. Zasledujejo vesti s krščanskega Vzhoda („Kraljevstvo Božje“.)

c) Pod vidikom cirilmetodijske ideje proučujejo krožki po možnosti in potrebi tudi liturgijo, dalje načela narodnostega in socialnega vprašanja. Za načelna razmotrivanje zajemljejo iz življenja sv. Cirila in Metoda ter iz poročil o kongresih slov. kat. akad. mladine.

Sv. brata sta nam dala svete knjige v domačem jeziku (sv. Pismo in druge bohoslužne knjige.) Nju namen je bil pač ta, da bi vsi dostojno in iz srce slavili Boga ter iz najglobljih virov za-

jemali za svoje versko življenje. Ali nima istega namena tudi litur-
gično gibanje?

Liturgično življenje nas še posebno približuje vzhodnim krist-
janom ki tako zelo ljubijo slovesno liturgijo.

Liturgične molitve nas vedno vpominjajo k sv. edinosti, dajejo
nam pa tudi moči in pobude pri svetom delu zanjo.

Sv. brata sta oznanjala blagovest Kristusove ljubezni slovanskim
narodom, vsem ubogim, ponižanim in preziranim. Povsod sta se
potegovala za sv. krščansko pravičnost (n. pr. osvobojenje sužnjev,
dostojanstvo žene.) — Socialni problem bo mogla rešiti le krščen-
sko ljubezen. Pa tudi delo za sv. edinstvo spremlja in mora spre-
mljati ista sočutna ljubezen.

Cirilometodijska akcija je dalje tista, ki nas najbolj glasno opo-
zarja na pretečo nevarnost berzbožnega boljšeizma. Cirilmetodijska
akcija hoče resnično bratstvo v Kristusu, a boljšeizem — razredni
boj in sovražstvo med stanovi.

Delo izven krožkov. — Dijaški krožki širijo zlasti „Kral-
jestvo Božje“, glaslo ACM. Za kako širokopoteznejšo agitacijo
tega lista žertvujejo člani morda nekaj časa o božičnih počitnicah.
Širijo tudi razglednice in podobice ACM., ki so nazorna populari-
zacija ciril.-metodijske misli. Krožko poročajo o svojem notranjem
in zunanjem delu ob počitniških sestankih in dopisih.

Sploh se za živalnejši razmah dijaških krožkov cirilmetodijskih
priporočajo medsebojno dopisovanje in osebni stiki!

Končno Vas iskreno pozdravljano

Vaši bratje v Gospodu!

Za ACMK.

Fr. T. Kurent in drugi.

KOLEGOVÉ!

*Misiemi Slovanů je snaha po sjednocení církví, snaha
po vzájemném pochopení katol. a pravosl. církve. Slované
vždy se zajímali o unii; svědčí o tom velehradské kon-
gresy. Před letošním union. kongresem je sjezd bohoslovců.
Chcete se seznámiti s bohoslovci jiných (i zahraničních)
seminářů — budeme kdysi na též poli pracovat pod
týmž Hospodářem —; chcete se povzbudit znovu o práz-
dinách k duch. životu, chcete získat a prohloubit zájem
o velké úkoly Apoštolátu sv. C. a M. a o unii? Přijďte
na Velehrad, 12.—13. VII. Je tam bohoslovecký sjezd;
14.—17. VII. union. kongres. Čekáme Vás jistě!!*

Informace podá a sjezd bohoslovecký svolává

*Stojanova literární jednota
bohoslovců v Olomouci.*

Zpráva o činnosti „Růže Sušilovy“, literární jednoty čes. bohoslovců v Brně za rok 1931-32.

Zpráva bohoslovecké jednoty, spolku grandiosního svým posláním v prostředí, kde se buduje ideál kněze: *Ipsi sunt hostiae sacerdotes.* (Sv. Paulin.) Listujme rok za rokem! Nové kněžstvo odchází do vesnic a měst k zástupům věřících lámat jim Chléb. Jdou v božském majestátě v mír i bodláčí zloby temnotou dštěné.

S touto perspektivou nesla se činnost Růže Sušilovy; vývoj vnitřní se pak obrátil na venek. Bývá to sv. Pavel, jenž v hodinách biblicka rozplameňuje k hlubšímu pochopení: *esse omnibus omnia*, míti za svou Katolickou AKCI.

Část této práce — a sice mezi mládeží — shlédli bohoslovci v Praze, Novém Bydžově, Velehradě a Opavě. Správný rok začal horlivými přípravami.

Členové R. S. se zúčastnili kursu pro duchovní vedení katolických spolků v Praze ve dnech 11.—17. VII. Tam péčí P. Nesrovnala, jenž za tím účelem měl v alumnátě 2 přednášky, Kruse a Urbana shlédli teoreticky i prakticky, jak vše přemáhá láska a trpělivost. V sále arcib. gymnasia uspořádali účastníci, hlavně Brno, akademii na zahájení kursu.

Přes 50 členů R. S. za technického vedení býv. jednatele Čady a Skalníka, zajelo shlédnout a poznat tajemství úspěchu v pastoraaci na Novobydžovsku. Prof. Dr. Duryšek a dp. Jos. Mádle, duchov. rádce novobydžovských organizací, uspořádali II. organizační kurs pro bohoslovce ČSR od 18.—23. VII. za integrální pomoci místních spolků a laskavosti občanstva. V sále „Jirásek“ byla „brněnská akademie“ za řízení regenschoriho Lanče. Tento kurs skytl mnoho vhledů v síť organizací a navázání styků s bohoslovci jiných seminářů.

Uspořádán tradiční zájezd do slávské metropole na Velehrad, jež pořádala „Stojanova lit. jednota boh.“ v Olomouci.

2 delegáti (Lanča, Poul) se zúčastnili valné hromady Ústředí katol. stud. čl. v Opavě.

Ve školním roce zpíval sbor při oslavě 1500. jubilea efeského koncilu, již pořádal Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Besedním domě. Delegáti navštěvovali schůze Moravsko-slezské sekce studentské, katol. akademiků „Moravana“ i Klubu lid. akad., kde zejména důležitý byl referát kan. Světlíka, poslance: Kněz a politika. Dožili jsme se radostné události, že J. E. ndp. biskup Dr. Jos. Kupka, byl jmenován sídelním biskupem brněnským, jemuž, jakož i jiným právě intronisovaným církevním knížatům ČSR věnována v „Museu“ pozornost.

Značná činnost vnitřní byla podmíněna počtem bohoslovců 132 v brněnském alumnátě. Vzhledem k množství byla podporována raději činnost individuální — v kroužcích: sociologickém, literárně-tiskovém a samostatném misijním „Unio pro missionibus“, jenž za předsednictví ctp. Schneidra uspořádal 9 přednášek. Vzácné pokyny pro misie ve farnosti podal P. Fr. Všetečka, diecéšní ředitel „Díla šíření víry“.

Živou činnost projevil kroužek sociologický, jenž za vedení Hladíka si získal nevšedního zájmu. Svědčí o tom absolvovaný počet 15 přednášek, o nichž zpráva jinde. Zvláště cenná byla vldp. regenta Dra K. Skoupého o Sv. Zemi se světelnými obrazy ve třech epochách a Dra Urbana o pastorační v moderním světě — na periferiích.

Literárně-tiskový kroužek se zabýval v 5 schůzích význačnými současnými zjevy a náleží mu dík za uspořádání štedrovečerní slavnosti u vánoč. stromku.

V dojemné přednášce světelnou projekcí informoval členy R. S. P. Hub. Fojtík z Bystrce o poměrech na Rusi. — Uspořádány tři exkurse do tiskáren: Typosu a Občanské tiskárny. — Při slavnostních projevech účinkoval pěvecký a hudební kroužek, jemuž R. S. pořizuje instrumenty. (Letos klarinet.)

28. října byla akademie na oslavu českého osvobození s čísly zpěvními, hudebními a recitačními. Přednášku ochotně převzal Dr. Ferd. Dokulil, prof. církv. dějin. 2. listopadu se zúčastnili členové pietní vzpomínky u hrobů Sušila, Kosmáka, Procházky, Pospíšila a j.

7. března pořádána II. svatotomášská akademie, již se zúčastnil profesorský sbor a studenti z gymnasia, s programem: 1. Hromádka: Hymnus in honorem s. Thomae. (Sbor dirigoval regenschori Schneider.) 2. Pange lingua. (Přel. Dr. Fuchs, rec. Bureš.) 3. Wiltberger op. 127. I.: Smyčcové kvarteto. (Koutný, Schneider, Pospíšil, Plch.) 4. Kosmonogie u sv. Tomáše a ve filosofii židovské. (Přednáška J. Kamínka.) 5. Blangini: Vanne al mio lene. (Klavír a housle, Rýzner a Plch.) 6. Jos. Martínek: Tenebrae factae sunt. (Sbor. dirig. autor.) 7. Ramón Lull a arabismus. (Přednáška Fr. Malíka.) 8. Jos. Martínek: Stabat Mater. (Sbor dir. p. prof. sám.) 9. Adoro Te devote. (Přel. Dr. Fuchs, rec. Skalník.) 10. Bedřich Smetana: Operní směs. (Orchestr.)

Národní akademie ku počtě bl. Anežky byla na přání J. E. ndp. biskupa přeložena ze 27. dubna na 12. června při zakončení tridua. Přednášku má Uher. Číslo zpěvná cvičí p. prof. Martínek.

10. ledna 1932 konána mimoř. valná hromada, protože kol. V. roč. se připravovali ku svěcení kněžskému v březnu. Zvoleni: Kl. Lahodný, předseda a red.; V. Čada, knihov.; J. Poul, místo-předs.; Fr. Malík, jednatelem; Fr. Staněk, administr.; J. Kocman, poklad.; J. Jánský, zapisov.; Aug. Uher, archiv.; Fejta a Hladík revisory.

Ač nový výbor byl nucen vpadnout in medias res, přece se ihned zapracoval; snad proto, že členové jsou znalí spolkové práce.

Výbor tento přistoupil k velkolepému dílu, o němž minulé léta uvažovala, k činnosti nakladatelské. Bylo vydáno dílo krajana P. Jos. Zemana, misionáře v Číně: „Hlas z Číny“, jež do tisku uspořádal P. Fr. Všečetka. Dílem tímto splácíme jaksi dluh za dar sv. víry, budíce totiž v našich vlastech zájem o misie. Kniha vyšla v 1500 svazcích o 268 str. v ceně 14200 Kč, s poštou přes 17.000. Prodávána za 15 Kč; pro boh. a stud. 12 Kč, bez zisku. Mimo to kolportován „Organisator kněžstva“ od P. Mádleho.

Při rozprodeji horlivou činnost projevil administrátor Fr. Staněk, jemuž při expedici ochotně vypomohl II. roč. Náleží mu též dík za sestavení kartotéky a za likvidaci dluhů za „Museum“, při čemž ochotně bilance podával J. Kocman, pokladník.

„Museum“ samo mělo dost příspěvků a řízením kol. Koutného a Lahodného se udrželo na výši, ba získány příspěvky z Jugoslaviie. Zvlášť přátelské styky byly s bohoslovci z Lublaně, Záhřebu, psáno i polským a dále s československými v Římě; se slovenskými zejména v Trnavě a Banské Bystrici. Správní jednání se slovenskou krajinou udržováno ve slovenštině. Hojné byly styky s Jednotou kat. duch. a s Ústředím kat. stud. čsl. R. S. poskytla podporu chudým na periferii a dala částku na pomník biskupa-vlastence J. E. Podlahy.

Jednací protokol vykazuje 441 čísel a administrační 275. Došlo dopisů 242, odesláno 200. Do čítárny docházelo 118 časopisů a deníků. Knihovna rozšířena o 97 svazků.

Veškeru tuto práci řídil výbor, jenž se sešel k 22 schůzím, jinak schůze členské s výbory kroužků.

Na 55. řádné valné hromadě, konané 22. května 1932, byl zvolen tento výbor Růže Sušilovy: Václav Skalník, předs. a redaktor; Jindř. Hladík, knihovníkem; Jos. Poul, místopřed.; Frant. Malík, jednatelem; Jos. Votava, administrátorem „Musea“; Jos. Stria, pokladníkem; Ludv. Hrabal, zapisovatelem; Frant. Šimčák, archivářem.

Na konec děkujeme ze srdce všem příznivcům bohoslovců, zejména vldp. regentovi Dru Karlu Skoupému. Nemáme jiného přání, než aby letoší bohoslovecký sjezd u příležitosti unionistického kongresu na Velehradě přinesl apoštolské nadšení pro duše Kristovy.

Frant. Malík,
jednatel.

Sociologický kroužek.

Nikdo z nás dnes nepopře, že poměry ve světě jsou krajně vážné. Pohlédneme do kteréhokoliv koutu země, všude nezaměstnanost, hospodářská krise. Radikální živly využívají či zneužívají ještě tísnivé situace ke štvání. Zdá se, jako by dnešní sociální řád hrozil shroucením a měl býti nastolen zlořád. Sv. Otec ve svých posledních encyklikách (zvl. Quadragesimo anno a Misericordia Dei) volá k činům, k práci — dokud čas. Vážnost doby sama si přímo vynucuje, abychom si více než kdy jindy všímali otázky sociální. Neboť kněz má býti světloňosem vždy a všude. Proto Sociologický kroužek usiloval dáti členům co nejvíce. Snažil se je zvýšenou činností informovati o důležitých zjevech. Že tomu tak bylo, vysvitne z dalšího.

Kroužek měl sice málo členů proti letům minulým — jen 35 — ale činnost byla větší. Bylo pořádáno 8 schůzí s 15 přednáškami. O přednášky se jevil značný zájem. Zúčastnilo se jich až 80 bohoslovců. Témata přednášek byla jednak rázu čistě sociálního, jednak rázu apologetického.

V první schůzi předseda kol. Jindřich Hladík poukázal v promluvě na vážný stav současné doby a na všeobecnou hospodářskou krizi. Zdůraznil stanovisko nastávajícího kněze k sociálním problémům. O současné hospodářské krizi promluvil kol. Jos. Poul. Probral přehledně hospodářskou situaci v různých státech a ukázal, jaké asi příčiny zavinily takový stav. Kol. Konečný přednášel o dnešních směrech socialismu: marxismu, syndikalismu, bolševismu, státním socialismu. O stávce, jejích účincích a stanovisku Církve katol. mluvil kol. Bartoš. Jakou důležitost mají dnes dělnické organizace! Kněz si jich musí nezbytně všimati, aby dělnictvo se neodcizilo víře. To zdůraznil kol. Kocman ve své přednášce o úkolech odborových organizací. A příkladem, jak kněz může zdárně pracovat mezi ubohými, jest berlínský apoštol dr. Sonnenschein (přednášel kol. Schneider.) Kol. Kubíček přednášel na téma: Židé v politickém a kulturním životě přítomnosti. Nelze popřít, že dnes zájem poutá Rusko a jeho pětiletka. Kol. Fr. Malík podal referát, jak Sověty s vypětím všech sil se snaží o uskutečnění pětiletky, o jejích zdarech i zklamáních. O vzájemném vztahu náboženství a politiky přednášel kol. Falkenauer. Kol. Jos. Malík promluvil o Orlu (jeho dějiny, vzrůst po válce, sloty.) — V květnu k nám přijel dp. dr. Jan Urban, OFM. Měl velice zajímavou přednášku o periferii a pastorači na ní. Přednáška se všeobecně líbila a vzbudila přání, aby chom pana doktora mohli později opět vyslechnouti. — Se světelnými obrazy byla přednáška o katolické charitě.

Apologetické přednášky byly čtyři: O eugenice a novomalthusianismu přednášel kol. Fejta. Dvě hluboce založené přednášky měl kol. Špát o vývojové teorii. V první podal přehled vývojové teorie, v druhé její vztah k člověku. — Dp. regens Dr. Skoupý měl přednášku o Sv. Zemi — se světelnými obrazy. Ač byla dlouhá, přece vyslechnuta s neobyčejným zájmem. Dp. řečník svou nadšenou řečí rozplamenil přítomné pro místa, posvěcená pobytem Spasitelovým.

Prakticky jsme projevíli svou činnost tím, že jsme před sv. Mikulášem vykonali sbírku mezi bohoslovci. Sebráno 906 Kč. Obnos byl věnován chudým na periferii brněnské. — Do knihovny kroužku bylo získáno 15 nových knih.

Postoupili jsme letošního roku hodně do předu, ale nikterak jsme nedosáhli vrcholu. Úkolem příštího roku je postoupiti ještě výš. A k tomu vyprošujeme požehnání Boží!

Vladimír Krček.
jednatel.

Literární kroužek.

Jako trs neb balvan mořského břehu utrhł se kus z velikého času věčnosti a rozplynul se v minulosti. — Zemřel a zbylo jen co v něm bylo vykonáno — práce.

Na rozhraní dvou dob, minulosti a budoucnosti podle zvyku rozumně a obezřetně hospodařících nutno práci přehlédnout, zvážiti, zhodnotiti. Jest třeba pohlédnouti zpět na líchu, již začali orat naši

předchůdcové, na níž pracujeme my a Bůh dá budou pracovati i ti, již přijdou po nás. Vzrostlo už na ní mnohé ušlechtilé kvítko a četné plody poskytl pokrmu duším Kristových učeníků i těm, kteří jim byli a jsou svěření.

Literárně tiskový kroužek není samostatný, nýbrž jest příčleněn k R. S. Stejně jako kroužek sociologický. V letošním roce nemohl pro zvláštní vyvinutí poměrů vykonati tolik, jak by si bylo přáti v intencích zakladatelů a účelu kroužku. Měl jen 26 členů (na poměrný počet bohoslovců v letošním roce poněkud málo!), ale zajímavá témata přednášek přilákala mnoho hostů, takže účast při některých přednáškách byla až přes čtyřicet kolegů. Šest členů z V. r., kteří byli letos vysvěceni, muselo nás záhy opustiti a právě pro množství studia a příprav nemohli tolik přispěti svou hřívnou. Konáno celkem šest přednáškových schůzí. První byla na téma „Petr Chelčický, životopisná data, literární činnost a bludy“. V druhé schůzi promluvil kol. Kubíček o díle P. J. Demla „Mé svědectví o Otok. Březinovi“. Jako osobní přítel P. Demla, mohl nám více než kdokoli jiný objasniti poměr P. Demla k Ot. Březinovi, vysvětliti některé nejasné nebo sporné stati, vyvrátiti nebo opravit četná posouzení a odsouzení této knihy, jež v takovém množství v literárních časopisech, denících a týdenících se sypaly na hlavu Tasovského pěvce. Velmi zajímavá a skvěle informující byla přednáška kol. předsedy Skalníka „O šíření komunistických ideí tiskem“. Mělo by se o této věci, církvi a vůbec všemu katolickému tak vrcholně nebezpečné, více mluvit ve všech katol. spolcích. V další přednášce probrána „Novější kat. literatura česká“; pátá byla o Leonu Bloyovi. Poslední byla vzpomínkou na grandiosní dílo šlechtného kněze a vlastence, biskupa Podlahy.

Členové zúčastňovali se též všech podniků R. S. Psali příspěvky do Musea i jinam, jako Orla, Jitra, Omladiny, Křest. ženy, Lido-vých Listů, Dne, Selských hlasů. O vánočních svátcích s ostatními kolegy rozprodávali knihy z Dědictví sv. Cyrilla a Metoděje a ko-nali doma přednášky.

Jako skromné poupátko chudobky klademe činnost L. J. K. v uplynulém roce k věci Sušilových snah s přáním a modlitbou k Všemohoucímu, aby ti, již budou přistě pracovati na tomto úseku, vykonali více!

František Šimčák,
odstupující jednatel.

Jednatelská zpráva „Unio pro missionibus“ v Brně za rok 1931-32.

Po prvé vystupuje tento kroužek veřejně jako součástka ideového zápolení na bohoslovném ústavě v Brně. Budí zájem o myšlenku misijní, která, vyslovena samým B. Spasitelem, je nám drahým odkazem. Misie jsou vroucím přáním nynějšího sv. Otce Pia XI., jenž otevřel nové sídlo pro kolej propagandy, vydal r. 1926 encykliku „Rerum Ecclesiae“, kterou ukládá každému věřícímu za povinnost podporovati hmotně i morálně

misie; jeho péči uspořádána velkolepá misionářská výstava, jejíž sbírky jsou nyní uloženy ve zvláštním museu v Lateráně. Je-li některá práce důležitá a časová, pak je to otázka misii, sahající původem až ke kólebbe církve sv. a tvořící podstatnou složku jejich snah v době přítomné. Vždyť je to praktické provádění tak často zdůrazňované lásky k bližnímu.

Na valné hromadě 7. VI. 1931 zvolen výbor s předsedou kol. A. Schneidrem (IV. r.) a místopředsedou kol. M. Hofbauerem (IV. r.). Jednatelům stal se kol. Noll (III. r.), pokladníkem kol. Vořava (II. r.), papírníkem kol. Navrkal (I. r.). Spolek sdružuje bohoslovce obojí národnosti a proto vede agendu i přednášky v obojím jazyku, česko-německy. Řádných členů bylo 53; schůzí konáno celkem 9 s 10 přednáškami, jednou německou. Vedení kroužku dbalo, pokud to bylo možno, aby byla volena témata časová a poutavá. Uvedu jen ta *nejhlavnější*.

V první schůzi byl načrtnut kol. předsedou obraz misij. činnosti, jež je prováděna v jiných zemích, které nám mohou býti příkladem jako Francie, Německo, Holandsko, Amerika a j. Nám zbývá jen aplikace na naše poměry a potřeby. Na to probrány v několika schůzích „Zásady misiologie“, „Praktické pokyny, jak upotřebiti misijní myšlenky mezi lidem a dětmi“, dal nám laskavě diocesní ředitel díla šíření víry vldp. rada Všečeka, spirituál semináře v Brně, významný pracovník v tomto oboru. Konána slavnostní akademie ke cti sv. Františka Xav., apoštola Indie. Provedena dlouho očekávaná část cyklu „Dějiny misii“ a přednáška „O unionismu“ jako výborný úvod k letošnímu unionistickému sjezdu na Velehradě. Zájem o strádající Čínu, největší to misijní provincii, ukojen přednáškou se světelnými obrazy o poměrech v této zemi (první světelné obrazy promítané v alumnátě). Dalším doplněním byla přednáška kol. Hladíka: „O vývoji a osudech křesťanství v Číně“. Přednášková činnost zakončena časovou přednáškou „Misijní poslání první české řeholní kongregace do Britské Guiany“ se zajímavými údaji etnografickými a geografickými, získanými zkušenými misionáři.

Po stránce správní lze zaznamenati jistý vzestup. Pro šíření zájmu na venek získána rubrika v tomto časopise. Do knihovny, čítající asi 100 svazků a řadu časopisů, zakoupeny z darů a výtěžku misijního papírnictví nové knihy (1 francouz., 3 české, 1 něm.). Na účely misijní věnováno 700 Kč. Kroužek stal se členem „Afrického tisku“, složiv částku 500 Kč. Pro misie odevzdáno množství známek a staniolu a složen obnos 50 Kč na pokřtění jednoho pohanského dítko na jméno František Xav.

Děkuji všem, kteří přispěli k rozkvětu a zdaru kroužku, členům, zpěvákům a hudebníkům, kteří pěkně doplnili programy schůzí, papírníkovi i různým dárcům.

Doufám, že za spolupráce členů bude pokračovati kroužek ve svých opravdových snahách podle slov sv. Bernarda: „In religione tot sunt auxiliarii, quot socii, et tales, qui dicere posunt cum Apostolo: quia non ignoramus astutias inimici.“

Ladislav Noll,
odstupující jednatel.

Výroční jednatelská zpráva Stojanovy literární jednoty
bohoslovců v Olomouci za správní rok 1931
(4. III. 31—24. I. 32.)

Dějiny spolkového života spolků mladých lidí jsou nejen dějinami fakt, nýbrž i dějinami plánů a tužeb, z nichž se rodí podniky až svým časem. Mnoho se chce, a jen část se provede. Také naše práce v uplynulém správním roce má v sobě dost hledání cest, aby se uskutečnily plány, má i dost nesplněných nadějí. Dnešní zpráva je jakýmsi ex-minem odstupujícího výboru a členstva Jednoty.

Na valné hromadě dne 4. II. 1931 byla schválena volba výboru s těmito funkcemi: předseda Karel Kremser, místopřed. Bedř. Hoffmann, jednatel Fr. Hamrala, pokladník R. Prokop, knihovník Fr. Němec, členové výboru Antonín Fabík, Otokar Trřilek, Alois Valášek a Josef Pechanec, který byl později pověřen správou čítárny.

I nám, jako každému novému výboru byla vložena do vínku na prvním místě starost o velehradský bohoslovecký sjezd. Měli jsme zkušenosti z loňska, že se neosvědčí ideová různost témat. Proto záleželo na tom, jakou jednotnost sjezdu dáme. Hlediska eucharistická, liturgická, organizační, historicko-literární a j. se přehnala myšlenkami, až jsme na radu p. protektora Jednoty univ. prof. dra Fr. Cinka zakotvili v programu eucharisticko-liturgickém. Jako referenti byli přijati msgr. Oček, Pryč Alf. a univ. prof. dr. Cinek, za kazatele P. spirituál Šuránek. Může si každý jakkoliv posuzovati výsledek sjezdu, jisté je, že naší snahou bylo učiniti z velehradského sjezdu pout a jakousi rekollekt. Tak přijal sjezd i náš tisk (Našinec, Sv. Eucharistie a Apoštolát C. a Met.). Hmotně skončil sjezd deficitem (399.75 Kč). Dlužno však s povděkem zaznamenati, že z Velehradu to bylo, odkud byly navázány přátelské písemné styky s českými bohoslovci v Americe (St. Prokopius Seminary, Lisle) prostřednictvím dra Žizky O. S. B., profesora tamější střední školy, který zavítal na náš velehradský sjezd. Kž by se dále tyto styky požehnaně rozvíjely a přispěly aspoň nějak české americké menšině a bohoslovcům!

Minulého roku navázaný soukromý styk se slovinskými bohoslovci byl vzájemně ušlechtilé pochopen. Nejen formální výměna dopisů a knih, nýbrž osobní seznámení. Lublaňský bohoslovec Al. Turk navštívil na pozvání některých členů Jednoty ČSR, s nimi objel hlavní přitažlivosti naší vlasti, zúčastnil se velehradského bohosloveckého sjezdu. Přátelství se tím neukončilo, ale, dá-li Pán Bůh, příští prázdniny pojedou zase naši bohoslovci do Jugoslaviie.

Jinak udržovala písemný styk, a pokud bylo lze, i osobní styk s čl. bohosloveckými jednotami a Ústředím katol. stud. v Praze, v němž bylo na počátku spr. roku organisováno 138 členů Jednoty, letos 157 členů Jednoty. Bohoslovci si vzali také na starost udržování cyrilomethodějské hlídky v Jitře. Říšské konference Ústředí v Opavě se zúčastnila několikačlenná delegace, na organizačním kursu v Praze bylo několik bohoslovců, Jednotu zastupoval delegát na kursu v Novém Bydžově. Početně silně byl Jednotou obeslán III. kongres slovanských katol. akademiků v Bratislavě, kde jeden člen delegace byl na návrh

p. univ. prof. Grivce zástupcem českého Ústředí v cyrilomethodějské sekci. Rovněž se bohoslovci činně zapracovávají v místních ASS, největšíně jako jejich funkcionáři.

Přednáškových schůzí, při nichž promluvili referenti jak domácí tak i z venku bylo pro celou Jednotu devět a jedna oslava. Kroužky uspořádaly celkem 15 schůzí, z nich některé pro celou Jednotu; členské schůze byly dvě, výborových 12.

Prvním veřejným počinem Jednoty v letošním spr. roce byla instalace výstavy apoštolátní, která pěkně dokumentovala blahodárnou činnost Apoštolátu na poli zahraniční krajanské misie a na poli vědeckém a unionistickém. Výstavka byla také skromnou restrospektívou k loňskému 40. jubileu Apoštolátu i vděčnou vzpomínkou velikých zásluh zakladatele † arcib. Stojana. Byla zahájena 1. V. přednáškou msgr. Jemelky a sborovým zpěvem bohoslovců. Apoštolát s díky a pochvalou kvitoval tuto akci. — 17. V. přednášel P. Jos. Hlouch. Bohoslovci se zájmem vyslechli zkušenosti z duchovní praxe a rádi se poučili o moderní pastoraci a obeznámili se s hlavními prostředky vniknout i na tvrdé půdě do duší svěřených. Neúnavný p. prelát dr. Hejčl sdělil s námi část svých dojmů z cest Orientem v přednášce o dějinách a dogmatickém významu efesského koncilu. Přednáška byla provázena světelnými obrazy (29. V.) — 28. X. nás navštívil dr. Žiška O. S. B. a mluvil pro Jednotu ve dvoraně fakulty o Čechách v Americe a zahraničí vůbec. — Aby i mladší členové Jednoty byli zdostatek informováni o významu Stojanově, referoval ctp. Fr. Šigut o zvěčnělém arcibiskupovi ročníkům I.—III. — K této přednášce se svým rázem pojí oslava sv. Josafata v předvečer jeho svátku. Program této malé akademie vyplňovala přednáška, recitace z encykliky o sv. Josafatu a pěvecké sbory. — Určitý zájem o dějiny, který se probudil příchodem p. docenta dra Neumanna na fakultu, projevil se u Jednoty zvl. tím, že dr. Neumann k nám několikrát promluvil. Předně o nedostatku historických prací od katolíků. Naznačil i témata, o nichž by mohli již v bohosloví pracovat. A skutečně se bohoslovci přihlásili. Pro ně a pro zájemce přednášel dr. Neumann ještě dvakrát o metodě historické práce. — P. protektor Jednoty přednášel v předvečer vánočních svátků o svém zájezdu do Karthaga na eucharistický světový kongres, prováděje svou přednášku světelnými obrazy (22. XII.) — Uzávěrkou přednáškové činnosti byla promluva msgr. Jemelky, vl. II. část jeho přednášky o úkolech Apoštolátu sv. C. a M. a o unionismu (10. I. 32.) O tuto přednášku se přičinil cyrilometh. kroužek. Literární kroužek za pomoci p. prof. Cínka obstaral pro členy Jednoty recitaci několika básní a vybrané prósy. — Sborně s německými kolegy byl uspořádán „mikulášský večer se scénou“; režie a provedení laskavě obstaral III. ročník.

Na dvou členských schůzích probrány organizační věci, referáty o sjezdech a akce „střádala“ pro velehradský sjezd.

Ne na posledním místě zaznamenáváme zprávy o čítárně. V min. stud. roce položeny poslušní v čítárně knihy edice Životem, edice Smíru, literatura De Deo Creatore. Důležitost takovýchto výstavek vynikne, uvážíme-li, že si bohoslovci nemohou zakoupiti všech vychá-

zejších knih, a kdyby i mohli, zásobili by se knihami jen svého národa. Ke všeobecnému vzdělání patří zajisté i znalost příslušné literatury, ať vědecké nebo populární. V letoším roce se čítárna stěhovala z místa na místo pro adaptační práce, teprve před vánocemi dostala trvalé místo. Pro čítárnu zakoupen nový nábytek, největší část nákladu hradil p. protektor Jednoty dr. Cinek (860 Kč.) Za jeho pomoci byla čítárna vybavena 83 časopisy, 21 novinami a různými knihami.

Při této příležitosti se zmiňuji o kolportáži časopisů mezi bohoslovci. Není snad známějšího časopisu, který by neměl odběratel v našich řadách, některé se odbíraly ve více než 100 ex. (Na hlubinu, Apoštolát, Museum a j.) — Několik slov o literární činnosti členů. V látce, o níž bohoslovci píší, vidět kaleidoskop jejich zájmů. Poměrně nejméně příspěvků se zasílá do stavovského časop. Musea. Jinak se s články členů Jednoty setkáte v Našinci, Lidu, Pražském večerníku, Lid. listech, Novém národě, Právu, Našem Slezsku, Ostravském kraji, Slováckých novinách, Jitru, Apoštolátu.

Závěrem děkujeme, kdož nám morálně i finančně pomáhali, zvl. a na prvním místě p. protektorovi univ. prof. dru. Fr. Cinkovi, msgru Kutalovi, P. spirituálu Šuránkovi, všem referentům a příznivcům Stojanovy literární jednoty. — Na valné hromadě 24. I. 32 schválena volba funkcionářů: předseda Fr. Hamrala, místopřed. St. Svoboda, jednatel Jos. Konvička, pokladník M. Trunečka, knihovník Jos. Brhel.

Zdař Bůh další práci!

Karel Kremser, v. r.
odstupující předseda.

František Hamrala, v. r.
odstupující jednatel.

Literární kroužek.

V literárním kroužku usilováno předně, aby byl dán hlubší základ práci literární. Na podkladě knihy Maritainovy: „Scholastikové a teorie umění“ probrána podstata umění, krásy, tvoření. Současně s touto prací rázu filosofického sledováno současné hnutí umělecké, které se projevovalo v časopisech (Kvart, Poesie, Tvar, Index). K současné tvorbě historické brán zřetel hlavně referáty o knihách: Pekař: „Žižka a jeho doba“ a H. Belloc: „Evropa a víra“. Navázán styk se zahraničním kroužkem Ústředí katolického studentstva. Členských schůzí 6, výborová 1.

František Tkadlčík.

Cyrlometodějský kroužek.

Svou činnost zahájil kroužek výstavou Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, k níž nám msgr. Jemelka zapůjčil z ústředí ACM celou řadu knih a fotografií týkajících se činnosti Apoštolátu. Při výstavě měl msgr. Jemelka přednášku o zahraniční činnosti ACM.

Na první schůzi promluvil ctp. Tkadlčík o významu Čaadajeva. Poté obrací se zřetel k příštím unionistickému sjezdu na Velehradě. Proto také zamýšlené přednášky rázu apologetického vypuštěny z programu. Na první poprázdňinové schůzi přednášel ctp. Fr. Šigut „O Stojanovi a Apoštolátu“. V předvečer svátku sv. Josafata vzpomenu důstojným způsobem památky světcovy. — Aby se členové, zvl. mladší,

blíže seznámili s unií, navržen cyklus přednášek, jehož prvním článkem byla přednáška ctp. Hamraly „Historický vývoj řeckého rozkolu.“ S nadšením byla přijata přednáška msgra Jemelky o činnosti Apoštolátu na poli unionistickém, která byla konána pro celou Jednotu.

Děkuji všem kolegům, kteří pro kroužek pracovali, ať už přednáškami nebo sbíráním obětí pro Apoštolát nebo obstaráváním unionistických časopisů pro čilárnu.

Na valné hromadě kroužku (18. I. 1932) zvolen předsedou ctp. Stanislav Sedlák (II. r.), zapisovatelem ctp. Jan Daněček (I. r.). Hojnost Božího požehnání v příštím roce ze srdce přeje

Josef Šigut,
odstupující předseda.

Sociologický kroužek.

Sociologický kroužek, čítal letos 34 členů. Schůzi bylo pořádáno celkem nemnoho. Látka — obsahově a formálně — vždy dobře probírána a prodebatována. Přednášky rázu dobově praktického. (Charita, Hospodářská krise etc.) Předsedou do nového správního roku zvolen ctp. Richard Prokop.

Josef Konvička,
odstupující jednatel.

Děvecký kroužek.

Letos věnovali jsme více pozornosti lidové písni v umělém zpracování. Bývalý dirigent bohoslovecký P. Bohumil Vaněk, nyní kněz deficient, zanechal po sobě pěknou památku v archivu hudebníků sluhou sbírkou různých skladeb sborových, z nichž zvláště vynikají jeho úpravy lidových písní. Na unionistickém sjezdě r. 1923 dávali se jeho Valaši (dvojsbor), jež si sám dirigoval, letos chceme předvést jeho Kačenu, hanáckou Za horama svítá a j.

Několikrát za rok účinkoval sbor nebo orchestr S. Literární jednoty při různých oslavách, jako 28. října, u příležitosti svěcení nové kaple, při slavnostní tabuli 22. listopadu, na intimním večírku, pořádaném na rozloučenou s novosvěcenci v únoru a při oslavě sv. Josafata a jindy.

Vladimír Vaněk,
dirigent.

Tělocvičný kroužek.

Jeho činnost byla omezena úpravou tělocvičny za aulu. Teprve po vánocích začalo opět pravidelné cvičení ve středu a v sobotu po večeri. Účast byla průměrná. Schůze konána jedna, na niž měl přednášku kol. Jagoš: „Změna stanov čsl. Orla.“ Je vidět velký zájem o orelské hnutí.

S jarem otevřelo se opět nové pole působnosti našemu kroužku na orel. stadioně. Pěstovány různé druhy sportu: wolleybal, házená, lehká atletika a j.

Je vidět že heslo „v zdravém těle zdravý duch“ — nalezlo silný ohlas i v řadách bohosloveckých. Náš národ potřebuje nejen svatých, ale též zdravých kněží. Neopovrhovat tělocvikem a sportem!

Frant. Jagoš,
odstupující předseda.

Zpráva o činnosti „Růže Sušilovy“ v Praze za správní rok 1931-1932.

Při přehlížení činnosti R. S. v uplynulém roce a jejím charakterisování nutno doznati, že byla proniknuta duchem věhlasného biskupa Eduarda Brynychy, jehož heslo: „Proti spolku spolek, proti tisku tisk“ bylo vzato za pracovní směrnici pro celý rok. A skutečně ve většině členských schůzí se pojednávalo o věcech, týkajících se veřejného a spolkového života.

Na přednášky byli zváni naši přední pracovníci, ať již na politickém, či v oboru jiném. Sami dosud málo zkušené chtěli jsme býti poučeni od zkušenějších a načerpati z jejich bohaté praxe hojně poznatků pro nás tak nutných.

Kromě přednášek pořádána byla exkurse do Čsl. akciové tiskárny a slavnostní akademie na oslavu 13letého trvání naší samostatnosti, jež se konala v předvečer 28. října 1931 s tímto programem: 1. Státní hymny. 2. St. Krčméry: Náš koráb. Recitace kol. P. Gašparoviče. 3. Novák: Probuzení. Mužský sbor. 4. Slavnostní proslov P. Bl. Ráčka, S. J., profesora arcibiskup. gymnasia v Bubenči. 5. Zapějme píseň. Mužský sbor. 6. Xav. Dvořák: 28. říjen 1918. Recitace kol. Frant. Ludvíka. 7. Chorál svatováclavský. Sbory nacvičil a řídil kol. Štverák. Akademii se zúčastnili z představených semináře vldp. rektor Msgre Dr. O. Stanovský a P. spirituál Ant. Stráž, z profesorů Dr. Jaroslav Beneš.

Všech schůzí bylo 17 a to 6 výborových a 11 přednáškových. První schůze se konala 18. října 1931. Kol. předseda nastínil program pro příští období a vyzval všechny k spolupráci s výborem. Kol. Jar. Vosátka podal referát o bohoslov. kursu v Novém Bydžově a kol. Michálek o sjezdu slov. akademiků v Bratislavě. Na uprázdňené místo pokladnické byl zvolen kol. Vršanský, za koadjutora kol. Konopišský. 1. listopadu: Přednášel kol. Jar. Vosátka o misiích se světelnými obrazy. — 22. listopadu: Dr. Hynek pojednal o svém oblíbeném předmětu o jevech psychických a o cestě ku své konverzi. — 7. prosince: Zemský předseda čsl. strany lidové poslanec a kanovník Boh. Stašek vyličil příčiny a kořeny všeobecné světové krise. — 25. února: Přednáška generál. tajemníka čsl. strany lidové p. Frant. Klimenta „O povinnosti katol. kněze v obecní samosprávě“. 6. března: Kol. Žatko ve své přednášce „Podoba básníkova v svät-covi“ poukázal na nejtypičtější vlastnosti sv. Augustina a zvláště na jeho charakter umělce tak, jak se projevil v jeho spisech, zvl. v Konfesích. — 11. března: Generál. tajemník p. Frant. Kliment vysvětlil politickou přípravu a provádění obecních voleb. — 24. dubna: Volba revisorů účtů a dokončení přednášky kol. Žatka o sv. Augustinu. — 29. dubna: Redaktor Lidových Listů p. prof. Jan Scheinost promluvil o nacionalismu. Probral jeho průběh ve Francii, Itálii a Německu. — 8. května: Emil Zavadil, předseda Ústředí katol. studentstva čsl., přednášel na téma: „Květen katol. studentstvu“. Alexej Jaroš, tajemník Ústředí, doplnil některými detaily tuto před-

nášku. Následovala volba předsednického tera a návrhy na zakoupení nových knih. — 9. května: Zemský tajemník SKM p. Jan Janoušek probral vývoj a činnost SKM od jejího vzniku až do doby přítomné. 15. května v předvečer svátku sv. Jana Nepomuckého konala se pobožnost u sochy světce na seminární kvadratuře, kde o významu úcty svatojanské pro náš lid promluvil vldp. spirituál Ant. Stráž. Pobožnost ukončena lampionovým průvodem za zpěvu písně „Když mile máj zavívá“.

Vedle přednášek největší péče byla věnována knihovně. Na její doplnění bylo pamatováno obnosem Kč 1409.40. Zkatalogisováno bylo přes 1100 svazků. Nových knih bylo obstaráno celkem 70, svázáno 91 svazků. Do čítárny docházelo 35 časopisů, za něž zapláceno Kč 599.40.

Počet členstva letos dosáhl od roku 1916 rekordního čísla 62 členů, z nichž bylo 51 Čechů, 9 Slováků a 2 Rusíni. Bolestně se nás dotkl odchod nejmladšího člena Aloise Kosmáka, který zemřel 30. ledna 1932. Requiescat in pace!

Velikou ztrátu utrpěla R. S. smrtí šlechtného biskupa a našeho velikého příznivce njdp. Dra Antonína Podlahy. K uctění jeho památky bylo věnováno Kč 100.— na dostavění chrámu sv. Víta v Praze.

Nesmírnými díky jsme zavázáni pánům ministrům Msgru Dru Janu Šrámkovi za dar Kč 1000.—, Ing. Janu Dostálkovi za dar Kč 100.—, jež zaslali na prosbu výboru, dále řediteli semináře za dar Kč 600.— a vldp. kanovníku Štelovi za dar Kč 100.— a příznivcům ze sboru profesorského J. Sp. děkanu Msgru Dru Al. Kudrnovskému, kanovníku a zemskému poslanci čsl. strany lid., Dru Václavu Hazukovi, Dru Karlu Kadlecovi a Dru Jaroslavu Benešovi.

Činnost R. S. v letošním správním období nesla se poněkud jiným směrem než v letech minulých. Její výbor si vytýčil za cíl seznámiti členstvo se všemi důležitějšími složkami našeho veřejného katolického života. Schůze byly nejen četné a mimořádně navštěvované, nýbrž i živé, často čilými debatami uzavírané.

Při valné hromadě, konané dne 16. května t. r., byl oznámen předseda kol. Václav Vinš, jednatelem zvolen kol. František Matějček, pokladníkem kol. Batosiewicz, zapisovatelem Jaroslav Aubrecht, knihovníkem Ant. Konopišský.

Na konci této zprávy nemám jiného přání, než aby duch Brynychův, jenž zapustil slibně kořeny v R. S., sílil, mohutněl a vléval nadšení a lásku k práci, jež nás čeká v budoucím stavu, k němuž nás Bůh povolal.

Další práci, Bože, zdař!

Josef Pikora,
odstupující jednatel.

Theologický ústav C. Ss. R. v Obořišti.

Přehlížíme-li vykonanou mimostudijní práci za uplynulý školní rok, musíme si přiznati, že byla kvantitativně značně rozsáhlá a kvalitativně stála na značné výši. Ač bohoslovců početně nepřibýlo, ježto neoprofesové dli za příčinou dokonání humanitních studií v Praze, přece činnost jednotlivých odborů neklesla pod niveau let minulých, někde lze konstatovati i polešitelný růst.

Pěvecký kroužek nacvičil 33 nových skladeb (3 mše, 5 Pange lingua, 5 grad. a offert., 4 církevní sbory, 5 mariánských, 11 profáních). Veliké oblibě těšili se čeští autoři zvl. Smetana, Dvořák, Říhovský, Sychra, Suchý. Kroužek obstarává chrámový kůr a svými sbory zpestrňuje různé domácí slavnosti. Letos uplatní se při jubilejních slavnostech svatohorských, kde bude míti samostatné vystoupení.

S kroužkem pěveckým ruku v ruce pracuje *odbor hudební*. Kapela čítá 15 členů. Pilným cvičením dopracovala se pěkných úspěchů a nezřídka i vypomáhala na kostelním kůru. V poslední době jeví se značný zájem i o nástroje dechové.

Homiletický kroužek kráčel pevně za vytčeným cílem. V minulém roce bylo v něm předvedeno 18 řečnických pokusů, z nich 12 bylo vlastních prací, ostatní pak úryvky z vynikajících kazatelů. Počet členů stoupl na 20.

Značného rozsahu dosáhly *práce literární*. Rukopisný sborník „*Alfons*“ měsíčně vycházející dosáhl ve svém 28. ročníku účtyhodného objemu 600 stran (loni 400 stran). Nejvyšší dosud dosažené číslo. Vedle pravidelných měsíčních čísel vyšly i 4 obsažné samostatné přílohy. Zvláštní přízni a oblibě těšila se nově zavedená „Unionistická hlídka“. Zastoupeny byly všechny obory, jak filosofie, tak theologie. Význačného však místa si získala letos mariologie a hagiografie, která se zabývala náčrtý charakterů a života členů kongregace, o nichž se vede beatifikační proces.

Německý sborník „*Klemens*“ nevykazuje však v uplynulém roce pozoruhodného vzrůstu.

Mimo tyto dva sborníky byly četné práce našich bohoslovců uveřejněny jak v „*Museu*“, tak i v jiných kulturně náboženských časopisech.

Ale i v *jiných oborech* bylo lze pozorovat čilý ruch. Ze zamýšlené mariánské akademie na oslavu efeského *koncilu sešlo*, ježto toto výročí bylo oslaveno rozsáhlou slavností v našem kostele, na jejímž lesku a zdaru měli bohoslovci lví podíl.

Obvyklou *vánoční akademii* nahradila idylická vánoční hra, působící milým, okouzlujícím teplem. Bylo při ní prvně využito v hojně míře barevných světelných efektů nového elektrického osvětlení jeviště, které si instalovali sami bohoslovci.

Svátek *knížete křesť. filosofie*, který po mimořádných bohoslužbách v ústavní kapli, býval oslavován pouze v homiletickém kroužku, stal se letos slavností celého ústavu. Při té příležitosti byl posvěcen olejový obraz světcův, malovaný jedním z bohoslovců, zasazený v rámu, o jehož plastickou ozdobu se postaral též jeden bohoslovec, řezbář-samouk.

Dvě klasické řeči, při slavnosti přednesené, svědčí, jaké oblibě se těší na našem ústavě veliký Aquinát.

I ušlechtilé *drama* našlo své čitatele. Po úspěšném provedení historických her předcházejícího roku, sáhli jsme letos k sociálnímu dramatu, které působilo mohutným dojmem. Druhé drama bylo z ovzduší náboženských bojů při šíření křesťanství.

Zvláštní zmínky si zaslouží *činnost přednášková*. Na počátku tohoto školního roku opatřen promítací přístroj pro diapásku „*Filmosto*“, jehož bylo s úspěchem používáno. Celkem bylo od té doby 21 přednášek z různých oborů: církevních i profáních dějin, umění, hagiografie, liturgie, biologie a j. Jaké oblibě se těšily tyto přednášky svědčí, že bohoslovci se sami pokusili o zhotovení diapásky, na kterou zachytili kus domácího života. Pokus tento byl velice sympaticky přijat a vzbudil živý ohlas.

„*Jednota modlitby* za sjednocení Slovanů v církvi katol.“, která trvá na ústavě již od roku 1906 jako volné sdružení, byla přivtělena 2. srpna 1931 k „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“. Spojuje téměř všechny bohoslovce k tiché práci pro Unii, o níž již delší čas jest pozorovati na ústavě živý zájem. Ohlas jeho jest možno cítiti i v některých vědeckých disciplínách (dogmatika). A možno doufati, že čilí zájemci nezůstanou státi na polovině cesty, ale že po ukončení studií rozmnoží řady našich spolubratří východ. obřadu na Podkarpát. Rusi, pro něž byl v minulém roce zbudován rozsáhlý klášter v Michalovcích.

Ku konci se zmiňujeme ještě o jiném spolku, o němž jsme dříve nepodávali zpráv, považující jej za věc čistě domácí. Jest to „*Liga eucharistického Srdce Ježíšova*“. Existuje již od roku 1908. Úkolem jejím jest budití zájem o kult B. Srdce, usmířovati je za urážky a konečně přivinouti bohoslovce ke zdroji lásky a svatosti eucharistickému Srdci Ježíšovu. Její členové, rozdělení ve dva šiky — orantů a expiantů — (měsíčně určuje se to losem), přinášejí na smír své modlitby a oběti. Před každým prvním pátkem koná Liga svou schůzi. Každý čtvrtek obklopují její členové ve čtvrt hod. adoracích svatostánků, kde prosí o smír a modlí se na intence Ligy, které se při měsíční schůzi zvláštním hlasováním přijímají. Jednou měsíčně koná se společně pobožnost před vystavenou Nejsv. Svátostí a dvakrát do roka slavnostní zasvěcení. Občas bývají konány schůze mimořádné, kde se pojednává o aktuálních themech souvisejícím s kultem Nejsv. Srdce Ježíšova. Bývají spojeny s debatou. Letos byla jedna, dle úsudku členstva, zdařilá.

Toť asi stručně načrtnutá naše mimostudijní práce. Pro omezený rozsah nebylo možno uvést vše a sestoupiti do detailů. Ale i tato suchá kostra dostatečně ukazuje, že i při malém počtu bohoslovců (32), bylo vykonáno poměrně mnoho. Že o to mají velikou zásluhu jak obětavé vedoucí síly odborů, tak i představení, kteří snahy bohoslovců blahovlně podporují, netřeba podotýkati.

Deo gratias et Mariae!

Referát o činnosti „Školy sv. Tomáša Aq. rožňavských bohoslovcov“.

V ostatných rokoch sme museli prekonať viac ťažkostí, kým se nám podarilo zas rozduchať iskičku seabvzdelávania bohoslovcov v našom seminári, keďže tradícia bola smutnými vojnovými a povojnovými časmi cel'kom pretrhaná a my sme museli začať budovať znovu. No, pomaly sa i náš seminár naplnil bohoslovcami a tu, hľa, výsledok tohoročnej práce našej „Školy“.

Na prvej schôdzi 20. septembra 1931 bol zvolený nový výbor: predseda: Fr. Lučivjanský, tajomník: A. Horák, knihovník: L. Hruboš, pokladník: A. Sklenárik, zapisovateľ: Št. Tokárčik a štyria sekcionári: O. Diczky, J. Hlavács, J. Csáji a K. Štefko.

Mali sme tohoto roku spolu 19 schôdzi. Z týchto bolo 6 riadných, 8 mimoriadných, 3 slávnostné a 2 výborové.

Na riadnych schôdzach bolo prednesených 6 kázní a voľné prednášky: 8 socialné, 3 filozofické, 1 apologetická; myšlienke unionizmu bola venovaná jedna prednáška, bola i vlastná socialna báseň.

Mimoriadné schôdzky boli svolané.

1. v misijnú nedeľu 18. októbra, kedy celá schôdza bola venovaná misiám; večer sme zadržali misijnú prednášku so svetelnými obrazmi.

2. ďalej, tiež v októbri bol prevedený súbeh na kázne, ktorý vypísal vdp. prefekt Dr. Ján Svejkovský. Prvú cenu vyhral L. Hruboš.

3. Pre nás zvlášť cenné boli schôdzky, na ktorých nám prednášal známy sociolog-misionár Dr. Žurek O. Prem. o sociálnych otázkach súčasnej doby.

4. 24. apríla nám prednášal vdp. prefekt Dr. Svejkovský: „O vlastnostiach kňaza, ktorý chce byť sociálne činným“.

Konečne sme usporiadali i tri slávnostné schôdzky:

1. 28. októbra, v deň osamostatnenia našej vlasti. Prednášali: Št. Tokárčik povedal slávnostnú reč, A. Horák: „Bohoslovec - vlastenec“, E. Kapusta predniesol Rázusovu báseň: „Pred bránou času“. Slávnosť bola zakončená štátnymi hymnami.

2. 12. februára sme s celým kat. svetom oslavovali 10. výročie slávneho panovania sv. Otca Pia XI. Na slávnostnej schôdzke povedal preslov predseda Fr. Lučivjanský, sbor zaspieval skladbu vdp. spirituála J. Jaloveckého: „Oremus pro Pontifice“, brat J. Csáji predniesol: „Pius XI., pápež pokoja a soc. spravodlivosti“, br. K. Štefko. „Pius XI. a liturgické hnutie“, zakončil br. Št. Kaššay básňou Drevenického: „My žiť chceme“.

3. Na deň nášho patrona, sv. Tomáša Aq., 7. marca program, slávnostnej schôdze vyplnili: br. P. Diczky Filosofia sv. Tomáša a 20. storočie, br. A. Lipták a br. P. Svorad. Program bol spestrený spevom, gregorianskou antifonou: „Pange lingua“ od p. Kreitmeyera S. J. za dir. vdp. spirituála J. Jaloveckého. — Toto je naša tohoročná práca A. M. D. G.

Rožňava 28. mája 1932.

A. Horák,
tajomník.

Literaturnaja škola bohoslovov „Sv. Joanna Zlatoustaho“ v Prjaševe.

V šk. roku 1931/32 porjadočnych zasedanij bylo 11.; v prvom polroku 6, vo vtorom 5. Čerovčičajnych zasedanij bylo 3.

Krome etoho literaturnaja škola bohoslovov v Prjašove dnaja 4. XII. 1931 v pamjat' 1500 letnjaho juvileja „Jefeskaho synoda“, ustrojila bol'sheje toržestvo s bohatoju programmoju.

Na poslednem, 11. zasedanii poderžanom 2. VI. 1932 za novych činovnikov izbranny byli: Sekretar: Viktor A. Zavackij, bibliotekar: Miron N. Podhajeckij, pismovoditel': Josif Th. Karpinec, podpismovoditel': Nikolaj N. Kellö, kassir: Antonij E. Podhajeckij, I. kritik: Josif Rácz, II. kritik Štefan J. Kopik.

Na sobraniach bylo perečitanno 14 kusov pismennych rabot.. Iz tich: 5 kusov istoričeskaho soderžania, 4 filosofičeskaho soderžania, 2 monografij, 2 beletrij, 1 muzikal'naja kompozicia.

Mimo upomjanutych poderžanno bylo: 5 slučajnych propovedej, 7 deklamacij, 4 monologov, 1 dialog, 5 muzikal'nych čisel.

V Prjaševe 3. VI. 1932.

Peter A. Prikuten,
pismovoditel'.

Štefan J. Balogl,
sekretar.

Zpráva o činnosti českého kroužku bohoslovců ve Vidnavě.

V tichém, malebném údolíčku je skryt náš ústav. Temné lesy „Jeseníku“, tak vážné a tak často zachmuřené, stojí zde jako strážce, dbající, aby posvátný klid krajiny nebyl rušen životním ruchem a hlukem tam z jihu. Jsme jakoby odříznutí od světa; ani se o nás mnoho neví (vždyť ještě nedávno docházely nám časopisy s adresou: Vidnava na Slovensku) a přece jsme zde — jsme zde a pracujeme. Je nás sice málo, počet 7 vyloudí snad mnohemu úsměv na tváři, ale přece i tento malý počet, zanícený stejnou láskou a nesen týmiž ideály, není naprosto odsouzen k nečinnosti.

Náš kroužek, kroužek sedmi českých bohoslovců, nemohl, jak je zcela zřejmé, pracovat v podobném měřítku, jak tomu je v jiných seminářích. Přece však vědomí vykonané práce nečiní nám žádných výčitek.

V roce 1931-32 byl předsedou kol. Olšar, po jehož odstoupení převzal vedení kroužku kol. Pšeidl. Schůze nebyly konány pravidelně. Kromě soukromých schůzí, ve kterých byly projednávány záležitosti, týkající se čistě kroužku, účastňovali jsme se schůzí bratří Poláků. Mimo to pořádali jsme dvě schůze, na něž byli pozváni bratři Poláci. Přednášky byly: Jak. Deml a jeho dílo; kol. Pšeidl nastínil básníkův život a literární vývoj, podal několik úryvků z básnickových děl. Druhou přednášku měl kol. Olšar na téma: „Kam dospěla společnost lidská bez Boha“. Velmi zajímavá, sociologická přednáška, týkající se zvláště našeho Ostravska, se všeobecně líbila.

Knihovnu, ktorá, přes to že je poněkud zastaralá, ale velmi rozsáhlá, spravoval kol. Pšeidl. Ač naše finance nebyly právě skvělé, přece jsme koupili několik knih a sice: Bohovědný slovník, Demlovo svědectví, Kristinu Vavřincovu od Undsetové, Durychovy Essaye, Vondruškovy Životopisy svatých, Hlas z Číny od Zemana a ještě několik jiných. Odebíráme také hezkou řadu časopisů jako: Museum, Akord, Apoštolát, Echo, Přehled, Život, Svět, Ve službách Královny a j. Některé naše časopisy čítávají i bratři Poláci, za což nám půjčují oni opět své časopisy.

Velikou radost nám způsobila zesnulá pí Kytlicová, která nám darovala jak své dílo „Rodiče a děti“, tak většinu knih P. J. Demla. Není tedy divu, že smrt šlechetné dárnyně na nás velmi bolestně zapůsobila. Vzpomínáme na ni, jakož i na P. J. Demla vděčně v modlitbách.

Korespondence se slezským duchovenstvem, nakladatelstvími a j. byla dosti četná. Mezi mnohými jinými dopisy jsou nám zvláště drahé dopisy pí Pavly Kytlicové a P. Jakuba Demla.

To by bylo to hlavní z naší činnosti. Podrobnosti, které by sotva vzbudily pozornost vzdálených pozorovatelů, pomijím. Nedávno dostali jsme z Olomouce pozvání na velehradský sjezd. Někteří z našeho kroužku a několik bratrů Poláků hodlá se sjezdu účastniti. Tedy na shledanou, bratři, na Velehradě!

Za kroužek českých bohoslovců vidnavských

Jan Pšeidl,
t. č. předseda.

Zpráva o činnosti literárneho krúžku baňskobystrických bohoslovcov za rok 1931-32.

Hovorím o činnosti... o práci!

Tak radostne to znie v ušiach, keď sa robí celoročná súvaha a pri nej sa zistí veľké, ružové plus. Áno, toto plus je výrazom tvorivej práce. Šli sme v znamení bojov, v znamení kríža a darilo sa nám... Dnes konštatujeme len prajné fakta z celoročnej činnosti.

Naš Literárny krúžok dosiahol t. r. vrcholný počet schôdzí — 22 (členských i výborových). Na týchto sa preberaly najaktuálnejšie otázky dneška. Otázky náboženské, sociálne, literárne, historické, kde tu i živost žartu sa vpletla do tohoto komplexu vážnosti. Pri všetkom rozihraly husle nášho hudobného odboru naše duše. Toto sa striedalo neustále!

Na tomto však naša činnosť neprestala, zasiahli sme aj do širokých vrstiev nášho národa.

Ako minulý rok, tak aj teraz sme neprestali vo vydavateľskej práci.

Naša túžba, rozširovať dobrý, duševný pokrm, tlačou sa pekne usku-točňuje. Vydali sme a vydávame ďalej maličké, lacné brožúrky pre mládež.

Pred Vianocami sme vydali v 4000 exemplároch brožúrku: „Nechajte maličkých ku mne prísť“, ktorú preložil z nemčiny náš br. Anton Prokein.

Brožúrka našla veľký ohlas. O mesiac nebolo po nej ani stopy. Pomýšľalo sa aj na druhé vydanie. No, na to však už sotva dôjde, lebo máme v programe ešte dôležitejšie veci, ktoré netrpia odkladu.

Teraz vydávame zo zbierky „Životem“ (Hlučín) „Omšovú kni-

žočku pre deti". V júni t. r. vyjde v 10.000 exemplároch. I táto, dúfame, že najde ozvenu v srdciach najmenších.

Toťo by bolo v krátkosti.

Všetkých členov máme 33.

Výbor krúžku: predseda Josef Feranec, podpredseda Anton Prokein, tajomník Matej Zafko, zapisovateľ Stanislav Šmida, správca knižnice Lukáš Drozd, preds. hud. odboru Štefan Krištín, preds. spev. odboru Vojtech Šuman.

V Baňskej Bystrici, 30. mája 1932.

Jozef Feranec, v. r.,
predseda.

Matej Zafko, v. r.,
tajomník.

Apologetický kroužek bohoslovců „Jirsík“ v Čes. Budějovicích šk. r. 1931-32.

Se vzrůstem počtu bohoslovců v našem semináři zvýšil se i počet členů našeho kroužku: loni čítal 24 členy, letos 35. Celkem bylo konáno 5 členských schůzí. První byla věnována hlavně referátu o pouťi katol. bohoslovců na Velehradě v červenci minul. roku (kol. Skřivan, IV. roč.), druhá byla oslavou 700. výročí smrti sv. Alžběty Durynské, vzoru křesť. lásky k bližnímu; kol. Malý (II. roč.) v přednášce naznačil, jaké stanovisko musí dnes zaujmouti katol. kněz vůči třídám sociálně slabším, chce-li pastorovati úspěšně. — Třetí s tématem z morálky: „Svědomí normou mravnosti u všech národů“ (podle Novotného: „Mravnost a náboženství“). — Při 4. vyličil kolega Frajt (III. roč.) „vánoce v Emauzích“, kam byl vyslán přednášející ještě se 4 kolegy učiti se církv. zpěvu chorál.; cílem této přednášky bylo probuditi u ostatních bohoslovců nadšení pro chorál takové, s jakým se vrátili návštěvníci Emauz. — Pátá byla věnována oslavě 650. výročí smrti blahosl. Anežky České (přednáška kol. Mědílka, IV. roč. — Hornofovu báseň „K 650. výročí bl. Anežky Přemyslovny“ přednesl kol. Hlavnička, III. roč.)

Pěvecký odbor našeho kroužku začínal i ukončoval pravidelně každou schůzi případným sborem; jako loňského roku vystupoval společně s pěveckým kroužkem němec. bohoslovců i při jiných příležitostech, j. při akademii sv. Tomáše Aq. a při májových pobožnostech v kněž. semináři.

Knihovna našeho kroužku obohacena několika nejnovějšími pracemi: Mádle „Orientem“, Alberti „Dějiny papežů“, Durych „Utěšitel nejlepši“, „Hlas z Číny“, Manning „O Duchu Sv.“, Grivec „Cyrillus u. Metodius“ a „Pravoslavi“, Snopek „Die Slavenapostel“. Je jistě potěšitelným zjevem, že proti jiným létům mnohem více čtena literatura náboženská (velký zájem o ni jevíli zvl. kolegové I. roč.). Kéž Bůh vzbudí hojně nových povolání kněžských v abiturientech naší diecese a kéž dá, aby i náš kroužek svou činností přispěl k jejich přípravě na vlastní kněžské jejich působení!

Zároveň se loučíme se svými členy dp. Fr. Škopkem (předsedou), Jos. Jilkem a Janem Křížem a přejeme jim hojně Božího požehnání v práci na vinici Páně.

František Boudal,
jednatel.

Zpráva o činnosti Literárneho krúžku „sv. Jana Zlatoústeho“ bohoslovcov v Košiciach za šk. rok 1931-32.

Koniec šk. roku. Účtujeme.

„V nový výbor sa skladá mnoho nádejí. Uvidíme!“ Takéto slová boli napísané v tomže časopise pred rokom, kedy bola uverejnená zpráva o našej činnosti. Tieto slova nám výstražne znely, ba mrzely nás sfa nepokojná zvedavosť do budúcnosti. Tedy s takou pozostalosťou vkročili sme v septembri do nového šk. roku.

A teraz? Po celoročnej práci konštatujeme, že pisateľovi oných riadkov sa nádeje splnily. Naozaj, krúžok rozvinul tohto roku činnosť prekvapujúcu. Veď počet schôdzok v porovnaní s predošlými dosiahol čísla doťeraz najväčšieho. Konalo sa 9 schôdzok, z toho 7 členských (i so záverečnou), 1 výborová a jedno mimoriadne príležitostné shromaždenie. Okrem toho krúžok pripravil slávnostnú akademiu na pamiatku nášho oslobodenia (28. októbra) s pestrým programom.

Pri týchto príležitostiach odznelo v krúžku 12 obsažných prednášok z viacerých oborov, ako literárneho, teologického, sociálneho, cirkevne-historického a cestopisného. Spolu nemôžem nespomenúť, že i naša charitatívna odbočka, v ktorej sa riešia otázky sociálne vzhľadom k terajším pomerom, plnila svoj úkol nielen teoreticky, lež i prakticky. To isté platí aj o misijnej odbočke. — Knížnica bola obohatená 30 novými knihami.

Hoci však na konci tohto roku v pomere k predošlým sa nám javí minulosť uspokojivá, jednako sme si istí, že krúžok nedosiahol činnosti, ktorá by nemohla byť v budúcnosti ešte prevýšená. Pri tom však odstupujúcemu výboru závešne patrí vďaka, že sa oddane pričínal povznesenie krúžku a spestrenie jeho pôsobnosti!

Nuž, a na záverečnej schôdzke (konanej 17. V.) boli zvolení pre šk. rok 1932-33 títo členovia výboru: predseda: Jozef Prokop, bohoslovec V. ročníka; tajomník: Vincent Potočný, bohosl. V. roč.; zapisovateľ: Štefan Sninčák, bohosl. III. roč.; I. knihovník: Andrej Pulik, bohosl. IV. roč.; pokladník: Štefan Klasovský, bohosl. IV. roč.; II. zapisovateľ: Štefan Ducko, bohosl. II. roč.; II. knihovník: Ernest Winter, bohosl. II. roč.; posudzovatelia: Ján Nemec, bohosl. V. roč. a Ján Demeter, bohosl. IV. ročníka.

Keďže však terajší stav svojej práce nemôžeme považovať za vrchol neprekonateľný, znova skladáme nádeje v nový výbor, že naša práca bude korunovaná skvelým úspechom. A nielen to. Je novyhnute potrebné, aby každý člen krúžku pripel v budúcnosti aspoň stebлом svojich darov Božích k spoločnej práci.

Štefan Sninčák,
zapisovateľ.

Z činnosti cirk. lit. krúžku slov. bohoslovcov „Bernolák“ v Nitre

V tejto krátkej duševnej štatistike podávam v niekoľkých položkách len význačnejšie momenty, len to, čím dych, pulzovanie, život nášho spolku bol noblesne určovaný a reprezentovaný i navonok.

Keď červené zore práce, svetly vrhajúce svoj rubín v širý obzor bol prinesený literárny rozbor biografického románu J. Bernasa, „Pod slukom Satanovým“. Roziahle štúdia v prvej časti načrtáva prierez ideologie katolíckej literárnej Francie, podmienenej novotomistickým ruchom, v druhej analyzuje spomínaný román a ukazuje na priepastnú hĺbku autorovu. S krajovým úsekom šarišským zoznámil nás br. A. Poloczok v dvojdielnej prednáške „O šarištine“. Metodou prísne lingvistickou skúma odlišnosťou, samostatný vývoj slov a frazeologie.

Činnosť krúžku väčšinou sa vyčerpávala oslavnými zasadnutiami; a práve v ich uspokojujúcom výsledku vidím prínos, zisk — čo zvlášť zdôrazňujem — nášho literárneho snaženia. Lebo táto hodnota je prejavom určitej tvorčej sily a pohotovosti k takýmto činom. Krúžok oslávil jubilejné výročie encykliky „Rerum novarum“, ktorej význam a dosah podal br. F. Mikuš; z príležitosti decénia korunovacie sv. Otca usporiadal jubilejnú oslavu, kde prednášky: Silueta osobnosti a diela Pia XI. a katolíci ČSR, boli dôstojným oslávením tohoto význačného data. Na sviatok Nepoškvrneného počatia v slávnostnom zasadnutí prehovoril br. A. Beneš. Vrcholnou bola vianočná akadémia, ktorej bohatý program priviedol vzácne návštevy. Báseň, prednáška Rajské melódie, spevy, hudobný bod so spevom nacvičené snaživým a agilným p. J. Rozinským, hudobným skladateľom, stáli na svojej výške.

V druhom semestri následkom poriadaných slávnostných zhromaždení povolily napiate sily. Symptomy prílišného prepínania badať všade. Až niekoľko výstupov br. A. Családiho vedelo získať mysle a rozptýliť dusný mrak neporozumenia. Skutočne dve posledné zasadnutia a zvlášte prednáška br. J. Dolníka „O náboženstve a politike“, akoby vytryskly z čerstvej červenej krvi načisto rozprášily chmáry letorgie a vyanalyzovaly každú zaujatosť. Škoda, že chuť nám musela prejsť tak rýchle v najsilnejšom prúde.

Do nového výboru boli zvolení: predseda: A. Patka, boh. IV. roč.; tajomník: A. Benuš, boh. III. roč.; pokladník: J. Dolník, boh. IV. roč.; I. knihovník: Št. Kúsck, boh. III. roč.; II. knihovník: A. Családi, boh. II. roč.; I. zapisovateľ: F. Foltau, boh. IV. roč.; II. zapisovateľ: V. Hedera, boh. II. roč.

Nový výbor a zvlášte br. predseda, ktorý predtým ako tajomník venoval toľko tichej, skromnej práci zákulisnej, krúžku stojác akoby v poradí, aby jej dal správny smer, a br. tajomník so všetkou energiou sa pustili do vybudovania programu na bohoslovecké zhromaždenie do Baňskej Bystrice. Ich práce sú nám dostatočnou zárukou, že budúci sjazd bude sa diať v znamení najväčšieho poriadku a porozumenia a už raz sa uskutoční myšlienka kolektívneho spoznania a spoločnej práce!

—ff—

* NOVÉ KNIHY *

MUDr. Pierre Vachet: NEMOCI A LÉKY MODERNÍHO ŽIVOTA. Praha, Orbis, Knihovna Časové otázky 15 Kč.

Kniha tato překvapí každého svou podrobností, praktičností a pozorovacím talentem velkoměstského lékaře, jenž dokonale rozumí své době. Dlouholetá zkušenost mu ukázala, že dnešní lidstvo, hlavně intelligence, neumí správně žít. Horečná touha po zisku a všech možných pozitivních činech lidí duševní i tělesné trosečníky. Neklidný a překotný způsob moderního života ničí nervovou činnost. Nervová slabost počíná nejčastěji bolením v krku, chřipkou a špatnou činností zažívacích ústrojů. Následuje slabý spánek, špatná nálada, skleslost, škarohlídství a konečně skutečná neurastenien. Toto všechno dá se velmi snadno vyléčit a ještě snadněji dá se tomu předejít. Jednoduché ale účinné léky jsou: správná výživa, pravidelný odpočinek, chrániti se zbytečného snění, rozrušujících dojmů a smutná obličej nahraditi radostným. Podrobný a praktický návod k jednotlivým těmto lékům doprovází příklady. Sloh i překlad je pěkný. „Lidé se dnes posmívají rodinným a občanským ctnostem, pohrdají jemnými city a projevují všude nejdrzejší cynismus.“ „Mohlo by se tedy žertem říci, že duševní pracovník má žít jako mnich. Ano, a právě tak má při duševní práci zachovávat i poměrnou pohlavní zdrženlivost.“ „Neklamme se: kdykoliv se znepokojujeme, kdykoliv hubujeme na to, co jest, představujeme si, že by to mělo býti jinak, kdykoliv odpovídáme na úsměv a něžnost pohrdávám pokrčením ramen a pošklebkem — připravujeme se bezděky o část štěstí a energie.“ — Knihu možno doporučiti i přes to, že se autor domnívá, že „dnes náboženská dogmata nemají už moci, aby podepřela mravní pravidla“ — ský.

Dominik Pecka: TAJEMSTVÍ ŽIVOTA. Nákl. Ústředí katol. stud. v Praze. Cena 4'50 Kč.

Jako první svazek edice „Jitra“ vydalo Ústředí katol. studentstva v Praze tuto knížku bystrých a pronikavých aforismů již známého katolického autora prof. Dominika Pecky. Knížka obsahuje tři části. Smysl života — Zdraví — Láska. Je v nich dobře zachycena všechna ubo-

host a žalostnost moderní doby, její filosofie a vědy a zároveň pěkně je poukázáno na příčinu všeho úpadku: na odklon od Boha. Tyto aforismy jsou opravdu hluboké a velmi cenné, jejich myšlenky vychovávají. Knížka má církevní imprimatur a nutno ji co nejvříveji doporučiti.

—im—

P. Em. Soukup: KŘÍŽ KNĚŽŮV. Kropáč a Kucharský v Praze. Cena 6 Kč.

Jsou to rozjímání pro kněze a možno říci, že jsou velmi vhodná pro ty, kdož se na sv. kněžství připravují, tedy pro bohoslovce. V jednotlivých rozjímáních (Kříž kněžův, kněžská víra s kříže, kněžská naděje s kříže, kněžská láska s kříže, kněžská opatrnost s kříže, kněžská spravedlnost s kříže, kněžská statečnost s kříže, kněžská mírnost s kříže, kříž provází kněze k oltáři a od oltáře) je prakticky a dobře rozvinuta nauka sv. Tomáše Akv. v Summa Theologica II. II, jak sám autor v poznámce na začátku uvádí.

Myšlenky zde uložené jsou skvostné a ukazují, že kněžská ctnost jest vzorem a vůdcem všech ostatních ctností, a pěkně zdůrazňují všechny nadpřirozené momenty v kněžském životě.

Každý bohoslovec, jenž touží státí se knězem, musí promeditovati tuto nepatrnou, ale vkusně upravenou a znamenitou knížku, aby poznal, že vrcholem, základem a školou opravdového a plodného života kněžského jest Kříž s Ukřížovaným Kristem.

—im—

Dr. Rudolf Cídvárek: MODERNÍ ČÍNA JAKÁ VSKUTKU JE. Sfinx, Bohumil Janda, Praha, druhé vydání, 1932.

Kniha tato, v níž z každé stránky je patrna dokonalá znalost čínských poměrů, získaná dlouholetým pobytem v této zemi, čtenáře jistě uspokojí. Dočte se tam nejen o všech životních otázkách tamního obyvatelstva, o životě soukromém i veřejném, o Číňanu rolníkovi, obchodníkovi, ale i o vlivu, úspěchu a nadějích do budoucna, jež může kulturní svět klásti a očekávat v této tak podivuhodné a originální zemi.

I ten, kdo má zájem o missie, nalezne tu pěkné stati o práci, úspěších, ale i překážkách a zklamáních obětavých misionářů. A zvláště katolíka potěší uznání, s

jakým mluví o našich misionářích; ovšem to, co mluví spisovatel o věcech katolické dogmatiky (manželství), nemůže být přijato.

Pozornost světa, jak obchodního, tak politického se v poslední době stále více obrací na tento zapomínaný a pohrdaný zemský kolos. Ale zdá se, že sympatie a naděje začínají se měnit v docela odůvodněné obavy před náhlým vývojem, třebaže cizinou způsobeným, jímž by tato na nejvýše konservativní a quietistická země mohla uvést do nebezpečného postavení a rozhodování hospodářské i politické intence a proposice průmyslových a obchodních států.

Nastane tento netušený a překvapující obrat? Nebo podlehe Čína tomu ohromnému nebezpečí ze sousedstva — bolševisaci?

O perspektivách a možnostech obojího dočteme se v této knize zajímavých postřehů spisovatelových.

Svému úkolu, podat nám obraz Číny, jaká skutečně je, spisovatel úplně vyhověl, takže čtenář i hodně náročný nalezne skutečně hojný pramen studia. r. k.

VTIP SE! Sborník. Nakl. a red. Vojt. Maňoušek, Doubravice n. Sv.

Svížné dílko pro mládež. Je to památkové dílo hádankářů. Ba je to program mladých, jak řešit nejtěžší hádanku — šťastný život. Ku konci jsou reálné návody k řešení a řada soutěží známých hádankářů ČSR.

Kdo čte list, kde jsou hádanky, bez Sborníku se neobejde! —lšk.

Antonín Pimper: NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ ČITANKA. Populární úvod do národního hospodářství. Druhé rozšířené vydání. V Praze 1932. A. Neubert. Stran 260. Cena 27.— Kč.

Pimperova příručka přišla právě ve vhodný čas: nedostatek národohospodářských otázek v širších vrstvách podivuhodně kontrastoval se stále vzrůstajícím významem hospodářství. Proto když vyšla dobrá, populární příručka národohospodářského žurnalisty, šéfredaktora *Národ. Listů*, Ant. Pimpra, bylo prvé vydání v krátku rozebráno.

Druhé vydání autor rozšířil a doplnil, takže kniha informuje všestranně. Prvá část, theoretická, sleduje nejprve přehledně vývoj různých národohospodářských soustav a pak seznamuje s národohospodářskou abecedou, základními pojmy theoretickými. Obsáhle, důkladná část praktická, toť malý naučný slovník hospodářský. Peníze, cedu-

lová banka, zlatá měna, inflace, šek, clearing, devisy, diskont, bursa, cla atd.; na konec soupis národohospodářské literatury domácí i cizí. rn,

Thomas Mann: MARIO A KOUZELNÍK. Přel. Jitka Fučíková. Melantrich 1932.

Několik novel, z nichž nejlepší jest ta, po níž má sbírka název a „Tonio Kröger“. Thomas Mann jest jeden z nejznamenitějších prosaiků německých. Je znám u nás v překladech od nedávna, ale zdá se, že jest pro něho nadšení. Je skutečně mistrem slova a postřehu. Hali se sice do pláště měšťanského poklidu, ale tuto mdle sladkou slabost všedního štěstí často a s naprostou převahou ironisuje. Zkoumaje osoby psychologicky, řízne ironií jako nožem, aniž si toho dále všimá. Z všedních událostí svým ostrým pohledem objeví a zachrání to, co je krásné a prchavé, ale tyto všední události jsou u něho víc než živoření, jsou pro básníka maskou a skrýší. Mnohé oči se divají a „nevidí do věcí, nevidí až tam, kde věci začínají být složitě a smutné“. Thomas Mann, čině ze spisovatelství povolání, které v očích měšťáků jest podobno kterékoli jejich záležitosti, bezděky ukazuje, jak je nutno mít ducha jasného, silného a důsledného. Střízlivost, s jakou takřka hlodá ve věcech a střízlivost, s jakou se vyjadřuje a přece v tak bohatých a jemných odstínech, je rysem jeho umění a dá se pochopit (nalézt důvod) v tom okamžiku, kdy se zpovídá ze své umělecké teorie: „cít, vroucí srdečný cit je zdýcky banální, je zdýcky k nepotřebě, umělecké jsou pouze studené ekstase a podráždění našeho zkaženého uměleckého nervového systému“ (str. 104). Je to zpověď a to znamená, že by i nevědomě — se toho hrozí. Avšak umění, které je jen pro aristokracii ducha, nesnaží se zdemokratisovat a učinit z ní předmět učební, neboť, což je zplna pravda, „nemáme svádět k poesii lidi, kteří čtou mnohem raději ilustrované knížky o koních“, nebo kteří milují automobilové závody a lovecké výstavy. Ovšem lidé se zájmy všeobecnými a „opodstatnělým sebevědomím“ básní nepiší, ale také nechápou.

Český překlad je jeden z nejkrásnějších, jaké v poslední době byly vydány. Reč německou převést na jazyk slovanský tak, aby chutnala a voněla česky, je těžko; zde to jest!

jd.

TVAR, měsíčník pro umění a kritiku. Číslo 5—6.

Toto dvojčíslo je velmi bohaté. Není tu ani tolik místa, co by bylo potřeba při-

psati na okraj. Nemáme časopisu (jen) literárního lepší úroveň, toho není třeba připomínat, je však dobré říci, že umění, pro které on tu je, a které u lidí zbalamucených politikou nebo u příštípkařů nemá ceny ani schváceného koně, které se nefamfrní hesly a neleskne se tučnou výživností jest umění pravé, aspoň touha po umění jednom, čistém, silném a vznešeném. Není tu už hrackářství, nýbrž životní vážnost, práce, snaha, zachycení lidského gesta, lidské duše, kterou lze vidět ve formě, tvaru, jejíž směr je k Bohu. V tom je tím více cennější, že v nynější době, která je zmatená, prázdná, lživá a násilná, přechovává krásu katolické doby minulé, její tradici a její plody. Umělci, byť i byli namaskováni, na očích mají zachován svůj původ, všichni jejich předkové se jimi divají, řád Církve, jímž byli koleni, očištěn od časného rmutu jim dává vidět — a kdo by byl umělcem, kdo nevidí? Pravý umělec vidí Boha a z kamene Ho osvobozuje (přečtete si Rilkův článek „o člověku, který naslouchá kamenům“) a naznačí formu, aby zažehl řadu nových a nových obrazů, zableskne světlem, aby duše s rychlostí letu těž stupňovala blaženost a spočinula nakonec v Bohu. Výňatek z Tannerova (1673) *Biče Kristova* ukazuje, jak plastický a krásný byl český jazyk v době, která byla kaceřována a nazývána řmářskou víc ze zafemnělosti a trapného zvyku než ze zlomyslnosti, a která jest náhle objevena. Takový jest posřeh Tannerův: „Nacházejí se též, kteří se tak modlí (v kostele), jako by na Pána Boha bublali a tím milým Otčenskem něco od Něho vybublati chtěli.“ Znesvěcování kostelů, z nichž se dělají „radní neb poštovské domy“ je tu popsáno dovedně a v krátké satyře, což myslím je užitečné zvlášť pro lidi, kteří mají za to, že stačí modně sympatizovat s katolicismem a sem tam si zajít na ochlazení do kostela. Ostatně možno uvést jen jména: Jarosl. Seifert, Jan Zahradníček, † Pavla Kytlicová, Miloš Dvořák, Jan Čep, Paul Verlaine, Jan Franz, William Blake, John Donne, Rainer Maria Rilke, Hugo v. Hofmannsthal, Julius Green, Ch. Baudelaire, St. Mallarmé, G. Pascoli a A. Fournier.

SRBSKÉ LEGENDY. V edici *Hlasy* vydal Otto F. Babler. Svatý Kopeček u Olomouce 1932.

V edici *Hlasy* vydal Otto F. Babler, známý překladatel a člen Družiny literární a umělecké v Olomouci, úhlednou knížku. Obsahuje 21 legend, pečlivě seřazených a vybraných z různých pramenů, po-

nejvíce ze sbírky Vasilina Čajkanoviče „Srpske narodne pripovetke“. Pěkný překlad, vyřbíbený do nejmenších odstinů dává vniknouti do něžného stylu legend, vždy prostého, ale vždy těžce reprodukovatelného neboť nádech, s jakým koluje v ústech lidu, ihned se seře, přiblíží-li se ruká, která nedovede být něžná. A dnes máme tolik té nabarvené literatury. — Obsah je náboženský. Prostá fantasie si tvořila postavy Boha a svatých, kteří myslí a jednají jako lid. Je v tom cosi dětsky prostého a přítulného, čistého a zdravého a tedy i silného. Proto nejsou legendy bez významu.

P. Vilém Doyle T. J.: DUCHOVNÍ STUDIE od Alfreda O' Rahilly. Autorisovaný překlad pořídily Anglické panny ve Štětku.

Sympatický zjev typického Irčana P. V. Doyleho velmi svěže vystiženého profesorem národní univerzity irské O' Rahillym dovede zaujmouti každého, kdo má smysl pro duchovní život v celém jeho hlubokém významu. Kniha má téměř ráz autobiografie, poněvadž autor, pokud je to jen možno, předkládá nám jeho zápisky a dopisy. Stručná, ale velmi obsažná proposita a zároveň praktické důsledné jejich provádění prozrazuje železnou vůli jednoho ze synů sv. Ignáce.

Typ člověka, který dokazuje, že svatost není čímsi abstraktním, exotickým květem vypěstovaným ve skleníku, privilegiem smetánky, aristokracie; o důsledném boji proti sobě, věrnost i v maličkostech a v neuprosném plnění denních povinností nutno hledati dokonalost. Doyle byl zcela praktikem. Nejvřelejším jeho přáním bylo zavésti exercicie pro dělníky a získati co nejvíce duší povolání kněžskému. Chťel býti původně misionářem, toužil po mučnictví. Exercenty prosil, aby pamatovali na obrovskou armádu pohanů, jejíž „defilé“ by trvalo 31 a půl roku, než-li by přešla. Útrapy a oběti Doyleho jako polního kuráta, který byl 2 léta na frontě jsou zhodnoceny většinou vojáky, kteří ho znali. Jesuít — kurát zažil všechny hrůzy západní fronty, ze které se vraceli šilenci; a to jen proto, aby mohl udělovati tisíce absolucí a tak v tom děsném údolí smrti dávat život...

Do války šel dobrovolně. — Dnes někde blízko křižovatky frezemberské leží pochován P. Doyle s mužstvem 48. brigády a čeká na veliký signál k probuzení. —

Člověk odkládá knihu s tichou touhou po dokonalosti a svatosti, kterou tak krásně a prakticky ukázal na sobě člověk našeho století v poměrech velmi neutěšených.

—d—

JARNÍ AKADEMIE. Hradec Králové. Adalbertinum.

Vhodná příručka pro dětské besídky na jaře. Řada básní a říkánek k velikonočním, k příchodu jara s poesii her a otloukání píšťalek. Vítaná scéna „Děti křížáci“, představená výprava dělí do Sv. Země pod vedením Štěpánovým. K tomu jako pokračování je hra „Zápas s půlměsícem“. Přijemná tendence — odhodlanost pro Kříž a na druhé straně pád pro neúspěšnou pýchu vůdce — zrovna doporučuje toto dílo všudřim Besídek. —lik.

FILOSOFICKÝ SBORNÍK, věnovaný moravskému filosofu Dr. Jos. Kratochvílovi k 50. narozenin. Redigoval Dr. Ant. Štursa. Brno 1932. Bervič & Novotný. Více než dvacet statí, jež kniha obsahuje, svědčí o významu jubilanově nejen tím faktem, že mu byly věnovány, nýbrž i svým myšlenkovým obsahem; neboť jejich podkladem je totiž, čemu věnoval své životní dílo on sám: obrozená filosofie tomistická.

O duchu tom svědčí již úvodní studie biskupa Dra Ant. Podlahy (psaná takřka v předvečer smrti), pojednávající o Summě sv. Tomáše a jejím prvním překladu do češtiny, jež na popud Dra Jos. Pospíšila, tehdy profesora, podnikli brněnští bohoslovci Ehrmann a Sedláček a jež potom pořídil prelát Pospíšil sám. Překlad nevyšel tiskem (podrobnosti k jeho zániku podává Dr. Pavel Vychodil ve 4. č. Hlídky).

Dominik Pecka v řadě aforismů uvažuje o podmínkách působivosti pravdy. Univ. prof. Dr. Aleš Ušeničnick ukazuje ve statí Pesimizem ali optimizem?, že jen křesťanský idealismus může v sociálním životě přemáhati pesimismus, vyvěrající z materialismu. Podobně prof. Karel Reban vidí vždy moderní poslání Církve v synthese všech složek života s Kristovým náboženstvím.

K těmto statím ideového obsahu druží se pojednání rázu spekulativního. Universit. prof. Dr. Josef Kachnik posuzuje mravní hodnotu umění v životě společenském (úlohou umění jest svědčeti o kráse mravního dobra a mysl pro ně získávati). Prof. Dr. Jaroslav Hruban dochází ve statí Estetický symbol k pojetí symbolu jako výrazu metafysické skutečnosti. Dr. Norbert Hrachovský podává nauku sv. Tomáše o vzniku smyslového a rozumového poznání. Prof. Dr. Ant. Štursa v pojednání Kořeny Kantova subjektivismu konfrontuje K. aprioristický názor, za nímž se kryje zbožnění lidského rozumu, se scholastickou idea universalis, předpokládající Boha — po-

řadatele. — V jiné statí vytyčuje též autor rozdíl v noetickém nazírání mezi sv. Augustinem (přidrží se Platona) a sv. Tomášem (následuje Aristotela), Studie prof. Ad. Špaldáka Reální a formální pojmy ve filosofii Fr. Michelise usoustavňuje a analyzuje noetické názory tohoto něm. filosofa.

Pozoruhodná je řada statí, ukazujících kladný poměr křesť. filosofie k problémům přírodních věd, v jejichž řešení moderní filosofie často selhává. Prof. Dr. Karel Černocký (Vitalismus a idealismus) zdůrazňuje apriorní postavení idealismu v každém konstruktivním myšlení. Prof. Dr. Ant. Kříž mistrně interpretuje Aristotela jako rozhodného zastánce teleologie, popírajícího mechanismus v přírodě a determinismus v lidském konání. Současný stav problému determinace v biologickém dění rozebírá P. Suchomel ČSŘ.; dochází se znovu k Aristotelově entecheii (naše these: anima — forma substantialis corporis). Děkan Václav Strmisko podtrhuje specifický rozdíl dění hmotného a duševního jako důkaz existence duše. Prof. Dr. Alois Jemelka S. J. podává na základě principu entropie stringentní důkaz, že svět vznikl v čase a předpokládá tudíž Stvořitele. Prof. Dr. K. Závadský zachycuje zajímavě nynější krizi evoluční teorie, již způsobil mendelismus a příbuzné objevy.

O pedagogice píše prof. Dr. Otakar Tauber (Katolická a idealistická pedagogika); podrobný obraz současné č. pedagogiky, ovládané doposud pozitivismem, výstižně kreslí Boh. Boček ve statí Myšlenkový stav současné české pedagogiky.

Sborník uzavírají projevy biskupů Dra Jos. Kupky a Dra Jos. Srebrníce, momenty z jubilanova života ve vzpomínkách spolužáka Dra Štursy a nárys jeho literární činnosti ve dvou statích Ing. Viléma Bitnara (Spolupracovník České Mysli, Bibliografie díla Dra Jos. Kratochvíla); autorova známá akribie v soupisech dává vyniknouti ohromnému dílu (naše Museum mělo v jeho počátcích nemalý význam), dílu značnou měrou objevitelskému a průbojnickému Dra Jos. Kratochvíla, jehož abrahamoviny byly jistě touto knihou „oslaveny způsobem duchu jeho děl odpovídajícím a trvalým“.

Y.

Arnošt Oliva: POSILA DUŠE. Nakladatelství Kropáč a Kucharský, Praha. 15 Kč.

Krásně upravená modlitební knížka obsahující pravidla křesťanské víry, modlitby denní a příležitostné, střelné modlitbičky, mši svatou, sedmero svátostí a mnoho jiných modliteb. Lze ji nazvati „breviářem laiků“. Doporučuje se jak pro mládež, tak pro dospělé. —y.